

Агасы минген атты — иниси минет, атасы салган кушту — баласы салат.
Агасын агалай албаган, душманын сагалайт.
Агасын чапса балаңыз, атасын урам дегени.
Эжесин чапса балаңыз, энесин урам дегени.
Ага — тууган кимде жок, сыйлашпаса жатча жок.
Ага — тууган ынтымактуу болсо ат көп, абысындар ынтымактуу болсо аш көп.
Агач катуусун курт жыгат.
Агыбайдын тонундай аңтара салба (ала салдырып).
Агын сууда арам жок.
Агын тапсаң аласың, караны тапсаң каласың.
Агын чогулуп сел болот, адам чогулуп эл болот.
Агынан тийишсең бирөөгө, айланып келет кезеги.
Адал болсоң дос көбөйөт, арам болсоң кас көбөйөт.
Адал иш абийир таптырат, арам иш азабын тарттырат.
Адал иш менен аракет кулду да даражага жеткирет.
Адал ишти айлыңдан аяба, арам ишти аялыңдан ая.
Адал иштин арты — бакыт.
Адал өлсө—бир казан эт, арам өлсө — ит менен кушка жем.
Адал өлсө бир казан эт, арам өлсө бир талпак.
Адал эмгек — абийир таптырат.
Арам эмгек — азабын тарттырат.
Адал эмгек астыңа ат, үстүңө тон.
Адал эмгек нурдантат арам эмгек кырдантат.
Адал эмгек элге жеткирет, арамдык элден кетирет.
Адалдын тамыры миң, арамдын тамыры бир.
Адалсынган молдонун үйүнөн алты камандын башы чыгыптыр.
Адам — адам менен адам.
Адам — акылы менен адам.
Адам — эли менен, өрдөк — көлү менен.
Адам (көзү) жок жерде кеп (ушак) кылба.
Адам адам үчүн табылгыс дары.
Адам адам менен адам.
Адам адамга дос, жолдош, бир тууган.
Адам аласы — ичинде, мал аласы — тышында.
Адам аласынан, сөз аласы жаман, от (эт)чаласынан, сөз чаласы жаман.
Адам алсызы — урушчаак.
Адам аракты жутат, арак кийин адамды жутат.
Адам ачтан өлбөйт, ардан өлөт.
Адам ашка тойсо да, башка (жашка) тойбойт.
Адам баласы тетиксиз сандык, сыртынан сынчы жаңылат.
Адам болмок аста — аста, айбан болмок бир паста.
Адам болор кишинин адам менен иши бар, адам болбос кишинин адам менен неси бар.
Адам болуу — ураан, адамды билүү — кымбат.
Адам болуу арзан, адамды билүү кыйын.
Адам да көктөмдө арыктайт.
Адам даңк үчүн от менен сууга кирет.
Адам дүйнөдө бир жаралат.
Адам жакшылыкты жерден таап албайт, адамдан үйрөнөт.
Адам жаман эмес, анын кыялы жаман.
Адам жаманы — сопу, жыгач жаманы — соку.

Адам жаманы сопу болот, жыгач жаманы соку болот.
Адам жүргөн жол менен адам жүрөт.
Адам жүрүшүнөн — кул болот, ат жүрүшүнөн — пул болот.
Адам жүрөгү менен күчтүү, жыгач тамыры менен күчтүү.
Адам жолу — улук.
Адам ит жандуу.
Адам өзү ажалдуу болсо да, өлбөс нерселерди жасайт.
Адам өзү карыса да, көөдөнү карыбайт.
Адам өзүнөн кийинкилерди көрүп картаят.
Адам өзүнөн эмес, сөзүнөн байкалат.
Адам өлбөсө — айыл башы, сарт өлбөсө — кербен башы.
Адам өлбөсө айыл башы, соодагер өлбөсө кербен башы.
Адам өлөт, атак өлбөйт.
Адам өлмөйүнчө ырыскысы түгөнбөйт.
Адам өлсө даңкы калат, ат өлсө териси калат.
Адам өчкө кудай өч.
Адам кааласа таштан суу, такырдан гүл чыгарат.
Адам карыган сайын бала.
Адам катасыз болбойт, көлчүк бакасыз болбойт.
Адам келсе таң аткандай, акмак келсе күн баткандай.
Адам көңүлүнөн азат, тилинен жазат.
Адам көптү көрбөй акыл кирбейт.
Адам көркү — адеп.
Адам көркү — чүпүрөк, дарак көркү — жалбырак.
Адам көркү — чүпүрөк, жыгач көркү — жапырак.
Адам кулагынан жаңылат, тулпар туягынан жаңылат.
Адам курсагынан арыктабайт, кулагынан арыктайт.
Адам маңдайга жазылгандан өтө албайт.
Адам менен малдын айырмасы — акылда.
Адам ойго тойбойт, бөрү койго тойбойт.
Адам ооруган жеринен колун албайт.
Адам сүйлөшкөнчө, айбан (жылкы) кашынышканча.
Адам сөзгө (кепке) байланат, айбан чөпкө (жипке) байланат.
Адам сөзүнөн сынат, уй мүйүзүнөн сынат.
Адам темирден катуу, (таштан бек), гүлдөн назик.
Адам тилинен табат.
Адам тирүүлүгү — бейиш, молдонун тирүүлүгү — кейиш.
Адам төрөлсө да, өлсө да койдун шору.
Адам чакырса барбайм деген, аш чакырса калбайм дейт.
Адам ызаатка келет, айбан чөпкө келет.
Адам эли менен, каз — өрдөк көлү менен.
Адам эмгеги менен даңктуу (таанылат).
Адам эмгек менен адам.
Адамга — ишарат, айбанга — келтек.
Адамга адам кымбат.
Адамга өлүм ак. (Өңгө жалган — өлүм ак).
Адамга көрбөгөндүн баары кызык.
Адамга конгон касбет качпайт, бирок издеген киши таппайт.
Адамга кылган жакшылык, айда тийген ай эмес,
күндө тийген күн эмес.
Адамга мал табылышы оңой, адамга адам табылышы кыйын.

Адамга таандык мыкты дөөлөт — достук.
Адамга тубаса акыл бүтпөйт, эмгек менен заман жасайт.
Адамга чычалак жарашпайт, атка жаталак жарашпайт.
Адамга чычалак жарашпайт, атка жаталак жарашпайт.
Адамга эки нерсе тирек деги, бири тил, бири дилиң жүрөктөгү.
Адамдагы эң сонун нерсе — акыл менен билим.
Адамдан айла качып кутулбайт.
Адамдан улуу ат жок, нандан улуу аш жок.
Адамды (кишини, жигитти) сөзүнөн тааныйт.
Адамды адам кылып арга үрөгөн үмүт.
Адамды акылга бай кылган — эмгек, төрт түлүктү шай кылган эмгек.
Адамды акылынан, даракты жалбырагынан байка.
Адамды алыстан тааныш (байкаш) кыйын.
Адамды билиш үчүн аны менен бирге үч пуд туз жеш керек.
Адамды бузган — байлык менен бийлик.
Адамды үмүт жашатат, кайгы какшатат.
Адамды кийминен тааныбайт, ишинен тааныйт.
Адамды көзүнөн түшүнбөй, сөзүнөн түшүн.
Акмакты өзүнөн түшүнбөй, элден түшүн.
Адамды кордобо, акмакты бордобо.
Адамды сөзүнөн тааныбайт, ишинен тааныйт.
Адамды шайтан азгырат, артык дөөлөт мас кылат,
тумшугу таштай катаарда, тууган менен кас кылат.
Адамды шорго салган да, өлтүргөн да тил.
Адамдын адам билет сымбатын, акмактар кайдан
билсин, адамдын арзан менен кымбатын.
Адамдын адамкерчилиги, ачуусу келгенде билинет.
Адамдын акысын жер жебейт.
Адамдын аласы жаман, айбандын куласы жаман
Адамдын ардуусу тырышчаак болот.
Адамдын башкы милдети — ыймандуулук.
Адамдын бетин бөрү жебейт.
Адамдын бири тентек, бири жөнтөк, бири эпчил, бири кекчил.
Адамдын даңкын чыгарган да — тил, тарпын чыгарган да — тил.
Адамдын жалаңгычы да адам.
Адамдын жаман — жакшысы туулгандан эмес, көргөн тарбиясынан.
Адамдын жылдыздуусун айбан да билет.
Адамдын ийгилиги эмес, акылына карап баа бер.
Адамдын иши, жемиштин мөмөсү.
Адамдын өзү картайса да, сөзү картайбайт.
Адамдын өзү карыса да, сөзү карыбайт.
Адамдын өзүнө баа бербесе, акылына баа бер.
Адамдын ким экенин билгиң келсе, кебин шашпай тыңшап көр.
Адамдын көзү өлгөндө (бир чымчым) топуракка тоёт.
Адамдын көркү — адеп.
Адамдын көркү — адилеттүүлүктө, жигиттин көркү — адептүүлүктө.
Адамдын көркү — акыл.
Адамдын көркү — бөз, көңүлү — эки ооз сөз.
Адамдын көркү — бөз, кулактын көркү — сөз.
Адамдын көркү баш болот, кабактын көркү каш болот.
Адамдын кыйноосу — санаа, өлүмү — оору.

Адамдын мөмөсү бала.
Адамдын мыктысы — жөнөкөйлүк.
Адамдын оозунда болсо — алданын кулагында болот.
Адамдын пейли тойбой, карды тойбойт.
Адамдын түсүн айтпай, ишин айт.
Адамдын эмгектен улуу тиреги жок.
Адамзааданы жакшы сөз атынан түшүрөт.
Адамзатты сөз бузат, тоо — ташты сел бузат.
Адамзаттын жакшысы азыраак сүйлөп, көп тыңдайт, аргымактын жакшысы азыраак оттоп, көп жуушайт.
Адамзаттын уругу — ажырыктын тамыры.
Адамча туулуп, айбанча жашаба.
Адат — адат эмес, жөн — адат.
Адашкан казды топтошкон карга алат.
Адашкан койду бөрү жейт.
Адашкандын айбы жок, кайтып үйүрүн тапкан соң.
Адашкандын айыбы жок, айланып (кайтып) үйүрүн тапкан соң. Ачылгандын айыбы жок, өзү билип (көрүп) жапкан соң.
Адашкандын алды жөн.
Адашкың келбесе — кара, жаңылгың келбесе — сура.
Адашпаймын деген эр дал түштө адашат.
Адашсаң атыңа ишен.
Адашсаң элиң менен (акылдуу менен) адаш.
Адеби жок жигит — жүгөнү жок атка окшош.
Адеби жок жигит жүгөнү жок атка окшош,
Адеби жок аял кабанаак итке окшош.
Адеби жоктун аты — жөнүн сураба.
Адеби жоктун, уяты жок.
Адепсиз бала — таманга жабышкан чыла.
Адепсизден алыс кач.
Адепсизден да адептүүлүктү үйрөн.
Адептүү — алкыш алат, адепсиз — каргыш алат.
Адептүү бала — абийир, адепсиз бала — жабыр.
Адептүү жигит азаптан алыс болот.
Адептүү киши — азаптан алыс.
Адептүүлүк — адамдын көркү.
Адил адам абройлуу.
Адилет жаралган мыйзам жакшы.
Адилет сөз ачуу.
Адилеттүү мыйзамың болсо — көңүл ток, ансыз эркиндик жок.
Адырда малы болбосо, бетегелүү бел карып.
Адырды кылган анда өлөт, кылыч кылган мында өлөт, өрмөк соккон жан да өлөт.
Адырында аркар жок, адамында дарман жок.
Ажаан аялың болгуча, ажаан итиң болсун.
Ажаан ит таяктан коркот.
Ажал — өлүм жетпесе, адам уулу жыгылбайт.
Ажал — өлүм кайда жок, ашыккан иштен пайда жок.
Ажал айтып келбейт.
Ажал жетип күн бүтсө, кимди сорбойт кара жер.
Ажал жолу — чилдин арышынан кыска.

Ажал жуучусу — оору.
Ажал келсе, алтын тактан пайда жок.
Ажал келсе, темир сандык кеп эмес.
Ажал менен азап каш — кабактын ортосунда.
Ажалдуу карга бүркүт менен ойнойт.
Ажалдуу карга торго түшөт.
Ажалдуу кийик адырга качат.
Ажалдуу киши ажыдаардын куйругун басат.
Ажалдуу төө жарда отгойт, ажалдуу доңуз анда отгойт.
Ажалдууга себеп жок.
Ажал — өлүм кайда жок, ашыккан иштен пайда жок.
Ажалым жетсе өлөөрмүн, азабым болсо көрөөрмүн.
Ажарлуу аял — адамдын периштеси.
Ажарлуу аял адамдын периштеси, акылдуу аял эркектин шериктеси.
Ажоосу жок эл — серкеси жок кой.
Ажы болмок — кырк жылда, бенде болмок — бир күндө.
Ажыдаардын куйругун баспа, башын бас.
Ажырагыс карындашыңа, унутулгус сөз айтпа.
Ажырашаар досуңа көңүл калар сөз айтпа.
Ажырашаар тамыр ээрдин арткы (көткү) кашын сурайт.
Аз ашка жасоол болбо.
Аз бергенден, тез берген.
Аз болсо да, саз болсун.
Аз болсун, аз болсо да саз болсун.
Аз да болсо, көптөй көр, арык да болсо семиздей көр. Алыс (жат) да болсо, жакындай көр. Ак саманды чөптөй көр. Куник (көрксүз) да болсо түзүк көр.
Аз дүйнөгө (тамакка) арзыбай, көптү кайдан табасың.
Аз дүйнөгө (тамакка) арзыбай, көптү кайдан табасын?
Жарма, чайды жаман деп, этти кайдан табасың?
Аз жамандык да көп.
Аз кайгыны аш басат, көп кайгыны дос басат.
Аз көбөйөт, азган оңолот.
Аз сүйлө, көп тыңда.
Аз сүйлөсөң да, саз (так) сүйлө.
Аз сүйлөсөң, элиңе жагасың, көп сүйлөсөң бир балээге каласың.
Аз сөз — саз сөз, көп сөз — чөп сөз.
Аз уктаган акылга бай болот.
Аза — арыбайт, каада — карыбайт, алтын чирибейт.
Аза арыбайт, доо карыбайт, алтын чирибейт.
Азазил азгырганда катын эрин чанат.
Азамат (эр жигит) — бир сырдуу, миң кырдуу болот.
Азамат акылдуу болсо, алганы мээримдүү болот.
Азамат бир күнү ат минет, бир күнү жөө жүрөт.
Азамат болсоң ак иште — аздыр — көптүр мал болот.
Бекеринен мал тапсаң — берекеси жок болот.
Азамат болсоң ак иште, аздыр көптүр мал болот.
Азамат болсоң шаңдуу бол, «Атың ким?» деп сурасын.
Азамат болсоң эр жигит, ардактуу иштен корунба.
Азамат эрге алтымыш өнөр аздык кылат.
Азаматка — эл арка.
Азаматка дайыма ракмат.

Азаматтын азганы — көчкөндө жөө басканы.
Азаматтын азганын өзү билбейт, жат билет.
Азаматтын белгиси — көп ойлонуп, аз сүйлөйт.
Азаматтын даңкын чыгарган — эмгек, арамзанын
жанын чыгарган — эрмек.
Азаматтын жакшысы азыраак сүйлөп, көп тыңшайт.
Азаматтын жакшысы бирде мырза, бирде кул,
аргымактын жакшысы чапса күлүк, сатса пул.
Азаматтын жакшысы он бешке келсе — кичүүлүк
жок, жүзгө келсе — карылык жок.
Азаматтын кадырын атасы эмес, эл билет.
Азансыз молдо болсо да, казансыз катын болбойт.
Азап айтып келбейт.
Азап тартпай акыл кирбейт.
Азапка чыдасаң жашоону үйрөнөсүң.
Азаптан коркпо, айыптан корк.
Азаптуу кишиге айла жок.
Азапты — тарткан билет, жүктү — арткан билет.
Азапты кайдан деп билип болобу.
Азапты көрбөгөн, бакыттын баркын билбейт.
Азаптын азабы — жумушу жоктук.
Азбаймын деген жигитти, караңгы түн азгырат.
Азбаймын деген жигитти, караңгы түн аздырат.
Азга — опаа, кепке — жапаа.
Азга алкыш айтпаган көпкө көңүлү тойбойт.
Азга каниет кылбаган, көпкө ыраазы болбойт.
Азганды кууп, тозгонго жолукпа, тууган издеп, достон кетпе.
Азганды кууп, тозгонго жолукпа.
Азды аяган, көптөн кур калат.
Азды билбеген, көптү да билбейт.
Азды жок дебе, барды көп дебе.
Аздыктын кордугу жаман.
Аздын азанчысы болгуча, көптүн казанчысы бол.
Аздын арманы күчтүү, көптүн дарманы күчтүү.
Аздын атасы бар, көптүн батасы бар.
Азил сөзгө акылдуу баш иет, акмактын жаны ачылат.
Азоого — тушоо, күлүккө — чалма.
Азоону чалма жоошутат, акмакты токмок токтотот.
Азсыздангандын шыбагасын ити жулуп кетет.
Азуулуу бөрүгө, момун боз кой тең эмес.
Азуулуу менен арбашпа, алдуу менен кармашпа.
Азуулууга — бар заман, бечарага — зар заман.
Азуулууга бар заман, азуусузга тар заман.
Азуулуулар аңдышса, бечаралар бөлүнөт.
Азуулуулар алышса, бечаралар бөлүнөт.
Азуулууну киши күчү менен эмес, эби менен алат.
Азуусун айга жаныган, ааламды өзүм билем дээр.
Азынаган айгырдын үйрүн көр, менменсинген жигиттин үйүн көр.
Азынаганды билбеген — айгыр болбойт,
мөөрөгөндү билбеген — бука болбойт.
Азыр бирди алсам, он тогузу эле калат.

Азыраак сүйлөп, көп иште.
«Ай!» деген (же дээр) ажо жок, «кой!» деген (же дээр) кожо (же ага) жок.
«Айдай келден» алтоо өлдү, «көрө келден» көп өлдү.
«Айдай келдиники» алды менен өлөт, өрмөкчүнүкү өзү өлөт.
«Айдай келдинин» алды катты, «көрө келдинин» көзү кашайды.
«Айдап кел» менен «байлап кел» катуу кандын буйругу.
«Айт!» — десең алдыңа түшкөн, «ойт!» — десең эбиңе көнөт.
«Айт» десе алдыңа түшкөн, «ойт» десе эбиңе көнөт.
Ай — Күн баарыга тең.
Ай — толгонун билбейт, жигит — болгонун билбейт.
Ай — чыгышынан, адам — жүрүшүнөн билинет.
Ай айга багышат, күн күнгө багышат (кошулат).
Ай башы думанадан үмүт кылат (же үмүт этет).
Ай деген (же дээр) ажо жок, кой деген (же дээр) кожо жок.
Ай десе аркы жок, күн десе көркү жок.
Ай жарыкта — коён арык.
Ай жүр, аман жүр.
Ай караган ачкадан өлөт, күн караган күрөөрүн алат.
Ай караган текедей, күткөн жаман акыйып.
Ай катаалы — айда жаайт.
Күн катаалы — күндө жаайт.
Ай күн менен жакшы, эр эл менен жакшы.
Ай менен Күн асмандын көркү.
Ай он бешинде кайда бараар дейсиң?
Ай талаадан аткан ок, ажалдууга тиет (жолугат).
Ай тегерек, сабы жок, атакемдин табы жок.
Күн тегерек, сабы жок, күйөөрүмдүн табы жок.
Ай түндө керек, акыл күндө керек.
Ай толгонун билбейт, жигит болгонун билбейт.
Ай чырайлуу, бал сөздүү — акылман адам элеси.
Ай шербеттин сөзү — берметтин өзү, балыктын сөзү — калыстын сөзү.
Ай, айга багышат (кошулат), күн, күнгө багышат.
Айбан ачуусу көзүнөн билинет, адам ачуусу сөзүнөн билинет,
Айбан чөпкө байланат, адам сөзгө байланат.
Айбанга — келтек, адамга — ишарат.
Айбандан түңүлсөң түңүл — адамдан түңүлбө.
Айбанды өңүнөн тааны, адамды сөзүнөн тааны.
Айбашы думанадан үмүт кылат (же үмүт этет).
Айбыкпаган сынчы (кээде чынчыл) болот.
Айбыкпаган чынчыл болот Айыбын жашырган —
алыс узабайт (акыры оңолбойт).
Айга жетпес ашыңды айылдаштан аяба.
Айга кол сунба, момунга чоңсунба.
Айгакка — алты таяк.
Айгактын түбү ууру.
Айгыр баатыр үйрүндө, ар ким баатыр үйүндө.
Айгыр болоор кулундун, жаак эти чоң болот.
Айгыр болор кулундун — жаак эти чоң болот,
кочкор болор козунун маңдай жагы дөң болот.
Айгыр көпсө — бээсин кажыйт, хан көпсө — элин талайт.
Айгыр көпсө — үйүрүн кажыйт, хан көпсө — элин кажыйт.

Айгыр салсаң үндүүдөн сал, кочкор салсаң — жүндүүдөн сал.
Айгыр учунса — ат болот, ат учунса эт болот.
Айгырды кандай салсаң, ошондой минерсиң.
Айгырдын жаманы, ат качырат.
Айгыры ала болсо, кулуну кула болот.
Айгыры көп үйүрдүн кажышканы көп болот, кулуну аз болот.
Айда айыл болбойт, күндө коңшу болбойт.
Айда жеген ток болот, күндө жеген сук болот.
Айда туусам — айда жок, күндө туусам — күндө жок.
Айдабай аштык чыкпайт, үйрөнбөй билим жукпайт.
Айдаган малы баалуу болсо, ажааты чыгат кербендин.
Айдаган малы баалуу болсо, кербендин атагы чыгат (же ажааты чыгат).
Айдаганы беш эчки (же козулуу кой)—ышкырыгы таш жарат.
Айдаганы бир эчки — ышкырыгы таш жарат.
Айдагың келсе эгин, күздүн камын жазында жегин,
жаздын камын кышында жегин.
Айдай чырайыңды — иттей кыялың бузат.
Айдайкалден алтоо өлдү, көрөкөлдөн көп өлдү.
Айдан го түңүлдүм, эми күн аман болгой экен.
Айдап жүргөн алдымда, ит жеминдей олжом бар.
Айдап кел менен байлап кел, катаал кандын буйругу.
Айдап тургузган да бийлик, ийрип жаткызган да бийлик.
Айдарым жел сылап өтөт, керимсел жел сыйрып өтөт.
Айдасаң кабат арпаны, максымга жакшы талканы.
Айды этегиң менен жаба албайсың.
Айды этек менен жаба албайсың, байлыкты бекер
жерден таба албайсың.
Айды этек менен калкалай албайсың.
Айдын да темгили бар.
Айдын жанында булуттун баркы жок, байдын
жанында жардынын баркы жок.
Айдын жарыгында жүргөнчө, күндүн көлөкөсүндө
жүр, чубуттун жолдошу болгончо, арыңдын берекесинде жүр.
Айдын жарыгында жүргөнчө, күндүн көлөкөсүндө жүр.
Айдын жарымы — жарык, жарымы — караңгы
Айдын жарымы (теңи) — жарык, жарымы (теңи) —
караңгыАйдын он беши — жарык, он беши — караңгы.
Айдын он беши жарык, он беши караңгы.
Айдын теңи (же жарымы) жарык, теңи (же жарымы) караңгы.
Айкалышып уктасаң, ай жарыгы түн кызык.
Айла — алтоо, акыл — жетөө.
Айлаң арыстанды кармайт, күчүң чычканды качырат.
Айлакерге даба жок.
Айланайын айдайым, алты карын майдайым,
кындуу шибегеңди сактай көр.
Айланайын бакыраң көз, сен мага тийбе, мен сага тийбейин.
Айланайын кудайга, сен эмес, ак эшен келген буудайга.
Айланайын молдоке, катын алып берсең, канаке.
Айларды айландырган, жылдарды да жылдырат.
Айласы кеткен «өлбө жаным, өлбө» дейт.
Айласы кеткен ары карап ыйлайт, бери карап күлөт.

Айласы кеткен жер тандабайт, жашы өткөн эр тандабайт.
Айласыз баатыр каманга чалдырат.
Айласыз баатыр чочкого чабат.
Айлаш катын — муңдаш, жылдаш катын — сырдаш.
Айлаш катын — муңдаш.
Айлың ала болсо, эки атың шала.
Айлыңа келген бөз арзан, астыңа (оозуңа) келген сөз арзан.
Айлыңда ала болсо, эки атың сала.
Айлыңды караарсың — алаканыңды жалаарсың.
Айлыңды коюп, алыңды бил, өзгөнү коюп, өзүңдү бил.
Айран ичкен — кутулуптур, челек жалаган — тутулуптур.
Айран ичкен алсырайт, кымыз ичкен кансырайт,
эрке бала көч үстүнөн нан сурайт.
Айран сураган — аягын жашырбайт.
Айран сураган челегин жашырбайт.
Айран сурасаң, челегиңди жашырба.
Айран сурап келсең, аягыңды жашырба.
Айран уюта албаган иритет, тери ашата албаган чиритет.
Айран уютса — ирткен, тери ийлесе — чириткен.
Айранын аттай көргөн, кымызын төөдөй көрөт.
Айрылаар дос, бербести сурайт.
Айрылаар дос, ээрдин арткы кашын сураар.
Айрылган — азат, кошулган — озот.
Айрылган эл — азаар. Кошулган эл — озоор.
Айрылгысы келген тамыр, ээрдин алдыңкы кашын сурайт.
Айрылышса — сагынышат, жолугушса — жабыгышат.
Айт да болоор, айттын эртеси да болоор.
Айт күнү — катын алба, жамгыр күнү — ат чаппа.
Айтаарын (сүйлөөрүн) кара маңка айтты, уялаарын мен уялдым.
Айткан — айыптуу, айтпаган — күйүттүү.
Айткан — айыптуу, айтпаган — кубаттуу.
Айткан акылдуу болсо, уккан уйкудан безет.
Айткан сөз — алышкан кол.
Айткан сөз — атылган ок.
Айткан шертин бек тутмай, ишиңден чыгар.
Айтканды айткан ушакчы эмес.
Айткандын оозу жаман, ыйлагандын көзү жаман.
Айткандын сөзү, ыйлагандын көзү жаман.
Айтканыңдан кайтпа (жазба), алдыңдан жоо чыкса
да, кайра тартып качпа.
Айтмайынча ким билет, ачмайынча ким көрөт.
Айтмайынча ким билет.
Айтпа, айткандан кийин кайтпа.
Айтпай келген конок, аңдып жүргөн уурудай боз ала кылат.
Айтпай келген конок, душмандан жаман.
Айтпайын десем, сары ала көйнөк жеңем санымдан чымчып жатпайбы.
Айтпаса билбейт, ачпаса көрбөйт.
Айтса — жүрөккө, чапса — билекке.
Айтса болот насыят акылы бар адамга.
Айтса жүрөккө (кулакка), чапса билекке.
Айтсаң — тилиң күйөт, айтпасаң — дилиң күйөт.

Айтсам сенден өлөөрмүн, айтпасам сындан өлөөрмүн.
Айттырбай иштеген — арстан, айтканды бүтүргөн
— адам, көрсөткөндү бүтүрбөгөн — эшек.
Айтылбай турган сөз эле, айтылып кетти өзү эле.
Айтылган сөз — атылган ок, экөө бирдей кайрылбайт.
Айтылган сөз — атылган ок, экөө тең кайрылбайт.
Айтып берээриң болбосо, ооз оорутуп нетесиң,
жасап берээриң болбосо, кол оорутуп нетесиң.
Айтып качкан жаман, атып жазган жаман.
Айтып коюп кылбаганы — кесирленгени, берип
коюп кайра алганы — эсиргени.
Айтып кылган иштин айбы жок.
Айтышкан — доо, алышкан — жоо.
Айчүрөктү көрүш үчүн, Кеметейдин көзү керек.
Айы оңунан тууганга, ажайып кубаныч жолугат.
Айыбы чыккан жигиттин, узун бою пас болот.
Айыбын жашырган алыс узабайт (акыры оңолбойт).
Айыга турган оорунун дарымчысы (табыбы) өзү келет.
Айыгар дарттын дарысы өзү табылат.
Айыгар оорунун дарысы өзү табылат.
Айыгар оорунун табыбы өзү келет.
Айыгар оорунун ээси өзү келет.
Айың кеп — айылды иритет.
Айыл атаандашса — береке кирет, аңдышса — чыгаша чыгат.
Айыл байыса — жер байыйт.
Айыл башы болгончо, суу башы бол.
Айыл десе катын күлүк, үй десе уй күлүк.
Айыл жатканча отурсаң, күн батканча тынбассың.
Айыл ити ала болсо да, бөрү көрсө чогулат.
Айыл ити ала болсо да, карышкыр тийгенде биригет.
Айыл итинин куйругу чагарак.
Айыл конбой сырдаш болбойт, коно жаткан кепке тойбойт.
Айыл конгун чеченге, кебин туюп чечерге.
Айылга келген бөз арзан, оозго келген сөз арзан.
Айылдашың жакшы болсо, агайын — тууган не керек,
алган жарың жакшы болсо, атың, тонуң не керек.
Айылды алалык бузат, араны (достукту) каралык бузат.
Айылды карай аял күлүк, үйдү карай уй күлүк.
Айылчынын аягы ашта — тойдо тыйылат.
Айылчынын баласы «опаа» деп ыйлайт, уйкучунун
баласы «жатаа» деп ыйлайт, соргоктун баласы «мама» деп ыйлайт.
Айылы аралаштын кою короолош.
Айылы бүтүн аман жүрөт.
Айылы жакын иттин куйругу узун.
Айылың ала болсо, атың шала болот.
Айылында өлүм жок болсо, атаң кана?
Элиңде өлүм жок болсо, энең кана?
Айыпсыз аякка тикенек кирбейт.
Айыпсыз киши болбойт.
Айыпты айдаган билер, кунду кууган билер.
Ак асманды жаман деп, көктү кайдан табасың?

Ак саманды жаман деп, чөптү кайдан табасың?
Ак бар үйдө береке бар.
Ак барандын кундагын, ата албасаң сунбагын.
Ак буудайда айып жок, аны кылган зайып жок.
Ак жеринен айдамак, адал жерден кармамак, теңсиздик заман адаты.
Ак ийик десе жалт берген, ак талкан десе тап берген.
Ак ийилет — сынбайт.
Ак ийилет, кара сынат.
Ак ийилип, сынбайт.
Ак ит, кара ит — баары бир ит.
Ак иш үчүн ыйласа, азиз көздөн жаш чыгат.
Ак кажырга кузгун көөлүчү болсо, сагызган сайга той жасайт.
Ак калпактуу көрүнсө, атакем менин дебейминби.
Ак жоолукчан көрүнсө, энекем менин дебейминби.
Ак көңүл киши мурун айткандын тилине кирет.
Ак көңүлдүүнүн аты арыкчаал.
Ак көңүлдүн аты арыбайт, аты арыса да өзү жарыбайт.
Ак көңүлдүн аты арыбайт, тону тозбойт.
Ак көңүлдүн аты арыбайт.
Ак көңүлдөн арамдык чыкпайт.
Ак көрпө жайылдың, аты элге дайын.
Ак койдон аңкоо, боз койдон момун.
Ак менен кара жарышат, акка кудай болушат.
Ак ниет болсоң — жетерсиң муратка, арамдык кылсаң — каларсың уятка.
Ак ниеттин жүргөнү күлкү, арамзанын жүргөнү түлкү, таянганы мүлкү.
Ак ниеттүү адамга жамандык жабышпайт.
Ак ойлоп, адал иште.
Ак селделүү кождон, ак жоолуктуу катын артык.
Ак сүт берген эненин, балада акы зор болот.
Ак сөз — акыл (ачык) сөз.
Ак сөз ак (калыс) жолго чыгат, кара сөз баткакка жыгат.
Ак сөз арыбайт, ак жүргөн киши карыбайт.
Ак сөз жолго чыгат, кара сөз баткакка жыгат.
Ак сооттун жакасы бар, жеңи жок, чын жакшынын ачуусу бар, кеги жок.
Ак төөнүн карды жарылганда.
Ак төөнүн карды жарылып жаткан убакыт.
Ак шумкарга ителги, табы менен теңелет.
Ак Эдилдин өзү болбосок да булагыбыз,
акылдуу баштын өзү болбосок да кулагыбыз.
Ак эмгек азаптан коргойт, карылык жолуңду торойт.
Ак эмгектин наны таттуу, жалкоонун жаны таттуу.
Акак көркү берметте, азамат көркү эмгекте.
Акарат айтсаң, аёо күтпө.
Аке (уке) деген көңүлгө жакшы.
Акеңерди сыйлагандар үкөңөрдөн ызаат көрөсүңөр.
Акка кара жок, карага чара жок.
Акка кыл сынбайт.
Аккан абышка да «апаке» дептир.
Аккан арыктан суу агат.
Аккан суу арык табат.
Аккан сууда арам жок.

Аккелтенин огу урсун, ак милтенин чогу урсун.
Акма кулакка айтса болбойт, куйма кулакка айтса толбойт.
Акмак — акылдууну, мас — соону сүйбөйт.
Акмак — иттен илгери, кишилиги кийин.
Акмак арыбайт, көсөө карыбайт.
Акмак арыганын, көсөө карыганын билбейт.
Акмак баштан акылдуу ой чыкпайт.
Акмак бергенин билип, алганын билбейт.
Акмак да сүйлөгөнчө, акылдуу көрүнөт.
Акмак достон, акылдуу душман артык.
Акмак өзүн — эр ойлойт, аңгек өзүн - жер ойлойт.
Акмак өлүп коркутат, адам таарынып чоочутат.
Акмак тойго барса, үйүмдөн да жакшы экен дейт.
Акмак эл мени билбейт деп наалыса, акылдуу элди мен билбейм деп наалыйт.
Акмакка — келтек, акылдууга — ишарат.
Акмакка айткан кайран сөз.
Акмакка айтсаң укпайт, пайда кылсаң жукпайт.
Акмакка акыл айтсаң укпайт, пайда кылсаң жукпайт.
Акмакка ар күн той.
Акмакка да акыл азуу чыгат.
Акмактан акыл сураган, сокурдан жол сураганга тете.
Акмакты көрүп, акылдуулукка үйрөн.
Акмакты сыйласаң, абийириңди төгөт.
Акмактык — айыкпас дарт.
Акмактын айтканы келбей, тантыраганы келет.
Акмактын өмүрү — акылмандын бир күнүнө татыбайт.
Аксабаса ат кадыры билинбейт, ата өлбөсө аксакал кадыры билинбейт.
Ак — Кайдын башы жошо бол, атаң өлүп калыптыр, эмне болсоң ошо бол.
Аксак атка — чаң үйүр, арык атка — бала үйүр.
Аксак да асманды тепкиси келет.
Аксак ит соо иттен соогат сурайт. (Кокур иттен аксак ит соогат сурайт).
Аксак иттен сокур ит соогат сураптыр.
Аксак кой түштөн кийин маарайт.
Аксактын аягына (сабырына) кара, оорунун тамырына кара.
Аксактын аягына, оорунун тамырына кара.
Актын адамы күйбөйт, сактын залалы тийбейт.
Актын иши он болот, каранын иши кор болот.
Акча аябаган — көр соодагер, акча аяган — нак соодагер.
Акча сүйүп турган жерде, адилеттик ыйлап турат.
Акча сүйлөгөндө, акыйкат унчукпай калыптыр.
Акча тапкан бай эмес, акыл тапкан бай.
Акча шаар жерине жарашат.
Акчадан айрылсаң — күйүнөрсүң, ар — намыстан айрылсаң — кантип басып жүрөсүң.
Акчалуу адам мөөр үстүндө, акчасыз адам көр үстүндө.
Акчалууга — базар, акчасызга — мазар.
Акчалуунун колу ойнойт, акчасыздын көзү ойнойт.
Акчасы болсо, акмак да төрө.
Акы төлөбөсөң, молдо үйүңө да кирбейт.
Акыйкат — тынчтыктын кербени.

Акыйкат деманда, шатысы червонда.
Акыйкат жеңет.
Акыйкат отко күйбөйт, сууга чөкпөйт.
Акыйкат сөзгө — арсыз жооп кайырат.
Акыйкаттын отун акмак өчүрө албайт.
Акыйкаттын отун эч ким өчүрө албайт.
Акыл — алтын, ой — күмүш.
Акыл — ардак, байлык — бакыт.
Акыл — баштан, асыл — таштан.
Акыл — деңизден терең, билим — тоодон бийик.
Акыл — жаштан, асыл — таштан (чыгат).
Акыл — тирүүдө урмат, өлгөндө — даңк.
Акыл — тозбогон тон, билим — түгөнбөгөн кенч.
Акыл азбайт, билим тозбойт.
Акыл азганда, сөз качат.
Акыл айга жеткирет, өнөр көккө жеткирет.
Акыл ашса, жин болот.
Акыл байлыгы — азбас байлык.
Акыл байлыгы — тозбос байлык.
Акыл деген — алтын таажы, ар бир башка жарашпайт.
Акыл деген алтын тажы, ар бир башка жарашкан.
Акыл жетет, ал жетпейт.
Акыл жетсе да, кол жетпейт.
Акыл үч жолу кемийт: капалуу болгондо, уктабай жүргөндө, курсак ачканда.
Акыл үч жолу толот: шат болгондо, уктагандан кийин, курсак тойгондо.
Акыл кеп өмүргө эшик ачат.
Акыл кичинелик — чоңдукта эмес.
Акыл көпкө жеткирет, өнөр көккө жеткирет.
Акыл конбогон жигитке, бакыт да конбойт.
Акыл менен билим эр адамдын сөөлөтү.
Акыл оошот, ырыс жугушат.
Акыл сөзү кыска, адилет сөзү ачуу.
Акыл сокурга көз, өлөсөгө жан, дудукка тил боло алат.
Акыл тоону бузат, баатыр жоону бузат.
Акыл учат, ырыс жугушат.
Акыл чачты жейт, алтын башты жейт.
Акылдан адашса, жин болот.
Акылдан айрылам десең, арак ич.
Акылдан жакын дос барбы, ачуудан жаман кас барбы.
Акылдашарың болбосо, бөркүң менен акылдаш.
Акылдашкан сагызган, айгыр алат.
Акылдуу акылы менен жарат, акмак күчү менен жарат.
Акылдуу атын мактайт, акылсыз катынын мактайт.
Акылдуу бала — элпек, акылсыз бала — тентек.
Акылдуу бир жылдыгын ойлосо, акмак бир күңдүгүн ойлойт.
Акылдуу бир сөздөн түшүнөт, акмакты түртмөйүнчө түшүнбөйт.
Акылдуу болсо алганың, кулпундуруп жакшы бак.
Акылсыз болсо алганың, көп узатпай эбин тап.
Акылдуу жаңылса, өзүн жемелейт, акмак жаңылса, жолдошун жемелейт.
Акылдуу ишине ишенет, акмак түшүнө ишенет.

Акылдуу карыя — агып жаткан дарыя.
Акылдуу касыңдан коркпой, акмак досуңдан корк.
Акылдуу ката кетирсе, өзүн жемелейт; акылсыз (же акмак) ката кетирсе, жолдошун жемелейт.
Акылдуу киши ылдам айтканды билет, акылы жок муштаганды да билбейт.
Акылдуу көөдөнүн көтөргөнчө, акылсыз муштумун көтөрөт.
Акылдуу мактанса ишти тындырат, акмак мактанса бутун сындырат.
Акылдуу менен арбашба, алдуу менен кармашба.
Акылдуу миң азаптан кутулат, акылсыз бир азапка тутулат.
Акылдуу отко карайт, акмак казанга карайт.
Акылдуу сөз чыкпаса — улуулуктан не пайда,
Жулунуп турса сумсайып — сулуулуктан не пайда?
Акылдуу тоону томкорсо, акылсыз элди омкорот.
Акылдуу ууру айлын тонобойт.
Акылдуу ууру өз айылын тонобойт.
Акылдуу чындык калптан кийин сүйлөөгө тийиш.
Акылдуу элге тартат, акмак тууганына тартат.
(Эстүү — көпчүл, эселек — кекчил).
Акылдууга айткан сөз колго конгон кушка тең.
Акылдуудан башчың болсо, адашпайсың.
Акылдуулар сөз алышат, акылсыздар өч алышат.
Акылдуулардын кастыгы, акмактардын достугунан артык.
Акылдуунун алды менен жүр, акмактын арты менен жүр.
Акылдуунун алдына акмакты ээрчитип барба.
Акылдуунун иши дагы акылдуу, билимсиз жан баалай албайт акылды.
Акылдуунун өзү өлсө да, сөзү өлбөйт.
Акылдуунун сөзү кыска, айта салса — нуска.
Акылды акылмандан сура.
Акылды сакал менен өлчөбөйт.
Акылды шайтан азгырат.
Акылдын азы айып, чачтын агы айып эмес.
Акылдын душмандыгы жок.
Акылдын өбөгү билим, жөлөгү тажрыйба.
Акылдын көзүндөй тунук бол, акындын сөзүндөй сылык бол.
Акылдын сөзү — сокурдун көзү.
Акыл—жаш уландан, күлүк — тай, куландан.
Акылман баштаса — төргө,
акмак баштаса — көргө.
Акылман билги өлсө — журт акылсыз, эр кол башчы өлсө — кол жетим.
Акылман кебине таянат, азамат элине таянат.
Акылмандык бар жерде, акыйкаттык бар, жалгандык жок.
Акылмандын өзү өлсө да, сөзү өлбөйт.
Акылмандын өрнөк болор насааты бар, акмактын өрнөк болор неси бар?
Акылмандын уга турганы арбын, айта турганы аз.
Акылсыз — атасын акмалайт.
Акылсыз (акмак) достон, акылдуу душман (жат) артык.
Акылсыз арам сөзгө семирет.
Акылсыз баатыр чорго чабат.
Акылсыз болсо алганың, айыкбас дартка калганың.
Акылсыз достон, акылдуу душман (жат) артык.
Акылсыз — какшык сөзгө жакын келет.

Акылсыз күч — арсыз араба.
Акылсызга айткан кеп — дайынсыз аткан ок.
Акылсыздын мээси жок, карыганча эси жок.
Акылсыздын тоюнда болгуча, акылмандын оюнда бол.
Акылы аздын азабы көп.
Акылы бар билимди самайт, акылы жок эмнени самайт.
Акылы жетсе, атаны уул билет.
Акылы жок көпкөн, бир ажалы көптөн.
Акылы жок наадандар ак жолунан адашкан.
Акылы жок ойлонгуча, акылдуу карап турмак беле.
Акылы жок— уйкучу, санаасы жок— күлкүчү.
Акылы жок чыр сүйөт, обону бар ыр сүйөт.
Акылы жокко акча токтобойт.
Акылы жокко убал жок.
Акылы жоктун байлыгы да жок, бактысы да жок.
Акылы кем алангазарга киши акылы эм болбойт.
Акылың болсо азамат, аштык айдап баккын мал,
«айдай келге» ишенбей, бастырып барып көзүң сал.
Акылың болсо азамат, аштык айдап, баккын мал.
Акылың көп болуп, ачууң аз болсо — зор болорсуң,
душманың көп болуп, досуң аз болсо — кор болорсуң.
Акылыңдан адашсаң — эмгек менен дарылан.
Акылым жок деп ким айтат, эсим жок деп бары айтат.
Акындын издегени ыр, акмактын издегени чыр.
Акыны болбой эл болбойт, эсеби болбой мал болбойт.
Акыр заман аттан ажыраган жерде тура.
Акыркы ашка каскак түшөт.
Акыркы күлгөндүн арманы жок.
Акыркы төөнүн — жүгү оор.
Акырын айтсаң, алсыз дейт, айтпай койсоң, арсыз дейт.
Акырын баскан — аксабайт.
Акырын баскан молдодон сактан, ала чапан кождон сактан.
Акырын басса «аксак» дейт, катуу басса «таскак» дейт.
Акырын бассаң — аксак, катуу бассаң — таскак.
Ал, ал сени, ал сени, жаманды жакшы кылган мал сени!
Жакшыны жаман кылган мал сени!
Ала албаган куштан, ала моюн чымчык артык.
Ала албаса түлкүнү, айландырып, башка чап.
Ала байтал акылың болсо сууга тарт.
Ала бата шорго бүтөт, акмакка да сакал бүтөт.
Ала жылкы жоголбойт, арамза адам оңолбойт.
Ала жылкы жоголбойт, арамзаада оңолбойт.
Ала каптын кагынчык, аңдыгандын жаны чык.
Ала караган алыска барбайт.
Ала карга сагызган кош канаты кайышкан.
Ала карганы адал десе, бир чалымы бок татыйт.
Ала карганы алты жыл борго байласа да, бир чалымы жин татыйт.
Ала карганы алты жылы байласа да, бир чалымы тезек татыйт (тезек чокуганын койбойт).
Ала карганы атынан чакырат.
Ала көөдөк болбосо, анын эмнеси баатыр.

Ала көөдөн курсагы тойсо көбөт.
Ала койду бөлө кырккан жүнгө жарыбайт.
Ала кушту атынан тааны (же чакыр).
Ала табак бай жаман, суу акпаган сай жаман.
Ала тонуңду аңтара кийбе.
Алабата шорго бүтөт, акмакка сакал бүтөт.
Алайкууда да кат тааныган адамдар бар.
«Алайын» деп жутунба, ач көздүктүн белгиси,
«жутайын» деп умтулба, журт бузаардын белгиси.
Алайын десем, алдырбасы алдырбайт,
барайын десем бардырбасы бардырбайт.
Алакандай бейишти молдо менен кожо алды.
Алалаган ашыңды, каапыр алсын башыңды.
Аланын изин баспа.
Аларманга алтоо аз, берерманга бешөө көп.
Аласа — арстан, бересе — чычкан.
Аласалуу доодон коркпойт, ашык болгон өлүмдөн коркпойт.
Алатоонун тамыры айылдан башталат.
Албаган алигиңиз үчүн бизге салам айтаарсыз.
Албаган куштан ала моюн чымчык (жакшы) артык.
Албан — албан күлүк бар, алына карай жүгүрөт.
Алчаны аким жеди, таякты жетим жеди.
Албарстыны койнуңда ойнотсоң, ал төшүңө чыгат.
Алга баскан — арткыларга көпүрө.
Алга баскан алат, артка баскан калат.
Алга бир карасаң, артка беш кара.
Алга жылган — ашуу ашат.
Алгайынан чалгайы көп.
Алган алтоо болбойт, жеген жетөө болбойт.
Алган жарың жаман деп, ашканды кайдан табасың?!
Алган колдон берген кол — март.
Алган эри жарашса, кара катын ак болот.
Алган эри жарашса, кара катын ак болот, баккан
ээси жарашса, кара күчүк сак болот.
Алган эрим сен болсоң, көргөн күнүм не болот?
Алганга алтоо аз, бергенге бешөө көп.
Алгандын бермейи бар.
Алгандын да — бергени болот (бар), ичкендин да —
кусканы (чычканы) болот (бар), чыккандын да түшкөнү болот (бар).
Алганы болот бергендин, атканы болот мергендин.
Алганың жакшы болсо, аргымак минип дуулаарсың,
Алганың жаман болсо, азабын тартып куураарсың.
Алганың жакшы болсо, жакаң агарат, алганың жаман болсо, сакалың агарат.
Алганың жакшы болсо, табылат акылың, келе берет жакының.
Алганың жаман болгон соң, абийириң кайдан жабылат.
Алганың жаман болсо, суук сөз угуп күйөсүң,
алганың жакшы болсо, бал сөзүн угуп сүйөсүң.
Алганың жаман болсо, чабылат акылың, кас болот жакының.
Алганың көөнүн кирдетпе, «атаң» деп бизди тилдетпе.
Алганың сулуу болгон соң, аркырап беттен алган соң, сулуулугу не пайда.
Алганыңа сүйүнбө, ардагына сүйүн.

Алганын бербегенди, кудайдын каары дейт.
Алгың келсе түшүм, алдын ала күтүн.
Алгыр болсо тайганың, алтындан алып каргы так,
ала албаса түлкүнү айлансын аштан, башка чап.
Алгыр куштан ашам деп, ала карга шашыптыр.
Алгыр кушту алып келип кууга сал, акылың болсо
азамат, аштык айдап, баккын мал.
Алгыр кушту мүнүшкөр, жакшы багып кушка сал.
Алгырдын зорун — шер дейбиз, азамат зорун — эр дейбиз.
Алдабаса, капкан да чаппайт.
Алдабасаң, сата албайсың.
Алдаганга кудай жакшы.
Алдаганды билбеген, алда кандай баабедин?
Алдамчы мураска жетпейт.
Алдамчыга жаза көп.
Алданын буйругу чачтан көп, аны кылган киши жок.
Алдаса болот жаш башты, каргаса болот как башты.
Алдуулар азуусун айга жанышат, алсыздарды канга (шорго) малышат.
Алдыга айткан сөз арзан, айылга саткан бөз арзан.
Алдыга өбөк, аркага жөлөк.
Алдыңа аш келсе, атаңдын кунунан кеч.
Алдыңа баш ийип азамат келсе, эр кунун кеч.
Алдыңа келсе (түшсө), атаңдын кунун кеч.
Алдыңа түшсө, атаңдын кунун кеч.
Алдыңкы көч кайда барса, кийинки көч да ошол жакка барат.
Алдыңкы көчтүн адашканын кийинки көч билет.
Алдыңкы туяктын изин, арткы туяк басат.
Алдыңкынын адашканын арткы (киши) билет.
Алдым, жуттум дос күтсөң, кубанычың аз болоор.
Алдын көр, аркасын жар торойт.
Алдынкы көч кайда барса, кийинки көч да ошол жакка барат.
Алдынкы көчтүн адашканын кийинки көч билет.
Алдынкынын адашканын арткы киши билет.
Алдыраар күнү — жаздыраар.
Алдырган бир киши, уурусу миң киши.
Алдырар күнү — жазгырар.
Алдырган апасынын койнун ачат.
Алжаке кызга — жалжаке күйөө.
Алжаке эркекке жалжаке катын туш келет.
Алжакенин сөзүнө, калжаке киши ишенет.
Алкы бузук кыныкса, ат тезегин кургатпайт.
Алкы бузук молдонун, селдесине чок түшөт.
Алкы жаман айтта өлөр.
Алкы жамандын арты жаман.
Алкы кеткен тамакты сүйөт.
Алкың бузулбаса, аяктагы аш алты кишини тойгузат.
Алкымына алы жетпеген, күл челген бука баштанаар.
Алкыш кетпесин, каргыш жетпесин.
Алладан акыл күтпө.
Алладан буйруксуз кумурсканын бели сынбайт имиш.
Алма башка жетем деп, чалма башка кезикти.

Алма быш — оозума түш.
Алма сабагынан алыс түшпөйт.
Алма этектен алам деп, чалма этектен айрылдым.
Алма этекти аламын деп, чалма этектен куру калдым.
Алмактын бермеги бар.
Алманы аким жеди, таякты жетим жеди.
Алманын агынан көгү, жамандын барынан жогу.
Алп — чабышта, чечен — сөздө (сыналат).
Алп адагы (соңу) Ормотой, тулпар адагы Тайтору.
Алпты жеңген баатыр эмес, ачууну жеңген баатыр.
Алптын тизе бүккөнү — өлгөнү.
Алса кыргый алат, өлсө торгой өлөт.
Алсаң, берээриңди унутпа.
Алсам — бербесем, жан берсем — өлбөсөм.
Алсызды жөлөгөнүң — ырыска бөлөгөнүң.
Алсыздын кылычы — арыз.
Алсыздын тили алты кулач.
Алтай менен Култайга, жалчы жүрдүм бир тайга.
Алар ашка жарытпайт, мен иш бүтүрүп марытпайм.
Алтооң ала болсоң, алдыңдагыны алдырасың.
Алты ай таптасаң да, карганын иши карга.
Алты жашар бала атка минсе, алтымыштагы чал алдынан чыгаар.
Алты жашар бала атка минсе, алтымыштагы чал салам берет.
Алты өлөңүм бек болсо, атым туйлап не кылат,
алганым өзүм деген сон, элим (кээде абысын) айтып не кылат.
Алты катын азага барса (же келсе), ар кимиси өз муңун айтат.
Алты катын азага барса (келсе), ар кимиси өз
арманын (же дартын) айтат.
Алты күн ачка калсаң да атаңды сыйла!
Алты саны аманда, жер караган оңоорбу!
Абийири мүлдө төгүлсө, эл караган оңоорбу!
Алты уулдуу кишинин, алты өрүштө малы бар.
Төрт уулдуу кишинин, төрт өрөөндө малы бар.
Эки уулдуу кишинин өлөөр — өлбөс жаны бар.
Алтыга алып, бешке сат, атың болсун соодагер.
Алтыга сатып, бешке алган соодагердин адаты.
Алтымыш күн атан болуп жүргөнчө, алты күн буура болуп зиркилде.
Алтымыш менен жетимиш абышканын курагы.
Алтымышка барганда аркандаган аттайсың,
«алганым тилдеп койду» деп, кимге барып даттайсың.
Алтымышка чыккан адамды, алыс жолго жибербе.
Алтымышка чыккан атаңды алыс жолго жибербе.
Алтымышта атаңдын, алдап соолап күчүн ал.
Алтын — жерден, баатыр — элден (чыгат).
Алтын акпайт, күмүш күйбөйт.
Алтын алба, алкыш ал.
Алтын байлык эмес, акыл — байлык.
Алтын баш аман болсо, жокчулук эмне кылат.
Алтын баштуу аялдан, бака баштуу эркек артык.
Алтын дат болбойт, жакшы жат болбойт.
Алтын жерде калбайт, жакшы жолдо калбайт.

Алтын жерден чыгатБаатыр элден чыгат.
Алтын жерден чыккан байлык болсо, акыл элден чыккан байлык.
Алтын казына акыл казынага жетпейт.
Алтын күмүштү байлык туткан киши башын жолдо
калтырар, баба сөзүн улаган кишинин орду төрдө болор.
Алтын көрсө, бериште да жолдон чыгат.
Алтын менен күмүштү, зергер үчүн жараткан,
аркар менен кулжаны, мерген үчүн жараткан.
Алтын така, жез така, байчечекей тербесең, ай тийбеген жер капа.
Алтын тапса, түйөргө түйүнчөк таппайт.
Алтын чирибейт, акыл азбайт.
Алтын чирибейт.
Алтын чыккан жер кадырлуу, калыс жүргөн эр кадырлуу.
Алтын чыккан жеринде калат.
Алтын ээр ак кабак, атка жайы болбосо, алтынын алып отко жак.
Аяшар тууган болбосо, акырын сүйлөп жатка жак.
Күмүш ээр ак кабак, күмүшкө жайы болбосо, күмүшүн алып отко жак.
Күйүшөр тууган болбосо, күлө багып жатка жак.
Алтындуу ээр ак канкы, атка тынчы болбосо, алтынын алып отко жак.
Алтынды ала билген бөлө да билет.
Алтынды билүү — оңой, адамды билүү — кыйын.
Алтынды дат баспайт.
Алтынды жыйган сен болдуң, азапты тарткан мен болдум.
Күмүштү жыйган сен болдуң, күйүттү тарткан мен болдум.
Алтынды көрүп, байгамбар да жолдон чыгыптыр.
Алтынды орогон менен жез болбойт, жибекти
орогон менен бөз болбойт.
Алтынды чыккан жеринен каз!
Алтынды эрите албаган иритер, терини ашата албаган чиритер.
Алтынды эрите билбеген иритер, терини ашата билбеген чиритер.
Алтындын баасын зергер билет.
Алтын — күмүш таш экен, арпа — буудай аш экен.
Алуучу болбосо — сатуучу кор болот.
Алы жетпеген — акыретчил, колу жетпеген — кордоочул (же кудайчыл).
Алы жетпеген аракетчил, колунан келбеген ушакчыл.
Алыбек алыңды кара, маңдайыңдагы чарыгыңды кара.
Алыбек алына жараша.
Алың аке, алың, сергий түшсүн жаның.
Алың, алың дегенче, алты соодагер өлүптүр.
Алын билбеген — алек.
Алын билбеген, алекке түшөт (алек).
Алып келсем көрөсүң, күлүп жатып өлөсүң.
Алыс жерден куда күтсөң — артынчактап аш
келер, жакын жерден куда күтсөң — түрдүү ушак сөз келер.
Алыс жерге куда болсоң артынчактап аш келээр.
Жакын жерге куда болсоң, түрдүү ушак сөз келээр.
Алыс жол атты сынайт.
Алыс жол атты сынайт, оор күн эрди сынайт.
Алыс карма балаңды, аңга чалыш бекерден.
Алыскы достон, жакынкы кас артык.
Алыскынын аты озгуча айылдаштын тайы озсун.

Алыскынын аты чыкканча, короолоштун кою озсун.
Алыста болсо кишенешкен, жакында болсо тиштешкен.
Алыстагы душмандан, аңдып жүргөн дос жаман.
Алыстагы душмандан, кашындагы кас жаман.
Алыстагы олуядан, жакындагы манайык артык.
Алыстагы туугандан жакындагы коңшу артык.
Алысты жакын кылган алака.
Алысты жакын кылган кыз, тамакты таттуу кылган туз.
Алысты жакындаткан — ат,
жакынды алыстаткан — жат.
Алыш — бериш (келиш — кетиш) туугандыктын
белгиси, уруш — кериш душмандыктын белгиси.
Алышканда күчү жеткендин, айтышканда кеби өтөт (күчү кетет).
Алышканда күчү жетпегендин, айтышканда кеби өтөт.
Алышыңды бек байла, жардап кетсе суу бербейт.
Жарыкта малың көздөп (жыйнап) ал, караңгы кирсе көз жетпейт.
Амал ашынса — уу.
Амалдуу аңчыга ажалдуу кийик жолугат.
Амалкөйдү ашынам дебе, ач көз байды кошунам дебе.
Амалкөйдү ашынам дебе, ач көздү кошунам дебе.
Амалын тапкан ажалдан кутулат.
Аман болсо башым, дагы эле чыгар чачым.
Аман болсо бул башым, дагы бир чыгаар бул чачым.
Аман болсун бу башым, дагы эле чыгар бу чачым.
Аманат жанга өлүм ак.
Аманатка кыянат кылбайт.
Аманчылык жамандыкты жеңет.
Ана катын мас болсо, беш көкүл менен урушат.
Анжиянда акем бар, ал да мендей пекене.
Үрүмчүдө үкөм бар, ал да мендей пекене.
Анжиянда суур семиз десе Бээжиндеги калмак тамшанган экен.
Ант берсең, актай бил.
Антар атка бир санат, учар кушка бир канат.
Аргымак, айгыр кече албас, агын суудан кечмек бар.
Анык чечен — акындар жазгы жамгырдай.
Анык чечен акындар, жазгы жааган жамгырдай.
Аныккандан каныккан ууру болот, оолуккандан соолуккан жинди болот.
Аңга жетпес ашыңды, айылдаштан аяба.
Аңгек өзүн жер ойлойт, акмак өзүн эр ойлойт.
Аңгек өзүн жер ойлойт, ар ким өзүн эр ойлойт.
Аңгектен качсаң — дөңгөккө, дөңгөктөн качсаң — сөңгөккө.
Аңгеме музоо эмизер, музоо таяк жегизер.
Аңдабаган төө көрбөйт.
Аңдабаган төөнү да көрбөйт.
Аңдабай сүйлөгөн оорубай өлөр.
Аңдабай түштүм чуңкурга, эми мага сай кайда.
Аңдап турсаң акылдуунун сөзү пул болот.
Аңдуучуну аңдоочу жеңет.
Аңдыган — алат, аңтарган — табат.
Аңдыганга, аңкоо көрүн.

Аңдышкан айыл болбойт, сатуулашкан дос болбойт.
Аңдышкан айыл конбойт, эсептешкен дос болбойт.
Аңдышкан эл болбойт, эсептешкен коңшу болбойт.
Аңкир — мүңкүрүндү коюп, келе бери бир атым насыбай.
Аңкоо азаптан, кайсар мазактан кутулбайт.
Аңкоо бала атасына асылат, аңкоо кыз энесин коркутат.
Аңкоонун эч нерседен кабары жок, жалкоонун эч нерсени табаары жок.
Аңыздуу жерде ат өлбөйт, бозмаштуу жерде бото өлбөйт.
Аңыр (карга, күйкө, чымчык) өзүн куш ойлойт,
Аңыр өзүн куш ойлойт, ар ким өзүн киши ойлойт.
Апендинин коёнунун сорпосунун сорпосундай,
Аппак карда көп жүрсөң, көзүң бир күн карыгат.
Алыс жерде көп жүрсөң, көңүлүң бир күн тарыгат.
Апылайдын чайындай түгөнбөгөн.
Ар адамда бир кыял, ал кыялды ким тыяр.
Ар бир адам Мекенин сүйөт, соодагер бекерин сүйөт.
Ар бир адамдын киндик каны тамган жер—Мисир.
Ар бир башта миң кыял.
Ар бир жердин түлкүсүн өзүнүн уучусу ууласын.
Ар бир ит — өз короосунда кожо.
Ар дарттын бир дабасы бар.
Ар жемиштин данеги өз сөөгүндө сакталат.
Ар жердин короосу бирдей кыйкырат.
Ар заманда бир чукулдай.
Ар ит өз короосунда арстансыйт.
Ар иште — эстүү болуу керек, акылдуу өз ишинен убай көрөт.
Ар өзүн эр ойлойт.
Ар ким — сүйгөнүнүн кулу.
Ар ким бары менен базардайт.
Ар ким ич оорусун өзү билет.
Ар ким өз бейилинен табат.
Ар ким өз боюна карап киет.
Ар ким өз үйүндө кан.
Ар ким өз камында, кары кыз эр камында.
Ар ким өз көмөчүнө күл тартат.
Ар ким өз сөзүнөн сындалат.
Ар ким өзүн киши ойлойт.
Ар ким өзүн эр ойлойт.
Ар ким кычышкан жерин өзү билет.
Ар ким кычышкан жерин кашыйт.
Ар ким пейлинен табат.
Ар кимге өз жаны кымбат.
Ар кимде бар бир кыял, ал кыялды ким тыяр?
Ар кимдики өзүнө ай көрүнөт көзүнө.
Ар кимдин жүргөн жери мисир.
Ар кимдин өз жүгү өзүнө чак.
Ар кимдин көргөн жери өзүнө мисир.
Ар кимдин тилеги өзүнө чоң.
Ар кимдин туулган жери — Мисир.
Ар кимдин убайымы өз башында.

Ар кимдин эри өзүнө мырза, ар кимдин зайыбы өзүнө каныша.
Ар кызыктын башы бар.
Ар нерсе учурунда сонун.
Ар немеге бир неме.
Ар нерсе өз тушунда кымбат.
Ар нерсе өз чегинен чыкса, арты өкүнүчтүү болот.
Ар нерсенин орду болоор, көрбөгөн жер сонун
болоорЖышааналуу эр жигиттин, кайда жүрсө жолу болоор.
Ар убакта чынчыл бол, калк ишенет кебиңе.
Ар чөп өз тамыры менен күн көрөт.
Ар ылдыйдын өрү бар.
Араба сынбасын, өгүз өлбөсүн.
Арабаны ат тартат, көлөкөсүн ит тартат.
Арабаны көрдүм арманым жок.
Арадагы акмак — туурадагы токмок.
Арадай жерге чарадай жыйын.
Араздашуудан кийинки таттуулук халбадан да таттуу.
Араң турган көз эле, чыгып кетти өзү эле,
айтылбай турган сөз эле, айтылып кетти өзү эле.
Арак адамды мээримдүү кылып элжиретип, зөөкүр кылып келжиретип коёт.
Арак арды аздырат, барды тоздурат.
Арак дудукту да сайратат.
Арак ичкен тойдо мас, акылы жок күндө мас.
Арак ичкендин акылы жоор.
Арак масы келе жатса, качпа, мал масы келе жатса кач.
Аракет кылса, береке болот.
Аракет кылсаң — берекет.
Аракети көп, берекеси жок.
Аракетсиз үмүт — мөмөсүз дарактай.
Аракеттен адат жаралат, адаттан мүнөз, мүнөздөн тагдыр жаралат.
Аракка кандым дегиче, азапка калдым дегин.
Арактын кулу болгонуң, абийириңден куру болгонуң.
Аралдагы чөптү мал жебейт.
Арам айтып, максатка жетпейт.
Арам алдаганга устат, сынчы талдаганга устат.
Арам жеген бура баспайт.
Арам өлсө ит менен кушка жем.
Арам санаа болбогун, алгандан алтоо болбойсуң.
Эл эмгегин жебегин, жегенден жетөө болбойсуң.
Арам тамак аш болбойт.
Арамга — адал, жакшыга — жаман, ыйыкка —
бузук тизгиндеш бу дүйнөдө.
Арамдан алган төөдөн, адалдан алган улак артык.
Арамдыктан алыс болсоң, колдон келбес жакшылык жок.
Арамдын тамыры бир, адалдын тамыры миң.
Арамдын түбү бир тамыр, адалдын түбү миң тамыр.
Арамза жылмайса, алдаганга тете.
Арамзаада эл бузар, айкын жерди сел бузар.
Арамзаны аңдыган билет.
Арамзанын карды тойбойт, ач көздүн көзү тойбойт.
Арамзанын куйругу бир (алты) тутам.

Арамзанын укуругу кыска, акылмандын сөзү нуска.
Арамзанын этеги узарбайт.
Арачыга алты таяк.
Арбасаң да, каргасаң да, отко, чокко кармасаң да, үмүт — өлбөйт, карыбайт.
Арбашкан — алышат, кагышкан — кармашат.
Аргасыз кулдук кылгандын, кеги ичинде калат.
Аргасыз кулдук эткендин ичинде кеги калат, аны бир күнү алат.
Аргымак аттын куйругу, бирде жибек, бирде кыл.
Эр жигиттин белгиси, бирде мырза, бирде кул.
Аргымак жыйдым, ат жыйдым, айланып кетсин буудандан.
Адашкан жыйып эл кылдым, айланып кетсин туугандан.
Аргымак мойнун ок кесет, азамат мойнун жок кесет.
Аргымак тандап ат жыйдым, буудан болуп бербеди,
азамат тандап дос жыйдым, тууган болуп бербеди.
Аргымак чапкандан өлбөйт, таптагандан өлөт.
Аргымакты жаман деп, бууданды кайдан табасың.
Агайынды жаман деп, тууганды кайдан табасың.
Аргымакты жаман деп, жолго таштап кетпегин,
азаматты жаман деп, жоого таштап кетпегин.
Аргымактын азганы — аркы — терки басканы,
азаматтын азганы — көчкөндө жөө басканы.
Аргымактын жакшысы — азыраак оттоп, көп жуушайт,
азаматтын жакшысы — азыраак сүйлөп, көп тыңдайт.
Аргымактын жакшысы — чапса күлүк, сатса пул,
азаматтын жакшысы — бирде мырза, бирде кул.
Аргымактын жакшысы (белгиси), азыраак оттоп көп жуушайт.
Азаматтын жакшысы (белгиси), азыраак сүйлөп, көп тыңшайт.
Аргымактын жакшысы чапса — күлүк, сатса — бул.
Аргымактын кулуну, алтын көкүл кер болот.
Азаматтын күлгүнү, киши акысын жебеген,
жоого кегин бербеген, айбаты катуу шер болот.
Ардак күткүң келсе ак иште.
Ардакты сүйсөң, эмгекти сүй.
Арзан бекен мал тапмак, оңой бекен жан бакмак.
Эртеден кечке тартактап, тактай тилген эки акмак.
Арзанга алуучунун пейли бузулат, кымбатка сатуучунун пейли бузулат.
Арзандын асылы болбойт, асылдын жаманы болбойт.
Арзандын сорпосу татыбайт.
Арзандын тузу татыбайт.
Аркандын узуну жетет (жакшы), сөздүн кыскасы өтөт (жакшы).
Аркар мойнун ок кесет, азамат мойнун жок кесет.
Аркасы кыя, асты жар, айла кеткен жол ошол.
Аркы өйүздөгү чабышка, бу өйүздөн жулунба.
Арпа берсең атка бер, күтүр — күтүр чайнасын.
Кызды берсең жашка бер, кучакташып ойносун.
Арпа жеген ат ойнойт.
Арпа сеппе (чыкпайт) таш жерге, айыл конбо (болбо) кас элге.
Арпа сеппе таш жерге, айыл конбо (болбо) кас элге.
Арпа сепсең, — арпа оросуң, буудай сепсең — буудай оросуң.
Арпа сээп, буудай алам дебе.

Арпа — буудай аш болот, алтын — күмүш таш болот.
Арстан «айга минем» деп, аягын берт кылыптыр.
Арстан айга чабам (минем) деп, белин мерт кылыптыр.
Арстан алганына кубанбайт, чалганына кубанат.
Арстан картайса, чөөгө күлкү.
Арстан катуу качырат, акырын алат.
Арстан катуу качырат, жумшак алат.
Арстан кумурскадан коркот.
Арстан оозунан жем талашпа.
Арстан турган жерге аюу жолобойт.
Арстан экиден, ит жетиден (тууйт).
Арстан эрдин башына, алтымыш мүшкүл бир келет.
Арстандай күчүң болсо, түлкүдөй куулукту үйрөн.
Арстандын куйругу болгуча, мышыктын башы бол.
Арстандын оозунан жем талашпа.
Арсыз киши чабышта өлөрүн эстейт.
Артисттер боёнбой койбойт.
Арткан ашты, иттен аяба.
Артык айтпа, ашыра какпа.
Артык дөөлөт баш жарбайт.
Артык өнөр баш жарбайт.
Артык кылам деп, тыртык кылдым.
Артык шашкан албарстыча карганат.
Артыкбаш акча баш жарбайт.
Артыкча дүңгүрөгөн, акырында мүңкүрөйт.
Артын ойлогон алжыбас.
Арча күйгөндө — асман ачылат, карагай күйгөндө — кыпын чачылат.
Ары жок — күлкүчү.
Ары жок — күлкүчү, санаасы жок — уйкучу.
Ары жок ит чымынга да үрөт.
Ары карап ыйлап, бери карап күлгөн жаман.
Арыбас ат болбойт, тозбос тон болбойт.
Арыган ат семирчи, ачыган курсак тоюнчу.
Арык — семирет, ач — тоюнат.
Арык — толсом дейт, семиз — болсом дейт.
Арык атка камчы жоо, жырттык үйгө тамчы жоо.
Арык атка камчы жуук (же үйүр), жырттык үйгө тамчы жуук (же үйүр).
Арык атка куйругу жүк.
Арык атка туз бербе, акылсызга кыз бербе.
Арык болсо семиздей көр, аз болсо көптөй көр.
Арык да болсо, семизге баала, аз да болсо, көпкө баала.
Арык кой тырышчаак, ач киши урушчаак.
Арык койдун терисин алты ашатса ий болбойт,
атадан жаман тууганды ак кийизге салдырып көтөргөн менен бий болбойт.
Арык семирер, ач тоюнар.
Арык — семиз боору тең.
Арык толсом дейт, семиз болсом дейт.
Арыктын арымы жок, семиздин кайрымы жок.
Арык уйга жоон мүйүздүн кереги жок.
Арык этте чарым бар, арам сөздө чачым бар.
Арыкмын деп оозуңду ырсыйта берген менен болобу.

Арыкмын деп, ооз ырсышта берген болбойт.
Арыкты кыйналып чапсаң, сугатты ойноп сугарасың.
Арыктын арымы жок, семиздин кайрымы жок.
Аса — карыбайт, алтын — чирибейт.
Аса карыбайт, алтын чирибейт.
Асанкайгы өз үйүндө жек көрүндү болот.
Асанкайгы ойлонуп отурганча, тобокелчи маарага жетиптир.
Аскан ашты таштаба.
Аскар, аскар аскар тоо, аягы келип чап болот.
Атадан алтоо туулса, сыйлашпаса жат болот.
Аскар — аскар тоо — аягы келип чап болот, атадан
сегиз болсо да — сыйлашпаса жат болот.
Асманда жүргөн кыраан да түнөгүн көксөйт.
Асманда жүргөн кыраан куш, да түнөгүн көксөйт.
Асмандагы шумкардан колдогу турумтай артык.
Асманды караган аягынан мүдүрүлөт.
Асманды тиктегендин көзү акыят.
Аста сүйлөгөндүн амалы көп.
Астапырылданын казаны бат кайнайт.
Астыңкы эрди менен жер шыпырган, үстүңкү эрди менен көк шыпырат.
Асыл — таштан, акыл — баштан.
Асыл — таштан, акыл — жаштан (чыгат).
Асыл жигит — алты кырдуу, он эки сырдуу.
Асылган оору (ууру) алмайынча тынбайт (койбойт).
Асылган оору алмайынча тынбайт, асылган ууру алмайынча койбойт.
Асылган ууру алмайынча койбойт.
Асылды асыл өлтүрбөйт.
Асылсаң жыгачтын асылына асыл.
Асылсаң, асыл жыгачка асыл.
Асылуу казан — бышылуу аш.
Асыранды баланы айылчы абысын чыгарат.
Асыранды баланы айылчы катын чыгарат.
Ат — адамдын канаты, аш — адамдын кубаты.
Ат — адамдын канаты.
Ат — мингендик, тон — кийгендики, аял —
тийгендики, эр — элдик.
Ат — эрдин канаты.
Ат — эриндүү келет, эр — мурундуу келет.
Ат (эл) дарбыса, эшек кошо дарбыйт.
Ат адамдын (эрдин) канаты, аш адамдын кубаты.
Ат алсаң айылдашыңа кеңеш.
Ат азгыны — жорго, адам азгыны — молдо.
Ат айланып казыгын табат, жөө калсаң, эки өңүрүң саныңды чабат.
Ат айланып казыгын табат, эр айланып элин табат.
Ат айланып казыгын табат.
Ат алсаң айылдашың, кой алсаң коңшуң менен кеңеш.
Ат алсаң минип ал, аял алсаң сүйүп ал.
Ат алсаң, досуң менен кеңеш, кой алсаң, коңшуң менен кеңеш.
Ат алтоо болсо минерге ат табылбайт, бирөө болсо барарга жер табылбайт.
Ат арпа жесе, эшек кулагын салат.

Ат арыганын билбейт, кунан карыганын билбейт.
Ат арыганын билбейт, кунас (көсөө) карыганын билбейт.
Ат арытмак арзан, журт арытмак кымбат.
Ат аяган арыбайт, аш аяган жарыбайт.
Ат аяган жер карайт, куш аяган көк карайт.
Ат аяган жөө баспайт (жөө калбайт).
Ат аягынан, эр тамагынан бузулат.
Ат байлап салсаң токтобойт, кое берсе оттобойт.
Ат баспаган жерди тай басат.
Ат баспайм деген жерден үч басат.
Ат баспайм деген жерин — үч басат, эр көрбөйм деген жерин — үч көрөт.
Ат башы менен эр башы, кайда калбайт бир башы.
Ат башына күн түшсө, ооздугу менен суу ичет,
эр башына күн түшсө, өтүгү менен суу кечет.
Ат башына күн түшсө, ооздугу менен суу ичет, эр
башына күн түшсө, өтүгү менен суу кечет, эл
башына күн түшсө, кыштын күнү үй чечет.
Ат бергиси келбеген — ээр карайт, куш бергиси келбеген — жер карайт.
Ат бир мүдүрүлсө, үч мүдүрүлөт.
Ат болгуча аяк ылоо.
Ат болуучу кулундун, мүчөсүнөн белгилүү. Киши
болуучу баланын кирпичинен белгилүү.
Ат дарбыса, эшек кошо дарбыйт.
Ат жакшысы - ардак, адам жакшысы — урмат.
Ат жакшысы алыскы жолдо сыналат, дос жакшысы
айыгышкан жоодо сыналат.
Ат жакшысы боз болот, эр жакшысы айткан сөзгө бек болот.
Ат жакшысы кермеде, эр жакшысы термеде.
Ат жакшысын макта, киши жакшысын сакта.
Ат — жалдуу, тон — жакалуу.
Ат жалына казан ас.
Ат жаманы азаматты кор кылат.
Ат жаманы кор болот, куш жаманы бир чымчыкка зар болот.
Ат жаманы маңгел, жер жаманы аңгел.
Ат жашарып кунан болбойт, эр (адам) жашарып улан болбойт.
Ат кадырын жок билбес, ач кадырын ток билбес.
Ат кадырын минген билет, мылтык кадырын аткан билет.
Ат камчыдан жалтанат, эр намыстан жалтанат.
Ат картайса, согумга жарайт; эр картайса, сонунга жарайт.
Ат карып, арпа түшөбөйт, эр карып, эшек түшөбөйт.
Ат карыса чөп керек, эр карыса тер керек.
Ат качаган болгон соң, аштан, тойдон калган соң,
күлүктүгү не пайда! Катының сулуу болгон соң,
аркырап беттен алган соң, сулуулугу не пайда!
Ат кечкен суу деп, аюу ичет, кой кечкен суу деп, бөрү ичет.
Ат кичине болсо да, ээрдик орун табылат.
Ат кишенешип табышат, адам сүйлөшүп табышат.
Ат көтөргүс чатагы бардын, оозго алгыс чыры бар.
Ат сыноосу бир болот, эр сыноосу миң болот.
Ат куйругун кармасаң суудан өтөөрсүң, ит
куйругун кармасаң сууга чөгөөрсүң.

Ат куйругун кармасаң, өзөндөн өтөөрсүң, ит
куйругун кармасаң, сууга чөгөөрсүң.
Ат кызыгы арыганча, эр кызыгы карыганча.
Ат менен жолго чыккан эшектин шору.
Ат менен катынга ишенич жок.
Ат минбеген ат минсе чаба — чаба өлтүрөт, тон
кийбеген тон кийсе — кага — кага бүтүрөт.
Ат мүдүрүлбөй жер тааныбайт, эр мүдүрүлбөй, эл тааныбайт.
Ат мүдүрүлүп жер тааныйт, эр мүдүрүлүп эл тааныйт.
Ат мүдүрүлүп кайра оңолот.
Ат мыктысы кермеде, акын мыктысы термеде.
Ат оонаган жерде түк калат, айран төгүлгөн жерде жук калат.
Ат оонаган жерде түк калат.
Ат сактаган — ат минет, тон сактаган — тон кийет.
Ат семирп нык болот, эр семирп бук болот.
Ат семирсе ык болот, эр семирсе бук болот.
Ат сийген жерге чөп чыкпайт.
Ат сураган кордук эмес, ээр токум сураган кордук.
Ат сурамак — сүннөт (милдет).
Ат сыйлабас жигиттин, жөөчүлүк берээр сазайын.
Эр сыйлабас катындын, тулчулук берээр сазайын.
Ат сыйлаган азабынан кутулат, эр сыйлаган эмгегинен кутулат.
Ат сыйлаган азамат жөө баспайт, эр сыйлаган катын эшикте калбайт.
Ат сыйлаган жөө баспайт (калбайт),
эр сыйлаган эшикте жатпайт.
Ат сыйлаган жөө баспас, эр сыйлаган эшикте калбас.
Ат сыноосу бир болот, эр сыноосу мин, болот.
Ат табылганча аяк ылоо, тай табылганча таяк ылоо.
Ат тапканча анжим тап.
Ат тезегин кургатпайт, аласа киши көгөрсө.
Ат тери кайтпайт.
Ат тойгон жерине качат, адамзат туулган жерине качат.
Ат тойгон жерине качат, азамат туулган жерине шашат.
Ат тойгон жерине качат, эр туулган жерине шашат.
Ат уяты — сатуу, кыз уяты — тартуу.
Ат чабышта ат өлөт, эр сайышта эр өлөт.
Ат чапкан киши — талапкер, аш берген киши — күнөөкөр.
Ат эрдин канаты.
Ат эриндүү болот, эр мурундуу болот.
Ат ээси жылкычы.
Ат, аттан кийин жат.
Ата — аска тоо, Эне — оргуган булак, бала — экөөнө тең шам чырак.
Ата — бала урушат, ага — ини жулушат.
Ата — мекен, эне — нур.
Ата арбагы ыйык.
Ата баласы — тон жакасы.
Ата баласы болбосоң болбо, эл баласы бол.
Ата болдум деп мактанба, адам болдум деп мактан.
Ата болсоң акылдуу бол, эне болсоң мээримдүү бол.

Ата болуш — ардак, эне болуш — сыймык.
Ата даңкы, эне баркы — балага дем.
Ата данкы менен кыз өтөт, мата даңкы менен бөз өтөт.
Ата жакшы — уул жакшы, эне жакшы — кыз жакшы.
Ата журтуң — алтын бешик.
Ата өлүп бала калса тилегине жеткени, бала өлүп
ата калса арманы ичте кеткени.
Атам өлсө өлсүн, атамды көргөн өлбөсүн, энем өлсө
өлсүн, энемди көргөн өлбөсүн.
Ата каргышы — ок, эне каргышы — бок.
Ата каргышына учураган перзент оңолбойт.
Ата кебин эшиткен уул адеп тутат.
Ата көргөн — ок бычат, эне көргөн — тон бычат.
Ата көргөн ат берет, эне көргөн тон берет.
Ата көргөн ок жонор, эне көргөн тон бычар.
Ата конушу ардак, ата салты — сыймык.
Ата намысын арсыз уул кетирет.
Ата сөзү — акыл, ага сөзү — асыл.
Ата сөзү — алтын, көңүл коюп уксаң.
Ата сөзүн укпасаң, ажырайсың журтуңан.
Ата сөзү уулга эм.
Ата сыйлаган абийир табат.
Ата турган таңдын, чыга турган күнү бар.
Ата уулду билет, ат ээсин билет.
Ата уулу айтканынан кайтпайт, жоомарт бергенин айтпайт.
Ата, башты алып мага бере коюп, жамбашты өзүң албайсыңбы — дептир.
Атаандаштык — ал жакшы, акылдаштык — бул жакшы.
Ата — балага сынчы.
Атага (же энеге) баланын алалыгы жок.
Атага окшоп уул туулбас, энеге окшоп кыз туулбас.
Атадан алтоо болсо (туулса), ар жалгыздык башта бар.
Атадан алтоо болсо да, ар жалгыздык башыңда.
Атадан алтоо туулса, ар жалгыздык башта бар.
Атадан алтоо элек, өлүп олтуруп жалгыз калдым.
Атадан жакшы туулса эшиктен төргө сүйрөөр,
жаман туулса төрдөн көргө сүйрөөр.
Атадан калган мал барбы, аяна турган жан барбы.
Атадан таяк жеген балдар жакшы, энеден тил укпаган кыздар жакшы.
Атадан уул туулса — ийги, ата жолун кууса—ийги.
Атадан уул тууса — ийги, ата жолун жолдосо — ийги.
Атажурт — алтын бешик.
Атажуртуң — алтын бешигиң.
Атаң алтымышка чыкканда алдап — соолап күчүн ал.
Атаң барда эл тааны, атың барда жер тааны.
Атаң жоо чапса кошо чап.
Атаң өлсө, тайлак бар, кому жерде калган жок.
Атаң карыса кул кылба, энең карыса күң кылба.
Атаң кимди алса энең ошол, агаң кимди алса жеңең ошол.
Атаң конгон конушка сен да бир күн конорсун,
мактанбагын уулум ай, сен да мендей болорсуң.
Атаң мурап болбосун, эгиниң суунун башында болсун.

Атаң мурап болгуча: жериң суулуу болсун.
Атаң өлсө өлсүн, атаңды көргөн өлбөсүн.
Атан төө мас болсо, тайлак төө менен дос болот,
жаман киши мас болсо, жакшысы менен кас болот.
Атан төө мас болсо, тайлак төө менен дос болот.
Атан төө мас болсо, тайлак төө менен дос болот.
Ана катын мас болсо, беш көкүл менен урушат.
Атаң этин оордобойт, султан сөөгүн кордобойт.
Атаңа көрсөткөндү балаңдан көрөсүң.
Атаңа эмне кылсаң, балаңдан ошону көрөсүң.
Атаңдан акча алсаң да санап ал. Ачка болсоң да азанчыдан үмүт этпе.
Атаңды дегендин тилеги катат, айланайын дегендин тилеги ашат.
Атаңды өлтүргөнгө — энеңди алып бер.
Атаңды көргөндөн акыл сура, энеңди көргөндөн тон сура.
Атаңды көргөндөн акыл ал, энеңди көргөндөн тон ал.
Атаңды көргөндөн акыл сура.
Атайлап кошчуң болбосо, жүгөнүң алып, атка бар.
Атакандын мүрзөсүндөй болсо керек.
Атактуу ууру ачтан өлөт.
Аталар сөзү — акылдын көзү.
Аталардын иши балдарга үлгү.
Аталаштан алтоо болгончо, энелештен экөө бол.
Аталаштан алтоо болгуча, энелештен экөө болсокчу.
Аталашым аттан түш, энелешим ээрге мин.
Аталуу бала арсыз жетим, энелүү жетим эрке жетим.
Аталуу бала кулак жейт, жетим бала туяк жейт.
Аталуу жетим — арсыз жетим, энелүү жетим — эрке жетим.
Аталуу уул — кожолуу кул.
Аталуу уул кулак жейт, жетим бала туяк жейт.
Атам өлсө — өлсүн, атамды көргөн өлбөсүн;
энем өлсө — өлсүн, энемди көргөн өлбөсүн.
Атам, энем бар болсун, оозу мурду жок болсун.
Атамды ажыга жиберип айныттык.
Атамдын өлөөрүн билсем, бир табак кебекке сатпайт белем.
Атамдын тапканы энемдин баракелдесине да жарабаптыр.
Атаны көрүп уул өсөт, энени көрүп кыз өсөт.
Атаны сыйлаган абийир табат, энени сыйлаган элге жагат.
Атанын азарында жакшы болот.
Атанын баласы азаарында бакшы болот.
Атанын баласы болбосоң да, адамдын баласы бол.
Атанын баркын көзү барда билбейт, балалуу болгондо билет.
Атанын жаман көргөн уулу түк күттү.
Атанын кадырын билбеген баланын башы кор болот.
Атанын каргышы — атылган ок.
Атанын каргышы балага ок, өрттөп ийчү чок.
Атанын кеби — балага, аганын кеби — иниге,
эненин кеби — кыз — келинге, эженин кеби — синдиге эм.
Атанын көөнү балада, баланын көөнү талаада.
Атанын мээри түшкөнгө адамдын каары түшөт.
Атанын салган жолу бар, эненин бычкан тону бар.
Атанын сыймыгын арсыз уул кетирет.

Атанын тилдегени — баласын бил дегени.
Атанын уулу болуш — урмат, элдин уулу болуш — кымбат.
Атасы балам десе, баласы балам дейт.
Атасы башка менен коён уулаба.
Атасы башка, аты кашка.
Атасы болушчаактын — уулу урушчаак, энеси болушчаактын — кызы ыйлаак.
Атасы жакшы айттырбайт, теги жакшы дедирбейт, сөөгү жакшы сөктүрбөйт.
Атасы жиндинин — бири жинди, энеси жиндинин — баары жинди.
Атасы козу бычпагандын, баласы өгүз бычаар.
Атасы өлгөн киши уктаса да, ачка киши уктабайт.
Атасы өлгөн уул көбөт, энеси өлгөн кыз көбөт.
Атасы көргөндү уулу көрөт, энеси көрбөгөндү кызы көрөт.
Атасы топко кирбеген сөзгө кулак салбайт.
Атасыз уул (бала) жетесиз, энесиз кыз никесиз.
Атасына баласы аш ичкенди (аял алганды) үйрөтөт.
Атасынан баласы ашып түшпөсө, акыр заман болот.
Атасынын көзүн көрбөй калган соң ашыкканы курусун.
Ата — эне берген тарбиядан турмуш өзү берген тарбия он эсе артык.
Ата — эне кара мүртөз болсо, өз баласын каргайт,
кан кара мүртөз болсо, өз башын өзү жалмайт.
Ата —энеге баланын алалыгы жок.
Ата — эненди сыйласаң өз балаңдан жакшылык көрөсүң.
Ата —эненди сыйласаң, өз балаңдан опаа (жакшылык) көрөсүң.
Ата —эненин кадырын билген уул эл багар.
Ата —энеси жоктун эли бар, эли жоктун өлүмү бар.
Ата — энесине акаарат кылганды ташбараң кылат, шарият деп законун табат.
Атка (аттууга) жөө жете албайт.
Атка бербес кунан бар.
Атка бергис кунан бар, кызга бергис жубан бар.
Атка жапкан үркүттөн, жалгыз туумай бүркүттөн.
Атка жеңил, тайга чак.
Атка мингенде эле көчүгү кыйшык эле.
Аткан мерген эмес, тийгизген мерген.
Аткан ок таштан кайтпайт, элчи кандан тилин тартпайт.
Аткан ок таштан кайтпас, аттанган элчи жолдон кайтпас.
Аткананы күзөткөн, ашканадан кайтат.
Атпаса мылтык сай болбойт, анткор адам бай болбойт.
Атпастын огу алты кулач.
Аттан айрылганы, канаты кайрылганы.
Аттан айрылсаң айрыл, ээр токумдан айрылба.
Аттан айрылсаң да, абийирден айрылба.
Аттан аттын неси артык, аша баскан изи артык.
Эрден эрдин неси артык, эптей келсе күчү артык.
Аттан тай озоор.
Аттан түшсөң да ээрден түшпө.
Аттан түшсөң да, үзөңгүдөн түшпө.
Аттанганда эле көчүгү кыйшык болучу.
Аттууга жөө дос эмес.
Аттууга жөө жете албайт, экөөнө бирөө бата албайт.
Аттууга жөө жете албайт, экөөнө бирөө баталбайт, эки ат минген кеч калбайт.
Аттууга жөө жете албайт.

Аттууга тайлуу жетем дейт, тайлуудан төө ашам дейт.
Аттууга тайлуу жетем дейт, тайлуудан төөлүү ашам дейт.
Аттууну жөө демитет, эрди (кемпай) катын кемитет.
Аттууну жөө демитет, эрди кемпай кемитет.
Аттууну көрсө, жөөнүн аягы талыйт.
Атты аркан байлайт, эрди ант байлайт.
Атты арыганда көр, эрди (жигитти) карыганда көр.
Атты арыганда көр, жигитти карыганда көр.
Атты ашууда сына, эрди алааматта сына.
Атты баксаң ар жерде, жоого бербес тар жерде.
Атты билгенче ай керек, адамды билгенче жыл керек.
Атты достой сүйсөң, душмандай минесиң.
Атты камчы менен айдабай, жем менен айда.
Атты көрсө эшектин аягы талыйт.
Атты көрсө, жөө баскандын буту талыйт.
Атты мээнет чырмаса, аягынан басынат, төөнү
мээнет чырмаса котур болуп кашынат, байды
мээнет чырмаса ашканага жашынат.
Атты мээнет чырмаса, аягынан басынат.
Атты тайында такшалт, кунанында куурат,
быштысында бышыр, асыйында асыра.
Атты такалаганча, жолду бакала.
Атты такаласа, эшек бутун көтөрөт.
Атты чапсаң алыска чап, чыкпай калса бактыңан тап.
Аттын ачуусу кулагынан билинет, иттин ачуусу куйругунан билинет.
Аттын баары тулпар болбойт, куштун баары шумкар болбойт.
Аттын жаманы — аңги, адамдын жаманы — баңги.
Аттын жаманы акырды булгайт, уйдун жаманы казыкты булгайт,
Аттын жоргосу кызык, тондун торкосу кызык,
козунун сорпосу кызык, чайдын кызылы кызык,
суусундун тунугу кызык, төрдүн төбөсү кызык,
аялдын сулуусу кызык.
Аттын көркү — жалында, кыздын көркү — чачында.
Аттын сыры ээсине маалым, кыздын сыры төркүнгө маалым.
Атчабышта ат өлөт, эр сайышта эр өлөт.
Аты арыса да өзү карыбайт.
Аты жакшы азамат, качса — кутулат, кууса — жетет.
Аты жаман мурун камчыланат, атасы жаман мурун айтат.
Аты жоктун буту жок.
Атың арык болсо — бир чап, отунуң аз болсо—бир жак.
Атың арык болсо бир чап, отунуң аз болсо бир жак, ашың аз болсо бир сал.
Атың барда желип жүрүп жер тааны; атаң барда берип жүрүп эл (же дос) тааны.
Атың барда жол тааны, атаң барда дос тааны.
Атың барда — жер тааны, атаң барда — эл тааны.
Атың жакшы болсо — жолдун ыраагы, уулуң жакшы болсо — көңүл жыргалы.
Атың жакшы болсо — жолдун ыраагы, уулуң жакшы болсо — көңүл чырагы.
Атың жакшы болсо, камчынын кереги не.
Атың жаман болсо айлаң кетет, алганың жаман болсо тууганың кетет.
Атың чыкпаса, жата калып ат үркүт.
Атың чыкпаса, жер өрттө.

Атын алба, тайын ал.
Атын атаса, куту сүйүнөт.
Атын аяган жер карайт, кушун аяган көк карайт.
Атын билгенче затын бил.
Атына жараша — заты.
Атына жараша ээри.
Атына кызыкпа, затына кызык (атын билгенче затын бил).
Атына кызыкпа, затына кызык.
Ач — кекиртет, ток — секиртет.
Ач атым — бар атым, ток атым — жок атым.
Ач бала ток бала менен ойнобойт, ток бала ач болом деп ойлобойт.
Ач бала ток бала менен ойнобойт, ток бала эртеңкисин ойлобойт.
Ач бала ток бала менен ойногусу жок, ток баланын ичинде эчтемеси жок.
Ач бала ток баладай ойнобойт, ток бала ач болом деп ойлобойт.
Ач бийден ток ит жакшы.
Ач болсоң алда де, ток болсоң тобо де.
Ач болсоң ашык этин жебе, ток болсоң да томук этин жерибе.
Ач болсоң да ашык этин жебегин, ток болсоң да томук этин жебегин.
Ач итке тамак берсең, ток ит да кыңшылайт.
Ач иттин артын сук ит жалайт.
Ач иттин артын сук ит жалаптыр.
Ач өлтүрбө, ток өлтүр, кыш өлтүрбө, жаз өлтүр.
Ач кадырын билбесең, аччылык берет жазанды.
Ач кадырын ток билбейт, оору кадырын соо билбейт.
Ач кадырын ток билбейт.
Ач кайгысын ток билбейт, жок кадырын бар билбейт.
Ач калардыкы кеч калар.
Ач калганда ток болууну унутпа, ток болгондо ач калууну эсте.
Ач карышкыр — ийинге жатпайт.
Ач карышкыр — ток күсөйт, ток карышкыр — кан күсөйт.
Ач карышкыр ийинден чыгат.
Ач карышкыр ток күсөйт.
Ач кекирет, ток — секирет.
Ачка киши, аш ылгабайт.
Ач кекирет, ток семирет.
Ач киши урушчаак, арык кой тырышчаак,
Ач көз — тойбойт.
Ач көз адам тойбос, соргок соргоктугун койбос.
Ач көз байыса, ачка уктайт.
Ач көз кусканын билип, жутканын билбейт.
Ач көзгө баардыгы аз көрүнөт.
Ач көздүн айдаганы өнбөс.
Ач көздүн айдаганы өнбөс, байлаганы семирбес.
Ач көздөн айран сурасаң, акчаң барбы дейт.
Ач көздөн карыз сураба, сукка карыз бербес.
Ач көздөр өлсө да ач көздүү өлбөйт.
Ач койнунда нан болбойт.
Ач кулагым, тынч кулагым.
Ач кулактан — тынч кулак.
Ач тоюнат, арык семирет.
Ач тоюнат, сук тойбойт.

Ач тоюнат, сук тоюнбайт.
Ач, ток өнөктөш.
Ачарчылык көчөгө чыгарат, калпычылык — үйгө камайт.
Ачарчылыкта туулган баланын эки көзү ашта,
Ачарчылыкты көп көргөн, өзү тойбой «ме» дебес.
Жетимчиликти көп көргөн, үч чакыртпай «ии» дебес.
Ачка болсоң да азанчыдан үмүт этпе.
Ачка болсоң жашоонун эмне экенин ошондо билесиң.
Ачка жүргөнчө айранга талкан чалып (кээде нан сындырып) жеген жакшы.
Ачка киши — урушчаак, арык киши — тырышчаак.
Ачка киши айылдайт, ток киши уктайт.
Ачка кишиге таң атпайт.
Ачка кишинин ачуусу жаман.
Ачка короздун түшүнө актаган таруу кирет.
Ачка менен токтун ортосу жарты нан.
Ачка турганча айранга нан сындырып жеген артык.
Ачкага аш бышыртпа, үшүгөнгө от жактырба.
Ачкадан өлгөн наабайдын койнунан нан чыгыптыр.
Ачкаңда жеген куйрукту, тойгонуңда унутпа.
Ачкалык — арам, адалды таңдабайт.
Ачкалык — аш тандабайт, ашыктык — жаш тандабайт.
Ачкалыкка өзүң чыдасаң да курсагың чыдабайт.
Ачкалыкта алтындан, бир жутум жарма артык.
Ачканы — аш менен коркутпа.
Ачканы аш берип коркутпа.
Ачканын аңы жүрбөйт.
Ачканын оюнан тамак кетпейт.
Ачкачылык көчөгө чыгарат, калпычылык үйгө камайт.
Ачкачылыкта алтындан бир жутум жарма артык.
Ачта жеген куйканы токто унутпа, токто жеген куйканы түкта унутпа.
Ачта кеңеш табылбайт, жокто кеңеш табылат.
Ачтын — тогу, арыктын — семизи бар.
Ачтын күчү — тамагында, жөөнүн күчү — таманында.
Ачтын көзү нанда, токтун көзү тондо.
Ачтын оюн ток билбейт, жоктун оюн бай билбейт.
Ачтын тогу бар, солгойдун оңу бар.
Ачтын тогу болот, бардын жогу болот.
Ачтын тогу, арыктын семизи бар.
Ачтын токугу бар, арыктын семизи бар.
Ачуу — акылдын душманы, напси — ыймандын душманы.
Ачуу — бычактын мизи, акыл — бычактын сабы.
Ачуу — душман, акыл — дос.
Ачуу — душман, акыл — дос, акылыңа акыл кош.
Ачуу болуп, мурчтан өтпөйт, таттуу болуп, балдан өтпөйт.
Ачуу менен таттууну — таткан билет, алыс менен жакынды — баскан билет.
Ачуу сөз — жылаандын зары, таттуу сөз — жүрөккө дары.
Ачуу суроо берип, таттуу жооп күтпө.
Ачуу тил — жыландын (дай) заары (арбайт). Таттуу тил — жүрөккө дары. (Таттуу тилден жаның жыргайт).
Ачуу тил таттуу турмушту бузат.

Ачуу — акылсыздыктын башталган жери.
Ачуулуу башта акыл жок.
Ачуулуунун алдына турба.
Ачуулуунун жанына жолобо.
Ачуулуунун астынан чыкпа.
Ачуулуунун баары кас эмес, ардактоо бар мойнунда.
Ачуулуунун сөзү ачуу
Ачууну акыл жеңет.
Ачууну ачуу басат.
Ачууну ачуу баспайбы, алып келчи насыбайды.
Ачууну таттуу кылган — туз, алысты жакын кылган — кыз.
Ачуунун да таттуусу бар, таттуунун да ачуусу бар.
Ачуунун даамы ачуу.
Ачуунун даамын татпаган таттуунун даамын биле албайт.
Ачуунун даамын татпаган, таттуунун даамын билалбайт.
Караңгыны көрбөгөн, жарыкты да билалбайт.
Ачуусу келген бай: «чөгөрүп, өлтүрөм»— деп,
чортон балыкты көлгө ыргытыптыр.
Ачуусу келген чакчыгай өгүздүн жон терисин айра чокуптур.
Ачуусу келген чакчыгай айга ачууланыптыр.
Ачуусу келген чакчыгай, айга чапчыныптыр.
Ачуусу чукул — айыпка жыгылат.
Ачык ооздун душманы көп.
Ачык сөздүн даамы ачуу болот.
Ачыкканга — аш бышыртпа, үшүгөнгө — от жактырба.
Ачыкканга казан астырба, үпгүгөнгө от жактырба.
Ачыкканга мал көрсөт, адашканга жол көрсөт.
Ачыккандан каныккан жаман.
Ачыксаң алданы айт, тойсоң топук кыл.
Ачыла элек сандыкта, бычыла элек кундуз бар.
Ачылбаган сандыкта бычылбаган кундуз бар.
Ачылган кабак жакшылык көрөт, бүркөлгөн кабак
бир балээни көрөт.
Ачылган кабак жакшылык табат, бүркөлгөн кабак
бир балээге калат.
Ачылгандын айыбы жок — өзү билип жапкан сон,
адашкандын айыбы жок — кайтып үйрүн тапкан соң.
Ачынган — тилдүү, ачыккан — ууру болот.
Ачынганга мал көрсөт, адашканга жол көрсөт.
Аш - аттуунуку, той - тондуунуку.
Аш — ичкен оозго жарашат.
Аш — ээси менен, баш — мээси менен.
Аш (ашын) болсо, табак табылат.
Аш аз болсо, ээсин сыйлайт.
Аш акылы жокту алып урат, көөдөнү жокту көтөрүп урат.
Аш аттуунуку, той тондуунуку.
Аш берген киши айыптуу.
Аш бергенге муш берген — акылсыз, муш бергенге аш берген — намыссыз.
Аш болсо, казан табылат, жан болсо, жабуу табылат.
Аш болсо, табак табылат.
Аш бышкан казанда таш бышпайт.

Аш бышканда пайда бол.
Аш бышырган даамын (тузун) билет.
Аш десе ала — була, иш десе ийру — буйру.
Аш жебедик таш жедик, этегиң жапчы, кудагы! —
Аш ичкен оозго жарашат.
Аш ичсең — акылың менен, тон кийсең — сактыгың менен.
Аш ичсең акылың менен.
Аш кадырын ачыккан билет, жок кадырын тарыккан билет.
Аш кадырын билбеген, үй ээсин уялтат.
Аш катыгы ак болот, эл катыгы бек болот.
Аш көп болгон жерде каада көп.
Аш көп болсо, каада көп.
Аш көп болсо, кедей ток.
Аш койгонго аш кой, таш койгонго таш кой.
Аш кылам деп таш кылат.
Аш менен — ээси, баш менен — мээси (мактанат).
Аш менен ээси мактанат, баш мээси менен мактанат.
Аш сунгандын баары дос эмес, таш ургандын баары кас эмес.
Аш турган жерге оору турбайт.
Аш ээси менен, баш мээси менен.
Аша байлык жоону көбөйтөт.
Ашаарын ашаган, жашаарын жашаган.
Ашаарын ашады, жашаарын жашады.
Ашаткысы жеткенде алды мындай катарбы.
Ашка жүк, башка жүк.
Ашка тоймок бар, башка тоймок жок.
Ашка тоймок бар, жашка тоймок жок.
Ашкабакты бирөө дарбыз деп жептир.
Ашказандын кебин кылып, Ата Журттун даңкын чыгара албайсың.
Ашканада аял көп болсо, аш бышпайт.
Ашкере сынчы бузат, ашкере жеген кусат.
Ашпоз ачтан өлбөйт.
Ашпоз аш жытына семирет.
Аштан качкан акмак ачтан өлөт.
Ашты кордосоң — кустурат, эрди кордосоң — шаштырат.
Аштык айда жазында, айдабасаң жазында, ачка өлөрсүң кышында.
Аштык бер, аштык берсең баштык бер, баштык берсең артып бер, артып берсең тартын бер.
Аштык жеген арыбайт, ак (тык) ичкен карыбайт.
Аштык көп болуп эки жыл ичпейт... Төө көп болуп конокко сойбойт.
Аштык көп болуп, эки жыл ичпейт.
Аштын (тамактын) даамы тузунда (туз менен).
Адамдын даамы тилинде (сөз менен).
Аштын даамы туз менен, адамдын даамы сөз менен.
Аштын таттуусун таткан билет, жолдун алысын баскан билет.
Аштын тузун — таткан билет.
Ашуудан ат алмаштырбайт.
Ашуудан көрбөй, торпудан көрдүм.
Ашуусу болбой тоо болбойт, аркары болбой зоо болбойт.
Ашы бар (же аш ичкен) аяктан аттаба.
Ашы бар аяктан аттаба.

Ашы бардын карды ток.
Ашы жок үйдү ит да сүйбөйт.
Ашы кордун — башы кор.
Ашы кордун өзү кор.
Ашыгып айтсаң да, ашыра айтпа.
Ашыгып жооп берген — аз ойлойт.
Ашың болсо, казан табылат.
Ашың жогуна кайгырба, ишиң жогуна кайгыр.
Ашың жок болсо да, кашың болсун.
Ашың жок болсо да, кашың жокпу?
Ашың калса калсын, ишиң калбасын.
Ашыңды бербесең бербе, ташың менен урба.
Ашыңды ичейин, арыңа чычайын.
Ашыңды ичейин, кадырыңа чычайын болбо
Ашык болгон адам акын болот.
Ашык дүйнө баш жарбайт.
Ашык ойногон азар, топ ойногон тозор.
Ашыккан — адашат, тойбогон тозот.
Ашыккан — азат, тойбогон — тозот.
Ашыккан — аштан куру калат.
Ашыккан калар уятка, сабырдуу жетээр муратка.
Ашыккан (сабырсыз) калар уятка, саргайган жетер муратка.
Ашыккан (шашкан) кыз эрге жетпейт, эрге жетсе,
этеги жерге жетпейт.
Ашыккан алыс узабайт.
Ашыккан ашка бышат.
Ашыккан ашка жеткенче, ашы текке кетет.
Ашыккан аштан куру калат.
Ашыккан калар уятка, саргайган жетер муратка.
Ашыккан кыз эрге жетпейт, эрге жетсе (этек
жеңи) жерге жетпейт.
Ашыккан ууру ачка өлөт.
Ашыкканга лаппай табылбайт.
Ашыккандык — шайтандык.
Ашыкпаган адам араба менен коен уулаптыр.
Ашыкпаган араба менен коёнго жетет.
Ашыкпаган тез жетет, ашыккан адашып кетет.
Ашыктык жаш тандабайт, ачкачылык — аш тандабайт.
Ашыктык өлүмдөн күчтүү.
Ашыктыкка алдастап, жетим көпөлөкчө өрттөнүп
өлүүгө болбойт.
Ашым калса калсын, ишим калбасын.
Ашына жараша табагы, ишине жараша тамагы.
Ашынан табагы кымбат.
Ашып барып нары өлбөй, же аша электе бери
өлбөй, бейпай болуп белде өлдүң, бей сарамжал жерде өлдүң.
Аюу — аманын тилейт, адам — жакшыны тилейт,
акмак жамандыкты тилейт.
Аюу аманын тилейт, акмак жаманын тилейт.
Аюу аманын тилейт, жакшы жаманын тилейт.
Аюу менен алышкан, арыстан менен кармашат.

Аюуга карышкыр ажайып көрүнөт.
Аюудан — аюу, бөрүдөн — бөрү. Ат казыгын айланат.
Аюудан (карышкырдан) корккон отунга (токойго) барбайт.
Аюудан качсаң — дөңгөккө, дөңгөктөн качсаң — аңгекке.
Аюудан корккон токойго (же отунга) барбайт.
Аюунуң жанында жолборс, жылмакай жигит турбайбы.
Аюунун чучугун жеген жатпайт.
Аяарга малы жоктун, аяарга жаны да жок.
Аяган көзгө чөп түшөт.
Аягы жаман төрдү булгайт, оозу жаман элди булгайт.
Аягы жебей башы жейт, аркандап койсо жакшы жейт,
туягы жебей башы жейт, тушап койсо жакшы жейт.
Аягы кысканын, арышы кыска.
Аяк (бут) жүгүрүгү ашка, ооз (тил) жүгүрүгү башка.
Аяк желдүү болсо — ташка тиет, ооз желдүү болсо — башка тиет.
Аяктагы сууга агып өлөйүн, чөйчөктөгү сууга чөгүп өлөйүн.
Аякталбаган иш — бүтпөгөн иш
Аяктуу сөзгө аргасыз жооп кайтарат.
Аяктууга жол бербеген, ооздууга сөз бербейт.
Аял — үйдүн куту.
Аял — үйдүн туткасы.
Аял болбосо ашкана жетимсирейт.
Аял жакшы — эр жакшы, вазир жакшы — хан жакшы.
Аял жакшы — эр жакшы.
Аял жакшысы — ырысы мол, аял жаманы —
кайгысы зор.
Аял жакшысын — эри сүйөт, эр жакшысын — эли сүйөт.
Аял намыс үчүн кара киет.
Аял сергегинен жумуш бүтөт, эркек сергегинен ырыс түтөт.
Аял турмушу — заман күзгүсү.
Аял — эрдин жарым өмүрү.
Аялды ашынан тааны, баланы башынан тааны.
Аялды ашынан тааны.
Аялдын азабы көп, түйшүгү түмөн.
Аялдын акылын жесиринде көр, баланын акылын жетиминде көр.
Аялдын анткорү улуу болбой кичүү болот, ага болбой жеңе болот.
Аялдын жаманы атыңды булгайт, эрдин жаманы элди булгайт.
Аялдын сулуулугу — ажарында, эркектин сулуулугу — акылында.
Аялдын чачы узун болгон менен акылы кыска.
Аялсыз үй — суусуз тегирмен.
Аялсыз үй суусуз тегирмен менен тең.
Аялың мыкты болсо — бактың, аялың кыйды болсо — каттың.
Аялыңды атым дебе камчы салып, балаңды өзүм дебе эрке багып.
Аярлап сүйлөгөн кишинин амалы көп.
Аяш жолу бир башка, адаш жолу бир башка.
Баардык жигит кыз тандайт, бактылуу жигит уз тандайт.
Баары (бардыгы) бирөө үчүн, бирөө баары (бардыгы) үчүн.
Баары шумдук баладан чыгат.
Баары эле пайда дейт, зыянды кандай шордуу көрөт?
Баарына бар назир.
Баарынан — нан улук.

Баарынан өкүнүч жаман.
Баарынан качып кутулат, өлүмдөн качып кутула албайт.
Баарынан нан улук.
Баатыр — баатырды көзүнөн тааныйт, чечен — чеченди сөзүнөн тааныйт.
Баатыр — бир октук, бай бир жуттук.
Баатыр — маңдайлаш, чечен — тандайлаш.
Баатыр — орток, кут — жалгыз.
Баатыр — согушта, акыл — ачуу келгенде, дос — зарылдыкта сыналат.
Баатыр (барман) табат, батман ичет Баатырга таяк да жарак Баатырдыкка даба жок.
Баатыр (эр жигит, жакшы) өлсө бир өлөт. Коркок (эселек, жаман) өлсө миң өлөт.
Баатыр баатыр эмес, мал баккан баатыр.
Баатыр бир өлөт, коркок миң өлөт.
Баатыр болмок — маңдайдан, чечен болмок — таңдайдан.
Баатыр болсоң — душмандан качпа.
Баатыр болсоң — шер бол, коркок болсоң — жер бол.
Баатыр болуп бай болсоң — бүрдөп турган терексиң, баатыр болуп жок болсоң — үрүп чыккан серексиң.
Баатыр жарасыз болбойт.
Баатыр жол баштайт, чечен сөз баштайт.
Баатыр жоо барында сыйлуу, бий доо барында сыйлуу.
Баатыр жоодо мактанат, коркок үйдө мактанат.
Баатыр жоодо таанылат, чечен доодо таанылат.
Баатыр өлүмү марадан.
Баатыр өлсө аты (наамы) калат, коркок (жанбагар) өлсө неси калат.
Баатыр өлсө да куралын таштабайт.
Баатыр намыс үчүн туулуп, намыс үчүн өлөт.
Баатыр табат, батман жейт.
Баатыр табат, батман ичет.
Баатыр туулса — эл ырысы, жамгыр жааса — жер ырысы.
Баатыр чөлдө өлбөйт, балык көлдө өлбөйт.
Баатыр чын айтат, коркок калп айтат.
Баатыр элден өсөт, акмак элден безет.
Баатыр элден чыгат, байлык жерден чыгат.
Баатырга (эрге) да жан керек, бакырга да жан керек.
Баатырга да жан керек, каапырга да жан керек.
Баатырга таяк да жарак.
Баатырга тийген жары эрте тул болот.
Баатырды — жоону жеңгенден кийин макта, тамакты бойго сиңгенден кийин макта.
Баатырды көрсөң кыдыр тут, букара көрсөң кадыр тут.
Баатырдык билекте эмес, жүрөктө.
Баатырдыкка даба жок.
Баатырдын (эрдин, жакшынын) атын (даңкын) алыстан ук, (эрдин өзүн көрбө, даңкын ук), жанына барсаң бир киши.
Баатырдын алдынан түлкү чыкса кылактап — олжо болот, аял чыкса булактап — жолтоо болот.
Баатырдын атын алыстан ук, жанына барсаң бир киши.

Баатырдын баш ийгени — өлгөнү.
Баатырдын жоодон өлгөнү — элине шыпаа.
Баатырдын өзү өлсө да, сөзү өлбөйт.
Баатырдын өмүрү кыска, даңкы узун.
Баатырдын көркү — маңдайда, чечендин көркү — таңдайда.
Баатырдын көркү— эрдикте
Баатырлар маңдайлашып, чечендер таңдайлашып.
Баатырсынган жигитти жоо келгенде көрөбүз.
Багы ачыктын маңдайы жарык.
Багы бар, багы барга дагы бар, багы жок, багы жокко дагы жок.
Багы бардын ташы да өйдө кулайт.
Багы башынан качкандан адам да качат.
Багы жокко дагы (баары) жок.
Багыштын богун жеген ит кутурат.
Багыштын кызы баймалуу (кийиз өтүктүү), багалеге саймалуу.
Бадалдуу жерде сайгак көп, балалуу үйдө айгак көп.
Бадачы сайгактан коркот.
Бадыша кудаа эмес, кудадан жудаа эмес.
Бажа бажаны көргөндө башы кычышат, балдыз жездени көргөндө төшү кычышат.
Бажа бажаны көрсө башы кычышат.
Базар — бай, барган — кедей.
Базар барга — таттуу, жокко — ачуу.
Базар барга — таттуу, жокко — ачуу
Базардын алысы жок сатаары болсо, падышанын калысы жок таажысы болсо.
Базар ичи байыбайт.
Базар көркү — бакал, эр көркү — сакал.
Базарга бар, бактыңан көр.
Базарга барат Карыбай, жатып келет жарым ай.
Базарда баары бар, издегенди таба албайсың.
Базарда миң киши бар, ар кими сүйгөнүнө салам берет.
Базардын алысы жок—сатаары болсо, бадышанын калысы жок — таажысы болсо.
Базарлуу жоо менен байкуш уул кармашат.
Базары жакын байыбайт, калп айткан киши жарыбайт.
Базары жакын байыбайт, соодагер жакыны жарыбайт, мазары жакын тынбайт.
Базары жакын байыбайт.
Байыркынын жомогу баштаса келер оролу.
Бай — байга куят, сай — сайга куят.
Бай — балпаң, жок — жалтаң.
Бай — барман менен, жок — дарман менен.
Бай баарын киет, жок барын киет.
Бай байбиче куймакта, кул менен күң көмөчтө.
Бай байга куят, суу сайга куят.
Бай байлыгын, кул чарыгын салат.
Бай балтаң, кедей жалтаң.
Бай баласы кубанаар койдон тууган эгизге, арамзалар көз салаар—жылкыдагы семизге.

Бай баласы сүйлөсө, төө, тайлакты кеп салат.
Чач Тарачтын баласы, устара, кайрак кеп салат.
Бай барман менен, жок дарман менен.
Бай барынча, жок алынча.
Бай билгенди кул билет, айтайын десе эрки жок.
Бай болбогон бай болсо — отоого чөп койбойт, бий
болбогон бий болсо — сүйлөөгө сөз койбойт.
Бай болбогон бай болсо, корубаган жер калбайт.
Бай болбоочу жигитке, өлөсөл мал жолугат. Куу
баш болчу жигитке, туубас катын жолугат.
Бай болгон адам ток болот, мас болгон адам шок болот.
Бай болом деп шашылганың — кедейликке ашыкканың.
Бай болсоң — магыраба, жарды болсоң — мөгдүрөбө.
Бай болуп көргөн жокмун, байкуш болуп өлгөн жокмун.
Бай болуп көргөнүм жок, жакыр болуп өлгөнүм жок.
Бай болуп көргөнүм жок, жарды болуп өлгөнүм жок.
Бай болуучу жигитке өлбөгөн мал жолугат.
Бай боорун тааныбас, соода жокко карабас.
Бай даңкы менен, кедей күчү менен жашайт.
Бай жандаган кедей оңбос, кербен жандаган малай оңбос.
Бай жарды болсо, үч жылы байлыгын коё бербейт,
жарды бай болсо, үч жылы жардылыгын коё бербейт.
Бай жегени уча менен куймулчак, кедейдики өпкө
менен кекиртект, шыйрак менен шыймылчак.
Бай өлгөн аттын такасын издеп, алты ай жер казыптыр.
Бай караган марыбайт, жалчы жүргөн жарыбайт.
Бай кийсе, «куттуу болсун!» дейт, кедей кийсе, «кайдан алдың?» дейт.
Бай көргөндү мен көрөм, тартайын десем күчүм жок.
Бай мактанса бир жуттук, эр мактанса бир октук.
Бай мактанса табылат, кедей мактанса чабылат.
Бай малын айтат, кедей несин айтат.
Бай малын жейт, кедей жанын жейт, уятсыз арын жейт.
Бай менен байбиче урушса, кул менен күн — куймакта.
Бай менен кедей баш кошпойт.
Бай менен куда болсоң — чиренет, жарды менен куда болсоң — тиленет.
Бай салык салса, кул чарык салат.
Бай сотко барса — барпаңдайт, кедей сотко барса — калтаңдайт.
Бай союуга козу таппай, жардынын жалгыз козусун сураптыр.
Бай тойгонунан ыткытат, кедей ачкасынан ыткытат.
Бай уулунун назары ач, ыймандуу киши андан кач.
Бай — байлашып ыйлоого, бай Тейиттей эл керек.
Байбиченин амалы кырк эшекке жүк.
Байбиченин бардыгы — төөдөй кара сандыгы.
Байбиченин түлкүсү түштө улуйт.
Байга бар дүйнө, жокко тар дүйнө.
Байга жагынам деген жардынын жалгыз эчкиси чыгым болуптур.
Байга жанашсаң, башың торго чалынат,
Бекке жанашсаң, белчеңден азапка батасың.
Байга кийиз мүлк эмес.
Байга күндө майрам, күндө той, кедейге күндө кайгы, күндө ой.
Байгамбар - кудай эмес, кудайдан жуда эмес.

Байгамбар барына азыр (ыраазы), жогуна кайыл.
Байгамбар жашка барганда сууктан кач, ысыкка шаш.
Байге аты — караандаш Байталым, жаның үчүн жорголоорсуң.
Байге аты каралдаш (же караандаш).
Байге бербес күлүктүн жүрүшүнөн байкалат, ашык
болгон жигиттин күлүшүнөн байкалат.
Байдан май чыкса, кедейден туз чыгат.
Байдан чай ичкенче, жоктон суу ич, бийден эт жегиче, байкуштан чай ич.
Байдан чай ичкенче, жоктон суу ич.
Байдан эт жегиче, байкуштан чай ич.
Байдасыз билим — жаансыз булут.
Байды байыткан — кулу.
Байды балакет басса, жортуул баштайт Бээни балакет басса, кулун таштайт.
Байды кудай урарда — байталын сатып ат кылат,
жакшыны кудай урарда — жакынын сатып жаткылат.
Байды кудай урарда конок келсе жашынат, атты кудай урарда аягынан басынат.
Байды кул десе күлкүсү келет, кулду бай десе, өлгүсү келет.
Байды мактаба, кедейди жектебе.
Байды мээнет чырмаса, ашканага жашынат.
Байды тууп алат, байбичени сатып алат.
Байды чоң сүйлөткөн, короодогу койлору.
Байды ээрчиген жарды өлөт.
Байдыкы барымта, кедейдики сыйрымта.
Байдын ашын байкуш аяйт, байдын ашын Байдөбөт кызганат.
Байдын ашын байкуш аяйт.
Байдын байлыгы кедейдин көз жашынан жаралат.
Байдын башы кычышат, кедейдин курсагы ачышат.
Байдын баянасы жугат, жоктун жоорутмасы жугат.
Байдын иши барман менен, кедейдин иши арман менен.
Байдын казаны тегин жерден кайнабайт,
дасторкону тегин жерден жайнабайт.
Байдын карманары малы, кедейдин карманары жаны.
Байдын катыны өлсө, төшөгү жаңырат, жардынын
катыны өлсө, башы каңгырайт.
Байдын көп малы көзгө көрүнбөйт, кембагалдын
жалгыз эчкиси көрүнөт.
Байдын кулу коломтонун кулу.
Байдын малы кадырлуу, жардынын жаны кадырлуу.
Байдын малын аяба, кете берсин талаага.
Байдын малын аяба, суктун чайын аяба.
Байдын нээти кара — колу ак, кедейдин колу кара — нээти ак.
Байдын тамыры көп, бийдин кулагы көп.
Байдын түбү — уурулук.
Байдын уулу айраның, айраның болбосо, чыгараар эле ойронуң.
Байдын уулу калаада, байкуштун уулу талаада.
Байдын уулу назары ач, ыймандуу киши, андан кач.
Байдын уулу сүйлөсүн, мурду бучук болсо да.
Байкабай туруп баспа, билбей туруп шашпа.
Байкуш эңсейт — байлыкты, карыя эңсейт — жаштыкты.
Байлаганды билсең, чечкенди да бил.
Байлыгың болбосо да баркың болсун.

Байлык — байлык эмес, бирдик — байлык.
Байлык — куушурат, жоктук — бышырат.
Байлык — мурат эмес, жоктук — уят эмес.
Байлык адамды эсиртет, эсирген адамдын кесири көпкө тиет.
Байлык бакыт эмес.
Байлык бирөөнүн маңдайына бүтсө, бирөөнүн таңдайына бүтөт.
Байлык жерде, күч элде.
Байлык өтөт, кедейлик кетет.
Байлык колдун кириндей, бирде келет, бирде кетет, жукса турат, жууса кетет.
Байлык мактантат, кедейлик сактантат.
Байлык менен бийлик колдун кири, жууса кетет, өлсө калат.
Байлык мүлктө эмес — талантта.
Байлык мурат эмес, жоктук уят эмес.
Байлык не дедирбейт, жоктук не жедирбейт.
Байлык эмне дегизбейт, жоктук эмне жегизбейт
Байлыксыз эл болбойт, байгамбарсыз дин болбойт.
Байлыктан көрө биримдик артык.
Байлыктуу — баатыр, байлыксыз — жалтак.
Байлыкты бөлүм түгөтөт, ооруну өлүм түгөтөт.
Байлыкты сүйгөн намысты билбейт.
Байлыкты эл жаратат, басынткан жер каратат.
Байлыкты эмгектен изде, теңдикти күрөштөн изде.
Байлыкты эмгектен, теңдикти күрөштөн изде.
Байлыктын атасы — эмгек, энеси — жер.
Байлыктын баарысы жакшы, барктуусу билим.
Баймын деп, мактанба, жокмун деп, суктанба.
Байтал жүгүрүп (же чаап, же чуркап), байге албайт.
Байтал жүгүрүп байге албайт.
Байтал күлүк баркта жок, катын чечен наркта жок.
Байтал минсе, кул жок, саамал ичсе, кымыз жок.
Байталга күнүң түшсө да, байга күнүң түшпөсүн.
Байталым, жаның үчүн жорголоорсуң.
Байы өлгөн кул дардактайт.
Байы чоңдун кулу чоң.
Байыганда досуң көп, жакырлансаң доочу көп.
Байыдым деп сүйүнбө, ийгилигиңе сүйүн.
Байыркынын жомогу, баштаса келер оролу.
Бак башыңа консо, колуңа тынарың коноор.
Бак карабай кыдыр да даарыбайт.
Бак коноор адамдын уулу эптүү, кызы көрктүү болот.
Бака баштуу эркекке алтын баштуу ургаачы эби менен тең болот.
Бака жеген көлгө кирет, жылан жеген ийинге (чөлгө) кирет.
Бака жеп, көлгө кирди, жылан жеп, ийинге кирди.
Бака майрыгын билбей, жыланды «ийри» дептир
Бака сийсе — көлгө сеп, жамгыр жааса — жерге сеп.
Бака сийсе, көлгө сеп.
Бакага балыр көл жакшыБалыкка терең суу
жакшыЖигитке өскөн эл жакшы.
Баканы алтын такка отургузсаң да, баткакты көрсө ыргып түшөт.
Баканын басканын көрсөң, желгенин сурап нетесиң!

Баканын басыгын көрүп, желгенин сураба.
Баканын өзү чөлдө болсо да, көзү көлдө.
Бакасыз көл болбойт, катасыз киши болбойт.
Бакача чардаган, жыланча арбайт.
Бакка келет бир кезек, бакка кезек келгенде
башында булбул куш сайрайт.
Баккан ээси жарашса, кара күчүк сак болот.
Баккан ээси жарашса, күйпүл күчүк сак болот.
Алган эри жарашса, кара катын ак болот.
Баккан ээсине жараша малы семиз, төлү эгиз.
Бакпаганды балам дебе, келбегенди өзүм дебе.
Бакпаганды балам дебе.
Бакпай балаандан, жаппай жалаандан сакта,
Бакпаса мал кетет, карабаса катын кетет.
Бактың ашкан убакта карганы салсаң каз алат.
Бактың ашкан убакта, карганы (жапалак) салсаң
каз алат. Бактың качкан убакта, шумкар салсаң аз алат.
Бактың качкан убакта шумкарды салсаң аз алат.
Бактылуу — эмгегинде зор,
бактысыз — ооруда, кор.
Бактылуу адам кааласа, муз үстүндө от жанаар,
бактысыз адам кааласа, кургак үйдөн суу чыгаар.
Бактылуу аталган байда да арман болот.
Бактылуу болмок мүнөздөн, баатыр болуу күрөштөн.
Бактылуу болом десең, башкага көз артпа.
Бактылуу болуш мүнөздөн, баатыр болуш күрөштөн.
Бактылуу менен байлашпа, таалайлуу менен талашпа
Бактылуу эмгегинде зор.
Бактылууга эки дос келет, бактысызга эки ууру келет.
Бактылууну бак карайт да, кыдыр даарыйт.
Бактылуунуку маңдайга жазылуу.
Бактылуунун касы өлөт, бактысыздын досу өлөт.
Бактысы ачылар жерине кыз ыйлап барат.
Бактысы жоктун эгерим сөзү эм болбойт.
Бактысыз жокко көнөт, барга көнбөйт.
Бактысыз таалайынан көрөт.
Бактысыздык өзүңдөн, багынбайт ага түшүнгөн.
Бакча баксаң — макта, акча тапсаң — сакта.
Бакшы багамын дейт, төшүңө тумар тагамын дейт.
Бакшы жакшы болобу, жакшы бакшы болобу.
Бакылдаган (бак — бак эткен) текени, суу кечкенде
көрөбүз. Шакылдаган катынды, кыз бергенде
көрөбүз. Такылдаган (так — так эткен) келинди,
үй чечкенде (эл көчкөндө) көрөбүз.
Бакылдаган (кээде бапылдаган) текени суу
кечкенде көрөбүз, шакылдаган келинди (же
такылдаган катынды) үй чечкенде көрөбүз,
менменсинген жигитти жоо келгенде көрөбүз,
чеченсинген жигитти доо келгенде көрөбүз.
Бакылдаган текени суу кечкенде көрөрмүн,

такылдаган катынды үй чечкенде көрөрмүн.
Бакылдын багы көгөрбөйт, көгөрсө да көбөйбөйт.
Бакыр алдуу. кой шыйрактуу.
Бакыр болсоң, макмал кий.
Бакыр киши паанада, сокур киши шоолада.
Бакыргандан коркпо, тымысындан корк,
Бакыргандын баары эле баатыр эмес,
балкайгандын баары эле балбан эмес.
Бакырчаак төөнүн бары ийги.
Бакыт деген сымап, кырсык деген уйгак.
Бакыт деген тоголок, аны токтотууга эп керек,
мээнет деген жалпак аны көтөрүүгө күч керек.
Бакыт жерде, эринбей эңкейип ал.
Бакыт кетсе намыяны кошо кетет.
Бакыт менен кайгы үзөңгүлөш.
Бакыт оросо, дос торойт.
Бакыт сандыкта, ачкычы асманда.
Бакыт эмгектен жаралат.
Бала — баладай, башы көзү чарадай.
Бала — биздики, акылы — өзүнүкү.
Бала адамдын канаты.
Бала баккандыкы.
Бала бар үйдө калп сүйлөбө.
Бала билет, билбесе неге күлөт.
Бала боор эт менен тең.
Бала жакшысы атанын даңкы, кыз жакшысы
эненин даңкы.
Бала жетиге чыкканча жерден таяк жейт.
Бала калса — мал табат, катын калса — бай табат.
Бала калса мал (эл) табат, катын калса бай (эр)
табат. Чымын жаның чыркырап, кайда барып жай табат.
Бала калса эл табат, катын калса эр табат.
Бала күлкүгө тойбойт, жалкоо уйкуга тойбойт.
Бала көргөнүн кылат, көсөө түрткөнүн кылат.
Бала оюнга тойбойт, жалкоо уйкуга тойбойт.
Бала оюнга тойбос, жаман уктаганын койбос.
Бала падышадан кудуреттүү.
Бала суу төксө, андан чоң тайып жыгылар.
Бала тапкандыкы эмес, баккандыкы.
Бала таттууга өч.
Бала чуркаса, чалдын буту зыркырайт.
Бала ыйлабай эмчек кайда?
Бала ыйламайынча эмчек жок.
Бала ыйламайынча эмчек кайда. (Ыйлабаган балага — эмчек жок).
Бала ыйламайынча эмчек кайда?
Бала, баланын иши чала.
Бала, баланын кылган иши чалаБала боор эт менен тең.
Балаадан — машаяк да качыптыр.
Балаадан машайык качыптыр.
Балага — атасы сынчы. (Ата балага сынчы).
Балага ойлоп айтсаң угат, ойлобой айтсаң отко жыгат.

Баладан да пайгамбардык сөз чыгат.
Балаң жакшы болсо өргө чыгарат, балаң жаман болсо, көргө тыгат.
Балаң мыкты болсо даңкың.
Балаң пайдалуу болсо, аштыгың айдалуу. Катының жакшы болсо, малың байлануу.
Балаңдан бөлүп кутуласың, небереңден өлүп кутуласың.
Балаңды жашынан тарбияла.
Балаңды элиң мактаса, андан ашкан бакыт жок.
Балакет — аяк астында.
Балакет кылбаган балакетке жолукпайт
Балалуу болбогон, — кубанганды көрбөгөн
(билбеген), баласы өлбөгөн — күйүттү көрбөгөн (билбеген).
Балалуу үй — базар, баласыз үй — мазар.
Балалуу үй — бактылуу үй.
Балалуу үй — гүлүстөн, баласыз үй — көрүстөн.
Балалуу үй — күлкүнүн куту, баласыз үй — кубанычтын жуту.
Балалуу үй — падышалуу үй.
Балалуу үйгө (дө) бакыг үйүр (бар).
Балалуу үйдө — сыр жок, оорулуу үйдө — ыр жок.
Балалуу өрдөк талпынса, балалары чуу болот.
Баласыз өрдөк талпынса, жез канаты куу болот.
Балалуу каргага бок артпайт.
Балалуу каргага бок тийбейт (артпайт).
Балалуунун багы бар, баласыздын жүрөгүндө муңу бар.
Балалуунун баласын алганча, колунан ишин ал.
Балалуунун бели тынат, баласыздын бели сынат.
Балалык — падышалык, карылык — катуулук.
Балалык кишиге эки келет, бири жашында бири карыганда.
Балалык кишиге эки келет: бири карыганда, бири жашында.
Балалыктын өмүрү сууда.
«Балам бар» деп мактанба, топто бирөө жок болсо,
«атам бар» деп мактанба, атаң санда жок болсо.
«Балам бар» деп, мактанба, топто бирөө жок болсо.
Балам, балалуу болгондо билерсиң.
Баланы — жашынан, катынды — башынан.
Баланы бак, жоону чап.
Баланы жакшылыкка жетелеп жанаштыр,
жамандыктан кубалап адаштыр.
Баланы кебезге ороп бага албайсың.
Баланы мээнет чырмаса, саргара түшүп таз болот.
Баланы тарбиялоо — ташты кемиргенге тете.
Баланы таяк менен урба, сөз менен ур.
Баланы таяк менен эмес, акыл менен тарбияла.
Баланы чыйрак өстүр, жоодо сына.
Баланы—жашынан, катынды— башынан.
Баланын балакайы да бар, калакайы да бар.
Баланын бары да балаа, жогу да балаа.
Баланын жогу да балээ, бары да балээ.
Баланын үйү — бапанын алачыгы.
Баланын үйү, бапанын алачыгы эмес.
Баланын өзүн төрөйт, кыял —жоругун (кошо) төрөбөйт.
Баланын сегизинде тиши түшөт, сексенинде эрдин эрге иши түшөт.

Баланын тарбиясы жашынан,
Баланын тентек болмогу үйүнөн, эрдин тентек болмогу бийинен.
Баланын тентек болмогу үйүнөн.
Баланын тентек болушу үйдөн, таалим — тарбиядан.
Баланын тили «апа» деп чыкса да, атанын тарбиясын алат.
Баланын туулганына кубанба (же сүйүнбө), тураарына кубан (же сүйүн).
Баланын ырайына жараша ат кой.
Балапандарды күзүндө санайт.
Баласы баатырдын, атасы ардактуу.
Баласы жоктун — ырысы жок.
Баласыз — бир азап, балалуу — миң азап.
Баласыз үй — бактысыз.
Балбан (күчтүү) менен күрөшпө, түптүү менен
тирешпе, шамал менен жарышпа.
Балбан менен күрөшпө, түптүү менен тирешпе,
шамал менен жарышпа.
Балдар эмне дедирбейт, ачкалык эмне жедирбейт.
Балдардын буламыгын жеп койду деп, акмак аялын күнөөлөйт.
Балдарыбыз — биздин келечегибиз.
Балды сүйсөң, аарынын ачуусуна чыда.
Балдыз күйөөнүн кулагын чоет, жылкычы ышкырып коет.
Балдыздары келгенде, күйөөнүн чери жазылат.
Балкачынын миң урганы — барсканчынын бир урганы.
Балта көтөргүчө дөңгөч дем алат.
Балта көтөргөнчө, дөңгөч эс алат.
Балталууга отун жокпу, байталдууга катын жокпу.
Балтасыз бай болбойт, калтасыз кайырчы болбойт.
Балтасын сууга түшүргөн орустай болуп.
Балчы менен төлгөчүдөн, өз аялың артык айтат.
Балык башынан сасыйт (чирийт).
Балык жеген багышпайт, пейили кеткен бекишпейт.
Балык жеген байыбайт, бейли кеткен беришпейт.
Балык иримчил, кары ырымчыл, жаман арызчыл.
Балык көлдө өлбөйт, баатыр чөлдө өлбөйт.
Балык менен акындын, ойноок мүнөзү окшош.
Балыкка тил, дөңгөчкө жан киргизгенди сыйкырчы дейт.
Балыкты сууга салып коркутпа.
Балыктын өз майы менен өзүн эмде.
Балыктын өмүрү сууда.
Балыктын күнү - көл менен, жигиттин күнү — эл менен.
Балыктын суусуз күнү жок, «Күнүм жок» дешке үнү жок.
Балыктын тирилиги суу менен, эрдин тирилиги элменен.
Балыктын тиричилиги суу менен.
Балыкчыны балыкчы, алыстан тааныйт.
Балыкчынын аты чөлдөп өлөт.
Балырлуу жерде бака бар, тулпар атта така бар.
Балээ кетсе, бакыт келет.
Бар — балтаң, жок — калтаң.
Бар — барын айтат, жок — зарын айтат.
Бар — батаң, жок — катаң.
Бар — шаттантат, жок — какшантат.

Бар барын жейт, уятсыз арын жейт.
Бар болбой малың чачылбайт, жок болбой жолуң
ачылбайт Башыңа мүшкүл иш түшпөй, малың арзан сатылбайт.
Бар болсо — айымчылык, жок болсо — кайырчылык.
Бар болсо — көрө албайт, жок болсо — бере албайт.
Бар болсо — ташыба, жок болсо — шашпа.
Бар болсо бакмагы кыйын, жок болсо тапмагы кыйын.
Бар болсо — чачпа, жок болсо — шашпа.
Бар болсо, айымчылык, жок болсо, кайырчылык.
Бар карындаш батууда болгончо, жок карындаш
жолдо болсун. (Жок карындаш жолдо болгончо,
бар карындаш батууда болсочу).
Бар карындаш батууда болсун, жок карындаш жолдо болбосун.
Бар качаган кутулбас, жок качаган тутулбас.
Бар мактанса табылаар, жок мактанса чабылаар.
Бар не дедирбейт, жок не жедирбейт.
Бар окшотот, жок какшытат.
«Бар» таттуу сөз, «жок» — ачуу сөз.
Бара турган жериңе какырба да түкүрбө.
Бараар жери жоктун, басаар тоосу жок, барбага
жерде жыргал көп, барсаң аны таппайсың.
Баракелде көзөлүм, чаап алган өз элин.
Барбаган жери жоктун, баспаган жолу жок,
кечпеген суусу жоктун, ашпаган ашуусу жок.
Барбаймын десе эрки жок, башына тиет керки чот.
Барга — бар, жокко — жок.
Барга — майрам, жокко — ойрон.
Барга бар дүйнө, кедейге кем дүйнө.
Барга канаат, жокко сабыр.
Барга көппө, жокко чөкпө.
Барга майрам, жокко ойрон.
Барга мактанба, жокко кайгырба.
Барган жериң от болсун, балакети жок болсун.
Барда аябаган жокко тойбойт.
Бардар киши байлыкка мас, акылга пас, кедей
киши акылга мас, байлыкка кас.
Бардар менен дос болсоң, каалаганың аласың,
жаман менен дос болсоң, кара өзгөй — доого каласың.
Барды аябаган, жокко тойбойт.
Барды аяган, жокко тойбойт.
Барды көрө албайт, жокко бере албайт.
Барды сурабайт, жокту тилебейт Бармак басты, көз кысты.
Бардыгын турмуш өзгөртөт, байкагын өмүр, күч кетет.
Бардык жарашып турат, жоктук талашып турат
Бардын акыры — ада, алп акыры — кор.
Бардын иши барман менен, жоктун иши арман менен.
Бардын малын чачам, жоктун уятын ачам.
Баркыңды билбегенге барба.
Бармак басты, көз кысты.
Барса — базар, келсе — кербен.

Барчылык — жарашып турат, жокчулук — талашып турат.
Барыктаса, башка чыгат.
Барына шүгүр, жогуна тобо.
Баскандан эринген, бир кезекте жүгүрөөр.
Баскандан эринсең жүгүрөрсүң.
Басмайылдын батканын ээси билбей ат билет, эр
жигиттин кадырын агайын билбей жат билет.
Баспаган атка «чу» деген сөз дем берет.
Баспас ат, өтпөгөн бычак эрди тез карытат.
Баспас ат, өтпөс бычак эрди тез карытат.
Бассаң бутуңа этият бол, сүйлөсөң тилиңе сак бол.
Бастырган - бараар, чапкан калаар.
Бастырганды билбеген жолду бузат, башкарганды билбеген элди бузат.
Басыгын бузган ат аксайт, алкымын бузган эр аксайт.
Бата менен эр көгөрөт, жамгыр менен жер көгөрөт.
Батар күндүн атар таңы бар.
Батмандап кирген оору маскалдап чыгат.
Бахылдын (сарандын) багы көгөрбөйт, көгөрсө да, көбөйбөйт.
Баш — акыл үчүн, акылман — эл үчүн.
Баш — акылдын кабы, көз — жандын айнеги
Баш айрылса — бөрк ичинде, кол сынса — жең ичинде.
Баш айрылса (жарылса) бөрк ичинде (алдында), кол сынса, жең ичинде.
Баш айрылса, бөрк ичинде.
Баш— акыл үчүн, акылман — эл үчүн.
Баш аман (соо) болсо — бөрк табылат.
Баш аманда мал таттуу, баш ооруса жан таттуу.
Баш болуу оңой, баштап кетүү кыйын.
Баш жарылса — бөрк ичинде, кол сынса — жең ичинде.
Баш иштебесе бутка күч келет.
Баш иштебесе, бутка күч.
Баш канжыгада, кан — көөкөрдө.
Баш кесүү (же кесмек) бар, тил кесүү (же кесмек) жок.
Баш көбөйсө — ырыс, кас көбөйсө — уруш.
Баш көйрөң — тузчу, орто көйрөң — отунчу,
аяккы көйрөң — уйчу.
Баш куйрукту күтпөйт.
Баш мээси менен, мал ээси менен.
Баш соо болсо, бөрк табылат.
Баш экөө бөлбөй, мал экөө болбойт.
Баш эсен болсо, топу табылат.
Башка бирөө менен дешпе, дешсең башканы аралаштырып жешпе.
Башка жерден көк асманды көргөнчө, өз жериңде кара булутту көр.
Башка иш түшсө, байтал жорго болот, мата торко болот.
Башка келген балаага, кулак — мурун садага.
Башка келгенде — көз көрөр.
Башка келсе (же чапса), байтал жорго болот, мата торко болот.
Башка түшкөндү көз көрөөр.
Башка түшсө — байтал жорго болот.
Башка түшсө, бала да көнөт.
Башка элге барып султан болгуча, өз элиңде ултан бол.
Башкага жасаганың да өзүңө пайда

Башканы танса да, тоочту танбайт.
Башканын кайгысына кубанба, бактысына кубан.
Башта уткан — байыбайт, кийин уткан — кейибейт (же кемибейт).
Баштагы болбой мал болбойт, башчысы болбой эл болбойт
Баштагы болбой, мал болбойт, башчысы болбой, эл
болбойт. Какаары болбой, кыш болбойт, катыны болбой, эр болбойт.
Баштагынын жашы болсоң, эмикинин карысы болоорсуң.
Башталганга мактанбай, бүткөнгө мактан.
Башталганча мактанбай, бүткөндө мактан.
Баштан ашкан убара.
Баштоочу болсо, коштоочу табылат.
Баштуу тойдун ыры көп, башсыз тойдун чыры көп.
Башты — балта бузат, жылкыны — маңка бузат.
Башты асыраган — эки кол.
Башты балта чабат, жылкыны маңка бузат.
Башты башкара билген башкага үлгү.
Баштык ичпейт, баш ичет.
Баштыктагы түгөнгүчө баш аман болсун.
Башчы дурус болбосо — журт бузулат, соода дурус
болбосо — нарк бузулат.
Башчы экөө болсо акыл — жалгыз
Башчысы болбой марыбайт, башаламан жарыбайт.
Башы — бапан, аягы — сапан.
Башы барга май токтойт.
Башы батпагандын балтыры сыйат.
Башы бүтүн аман жүрөт.
Башы бүтүн, боору аман — адам жок.
Башы жок бака, көзү жок көгөн.
Башы катуунун, аягы таттуу.
Башы оорубаган кишинин — кудай менен иши жок.
Башы оорубаган кудай менен иши жок.
Башы оорубагандын кудай менен иши жок.
Башы оорубастын башка менен иши жок.
Башы ооруган бакшыга барат, дөөлөтү ашкан жакшыга барат.
Башы ооруп, балтыры сыздабагандын эчтеме менен иши жок.
Башы тоголоктун (же томолоктун) бардыгы адам боло бербейт.
Башын аманда малың түгөлдө.
Башың аманында малыңды түгөлдө.
Башың баш, багалчагың кара таш.
Башың ооруса бакшы изде, жаның ооруса жакшы изде.
Башыңа иш түшкөндө жакшы кейип өтөт, жаман күлүп өтөт.
Башыңа иш түшсө, төбөң менен кудук казаарсың.
Башыңа күч келсе, башмандак атасың.
Башыңа төө түшсө, чымындай көр, чымын консо төөдөй көр.
Башыңа тоо түшсө да чымындай көр.
Башыңдан ким сыласа, машаягың ошо, жаныңда ким отурса, сулууң ошо.
Башыңы ким сыласа машаягың ошо, маңдайыңда (жаныңда) ким отурса,
сүйгөнүң да (же сулууң да) ошол.
Башым канжыгада, каным көөкөрдө.
Башымдан өтпөгөнгө баламын, башың өткөн жерден өзүң өтөсүң.
Башын баштайт, аягын таштайт.

Башына тартса — аягына жетпейт, аягына тартса, башына жетпейт.
Башынан багы качкандан — адам да качат.
Баягы, баягы — Байкожонун таягы.
Бегиңе жеткиче белиңди сындырам.
Беделди жок жигиттен, белес жорткон жел артык.
Бедери жок торкодон бек токуган бөз жакшы.
Бейжай аял белгисиз ыйлайт.
Бейишти бөтөн жерден эмес, киндик каның тамган жерден изде!
Бейиштин ашын көрмөк бар, жемек жок.
Бейкайратка бейиш жок.
Бейли тар адам кең идиштен аш иче албайт.
Беймаал конок душмандан жаман.
Беймаал кыйкырган короздун, башын жулуш керек (кесмек парыз).
Бейтаалай эрдин башына, бэйжай аял жолугат.
Бешимде туруп кеп айтсаң, беш күнгө чейин оолугат.
Бек байлагын атыңды, жайына кое бербегин, эси жок эсер катынды.
Бек зикир чалса, бек эместер бакшы болот.
Бекем катсаң, оңой табасың.
Бекер алгандын берекеси болбойт.
Бекер жерден мышык аптапка чыкпайт.
Бекер жүргөнчө, бекер оку.
Бекер ичкен — бей таалай, таап ичкен — чоң таалай.
Бекер ичкен бей таалай, таап ичкен чоң таалай.
Бекер киши таз болбойт.
Бекер турганча, бекер иште.
Бекерден кепин табылса, чулганып алып өлүш керек.
Бекерден теңирим безер.
Бекердин атасы өлүптүр.
Бекердин чолоосу жок, устанын тогоосу жок.
Бекеринен кепин табылса өлүш керек.
Бекеринен мал тапсаң, берекеси жок болот.
Бекерчиден безе кач, өнөрлүүгө өтө кач.
Бекерчиден безе кач, ушакчыдан көчө кач,
жатакчыдан алыс кач.
Бекерчиден безе кач, ушакчыдан көчө кач.
Бел бекчейсе, көз чекчейет.
Бел кырчоодон сарала.
Белден күч кеткенде, колдон иш кетет.
Белек баалуу эмес, сый баалуу.
Бели ооруп көрбөгөн киши, бекерликти жакшы
көрөт. Колу жоорубаган киши, кошоматчылыкты
жакшы көрөт.
Бенде болмок бир жылда, ажы болмок кырк жылда.
Бенденин оозунан чыкса, бериштенин кулагына аян болот.
Бер десең — үтүрөйт, ал десең — жылмаят.
Бербеген кудайга чоң дооң барбы.
Бербегенди берип уялт, келбегенди барып уялт.
Бербегенди берип уялт.
Бербес жерде буюм бар, жакпас жерде отун бар.
Бербес кыздын салыгы оор.

Бербесең — алышпайсың, келбесең — алыстайсың.
Бербеске эртең менен саамал, берерге бешимде кымыз.
Бербестин ашы бышпас, бышса да казандан түшпөс.
Бербестин ашы бышпас, бышса да очок башынан түшпөс.
Бербестин ашы бышпас.
Бербестин шылтоосу көп.
Берген алат, эккен — орот.
Берген баатыр эмес, алган баатыр.
Берген жоомарт (баатыр) эмес, алган (сураган) жоомарт (баатыр).
Берген жоомарт эмес, алган жоомарт.
Берген колум алаган, майлуу колум жалагам.
Берген кудайына жагат.
Берген март эмес, алган март.
Бергенге беш да көп, алганга алтымыш да аз.
Бергенге бир да көп, алганга жүз да аз.
Бергенин алган — жамандын иши, ичкенин кускан — чабалдын иши.
Береген колум алаган.
Береке байда эмес — элде, кетмендеп иштелген жерде.
Берекенин баары жерде калган эмеспи, жер дүйнөнүн туткасы элде калган эмеспи.
Берекесин маа берсин, көлөкөсүн саа берсин.
Берерге акчаң болбосо, молдо үйүңө да кирбейт.
Берерге бешимде — кымыз, бербеске шашкеде — саамал.
Берерге бешөө чыкпаса, аларга алтоо чыгат.
Бересеге бешөө көп, аласага алтоо аз.
Берешен колум алаган.
Берешенден бешиктеги бала да үмүт кылат.
Бери болуп төрдө жок, ары болуп көрдө жок.
Бери карап күлүп, ары карап ыйлаган жаман.
Берип берен болгончо, бербей сараң болБерип сараң (суу) болгуча, бербей уят болБерип эки жаман көрүнгөнчө, бербей бир жаман көрүн.
Берип берен болгуча, бербей сараң бол.
Берип жаман көрүнгөнчө, бербей жаман көрүн.
Берсе — ал, урса — кач.
Берсе да бай жакшы, бербесе да бай жакшы, жесе да май жакшы, жебесе да май жакшы.
Берсен — аларсын, эксең — оросун.
Берсең — ичем, урсаң — өлөм.
Берсең — ичпейт, бекитсең — койбойт.
Берсең жебейт (ичпейт, албайт), бекитсең койбойт.
Берээрге акчаң болбосо, молдо үйүңө да кирбейт.
Берээрге бешимде кымыз, бербеске эртең менен саамал жок.
Бетеге өзүн бий ойлойт, караган өзүн кан ойлойт.
Бетеге кетет, бел калат.
Бетеге кетип бел калат, бектер кетип эл калат.
Бети башы терден арылбагандын колу, буту чордон арылбайт.
Бети бетиме тийген тууганыма баркым жок, эти этиме тийген катыныма баркым жок.
Бети бетиме тийген тууганыма баркым жок.
Бети жокко безетки чыгат.

Бетим жаман болсо да, ниетим жакшы.
Бетинен бедер кеткен соң, кымкап да болсо бөзгө тең.
Кадырман болсо зайыбың, картайса да кызга тең.
Бетке (көзгө) айткан сөздүн заары жок.
Бетке айткандын — заары жок.
Бетке айткандын жүзү жарык.
Бетке чабар терс кыял, бөөдө кырсык тарттырар.
Беттешүүдө өзүн жоготкон адам жетелеме болот.
Бечарага тумоонун кереги не.
Бечел турса (басса), жер өрттөйт.
Бечелге (ден) жөтөл үйүр (кетпейт).
Бечелге жөтөл үйүр (же бечелден жөтөл кетпейт).
Бечелге жөтөлдүн кереги жок.
Бечелге жөтөлдүн кереги эмне (же эмне кереги бар)?
Бечелге көк жөтөлдүн кереги эмне.
Бечелди бекер көрбө (ойлобо), мүмкүн арстандай мыкты чыгар.
Беш кол оозго батпайт.
Беш кол тең (бирдей) эмес.
Беш кол тең эмес.
Беш колду оозго салса береке кетет.
Беш тогоол болбой (өтпөй) бел чечпейт.
Беш тогоол өтпөй бел чечпейт.
Бешик баласы беш түлөйт.
Бешиктеги баланын Бек болоорун ким билет,
карындагы баланын Хан болоорун ким билет.
Бешиктеги баланын ким болорун ким билет?
Бешиктен чыгып, тешикке киргенче.
Бешимден кийин тийген күн жылуу болбойт.
Бешимден кийин тийген күндүн жылуулугу болбой койбойт.
Биз да катын болорбуз, капка таруу саларбыз.
Биз да киши болорбуз, атка кишен саларбыз.
Биз тирүүлөй бир дөбөдөбүз, өлгөндө бир көрдөбүз.
Биздин көчөдө да майрам болоор.
Бий экөө болсо, доо төртөө болот.
Бийди кул десе күлкүсү келет, кулду кул десе өлгүсү келет.
Бийдин максаты — бийлик кылуу, бай максаты — байлык жыйноо.
Бийиң кылаң болсо, журтуң ылаң болор.
Бийик дөбөгө (же тоого) чыксаң — көзүң ачылат;
жакшы менен сүйлөшсөң — көңүлүң ачылат.
Бийик тоону жанынан көр, башына чыкпа,
Жакшы кишини алыстан ук, жанына барба.
Бийик тоону көрөмүн десең, башына чыкпа.
Бийик тоонун чокусуна, бир күндө басып — чыгам дебе.
Бийикке чыксаң көзүң ачылат, билимдүүгө жолуксаң көңүлүң ачылат.
Бийиктен кулаган катуу тиет, бийликтен кулаган кара киет,
Бийлик бар жерде зордук бар, зордук бар жерде кордук бар.
Бийлик бар жерде кулдук бар.
Бийлик жаратканда андан кийин элде.
Билбеген — уят эмес, билгиси келбеген — уят.
Билбеген (же билбегендиктен) уу ичет (билбеген уу уртаар).
Билбеген киши жылкыда бөйрөк жок дейт.

Билбеген уу ичет.
Билбегенге уруят, билгендерге уят.
Билбегенди бил, билимдүү — пир.
Билбегенди эшитсең билги болосуң.
«Билбейм» деген бир сөз, «билем» деген миң сөз,
«көрбөдүм» деген бир сөз, «көрдүм» деген көп (миң) сөз.
Билбес кудайды билбейт.
Билбеске айтпа, толбоско куйба, тойбоско бербе.
Билген жолуңду атаңа бербе.
Билген миң балаадан кутулат, билбеген миң балаага тутулат.
Билген миңди башкарат.
Билген суу ичет, билбеген уу ичет.
Билген таап айтат, билбеген каап айтат.
Билгенге бата аяк, билбегенге ант аяк
Билгенден биле элегиң көп, көргөндөн көрө элегиң көп.
Билгенди айтуудан тартынба.
Билгениң бир тогуз, билбегениң токсон тогуз.
Билгениңе кеңеш аяк, билбегениңе ажыраш аяк.
Билеги жоон бирди жыгат, билими зор миңди жыгат.
Билеги күчтүү бирди жыгат, билими күчтүү (же толук) миңди жыгат.
Билек — бир, бармак (же манжа) — башка.
Билек бирге болсо да, манча (же бармак) башка,
тилек бирге болсо да, жүрөк башка.
Билек жирей албаганды — билим жирейт.
«Билем — билем» дей бербе, билгендерди көргөндө.
Билемин десен тутулдуң, билбеймин десең кутулдуң.
Билерман болсо иниси, бийлейт экен агасын.
Билим — адамдын канаты.
Билим — деңиз, акыл — кайык.
Билим — жанып турган чырак.
Билим — жашоо чырагы, өнөр — элдин курамы.
Билим — карыбас, өнөр — арыбас.
Билим — кенч, эмгек анын ачкычы.
Билим — мейман, акыл — ээ.
Билим — оошот, ырыс — жугушат.
Билим — өнөр азыгы, өнөр — эрик казыгы.
Билим — ырыс азыгы
Билим — элге, суу — жерге.
Билим алууну бешиктен башта.
Билим болбой, илим болбойт.
Билим издеген өсөөр, бүлүк издеген өчөөр.
Билим көптүк кылбайт, өнөр аздык кылбайт.
Билимден өткөн досуң жок, оорудан өткөн касың жок.
Билимди сатып албайт, аны казып алат.
Билимди элден изде, алтынды жерден изде.
Билимдин кени китепте.
Билимдин күчтүүсү — адамдык.
Билимдүү баарына түшүнөт, билимсиз өз ишине күтүлөт.
Билимдүү билимин берет, акылдуу акылын берет.
Билимдүү билсе да сурайт, билимсиз билбесе да сурабайт.
Билимдүү бөлмөк — оңой, адам болмок — кыйын,

Билимдүү болсоң озорсуң, билимсиз болсоң осолсуң.
Билимдүү зор, билими жок кор.
Билимдүү өлсө кагазда каты калат, уста өлсө балтасы менен чоту калат.
Билимдүү көп, билген аз, күйүмдүү көп, күйгөн аз.
Билимдүү миңди жыгат, билимсиз бирди жыгат.
Билимдүү молдо пиво сатат.
Билимдүү мээге салат, билимсиз мээден алат.
Билимдүүгө дүйнө — жарык, билим өмүр азыгы
Билимдүүгө дүйнө жарык.
Билимдүүдө бедер бар, билимсизде нелер бар.
Билимдүүдөн акыл сура.
Билимдүүнүн — билими жугат, билимсиздин —
ириңи жугат.
Билимдүүнүн белгиси, билгенин келет бергиси,
акылдуунун белгиси, акылын келет бергиси.
Билимдүүнүн билими жугат, билимсиздин кири жугат.
Билимдүүнүн сөзү өткүр, мергенчинин көзү өткүр.
Билимдүүнүн түнү — күн,
билимсиздин күнү — түн.
Билими бар — ар балаадан кутулат, билими жок — миң балаага тутулат.
Билиги жок чырак жарылбайт, иштегиси жок жигит жарыбайт.
Билими жокко күн да түн.
Билими күчтүү миңди жыгат, билеги күчтүү бирди жыгат.
Билими толук (же күчтүү) миңди жыгат, билеги жоон (же күчтүү) бирди жыгат.
Билимиңди элге бере албасаң бекерсиң.
Билимсиз бирди көрсө, билимдүү миңди көрөт.
Билинбей туруп адамга бир ооз сөз адамды дарылайт.
Бир агарган сакалың, кайрадан чыгып карарбас.
Бир ай минбей атыңды мактаба.
Бир айткан сөздү кабыл алганды падыша де.
Бир айтканын эки айткан, төп айтпай сөзүн чеки айтат.
Бир акмак атасы өлгөндө көбөт, бир акмак катын алганда көбөт.
Бир акмак сууга таш ыргытса, жүз акылдуу ала албайт.
Бир амал менен, эки алдай албайсың.
Бир ата он баланы багаар, он бала бир атаны талаар.
Бир ата отуз уулду багат, отуз уул бир атаны багалбайт
Бир ата — эне отуз уулду багат, отуз уул бир ата —
энени бага албайт. (Бир ата —эне он балага
чыдаса, он бала бир ата — энеге чыдабайт).
Бир аял — аял, эки аял — базар, үч аял кошулса жарманке.
Бир баатыр—согушта, акыл — ачуу келгенде, дос — зарылдыкта (сыналат).
Бир байдын журтун эки чычкан талашат.
Бир барган жериңе миң жолу салам айт.
Бир баш — миң ой.
Бир башта миң үмүт.
Бир буту — көрдө, бир буту — жерде.
Бир буту көрдө (көктө), бир буту жерде.
Бир бээнин эки эмчеги, бири кетсе, экинчисинин
сүтү жок, бир төөнүн эки өркөчү, бири кетсе,
экинчисинин күчү жок.
Бир дарак бакча эмес, бир таш дубал эмес.

Бир жакшы — бар журттун камын жейт, бир
жаман — бар малын жейт.
Бир жакшы бар — журттун камын жейт, бир
жаман бар — журттун малын жейт. Эр жигит
элдин камын жейт, эселек элдин малын жейт.
Бир жакшы бар журттун камын жээр, бир
«жакшы» бар айылдын малын жээр.
Бир жакшылык, бир жамандык унутулбайт.
Бир жамандык бир жакшы — эгиз болуп келет,
бир караңгы бир жарык — түндөн кийин күн келет.
Бир жамандык, бир жакшылык — эгиз болуп, бир келет.
Бир караңгы, бир жарык — түндөн кийин күн келет.
Бир жеңден кол, бир жакадан баш чыгарылды.
Бир жеңден кол, бир жакадан баш,
бир ооздон сөз чыгарсаң жоого алдырбайсың.
Бир жерде чеки иш кылган ар жерде кепке кемтик, сөзгө сөлтүк.
Бир жердин ала каргасы бир жерге келип телик куш болот.
Бир жигиттин атагы көп жигитке даңк берет.
Бир жолу калп айтсаң, ишенимден ажырайсың.
Бир жолу калпың билинсе, сөзгө алгысыз болорсуң.
Бир жолу калпың чыкса, сөзгө алгысыз болосуң.
Бир ирет даам таткан жериңе миң ирет салам бер.
Бир ит көрүп үрөт, бир ит көрбөй үрөт.
Бир үйдүн ашы бир үйгө сонун.
Бир үйдүн жарыгы бир үйгө тийбейт, бирөөнүн көрүнө бирөө кирбейт.
Бир үйдүн жарыгы экинчи үйгө тийбейт.
Бир өзөктөн күйгөн өрт жаман, өздөн чыккан жат жаман.
Бир казан сүттү иритиш үчүн, бир тамчы айран жетиштүү.
Бир казанда эки кочкордун башы кайнабайт.
Бир кайгы бир кайгыны унуттурат.
Бир карасаң — камчы сап, бир карасаң — ийнелик.
Бир карын майды бир кумалак чиритет.
Бир карын сары майды бир кумалак чиритет.
Бир катындын мекери — кырк эшекке жүк деген.
Бир кезде биз да бөрү элек, тайлак басып жээр элек.
Бир кемпир бир кемпирди «кыз» деп тергептир.
Бир кемпир бир кемпирди «кызыке» дейт.
Бир киши арык казса, миң киши суу ичет.
Бир кишиге бир киши, аздык кылбайт, алдырбайт.
Бир кишинин арыгы, миң кишиге суу берет.
Бир кишинин азгыны, миң кишиге уу берет.
Бир кишинин дөөлөтүнө миң киши мас болот.
Бир күн болсо да, күн көргөн жакшы.
Бир күн калпың билинсе, сөзгө алгысыз болорсуң.
Бир күн кетмен чапкан нандын даамын билет.
Бир күн туз таткан жериңе миң күнү салам бер.
Бир күн укмуш укпаса, кулак керең болот.
Бир күндүк өмүрүң болсо — түштүгүнө жорго мин.
Бир күндө эки шашкени көрбөйсүң, бир жылда эки жазды көрбөйсүң.
Бир күнү калпың билинсе, сөзгө алгысыз болорсуң.
Бир күнү таанышка миң күнү салам бер.

Бир күнү тузун татсаң, кырк күнү таазим кыл.
Бир күнү уруш болгон үйдөн, кырк күнү береке кетет.
Бир күнү шумдук укпаса, кулак дүлөй болот.
Бир күнкү таанышка, миң күнү салам бер.
Бир көргөн — билиш, эки көргөн — тааныш, үч көргөн — алыш.
Бир көргөн — билиш, эки көргөн — тааныш, үчүнчү көргөн — тууган.
Бир көргөн — билиш, эки көргөн — тааныш.
Бир көргөн кишиңе, миң салам бер.
Бир көргөндө — тон сыйлуу, таанышканда — бой сыйлуу.
Бир койлууга миң койлуунун иши түшөт.
Бир колуңду ачсаң, бир колуңду жум.
Бир конгон конок кут, эки конгон конок жут, үч конгон конок курут.
Бир коркоктун кесири миңге тиет.
Бир кумалак бир карын майды булгайт (чиритет).
Бир мунарага жеталбай атып, бир мунарага бутун арткан.
Бир мыскал дөөлөттү көтөрүш үчүн, миң мыскал токтоолук керек.
Бир ок менен эки коён атам дебе.
Бир ок менен эки коёнду атыптыр.
Бир ок менен эки коёнду атыш өтө оор.
Бир ооз сөз абийир каралайт, бир ооз сөз жүрөк жаралайт.
Бир ооз сөз жүрөк жаралайт, бир ооз сөз абийиркаралайт.
Билинбей туруп адамга, бир ооз сөз оору дарылайт.
Бир ооздон чыккан сөз миң оозго жайылат.
Бир сап ырдан бир кап чыр да чыгат.
Бир сүйлө, эки ук.
Бир сөз бар — кут, бир сөз бар — жут.
Бир сөз бар — оозго алгыс, бир сөз бар — издесе тапкыс.
Бир сөз — оозго алгыс, бир сөз — издесе тапкыс.
Бир тамчы суу — кумурскага дарыя көрүнөт.
Бир үйдүн жарыгы бир үйгө тийбейт, бирөөнүн көрүнө бирөө кирбейт.
Бир тамчы суу кумурскага дарыя болуп көрүнөт.
Бир тамчы таш жарат, бир сөз баш жарат.
Бир таш тоо эмес, бир баш эл эмес.
Бир теңге (тыйын) берип айттыра албаганды, миң теңге (тыйын) берип койдура албайсың.
Бир тентек—бала, бир тентек — кан.
Бир төөнүн эки өркөчү, бири кетсе экинчисинин күчү жок.
Бир тойдо эки жар болбойт.
Бир тоодон бир тоого арзыган кийик ачтан өлүптүр.
Бир тоокко да жем керек.
Бир уйдун мүйүзү сынса, миң уйдун мүйүзү зыркырайт.
Бир урууда бир жинди болот.
Бир уядан — бир сасык.
Бир уядан бир сасыткы чыгат.
Бир чайнасаң — май чайна, былчылдасын оозуңда.
Бир чайнасаң май чайна, былчылдасын (чылпылдасын) оозуңда. Бирди минсең жорго мин, кылтылдасын астыңда.
Бир чөптүн гүлүнөн аары бал соруп алса, жылан уу — оруп алат.
Бир чыбык менен миң кой айдалат.
Бир чымчымдан көңүл алат, бир чымчымдан көңүл калат.

Бир эрден чыккан жакшыраак, эки эрден чыккан
как шыйрак, үч эрден чыккан катындан жолдо
турган жоор инек жакшыраак.
Бир этегин жаза баскан, бир этегин үзө басат.
Бир этегин үзө баскан, бир этегин жаза басат.
Бирге билиш болгуча, миңге тааныш бол.
Бирге болсо тебишет, ажырашса кишинешет.
Бирге жүрмөк бар, бирге өлмөк жок.
Бирге тааныш болгончо, миңге билиш бол.
Бирде жигит жөө жүрөт, бирде жигит төө минет.
Бирде жигит төө минет, бирде жигит жөө жүрөт.
Бирде манап, бирде кул — пикири жок бир эргул.
Бирди аяган миңден кур калат.
Бирди аяган миңдин убалына калат.
Бирди бакпасаң, жокко зар болосуң.
Бирди билгенче, миң менен тааныш бол.
Бирди жеп уятың чыкканча, миңди жеп атың чыксын.
Бирди капа кылган, миңге чуу түшүрөт.
Бирди кесең — онду тик.
Бирди минсең жорго мин, кылтылдасын астыңда.
Бирди тапсаң, кийип өт, бирди тапсаң, ичип өт.
Бирдик болбой тирдик болбойт.
Бирдик болгон жерде — тирдик.
Бирдик жок жерде тирдик жок.
Бирдики — миңге, көптүкү — түмөнгө.
Бирдиктүү болбой дөөлөттүү болбойт.
Бирдиктүү эл — кебелбес аскадай.
Бирдин билгени — сыңар эмчектин сүтү, көптүн
билгени — ташып аккан дайра.
Бирдин катасы миңди азапка салат.
Бирдин кесепети — миңге, миңдики — түмөнгө.
Бирдин кесепети миңге тиет.
Бир кетсе экинчисинин сүтү жок.
Бир кетти, неси калды?
Бир тентек чыкса, бири жөнтөк болот.
Биригишсе тиштешкен, ажырашса кишенешет.
Бириктирбейт жек көрүү, бел сындырат бөксөрүү.
Бирин эки кылып, битин сирке кылып.
Биринчи байлык — ден соолук, экинчи байлык —
ак жоолук, үчүнчү байлык — жүз соолук.
Бирөө алдында жатып, «турсам өлөсүң» дептир.
Бирөө ашы менен кыйын, бирөө башы менен кыйын.
Бирөө билбегенди бирөө билээр, бирөө ыйлай турганга бирөө күлөөр.
Бирөө билбегенди, бирөө билет.
Бирөө бузуп айтат, бирөө түзөп айтат.
Бирөө десем миң экен, жалгыз десем сан экен.
Бирөө жашаш үчүн иштейт, бирөө жеш үчүн жашайт.
Бирөө жете албай жүрсө, бирөө кете албай жүрөт,
бирөө өлүп жатса, бирөө күлүп жатат.
Бирөө жете албай жүрсө, бирөө кете албай жүрөт.
Бирөө өлүп жатса, бирөө күлүп жатат.

Бирөө өлмөйүнчө, бирөө күн көрбөйт
Бирөө кечээрге кечүү таппай жүрсө, бирөө ичээрге суу таппай жүрөт.
Бирөө менен дешпе, дешсең бок жешпе.
Бирөө утулмайынча, бирөө куталбайт.
Бирөө эрте, бирөө кеч, барабыз кербен жолуна.
Бирөөгө бак, бирөөгө баш берет.
Бирөөгө бергис өгөө бар, экөөнө бергис бирөө бар.
Бирөөгө жамандык кылсаң өз башыңа тиерин унутпа.
Бирөөгө күлөм деп, өзүң күлкүгө калба.
Бирөөгө күлсөң өзүң ыйлайсың.
Бирөөгө көр казсаң, кенен каз, өзүң барып түшөсүң.
Бирөөгө кор бала, бирөөгө зар бала
Бирөөгө кор бала, бирөөгө зар бала.
Бирөөнүн катыны, бирөөгө кыз көрүнөт.
Бирөөгө нан кайгы, бирөөгө жан кайгы.
Бирөөгө ор казсаң тайыз каз, өзүң секирип чыгарга.
Бирөөгө ор казсаң, өзүң түшөсүң.
Бирөөгө таш ыргытсаң, ал сага ок атат.
Бирөөлөргө нан кайгы, бирөөлөргө жан кайгы.
Бирөөнүкүнө көз артсаң, өзүңкүнөн кол жууйсуң.
Бирөөнүн — өзү баатыр,
бирөөнүн — сөзү баатыр.
Бирөөнүн — өзү сыйлуу,
бирөөнүн — сөзү сыйлуу.
Бирөөнүн (душманыңдын) өлүмүн тилегенче,
өзүңдүн өмүрүңдү тиле.
Бирөөнүн (жамандын) өзү (өңү) суук, бирөөнүн
(өзүнөн да) сөзү суук.
Бирөөнүн ажалы оттон, бирөөнүн ажалы топтон,
бирөөнүн ажалы уудан, бирөөнүн ажалы суудан.
Бирөөнүн айдап жүргөн малы бар; бирөөнүн ат көтөргүс даны бар.
Бирөөнүн арканы менен үңкүргө түшпө.
Бирөөнүн ат көтөргүс бөзү бар, бирөөнүн ат көтөргүс сөзү бар.
Бирөөнүн ат көтөргүс даңкы бар, миңге бергис баркы бар.
Бирөөнүн аты терчил, бирөөнүн кийими кирчил.
Бирөөнүн ашына — мойнуңду созбо.
Бирөөнүн бетине түкүрсөң, өз көзүңө тыпын түшөт.
Бирөөнүн жакшы жаманы кирип чыкканча
билинет, өз жаманы өмүр өткөнчө билинбейт.
Бирөөнүн жарчысын коюп, өз жарчыңды жарып ал.
Бирөөнүн ичи — деңиз, бирөөнүн ичи — коңуз.
Бирөөнүн үйүн чечмек бар, тикмек жок.
Бирөөнүн өзү (өңү) суук, бирөөнүн сөзү суук.
Бирөөнүн өзү баатыр, бирөөнүн сөзү (көзү) баатыр.
Бирөөнүн өзү сыйлуу, бирөөнүн сөзү сыйлуу.
Бирөөнүн өлүмүн тилегенче, өзүңдүн өмүрүңдү тиле.
Бирөөнүн өрдөгүн (тоогун) жесең каз байла.
Бирөөнүн катыны, бирөөгө кыз көрүнөт.
Бирөөнүн кеңешин ук, бирок өз күчүңө ишен.
Бирөөнүн көзүнөн, бирөөнүн сөзүнөн.
Бирөөнүн көрүнө бирөө жатпайт.

Бирөөнүн колу менен от кармаба.
Бирөөнүн кызматына көз артканча, өз мээнетиңе ишенгениң дурус.
Бирөөнүн тоогун алсаң (же жесең), каз байла.
Бирөөнүн тоогун жесең, каз байла; малын жесең, кыз байла.
Бирөөнүн убалына калгыча, экөөнүн сообуна кал.
Бирөөнүн элинде султан болгончо, өз элинде ултан бол.
Бирөөнү эки кылган — эпчил.
Бирөөнө жамандык кылсаң, өз башыңа (түшөөрүн) тийерин унутпа.
Бирлик бар жерде тирлик бар.
Битке ачууланып, тонунду отко жакпа.
Битке өчөшүп көйнөгүңдү отко салба.
Биттейде бириктик, бармактайда баш коштук.
Биттин ачуусун сиркеден алат.
Биттин ичегисине кан куйган эпчил.
Биттин өчүн сиркеден алба.
Биттүү конок батат, иттүү конок батпайт.
Бүгүн — пэшэ (бай), эртең — гэдэ (кедей).
Бүгүн бар да, эртең жок, атаңдын көрү дүйнө бок.
Бүгүн бүтүрүүчү ишти эртеңкиге калтырба, өз колуңдан келүүчү ишти бирөөгө тапшырба.
Бүгүн көргөн — эртең жок, бүгүнкү ач — эртең ток, тоюнганда топук күт, толгоп салар дүнүйө шок.
Бүгүн көргөн — эртең жок, ушундай белең (же атаны кайран) дүйнө бок.
Бүгүн көргөн эртең жок.
Бүгүн конок — эртең жомок.
Бүгүн чачылсаң, эртеңден үмүт үзбө.
Бүгүнкү ачуунду эртеңкиге калтыр.
Бүгүнкү ачууну эртеңкиге кой.
Бүгүнкү көргөн эртең жок, атаңдын көрү дүйнө бок.
Бүгүнкү мээнетиң — эртеңки дөөлөтүң.
Бүгүнкүңдү эртеңкиге калтырба.
Бүгүнкүнү көргөн да бар, көрбөгөн да бар.
Бүгүнкүнүн эртеңи бар, кечээгиңди бүгүндөн издебе.
Бүгүнкүнүн эртеңкиси (же эртеси) бар.
Бүкүлүү жебей этке тойбойт, коно жатпай кепке тойбойт.
Бүлдүргө болор жип, бүлкүлдөп үрөр ит жок.
Бүлүнгөндөн бүлдүргү алба.
Бүлөөгө бергис өгөө бар, экөөнө бергис бирөө бар.
Бүркүт алжыса кулаалы менен дос болот.
Бүркүт картайса, чычкан уулайт.
Бүркүт карыса чычканчыл болот, каракчы карыса алдамчы болот.
Бүркүт салсаң, алтайдын кызыл түлкүсүн киесиң.
Бүркүттүн ээси болсо, түлкүнүн кудайы бар.
Бүткөн ишке сынчы көп, бышкан ашка жечү көп.
Бүтпөгөн иш сыртта болсо кар басат, үйдө болсо чаң басат.
Бөдөнө бөлтөйүп, кыргый кымпыйып, тоодак томпоюп мындай жаткыла, эки сартка бир тартар, бир саны бизге артар.
Бөдөнө жеп тарууну, чымчык калат балаага.
Бөдөнөнү кыргыйга, жем жараткан — сен дүйнө, эки эгиздин бирөөнү, кем жараткан — сен дүйнө.

Бөдөнөнү сойсө да касапчы сойсун.
Бөдөнөнүн жатагын көр да, этине таарынба.
Бөдөнөнүн үйү жок, кайда барса «бытпылдык».
Бөдөнөнүн үйү жок, кайда барса «бытпылдык».
Бөздүн көркү менен мата өтөт.
Бөзчү белбоого жарыбайт, темирчи такага жарыбайт.
Бөзчү бөзгө жалчылбайт.
Бөйрөктөн шыйрак чыгарат, бөдөнөдөн куйрук чыгарат.
Бөйрөктөн шыйрак чыгарат.
Бөйрөктөн шыйрак чыгарган (чыгарба), бөдөнөдөн куйрук (көтөн) чыгарат (чыгарба).
Бөйрөктөн шыйрак чыгарган, бүргөдөн май сызгыргысы келет.
Бөйрөктөн шыйрак, жумурткадан кыр чыгарып.
Бөөдө аракет бел сындырат.
Бөөдө каргыш бөрүгө жетпейт.
Бөөдө каргыш өзүңө тиет.
Бөөдө чыгым баш жарат.
Бөөдө чыгым бөлөккө жетпес.
Бөкөндү минсе ат болбойт, тууган менен үч бөлүнсө жат болбойт.
Бөксө чайнек бат кайнайт.
Бөксө чайнек катуу кайнайт. Бөөдө аракет бел сындырат.
Бөксөсүндө — бөрү, түзүндө — түлкү.
Бөлүнгөндү бөрү жейт (жарылганды жоо алат).
Бөлөм, бөлөм үчүн өлөм.
Бөлтүрүктү ит деп бакпагын, иттей болбойт кыялы, душманга өйдө караба, тийбей койбойт зыяны!
Бөлтүрүктү ит деп бакпагын, иттей болбойт кыялы.
Бөрү — жарды, кузгун — тойду.
Бөрү — койго тойбойт, кулак — сөзгө тойбойт, көңүл — ойго тойбойт, көз — көргөнгө тойбойт, жер — жутканга тойбойт, куш — учканга тойбойт.
Бөрү азыгы — жолдон.
Бөрү азыгы менен эр азыгы жолдон.
Бөрү арыгын билгизбей, итке жүнүн үрпөйтөт.
Бөрү атар жигиттин бөркүнөн тааны.
Бөрү атар уулду бөркүнөн тааны, журт баштаар уулду сөзүнөн тааны.
Бөрү атар уулду бөркүнөн тааны.
Бөрү ачыкпай, жортуулга чыкпайт, тойгон бөрү, ууга чыкпайт.
Бөрү баласы — ит болбойт.
Бөрү баласы ит болбойт, бөтөн бала өз болбойт.
Бөрү баласына баш тоголотот.
Бөрү бөрк астында же бөрк астында бөрү бар.
Бөрү жарды кузгун тойду.
Бөрү жебесе да күнөөлүү.
Бөрү жегенге маш, молдо алдаганга маш.
Бөрү жок десе бөрк астында, ууру жок десе жер алдында.
Бөрү жыргаганга маш, молдо алганга маш.
Бөрү каргышы койго жетпейт.
Бөрү карыса — чычканчыл болот.

Бөрү карыса да, бир койлук алы бар.
Бөрү карыса, итке күлкү болот.
Бөрү карысын жектейт.
Бөрү сууну шалпылдатып, кой кечкен суу экен дептир.
Бөрү түндө күч, жоо камсыз кезде чабат.
Бөрү этектен, жоо жакадан алат.
Бөрү этектен, жоо жакадан алганда (жакалап келатканда).
Бөрүгө кой кайтартпа.
Бөрүдөн бөлтүрүк гана туулат.
Бөрүнү аясаң, өзүңдү жарат.
Бөрүнүкү тең орток, кузгундуку куркулдайдын башында.
Бөрүнүн ажалы көтү күйүк иттен.
Бөрүнүн жолу миң, мергенчинин жолу бир.
Бөрүнүн күчү — тишинде, кишинин күчү — ишинде
Бөрүнүн кулагы (эки көзү) ууда, баланын кулагы чууда.
Бөрүнүн тоюна барсаң, бөрүбасарыңды ала бар.
Бөрүнүн эки көзү ууда.
Бөрүчү бүркүт өлүүчү.
Бөрк ал десе — баш алган.
Бөрк ал десе баш алган (кескен), жасакердин жосуну
Бөрк алдында не болбойт.
Бөрк алмак бар, баш алмак жок.
Бөрк алып кел десе, баш кескен.
Бөрк астында — бөрү жок дебе, ээк астында — жоо жок дебе.
Бөрк кийгендин тамагы бир, жол жүргөндүн тилеги бир.
Бөтөлкө менен достошкон, өмүрү менен коштошот.
Боёкчуну боёкчу десе, атасынын сакалын боёптур.
Боз койдон жоош (же момун), ак койдон аңкоо (же маңоо).
Боздоп улуйт тууган жердин шамалы, боор толгоп учуп — күйүп жаналы.
Боздукта (жашында) бенде өлбөсүн, боз топурак көрбөсүн.
Бозмаштуу жерде бото өлбөйт, аңыздуу жерде ат өлбөйт.
Бозмоштуу жерде бото өлбөйт.
Бозо — болгондуку, токоч — тойгондуку.
Бозо болгондуку, токоч тойгондуку.
Бозодогу сөз бокко жарабайт.
Бозоң бозоруп болбогон тамак, ичсе — тойбогон тамак.
Бозойдун мыйыгынан күлгөнү — селкинин оюн билгени.
Бозочу — боорукер болбос, борукчу — кайрыкер болбос.
Бозочунун үйү кыйкырык менен өкүрүк, өтүкчүнүн
үйү апырык менен сапырык, насбайчынын үйү какырык менен түкүрүк.
Бозынач болсо, ботом өлөт беле?
Бой көтөргөн суук көрүнөт, орой сүйлөгөн жек көрүнөт.
Бойлукта байлык жок.
Бок жесең, жүрөгүңдү байлана жүр.
Бокту баспа — сасыйт.
Бокту чапса бетке чачырайт.
Болбогонго болушпа, какаганды бек мушта.
Болбогондо болушпайт (болбогонго болушпа).
Болгон сайын болгусу келет, толгон сайын толгусу келет.
Болгон сайын болгусу келет, толгон сайын толгусу келет.
Болгонунда болуп өт, боз жоргодой желип өт.

«Болду» дегенден «болот — болот» деген кызык.
Боло турган азамат болоттон кылыч байланат.
Боло турган уулуңду, жибербегин базарга.
Болбой турган уулуңду, коё бергин казанга.
Болоор бала богунан.
Болоор иш болду, боёсу канды.
Болоор кулун желеде жулкунат, болоор бала бешикте булкунат.
Болоору болду, боёсу канды.
Болооруңа келгенде боз жоргоңду такала,
болбосуңа келгенде болгон эрди жакала (жака —белинде жүр).
Болооруңда болуп өт, боз жоргодой желип өт.
Болор бала бешикте булкунат, болор кулун желеде жулкунат.
Болор бала богунан.
Болор иш болуп, боёсу канды.
Болор иш болуптур, боёсун кандыр.
Болор кулун — желеде булкуйт, болор бала — бешикте булкуйт.
Болор музоо богунан.
Болор — болбос өлүптүр, ат чаптырып коюптур.
Болору болду, боёсу канды.
Болот (кылыч) кында жатпайт.
Болот бычак кынсыз калбайт, болот ийилбейт, чорт сынат.
Болот ийилбейт, чорт сынат.
Болот кылыч кында жатпайт.
Болот отто чыңалат, адам иште чыңалат.
Болот сынат, бирок ийилбейт.
Болоюн деген балаңды жибербегин базарга,
болбоюн деген балаңды коё бергин казанга.
Болоюн деген уул бар, болтурбайм деген кудай бар.
Болсоң болоттой бол.
Боор ооруган бозорот, табаалаган тамылжыйт.
Боор ооруса, боорго тебет.
Боор оорусу — киндик толгойт.
Боор оорусу (же ооруса) киндик толгойт.
Боору бүтүн, башы эсен адам болбойт (жок).
Боору ооруган бозорот, табалаган тамылжыйт.
Боорукер жардамга келет, боору таш өлгөнгө күлөт.
Борбаш канчалык кыраан болсо да, боз торгойчолук алы жок.
Бороонду тоотпой боорун тоспогон муздак желден коркот.
Бороонду тоотпой боорун тоспогон, болбогон муздак желден коркот.
Бороондуу күндө бок кычайт.
Бороондуу күнү бок кычайт, болжолдуу күнү жок кычайт.
Босогодон мүдүрүлсөң, төрдө эмне бар!
Ботко майдан бузулбайт.
Бош кап тикесинен турбайт.
Бош кап тикесинен турбайт.
Бош челек катуу калдырайт. Бою пекененин — үнү бийик.
Бош челек катуу калдырайт.
Бою бир карыш сакалы миң карыш.
Бою карыш, ою жапыс.
Бою келтенин ою келте.
Бою пакененин ою бийик.

Боюңа карап тон быч.
Боюңа мактанба, оюңа мактан.
Боюңдай бой табылса да, оюңдай ой табылбайт.
Боюна бүткөндөн кийин төрөбөй койбойт.
Боюнун узунун кантейин, акылынын кыскасын кантейин.
Бу да болсо пайда, мунун түбү кайда.
Бу дүйнөдө не карып? Замандашы болбосо карыя
болор тез карып. Кадырын жеңе билбесе, бойго жеткен кыз карып.
Бу дүйнөдөн үмүтүн үзгөн акыретинин камын көрөт.
Бу тоодон бу тоого арзыбаган кийик ачка өлүптүр.
Бузук бар жерде кусур бар.
Бузуку ажо — жолдо турган дөңгөч.
Бузуку киши оңолбойт, калыстык наам жоголбойт.
Бузуку менен муңдашпа, типтүү менен тирешпе.
Бузукунун үйү күйсүн.
Бузулаар үйдөн ырк кетет, атасынан адилдик кетет.
Баласынан намыс кетет, катыны айыңчы, келини ууру болот.
Бузулган элге бучуктан молдо (же улук).
Бузулмак оңой, түзөлмөк кыйын.
Бузулуп калган ашка, ачка болсоң да караба.
Буйга минген төөсү бар, чабаганчы жөөсү бар.
Буйругу жок ашка тиш тийбейт.
Бука жокто — торпок бий.
Бука өлбөгүдөй, инек соолбогондой болсун.
Бука мүйүздүү уйдун сүтү болбойт, уй мүйүздүү
буканын күчү болбойт.
Букада кайын жок, уйда төркүн жок.
Буканы өкүрткөн эки энек.
Буканы кутурткан эки энек.
Буканын жаманы музоого теңтуш
Буканын өзү карыса да, мурду карыбайт.
Буканын мурду карыбайт, эрдин көөнү карыбайт.
Букарда пулу бардын көөнү ток.
Бул жөргөмүштүн жөтөлгөнүн билген неме, бул
бүргөнү такалап минген неме.
Бул түбү жок жыртык дүйнөнүн түбүнө ким жеткен.
Булак өзүн көлмүн дейт.
Булакты жыйсаң көл болот, майданы жыйсаң эл болот.
Буламыктан — тиш сынат, кыламыктан — бут сынат.
Буламыкты да жасаган катын жасайт.
Булбул багына конот, падыша такка конот.
Булбул түндө сайрап, күн чыкканда эс алат.
Булбулдан чечен бир куш жок, тырмактай — ак карасы.
Булбулдун доошун эшитпей, буралып талаа ачылбайт.
Булбулдун унун укпай, жайкы талаа ачылбайт.
Булбулдун мукам үнү бар, тайлактын таза жүнү
бар, боло турган азамат, болоттон кылыч
байланып, жоого тийсе сүрү бар.
Булбулдун мукам үнү бар, торгойдун жумшак тили бар.
Булбулдун ырын карга кайдан түшүнсүн.
Булду берсең, сүткө бер.

Булдурсун камчы тийсе да, баатырдын жүзү түктөйбөс.
Булут ала — жер чоло.
Булут минип, муз бүркүп, сен да өтөрсүң дүйнөдөн.
Илкий — силкий жөө жүрүп, мен да өтөрмүн дүйнөдөн.
Булут шамалга каршы жылбайт.
Булуттан чыккан — күн ачуу, жамандан чыккан — сөз ачуу.
Булуттун кадыры жок — ай жанында.
Кедейдин кадыры жок — бай жанында.
Булуттун көркү жери менен, буудайдын көркү тери менен.
Бура сүйлөгөн сөз күлөөргө жакшы, булкунган ат минээрге жакшы.
Бура сүйлөгөн сөз күлөөргө жакшы.
Буран, белдин кайгыга батканы — бозойдун кабарсыз жатканы.
Буран, иштин — арты ылаң.
Бурган сөз — урган сөз.
Бут — басар, кол — табар.
Бут серпкенге ал келбейт, ажал жетип күн бүтсө.
Бутагың сынса сынсын, бирок тамырың соолубасын.
Буту менен басып, мурду менен тынгандын баары адам атала бербейт.
Буту сынган — жатып алып семирет, колу сынган — басып жүрүп арыктайт.
Буту сынган жатып семирет, колу сынган туруп жүрүп арыктайт.
Бутунан кулаган турат, оозунан кулаган турбайт.
Бутунан мүдүрүлгөн (жаңылган) турат, тилинен (оозунан) мүдүрүлгөн (жаңылган) турбайт.
Буудай наның болбосо да, буудайдай сөзүң жокпу.
Буудай сепкен таалайсыздын, аңызына арпа чыгат.
Буудай сепсең, бузуп арпа айдаба.
Буудай тоочуңду бербесең да, буудайдай сөзүңдү аяба.
Буудайдын бараар жери — тегирмен, кыздын бараар жери — күйөө.
Буудайдын барар жери — тегирмен.
Буурусун чийген чийин жок, суур казган ийин
Бучук мурдун жашырбайт, сыпайы сырын жашырбайт.
Буюкканга жылдыз — от.
Буюм керек учурунда жакшы.
Буюмду адам жаратат, адамды кудай жаратат.
Буюмдун кирин самын жууйт, көңүлдүн кирин акыл жууйт.
Буюрбаган ашка мурун канайт.
Буюрбаган аштан үмүт этпе.
Буюрбаган ашыңа, жөө конок келсин кашыңа.
Буюрса — Букардан аш келет.
Былтыркыдан калган иш жок.
Бысмылданын ашын шайтан түгөтөт.
Бычагы курч байыбайт.
Бычагыңды чыны менен бер, чыны менен берсең, кыны менен бер.
Бычак берсең — кындап бер, кындап берсең — чындап бер.
Бычак жарасы айыгат, сөз жарасы айыкпайт.
Бычак канча өткүр болсо да, өз сабын жонбойт.
Бычакты өзүңө ур, оорубаса бирөөгө ур.
Бычактын көркү — курчунда, суусардын көркү — сыртында.
Бычмачынын күчүгүндөй шыпылдап.
Бышаарына күйүп, чыгараарына күйбөйсүңбү?

Бышкан жемиш сабагында турбайт, бышыксынган адамдар бересеге чалынат.
Бышкан жемиш сабагында турбайт.
Бышпастан мурда бышырдың, күйбөйтөн мурда күйгүздүң.
Бышты, ат башына чычты.
Бышык болом деп жатып, жек — жаатыңдан кол үзбө.
Бышыксынган адамдар бересеге чалынат.
Бышылуу тамактын күйүтү жаман.
Бээ баласын чапчыса да, берт кылбайт.
Бээ десең төөгө кетет (же төө дейт).
Бээ карыса чөл, сыйыр карыса көл.
Бээ кулунун катуу тепсе да, мерт кылбайт.
Бээ туумайынча байтал аты калбайт, катын төрөмөйүнчө келин аты өчпөйт.
Бээ туугуча — байтал, катын төрөгүчө — келин.
Вазир жакшы, кан жакшы, аял жакшы эр жакшы.
Гүл — аарыныкы, бал — адамдыкы.
Гүл болбосо багында, булбул кайдан сайрасын.
Гүл өссө — жердин көркү, кыз өссө — үйдүн көркү.
Гүлдөп жүрүп куласаң, курсагыңды жарасың.
Гүлсүз — булбулдун үнү жок, элсиз — ырчынын күнү жок.
Даам таткан жериңе какырба, суу ичкен кудугуңа түкүрбө.
Даам таткан кудугуңа түкүрбө.
Даана байлык — ден соолук.
Даана карт даркан жигиттен чыгат.
Дааналык менен кыскалык — сөздүн көркү.
Дааналык менен кыскалык — сөздүн көркү. Далили жок сөз — чала күйгөн чычала.
Дабаасыз — дарт болбос, ырымсыз — кары болбос.
Дайыма изденүү, демиңе күч берүү.
Дайрадан чыгып, көлчүккө чөгүптүр.
Дайранын көркү кемеде, баланын көркү энеде.
Дайыны жок сөз — чала күйгөн чычала.
Далдал күчөсө — пулуңду алат, оору күчөсө — жаныңды алат.
Далилдүү сөз — угузат, кур насаат — качырат.
Далили жок сөз — чала күйгөн чычала.
Дан — аш, алтын — таш.
Дан жыттанган дыйкан колу, даңгыр эмес баскан жолу.
Данданкүү мынча, эт канча?
Данектүү болсун сөз, дарактай өнүп өс.
Даны жоктун — наны жок, наны жоктун — жаны жок.
Даның болсо орооңдо, малың сыйбайт корооңдо.
Даражаң көтөрүлгөн сайын кичи пейил бол.
Дарак — тамыры менен, адам — тууганы менен.
Дарак бир жерде көгөрөт.
Дарак бир жерден өсөт, бир жерден көгөрөт.
Дарак жемишинен таанылат, адам акылынан таанылат.
Дарак нымды сүйөт, эл чынды сүйөт.
Дарак тамыры менен көгөрөт.
Даракты жер көгөртөт, адамды эл көгөртөт.
Дарактын жемиши көп бөлсө, шагы ошончо ийилет.
Дарт — эренди мүңкүрөтөт (үшкүртөт).
Дарт да башка, ажал да башка.

Дарт келгенде — дарман кетет, дарт кеткенде — уйку келет.
Дарт кетсе, дарыгер эстен чыгат.
Дарт эренди мүңкүрөтөт (үшкүртөт).
Дартка дабаа болгон, илдетке шыбаа болот.
Дартты жөн койсо жайылат, дарыласаң айыгат.
Дарты жок, дары издебейт.
Дары — чөптөн, акыл — көптөн.
Дары болсо иттин куу тезеги, дарыянын башына чыгат.
Дарыя — булактан, мастык — ууртамдан.
Дарыя сууда балык бар, биз укпаган калык бар.
Дарыядагы балыктын баасы жок.
Дарыянын жанына кудук казбайт.
Дарыянын суусун жаан ташкындатат.
Дат — темирди жейт, дарт — өмүрдү жейт,
Дат күчөсө, дан алдырбайт, дарт күчөсө, дем алдырбайт.
Дат темирди жейт, дарт өмүрдү жейт.
Даяр ашка саламчы көп, жетим кызга жуучу көп.
Даярга тап койбө, дардаңдап шап болбо.
Деген экен, деген экен — бир коёнду бир коён жеген экен.
Ден соолук — карылар үчүн да кубаныч.
Ден соолук — чоң (терең) байлык.
Ден соолук — түгөнгүс (чон, зор) байлык.
Ден соолук — биринчи байлык.
Дендин сагы жакшы, пейилдин агы жакшы.
Дене тарбия — ден соолукка табылбас дары.
Дени сактын — руху бийик.
Дени соонун — байлыгы түмөн.
Дени соонун — жаны соо
Дени тазанын деми таза.
Дешпе, дешкенден кийин бок жешпе.
Дешпе, дешкенден кийин келжирешпе.
Дигериңди кудай алсын, бешимиңди үйрөтчү.
Дили узундан түңүлбө, тили узундан түңүл.
Дин — элге апийим.
Динчил түшүнө ишенет, эмгекчил күчүнө ишенет.
Дүйүнө адамды таппайт, дүйнөнү адам табат.
Дүйнөгө курсагың менен карасаң, көңдөй каласың.
Дүйнөгө мас болбогон, мансапка бой көтөрбөйт.
Дүйнөгө түркүк болгон адам жок.
Дүйнөгө устун болгон адам жок.
Дүйнөдө баарынан сөз салмактуу, сөз күчтүү.
Дүйнөдө бал таттуу эмес, жан таттуу.
Дүйнөдө нан улук.
Дүйнөдө санаа күлүк.
Дүйнөнү көргөн күн, кыдырган — шамал.
Дүйнөнү сел алса, акмактын тушарына чыкпайт.
Дүйнөнүн шамы — билим, жашоонун шамы — эмгек.
Дүлөй болбос үчүн кулагыңды сакта.
Дүлөй кишинин оозуна карайт.
Дүлөй укканын койбойт, сокур көргөнүн койбойт.
Дүлөйгө салам берсең, «Атаңдын башы» дейт.

Дүлөйдүн тилин дудук билет.
Дүнүйө — бир тыйындан куралат.
Дүнүйө адамды таппайт, дүнүйөнү адам табат.
Дүнүйө менен бейишти алыптыр.
Дүнүйөкөр — дүнүйөнүн кулу.
Дүнүйөнү сел алсын, кара башым соо калсын.
Дүрбөлөңчү башчынын чолок этек бакан ооз досу болот.
Дөө карыпты урат, карып жолдо турат.
Дөөлөр келсе, шаалар көчүгүн кысат.
Дөөлөс төрүн бербейт, өлсө — көрүн бербейт.
Дөөлөт басса эт басат, мээнет басса бит басат.
Дөөлөт тоголок болот, мээнет жалпак болот.
Дөөлөттүү адам ток болот, жашыңда жигит шок болот.
Дөөлөт тоголок, мээнет жалпак.
Дөөлөтү башта турганда, ким күркүрөп жүрбөгөн.
Дөөлөтүңө ишенбе, мээнетиңе ишен.
Дөөлөттөн артык мээнет бар.
Дөөлөтүңө ишенбе, мээнетиңе ишенбе, хан болгон
башың бир күнү түшөр кишенге.
Дөшү болсоң — чыда, балка болсоң сок. Дубалды
аттап ууруга кирсең, түрмөнүн эшигин тааныйсың.
Доңуз ылайдан семирет
Доңуздун санын иттен аяба.
Доо карыбайт, аса чирибейт.
Доо коюлса, айыпка жыгылат.
Доогер суз болсо, казы митайым болот.
Дооң жок болсо, кепил бол.
Доолашаарың казы болсо, дартыңды аллага айт.
Доону төлөбөгөн төлөйт, ооруну кенебеген өлөт.
Дос — сенин күзгүң.
Дос (тууган) күйгүзүп (же күйдүрүп) айтат, душман
сүйгүзүп (же күлдүрүп) айтат.
Дос айрылат, сөөк кайрылат.
Дос алдында жооп берүүдөн көрө, душман алдында өлгөн жакшы.
Дос балаада билинер, баатыр талаада билинер.
Дос башка карайт, душман бутка карайт.
Дос гүл болсо, душман күл болот.
Дос деген ыйык нерсе, эгер аны баалай билсе.
Дос досту үлпөттө сынайт, жылкы семирсе жылкычы сүйүнөт.
Дос досту кыйынчылыкта таштабайт; дос — доско жаныңды кош.
Дос жеритип сүйлөйт, душман эритип сүйлөйт.
Дос изде, душман өзү табылат.
Дос күйгүзүп (же күйдүрүп) айтат, душман сүйгүзүп (же күлдүрүп) айтат.
Дос көтөрөт көңүлдү, кой көтөрөт семизди.
Дос көтөрөт көңүлдү, мал көтөрөт өлүмдү, кой көтөрөт семизди.
Дос менен дос болсоң — мактан, кас менен дос болсоң — сактан.
Дос сыйлайт, душман кыйнайт.
Дос сыртыңдан мактайт, душман көзүңчө мактайт.
Дос таарынса, (доолашса) бергенин алат.
Дос табылбайт, акча табылат.
Дос табышат, душман кагышат.

Дос тапмак арзан, аны күтмөк кыйын.
Дос эгиз, душман сегиз.
Дос, доско жаныңды кош.
Дос, досту үлпөттө сынайт.
Дос, жолдош — бир жылдык, куда — сөөк — миң жылдык.
Дос — жолдошуң бир жылдык, куда — сөгүң миң жылдык.
Доско берип турсаң жакшы, бербей калган күнү бергенин кайта доолайт.
Доско ишенгиче, дооранынды байлана жүр.
Досондону ант урат, куданданы бата урат.
Досондонун жаны бир, куданданын малы бир.
Доссуз адам — канатсыз куш.
Досторуңа таттуу бол, кастарыңа катуу бол.
Досторум келсе дудукмун, досторго барсам — кудукмун.
Достук барча байлыктан абзел.
Достук тар кыяда сыналат.
Достуктун наркы доорунда.
Достун (досуңдун) көңүлү бир тартым насыбайдан калат.
Достун каны башка, жаны бир.
Достун көңүлү бир тартым насыбайдан калат.
Достун көңүлү бир тыйындан калат.
Достун орду — төр, кастын орду — көр
Достун түбү — маймак, урунун түбү — айгак.
Достун жаны бир, туугандын малы бир.
Достун кадыры бир татым насыбайдан калат.
Досу жок жан жетимден да жаман.
Досу жок киши канаты жок куштай.
Досу көп менен сыйлаш, досу аз менен сырдаш.
Досу көптү жоо албайт, акылы көптү доо албайт.
Досуң баягыдай эмес баягыдай болсо эч нерсесин аягыдай эмес.
Досуң баягыдай эмес, баятыдай болсо, аягыдай эмес.
Досуң канча болсо, душманың ошончо.
Досуң күзгүдөй, сындырсаң эптей албайсың.
Досуң миң болсо да — аз, душман бирөө болсо да — көп.
Досуң миң болсо да аздык кылат, душманың бирөө болсо да көптүк кылат.
Досуңа сыр (же сырыңды) айтпа, досуңдун да досу бар.
Досуңдан (төркүнүңдөн) төө сура, уялгандан (чыдабаса) бээ берет.
Досуңдан сырыңды жашырба, душманыңды башыңдан ашырба.
Досуңду ант урат, куданы бата урат.
Досуңду токтотпо, жолунан калат, касыңды токтотпо, сырыңды алат.
Досуңдун ашын касындай же.
Досуңдун ашын касыңкындай ич!
Досуңдун бергенин (же берген малынын) тишин ачпа.
Досуңдун бергенинин тишин ачпа.
Досуңдун бычагы менен мүйүз кес, душмандын бычагы менен кийиз кес.
Досуңдун касынан сактан, касыңдын досунан сактан.
Досуңдун сүйгөн буюмун сураба.
Досуңдун сөккөнүнөн коркпой, касыңдын өпкөнүнөн корк.
Досуңдун тепкени душманыңдын өпкөнүнөн артык.
Досуңдун тоогун алсаң, канжыгасына каз байла.
Досуңдун эсеби туура чыкса, кудуңдайт.
Досум дос элек — коон үзгөндө (окууну бүткөндө),

көзүңдү сүзүп калыпсың — бозо сүзгөндө
(«Зимге» түшкөндө). (Тескери карап калыпсыз
бозо сүзгөндө) (Коон үзгөндө унутуп калыптырсыз).
Досум, дос элек коон үзгөндө, кас болдук бозо сүзгөндө.
Досунан ажыраган — өзүнө өзү душман.
Досуңдун ашын касыңдай же (же ич).
Дубайы салам дубайдан, жардам болсун кудайдан.
Дубалды аттап ууруга кирсең, түрмөнүн эшигин тааныйсың.
Дубана таарынса, куржунуна зыян.
Дудук айткысы келет, төкөр баскысы келет.
Дудук сөзгө жарабайт.
Дудук сөзгө жарабайт, ууру сакчылыкка жарабайт.
Дудуктун душманы жок.
Думанадан айбашы үмүттөтүптүр.
Думананы урса, мазарга барат.
Душманыңды мактаган досуңдан сак бол.
Душман алыстабайт — жаныңда.
Душман буйруса барба, дос буйруса калба.
Душман жумурткадан кыр табат, тууган (дос) күйдүрүп айтат.
Душман жумурткадан кыр табат.
Душман иши душманЖоо аяган жаралуу, катыны каралуу.
Душман не (же эмне) дебейт, түшкө не (же эмне) кирбейт.
Душман сүйдүрүп айтат, тууган күйдүрүп айтат.
Душман сырттан жылмаят, ичинен кубанат.
Душманга (же жатка) таба, доско (өзгө) күлкү болбо.
Душманга боор оорусаң, боорго тебет.
Душманга жаныңды (өзүңдү) берсең да, сырыңды (сөзүңдү) бербе.
Душманга өздөй караба, тийбей койбойт зыяны.
Душманга өлүм тилегенче өзүңө өмүр тиле.
Душманга кекти кетиргенче, денеден башты кетирген артык.
Душманга кекти кетиргенче, денеден башты кетирген артык.
Душманга таба, доско (өзгө) күлкү болбо!
Душмандан бир сактан, жаман достон миң сактан.
Душмандашкан киши оңолбойт.
Душманды таш менен урба, аш менен ур.
Душманды тууган дебе, тууганды душман дебе.
Душмандын биринчи кадамы — жылмалап айткан саламы.
Душмандын душманы — сенин досуң.
Душмандын өлүмүн тилегиче, өзүңдүн өмүрүңдү тиле.
Душмандын өчү канбайт, тутулсаң төбө кандайт.
Душмандын сөзү жылуу, боору таш.
Душмандын сырты жылма, ичи кара.
Душмандын сыртында болгончо, ичинде бол!
Душмандын чырагына май тамызба.
Душманы жок адам болбойт, дудуктун да жанын койбойт.
Душманың кылдай болсо, тоодой көр, ийнедей
болсо, тоодой көр.
Душманың суу берсе, досундай көр.
Душманын аяган кийин өкүнөт.
Дыйкан — жерге тойбойт, мал — чөпкө тойбойт.
Дыйкан — март, жер — жоомарт.

Дыйкан болсоң — башында бол, чарба болсоң—кашында бол.
Дыйкан болсоң, башында бол, чарба болсоң, кашында бол.
Дыйкан жерге тойбойт, мал чөпкө тойбойт.
Дыйкан жерин мактайт, балыкчы колун мактайт.
Дыйкан иште, молдо ашта.
Дыйкан өгүздөй күчүн берсе, жер инектей сүтүн берет.
Дыйкан өгүздөй күч берсе, жер инектей сүт берет.
Дыйкан март, жер жоомарт.
Дыйканга жер казына.
Дыйкандын сүйүүсү жашыл жерде, учкучтун сүйүүсү көгүлтүр асманда.
Дыйкандын түбү — кенч, соодагердин түбү — борч (насыя).
Дыйкандын эмгегин жер кайтарат.
Дыйкандын энчиси сепкен эгининде.
Дымак — өрдө, ооз — баатыр, тил — текебер.
Дымыксаң капаланба, дүйнөнүн катаалына.
«Жабагы жалдуу экен» деп, сатып алба, жаманды малдуу экен деп жакын кылба.
«Жебейм, жебейм деп» жемекей катын түгөтөт.
«Жебейм, жебейм» деп жемекей катын түгөтөт,
«ичпейм, ичпейм» деп ичмекей катын түгөтөт.
«Жүр», «жүр» ат өлтүрөт, «Кал», «сал» куш качырат.
Жаа сынаарында катуу, суук чыгаарында катуу.
Жаагың сынса сынсын, шагың сынбасын.
Жаак жаңылаар, туяк мүдүрүлөөр.
Жаан баарыга саат, өлгөн өзүнө саат.
Жаан каарына алса—тамары тамчы, катын каарына алса — табары камчы.
Жаан каарынын тамаары тамчы, катын каарынын табаары камчы.
Жабагы жалдуу деп сатып алба, жаманды малдуу деп жакын кылба.
Жабагыны тай болбойт деп кордобо, кыштан чыкса мал болот.
Жабуу астында жал калат, жал калбаса, жан калат.
Жабуу, жабуу дебеңер, жайсыздан айгыр салбаңар.
Жабууласа жал калат, жол астында жан калат.
Жабыгып жүрсө жигитти жакырсың деп кордобо, ташыркаган бууданды баса албайт деп болжобо.
Жабылган аяк, жабылган бойдон калсын.
Жабышсаң оролосуң, жаңылсаң жоголосуң.
Жагымсыз конок жатаар маалда келет.
Жадаткан меймандын жагымы жок.
Жаз — жарыш, күз — күрөш.
Жаз жамгыры ылай болбойт, ууру күчөп бай болбойт.
Жаз жардыныкы, кыш алдуунуку.
Жаз жарыш, күз күрөш.
Жаз кар эритет, жар жан сергитет.
Жаз келсе гул күлөт, кут келсе — адам күлөт.
Жазбаган кара жер, жаңылбаган бир алда.
Жазбай аткан мерген бар, алыскы ишти көргөн бар.
Жазган кулда чарчоо жок.
Жазганбаган кыздан түңүл, жаздай болгон кыштан түңүл.
Жазганды өчүрө албайсың.
Жазгы жамгырга ишенбе, кышкы күнгө ишенбе.

Жазгы муздун жабыктайынан кач, күзгү муздун күзгүдөйүнөн кач.
Жазгы мээнет — күзгү ыракат,
Жазгы суук жандан өтөт.
Жазгы этте жазык жок.
Жазда жамынчагыңды таштаба, кышта өзүң билесиң.
Жазда жаныңды айдабай, кышта казаның кайнабайт.
Жазда кылган мээнетти, кышта көрөт дөөлөттү.
Жазда магдырасаң, күздө жалдырайсың, кышта дабдырайсың.
Жазда малды айдап бак, кышта малды байкап бак.
Жазда кыл мээнетти, кышта көр дөөлөттү.
Жаздыктан өлгөн — жаман, ат, жоодөн өлгөн — салтанат.
Жаздын аракетин, күздүн берекети.
Жаздын жаздайы жакшы, жаштын жаштайы жакшы.
Жаздын тонун кыш кийсе, тоңуп калат азамат.
Жаздын уйкусу (түйшүгү) — кышка кам.
Жазылбаса сыя жукпайт, жабыркаса кулак укпайт.
Жазында ырдап жүрбөсөң, кышында жырдап жүрөсүң.
Жаңдоочу кийик аттырат.
Жаңы жардын жалыны күчтүү.
Жаңыга умтул, жалаадан кутул.
Жаңылбас жаак мүдүрүлбөс туяк болбойт.
Жаңылыкты ач өсөсүң, жаңылсаң өчөсүң.
Жаңыны эски сактайт, койду эчки сактайт.
Жаңысында түлкү, эскисинде күлкү.
Жай — бейиштин белгиси, кыш — тозоктун белгиси.
Жай аккан суудан жаа бою кач.
Жай жакшы болсо, эл эгиндүү болот.
Жай кийгенин кыш кийген жарды кайдан байысын.
Жай кийгенин кыш кийген жарды кайдан оңолсун.
Жайбаракат — жазга жакпайт, жабыла иштөө — жалкоого жакпайт.
Жайбаракат жазга жакпайт, жарыша иштөө жалкоого жакпайт.
Жайдак тилден чаң чыкпайт.
Жайдын күнү жаш баладай.
Жайкы жамгырга, кышкы күнгө ишенбе.
Жайлоону жоо алса, кыштоону өрт алат.
Жайлоонун көркү мал менен, өзөндүн көркү сай менен.
Жайың болсо, мал табылат, ашың болсо, казан табылат.
Жайыл дасторкон — марттыктын белгиси.
Жайын билбей — жер тандаган кызык, алын билбей — эр тандаган бузук.
Жайын билбей жер тандаган кызык, алын билбей эр тандаган кызык.
Жайын билген — темирди үзөт.
Жайында баспаган, кышында чуркайт.
Жайында жаткан, кышында катат.
Жайында иштебей жаткан катын, кышында колун отко кактаган (же каткан).
Жакасы жок тон болбойт, жабуусу жок үй болбойт, ага — инисиз эл болбойт.
Жакшы жашынан эл башкарат, жаман карыган сайын жашарат.

Жакшы — арына кул, жаман — малына кул.
Жакшы — жаман тизгиндеш.
Жакшы — жумуш башында, жалкоо — үй кашында.
Жакшы — сөздү таап сүйлөйт, жаман — каап сүйлөйт.
Жакшы — сөзү менен күлдүрөт, назы менен
күйдүрөт, мээриминен менен сүйдүрөт.
Жакшы - сөзү менен сооротот, жаман - токмогу менен ыйлатат.
Жакшы — сыйлайт дили менен, жаман кыйнайт тили менен
Жакшы — сылык, жаман — өнөк.
Жакшы - эл камын ойлойт, жаман - өз камын ойлойт.
Жакшы — эли менен, жер - кени менен.
Жакшы абысыныңа баргыча, жаман чабаданыңды аңтар.
Жакшы абысыныңа баргыча, жаман сандыгыңды
(же кара кабыңды) аңтар.
Жакшы адам жайлоодогу гүлдөй, тийип турган күндөй.
Жакшы адам жер себинен, жаман адам эл
эсебинен жан сактайт.
Жакшы адам иш үстүндө, жаман адам сөз үстүндө.
Жакшы адам макалчы, жаман адам сакалчы
Жакшы адам он бешинде жашмын дебейт, жүзгө
чыкса карыдым дебейт.
Жакшы адам сөздү таап айтат, жаман адам каап сүйлөйт.
Жакшы адам улууну ак дилинен урматтайт,
кичүүнү орду менен ызааттайт.
Жакшы адамда жаштык жок, тобокелдин көөнү ток.
Жакшы адамдын досу көп, жакшы аттын ээси көп.
Жакшы азамат белгиси ары мырза, ары кул.
Жакшы ай менен күндөй, жакшылыгы ар кимге бирдей.
Жакшы айттырбай билет, суратпай берет.
Жакшы аким элин оңдойт, жаман аким элин кордойт.
Жакшы ат жанга шерик, жакшы ит малга шерик.
Жакшы ат жанга шерик, жаман ат малга шерик.
Жакшы ат камчы салдырбайт
Жакшы ата — жаман уулга кырк жыл азык
Жакшы ата алысты жакын кылат.
Жакшы атак жатак, жаман атак алыска качат.
Жакшы атанын кашыктап жыйнаганын жаман уул чөмүчтөп чачат.
Жакшы ата кашыктап жыйнаганын, жаман уул чеңгелдеп чачат.
Жакшы атка — бир камчы, жаман атка — миң камчы.
Жакшы атка бир камчы, жаман атка миң камчы.
Жакшы кишиге бир сөз, жаман кишиге миң сөз.
Жакшы атка жаман ат, жалы менеп теңелет.
Жакшы адамга жамандар, малы менен теңелет.
Жакшы аттын (малдын) тишин ачпа, жакшы эрдин
(адамдын) жашын сураба.
Жакшы аттын жалын сактагыча, жакшы жигиттин арын сакта.
Жакшы аттын тишин ачпа, жакшы эрдин жашын сураба.
Жакшы атыңдан айрылганча, жаман көзүңдөн айрыл.
Жакшы атыңдан айрылганча, жаман козуңдан айрыл.
Жакшы атыңды тойго мин, жаман атыңды буйга
мин, түнөп калган уйга мин.

Жакшы атын аябайт, баатыр жоону санабайт.
Жакшы ашын жейт, жаман башын жейт.
Жакшы аял — дөөлөт, жаман аял — мээнет
Жакшы аял — ырыс, жаман аял -уруш
Жакшы аял алгандын тою үйүндө.
Жакшы аял бир айыл элди агартат, жаман аял өз
башын эптеп агартат.
Жакшы аял жакын кошот, талыкпай окуу акыл кошот.
Жакшы аял жаман эрди жакшы кылат, жаман аял
жакшы эрди жер кылат.
Жакшы аял үй ээси, жаман аял жол ээси.
Жакшы аял үйдүн жайсаңы, жаман аял үйдүн шайтаны.
Жакшы баксаң эгинди, эгин берээр тегиңди.
Жакшы бала тил алчаак, жаман бала уялчаак.
Жакшы бала эр болот, жаман бала жер болот.
Жакшы болсом десем, жакыныңа жан тартпа,
бактылуу болсом десем, башка адамга көз артпа.
Жакшы болсом десем, жакыныңа жан тартпа,
бактылуу болсом десем, башкаларга көз артпа.
Жакшы болсо — бийден, жаман болсо — кулдан.
Жакшы болсо алганың, жаркылдаган кушка
окшойт, жаман болсо алганың, алдындан өткөн
сызга окшойт, каңтардагы музга окшойт.
Жакшы болсо алганың, жаркылдаган кушка
окшош, атыр жыттуу гүлгө окшош, жаман болсо
алганың, алдындан өткөн сызга окшойт.
Жакшы болсо катының — табыла берет акылың,
куусаң да кетпейт жакының. Жаман болсо
катының — кете берет акылың, чакырсаң (кээде
жалынсаң) келбейт жакының.
(Жакшы болсо катының келип турат жакының,
жаман болсо катының качып турат жакының.
(Жакшы болсо катының, келип турат жакының,
жаман болсо катының, качып турат жакының,
жакшы болсо катының, табыла берет акылың,
куусаң да кетпейт жакының, жаман болсо
катының, кете берет акылың, чакырсаң келбейт жакының.
Жакшы болсо катының, табыла берет акылың.
Жакшы болсоң — жатык бол, улук болсоң — кичик бол.
Жакшы болсоң жатык бол, ар ким жолдош
башыңа. Жакшы болуп тар болсоң, кимдер келет кашыңа.
Жакшы болсоң жатык бол, чындык сенден
адашпайт, карапайым калыс бол — сени төмөн санашпайт.
Жакшы болсоң жердей бол, баарын чыдап
көтөргөн, таза болсоң суудай бол — баарынын кирин кетирген.
Жакшы болсоң өздүн да, өзгөнүн да үзүрүн
көрөсүң, жаман болсоң экөөнөн тең кол үзөсүң.
Жакшы болуучу азамат жатып алып бий болот,
жаман болуучу азамат качып жүрүп ий болот.
Жакшы болуучу балаңды соодагер кылба.
Жакшы врач — өмүр шериги.

Жакшы деген бир ат (ты) бар, кууса жетпейт
(жеткис)Жаман деген бир ат (ты) бар, жууса
кетпейт (кеткис).
Жакшы деген бир атты кууса жетпейт, жаман
деген бир атты жууса кетпейт.
Жакшы дос жан жыргатаар азык, жаман дос
башка тиер казык.
Жакшы дос пайдасын тийгизбесе да зыянын тийгизбейт.
Жакшы жалган айгпайт, жалгандан пайда таппайт.
Жакшы жаныңа жолдош, жаман малыңа жолдош.
Жакшы жар марьггат, жаман жар карытат.
Жакшы жарсыз өткөн күн курусун.
Жакшы жашынан эл башкарат, жаман карыган сайын жашарат.
Жакшы желик болот, жүк көтөргөн көлүк болот.
Жакшы жетекчи элин түзөйт.
Жакшы жигит көктөгү (асмандагы) жылдыз.
Жакшы жигит сыртта — мырза, үйдө — кул.
Жакшы жигит сыртта мырза, үйдө кул; жаман
жигит үйдө мырза — сыртта кул.
Жакшы жигит эл камы үчүн жүгүрөт, жаман жигит
өз камы үчүн жүгүрөт.
Жакшы жигит элин өргө сүйрөйт, жаман жигит
элин көргө сүйрөйт.
Жакшы жүргөн жерине тынч салар, жаман жүргөн
жерине өрт салар.
Жакшы — журтунун камын жейт, жаман —
журтунун малын жейт.
Жакшы зайып үйдүн куту.
Жакшы зайып жаман эрди бий кылат, жаман
эркек жакшыны алса күң кылат.
Жакшы зайып тартарды таап, бөдөнөнү бөлө кылат.
Жакшы зайып таранчыны таяке, бөдөнөнү бөлө кылат.
Жакшы зайып—жарым ырыс, жаман катын— күнүгө уруш.
Жакшы ит өлүгүн көрсөтпөйт.
Жакшы ишке келет, жаман ашка келет.
Жакшы үйгө келгенде, жаман адам мас болот.
Жакшы өлсө бир өлөт, жаман өлсө миң өлөт.
Жакшы өмүрдүн алды—өрт, аркасы—күн.
Жакшы өскөн бала эшикте калган ата — энесин
төргө чыгарар, жаман өскөн бала төрдөгү ата —
энесин сыртка чыгарар.
Жакшы карасаң, сүттөн да кара табасың
Жакшы катын — жарым ырыс.
Жакшы катын — үйдүн көркү, жакшы чапан—
тойдун көркү.
Жакшы катын — капкалуу шаар, жаман катын —
ичи толтура заар.
Жакшы катын — катын, жаман катын — отун.
Жакшы катын — ырыс, жаман катын — уруш.
Жакшы катын жаман эрди зор кылат, жаман
катын жакшы эрди кор кылат.

Жакшы катын жаман эрди эр кылат, жаман катын
жакшы эрди жер кылат.
Жакшы катын жарым ырыс, жаман катын күндө уруш.
Жакшы кеңеш — жарым ырыс.
Жакшы келин — келин, жаман келин — өлүм.
Жакшы келсе — кут, жаман келсе — жут.
Жакшы кеп — жандын азыгы, жаман кеп — жандын казыгы.
Жакшы көргөн досунан мал аяган жигитпи.
Жакшы киши үлгү, жаман киши күлкү.
Жакшы киши калааны курат, жаман киши калааны бузат.
Жакшы киши карыса да, акылынан танбас.
Жакшы киши мал бакса — торугун семиртет,
жалкоо киши мал бакса — сөөгүн итке кемиртет,
Жакшы киши менен жанашкан жакшы.
Жакшы киши ооруса тойго барып келгендей,
жаман киши ооруса көрдөн чыгып келгендей.
Жакшы киши ооруса, коноктон келгендей
Жаман
киши ооруса, көрдөн келгендей.
Жакшы күндө — душман дос, жаман күндө — тууган дос.
Жакшы көргөн досуңа ат байлатып сына.
Жакшы көргөн досуңдун, атын албай, тайын ал.
Жакшы көргөн досунан, мал (ат) аяган жигитпи?!
Эл четине жоо келсе жан аяган жигитпи.
Жакшы көрөт деп, бара бербе, берет деп, ала бербе.
Жакшы коңшу—жан азыгы, жаман коңшу—баш казыгы.
Жакшы конок ток болот, жаман конок шок болот.
Жакшы кошуна — бөксөбөгөн казына.
Жакшы кошунаңа жарамсыз сөз айтпа.
Жакшы кушка жаман куш бабы менен теңелет,
жакшы кызга жаман кыз багы менен теңелет.
Жакшы кушка, жаман куш, бабы менен теңелет,
жакшы кызга жаман кыз, багы менен теңелет.
Жакшы эрге жаман эр, жары менен теңелет.
Жакшы кыз — жакадагы кундуз, жакшы жигит — көктөгү жылдыз.
Жакшы кыз — жакадагы кундуз, жакшы уул — көктөгү жылдыз.
Жакшы кыз жакадагы кундуз,
Жакшы кыз кылыгы менен, жакшы ийне учугу менен.
Жакшы кыз эрден чыкпайт, эрден чыкса да элден чыкпайт.
Жакшы кызга жаман кыз багы менен теңелет.
Жакшы кыздын башына бермет менен шуру
ойнойт, жаман кыздын башында сирке менен бит ойнайт.
Жакшы кыздын башына, бермет менен шуру
ойнойт, жаман кыздын башына, какач менен кир ойнайт.
Жакшы кылсаң өзүңө, жаман кылсаң өзүңө, өөдө
карап түкүрсөң, кайтып түшөөр көзүңө.
Жакшы кылсаң өзүңө, жаман кылсаң өзүңө.
Жакшы максат — бүтүн кылат, жаман максат — күкүм кылат.
Жакшы мал (ат) жанга аралжы, жакшы дос (жолдош) малга аралжы.
Жакшы мал өлсө, жанга себеп.
Жакшы малдын тишин ачпа, жакшы адамдын жашын сураба.

Жакшы менен дос болсоң — ырыскысын тең
бөлөт, жаман менен дос болсоң — өзүнөн сени кем көрөт.
Жакшы менен дос болсоң, өлгүчөктү коштошот.
Жакшы менен жүргөн жарыйт, жаман менен
жүргөн убайым тартып карыйт.
Жакшы менен жүрсөң — күндө базар, жаман
менен жүрсөң — күндө азар.
Жакшы менен жүрсөң — жетесиң муратка, жаман
менен жүрсөң — каласың уятка.
Жакшы менен жолдош болсоң, оозуңа аш тиет,
жаман менен жолдош болсоң, оозуңа таш тиет.
Жакшы нерсе аз болот, жаман жүрөк таш болот.
Жакшы ниет — жарым иш.
Жакшы ниет — жарым ырыс.
Жакшы оозго — аш, жаман оозго — таш.
Жакшы санаа — жарым ырыс.
Жакшы санаа (тилек, сөз, үмүт, ниет) жарым ырыс (дөөлөт).
Жакшы санаалаштын белгиси — барын алышып, жогуна таарынышпоо.
Жакшы сүйлөсө — гүл төгүлөт, жаман сүйлөсө — жин төгүлөт.
Жакшы сүйлөсөң, бекер берет.
Жакшы сөз — жан семиртет, жаман сөз — жан кейитет.
Жакшы сөз — жан эритет, жаман сөз — жан кейитет.
Жакшы сөз — жарым дөөлөт.
Жакшы сөз — жарым ырыс.
Жакшы сөз — суу, жаман сөз — уу.
Жакшы сөз — таш эритет, жаман сөз — баш чиритет.
Жакшы сөз жан семиртет, жаман сөз жан кейитет.
Жакшы сөз жан эргитет.
Жакшы сөз жандын эшиги.
Жакшы сөз менен жылан ийинден чыгыптыр.
Жакшы сөз таш эритет, жаман сөз баш чиритет.
Жакшы сөздү айбан да билетЖакшы сөз жандын эшиги.
Жакшы сөздү айбан да түшүнөт.
Жакшы сөзү менен күлдүрөт, назы менен
күйдүрөт, мээрим менен сүйдүрөт.
Жакшы сөзү менен сооротот, жаман токмогу менен ыйлатат.
Жакшы сыйлайт дили менен, жаман кыйнайт тили менен.
Жакшы таап айтат, жаман каап айтат.
Жакшы таз башын жашырбайт, жакшы аял ашын жашырбайт.
Жакшы тамак жайдары кылат.
Жакшы тамак калганча, жаман курсак айрылсын.
Жакшы тамак калгыча, жаман курсак жарылсын.
Жакшы тилек — жарым ырыс.
Жакшы тарбиядан жашоо жеңил.
Жакшы тартип орнотсоң, элиң сыйлайт.
Ансыз элиң бир уучка сыйбайт.
Жакшы тилек — жарым ырыскы.
Жакшы төөнүн мурду жырылбайт.
Жакшы тондун жакасы бар, жеңи жок; жакшы
адамдын ачуусу бар, кеги жок.

Жакшы уктагың келсе, жатаарда тое ичпе,
болбосту ойлонуп капага түшпө.
Жакшы ургаачы колго түшсө күң болбойт.
Жакшы ургаачынын колунда куту, койнунда ырысы толо.
Жакшы уул атадан, жаман уул батадан.
Жакшы уул эл ишине жарайт, жаман уул колуңду карайт.
Жакшы уул элине баш болот, жаман уул элине кас болот.
Жакшы уулдун башына ырыс менен кенч ойнойт,
жаман уулдун башына келтек менен камчы ойнойт.
Жакшы уулдун башына, ырыс менен кенч ойнойт.
Жакшы ыр жан жыргатат.
Жакшы эл камын ойлойт, жаман өз камын ойлойт.
Жакшы эли менен, жер кени менен (даңктанат).
Жакшы элпек болот, жамандын колунда келтек болот.
Жакшы энелер төш жебейт.
Жакшы эр — эли менен, жакшы жер — кени менен.
Жакшы эр (жигит) элин өргө сүйрөйт, жаман эр
(жигит) элин көргө сүйрөйт.
Жакшы эрге жаман эр малы менен теңелет.
Жакшы эрге кыз барса, сылап сылап султан кылат.
Жаман эрге кыз барса, уруп — согуп ултан кылат.
Жакшы эрдин жашын сураба, жакшы аттын тишин ачпа.
Жакшыга — жанаш, жамандан — адаш.
Жакшыга (эстүүгө) айтсаң билет, жаманга (эссизге) айтсаң күлөт.
Жакшыга акыл айтсаң, таап алгандай сүйүнөт,
жаманга акыл айтсаң, алдап алчудай күйүнөт.
Жакшыга барсаң (түшсөң) жашарып жарайсың,
Жакшыга бир ата, жаманга да бир ата.
Жакшыга бир сөз, жаманга миң сөз.
Жакшыга жакын болсоң, колуң асманга жетер,
залим менен жакын болсоң, башың жерге кирер.
Жакшыга жакындаба, өзү сени сүйбөгөн соң.
Жаманга жакындаба, эч пайдасы тийбеген соң.
Жакшыга жалынса — жан калат,
жаманга жалынса — бир кашык кан калат,
Жакшыга жаман айтсаң, бейпай болот.
Жакшыга жанаш, жамандан адаш.
Жакшыга жата кал, жаманга ката кал.
Жакшыга жүрүм жок, жаманга өлүм жок.
Жакшыга жут жок, жаманга кут жок.
Жакшыга кызмат кылсаң — калынды дээр,
жаманга кызмат кылсаң — жалынды дээр.
Жакшыда жалуу жок, жаманда каруу жок,
Жакшыда жамандын сөз акысы бар, байда
жардынын көз акысы бар.
Жакшыда жамандын көз акысы бар, байда
жардынын өз акысы бар.
Жакшыда жатым жок, жаманда батым жок.
Жакшыда кек жок, жаманда тек жок.
Жакшыда кек жок, кекчилде тек жок.
Жакшыдан — мөөн, жамандан — жаан.

Жакшыдан ат калат, жамандан дат калат.
Жакшыдан башчы койсоң элди түзөтөөр, жамандан
башчы койсоң элди жүдөтөөр.
Жакшыдан бөөн, жамандан—жаан (туулат)
Жакшыдан жаман туулса — чыгаша,
жамандан жакшы туулса — киреше.
Жакшыдан жаман туулса эм табылбайт,
Жамандан жакшы туулса тең табылбайт.
Жакшыдан качпа, жаманга баспа.
Жакшыдан пайда тийбейби — эки таалай төп
болсо, жамандан пайда тийбейби—өз курсагы ток болсо.
Жакшыдан сөз калат, соодагерден бөз калат,
усталардан дат калат, молдолордон кат калат.
Жакшы —жаныңа жолдош, жаман —малыңа жолдош.
Жакшылардын сөздөрү май сепкендей,
жамандардын сөздөрү тай тепкендей.
Жакшылыгын алса — кут,
жамандыгын алса — жут.
Жакшылык — жамандыкты бирдей ойлон.
Жакшылык ай менен күндөй, бардык элге бирдей,
жаралганың чын болсо, пайда кыл карап жүрбөй.
Жакшылык болсо билип ал,
жаш куракта билим ал.
Жакшылык жакшылык менен бүтпөйт.
Жакшылык жан эритет, жамандык жан кейитет.
Жакшылык жерде калбайт.
Жакшылык жолдо калбайт, асыл таш жерде калбайт.
(Жакшылык өмүр шамы, чөккөн көңүлдү чалкытат,
өчкөн отту тамызат.
Жакшылык көрсө — дүңгүрөп калат, жамандык
көрсө — үлдүрөп калат.
Жакшылык кылсаң бирөөгө бир жамандык
ойлонот, жамандык кылсаң бирөөгө тагдырым деп тим болот
Жакшылык кылсаң — ырыска батасың, калпың кармалса кайда качасың?
Жакшылыкка жакшылык — ар адамдын башында,
жамандыкка жакшылык — эр адамдын башында.
Жакшылыкка жакшылык, ар кишинин ишидир,
жакшылыкка жамандык, көр кишинин ишидир,
жамандыкка жакшылык, эр кишинин ишидир,
жамандыкка жамандык, кем кишинин ишидир.
Жакшылыктан кечик, жамандыктан кечикпе.
Жакшылыкты досуңа кыл, досуңдан артса өзүңө кыл.
Жакшылыкты унуткан, жамандыкка жолугат.
Жакшылыктын жолу узун, жанашкандын колу узун.
Жакшылыктын жолу узун, ыймандуулуктун колу узун.
Жакшыны — сөз өлтүрөт, жаманды — таяк өлтүрөт.
Жакшыны — сөз ээрчийт, жаманды — чөп ээрчийт.
Жакшыны жараштыр, жаманды адаштыр.
Жакшыны жатым дебе, жаманды досум дебе.
Жакшыны жатым дебе, жаманды өзүм дебе.
Жакшыны көрүп пикир кыл, жаманды көрүп шүкүр кыл.

Жакшыны көргөн, жаманды бөлгөн — бул акылмандык.
Жакшыны көрсөң жакшы болосуң, бакшыны көрсөң бакшы болосуң.
Жакшыны коштой бил, жаманын таштай бил.
Жакшыны мактасаң, жоону чабат, жаманды мактасаң, каман чалат.
Жакшыны мээнет чырмаса, жакыны менен кас
болот, баланы мээнет чырмаса, сарыкарт түшүп таз болот.
Жакшыны мээнет чырмаса, жакыны менен кас болот.
Жакшыны отко салса ойноп турат, күлгө салса күлүп турат.
Жакшыны сөз өлтүрөт, жаманды таяк өлтүрөт.
Жакшыны сөз ээрчийт, жаманды чөп зэрчийт.
Жакшыны сыйласаң эсинен кетпейт, жаманды
сыйласаң эшигиңден кетпейт
Жакшыны уккуң келсе, жаманды айтпа.
Жакшыныкын сатып ич, жамандыкын басып ич.
Жакшынын — шарапаты, жамандын — кесепети.
Жакшынын акылы ташка тамга баскандай,
жамандын акылы түз жерге казан аскандай.
Жакшынын асты тар, арты кең болот.
Жакшынын аттан жыгылганы да жакшы.
Жакшынын аты жакшы
Жакшынын аты өчпөйт.
Жакшынын жакшы билээр сымбатын, жамандар
кайдан билсин, адамдын арзаны менен кымбатын.
Жакшынын жакшылыгы (пайдасы) тиер ар жерде,
жамандын жамандыгы (зыяны) тиер тар жерде.
Жакшынын жарыгы жалпыга тиет.
Жакшынын жаты болбойт, жамандын уяты болбойт.
Жакшынын иши да, сөзү да элге пайда, жаманда андай сапат кайда?
Жакшынын иши жугат, жамандын бити жугат.
Жакшынын өзү да жакшы, сөзү да жакшы,
жамандын өзү да жаман, оозунан чыккан сөзү да жаман.
Жакшынын өзү өлсө да, сөзү өлбөйт.
Жакшынын өмүрү жарым.
Жакшынын көөнүн калтырганча,
жамандан муш же.
Жакшынын көкүрөгү элге калкан.
Жакшынын колуна мал түшсө жалпы эл менен
көрөр, жамандын колуна мал түшсө түбөлүк
кетпестей көрөр.
Жакшынын сөзү жатык болот, жамандын сөзү
кычык болот.
Жакшынын сөзү каймак, жамандын сөзү токмок.
Жакшынын сөзү кепил, жамандын өзү кепил.
Жакшынын сөзү таш эритет, жамандын сөзү баш чиритет.
Жакшынын сөзү ташка тамга баскандай.
Жакшынын сөзүн капка сал.
Жакшынын тебетейи кебинен кетпейт (жанбайт).
Жакшынын тоюна бар, жамандын өлүмүнө бар.
Жакын талашса, жатка жем.
Жакынга көз жеткирет, алыска тил жеткирет.
Жакындагы тебишет, ыраактагы кишенешет.

Жакынды жаралаба, алысты каралаба
Жакыны көп жазганбайт.
Жакыныңа жат болбо, өз элиңе кас болбо.
Жакынын сыйлабаганды жат сыйлабайт.
Жакырдын жайын жалчы билет.
Жакырчылык илдет, жан багуу — милдет.
Жакырчылыкта табылбайт тыйын.
Жалаң кудайга ишенген жөө калат.
Жалакор жалаа издейт, паракор жалаадан кетпейт.
Жалактап шыпыр болбо, жан кечти түшөт колго.
Жалам айраны жок баласынын аты Жууратбек.
Жалгабаган кудайга, жалынбаса не болот!
Жалгаймын деп үзүп алба, түзөймүн деп бузуп алба.
Жалган айтсаң, жадында сакта.
Жалган жерден өрт чыкпайт.
Жалган сөз сени жарытпайт, чындык сөз сени карытпайт.
Жалган сөз бел ашырган менен эл ашырбайт.
Жалган эсеп түпкө жетет.
Жалганды чын кайтарар.
Жалганчы аксактан мурда колго түшөт.
Жалганчы өлгөн адамды күбө тутат.
Жалганчынын сөзү жалганга кетет.
Жалганчынын чын сөзү жалганга кетет.
Жалгыз аттуу — жарышчаак, жаргак шымдуу — күрөшчөөк.
Жалгыз аттуу жарышчаак, жаман катын урушчаак.
Жалгыз аттын чаңы чыкпайт, жалгыз эрдин даңкы чыкпайт.
Жалгыз аттын чаңы чыкпайт, чаңы чыкса да,
даңкы чыкпайт, жалгыз эрдин аты чыкпайт,
(жалгыз кишинин үнү чыкпайт) аты чыкса да даңкы чыкпайт.
Жалгыз бала атка чапса, атасы көчүгүн көтөрөт.
Жалгыз баласынын көзүн чыгара чабат.
Жалгыз болсоң жакшынын жөрөлгөсү жаныңда болсун.
Жалгыз болсоң чоогоол бол, көп жанынан түңүлсүн,
жарды болсоң кооз бол, бай жанынан түңүлсүн.
Жалгыз болсоң чоогоол бол, көп жанынан түңүлсүн.
Жарды болсоң жоомарт бол, бай малынан түңүлсүн.
Жалгыз болсоң шок бол.
Жалгыз бээлүү жан сактайт, эки бээлүү эл сактайт
Жалгыз дарак токой болбойт, жалгыз таруу ботко болбойт.
Жалгыз дарак токой болбойт.
Жалгыз жүргөн жарыбайт, жарыса да марыбайт.
Жалгыз жүрүп жол тапканча, көп менен бирге адаш.
Жалгыз жыгач үй болбойт, жалгыз жигит бий болбойт.
Жалгыз иттин үргөнү билинбейт, жалгыз кишинин
жүргөнү билинбейт
Жалгыз үйдүн тамагы жетсе да, табагы жетпес.
Жалгыз өгүз кош болбойт, жаакташкан дос болбойт.
Жалгыз өгүз кош болбойт, эки арамза
(жаакташкан, жакалашкан) дос болбойт, дос
болсо да акыбети оң болбойт.
Жалгыз өлө жегиче, досуң менен бөлө же

Жалгыз өлсө — чуу чыкпайт, жар ураса суу чыкпайт.
Жалгыз өлсө чуу чыкпайт, жар куласа суу чыкпайт.
Жалгыз карга бокко тойбойт.
Жалгыз кол түйүн чечпейт
Жалгыз кыз — жалама туз, эки кыз — эрмек кыз,
үч кыз ата —энеге күч кыз.
Жалгыз кылган урунун, жаманаты — жалпыга.
Жалгыз таруу ботко болбойт, ботко болсо коюу
болбойт, жалгыз адам тутка болбойт, тутка болсо
да журтка болбойт.
Жалгыз таруу ботко болбойт, ботко болсо коюу болбойт.
Жалгыз таруу ботко болбойт, жалгыз адам тутка болбойт.
Жалгыз чапкан ат күлүк.
Жалгызга жар — кудай.
Жалгызга жылдыз жолдош.
Жалгызга кудай жар.
Жалгыздыгын жашырган көбөйбөйт.
Жалгыздык жалдыратат.
Жалгыздык жалдыратат, жалкоолук шалдыратат.
Жалгыздын жары — кудай.
Жалдуу болсо — ат, жакалуу болсо — тон.
Жалкоого кеч кирбейт, жаманга эс кирбейт.
Жалкоо — ашка белең, ишке керең.
Жалкоо «биз бүтүрдүк» деп, бүткөн иштин башында.
Жалкоо «качан тамак берет» деп, катынынын кашында.
Жалкоо жеңилдин асты менен оордун үстү менен жүрөт.
Жалкоо карап отуруп чарчайт.
Жалкоого аш болсо да, иш болбосо.
Жалкоого иш буюрсаң, өзүңө акыл үйрөтөт.
Жалкоого күн кечкирбейт.
Жалкоого шылтоо көп.
Жалкоолук адамды карытат, эмгек адамды байытат.
Жалкоону алкы башкарат, ак ниетти намыс башкарат.
Жалкоонун иши аз, себеби көп.
Жалкоонун сыркоосу көп, жандеменин шылтоосу көп.
Жалкоонун шылтоосу көп.
Жалпылап көтөргөн жүк жеңил.
Жалтанбаган жоону жеңет, жадабаган тоону жеңет.
Жалчы жумшаган жарыбайт, кул жумшаган куунабайт.
Жалчы жумшаган жарыбайт.
Жалчы мал багат, жакшылар калың салат
Жалы барда чамынган, жаман аттын белгиси,
жаны барда жалынган — жаман эрдин белгиси.
Жалын пастайт, желпилдеген чок калат.
Жалындуу жаштык кезинде жазгы суудай ташкында.
Жалындуу эрдин белгиси — жалтанбай тосот жоо бетин.
Жалынса жакшы кечээр, чапса болот өтөөр.
Жаман атты жакшы бакса тулпар болот.
Жаман — жакшыны териштирүү кыйын.
Жаман — өз ашынан куру калат.
Жаман — каап сүйлөйт, жакшы — таап сүйлөйт.

Жаман — кишиден кийин, иттен илгери.
Жаман — эки аяк аш ичсе, бир аягы башына жүк болот.
Жаман (же жалгыз) аттуу жарышчаак, жаман тондуу күрөшчөөк.
Жаман агайын — күнүчүл, жакшы агайын — сынчыл.
Жаман адам — өз ырыскысына өзү түкүрөт.
Жаман адам жакшыны тааныбайт.
Жаман адам өзү боло албайт, болгонду көрө албайт.
Жаман айгак жанына тартат.
Жаман айгыр үйүрүнө тап.
Жаман айгыр энесине тап берет
Жаман айтпай жакшы жок
Жаман айыл болгонун милдет кылат.
Жаман атка камчы, жакшы атка камчы
Жаман атка жал бүтсө, жалына торсук байлатпайт.
Жаман эрге мал бүтсө, жанына коңшу кондурбайт.
Жаман атка жал бүтсө, жанына торсук байлатпайт.
Жаман атка жал бүтсө, жанына чанач байлатпайт.
Жаман атты жакшы баксаң — тулпар, күйкөнүн
табын тапсаң — шумкар.
Жаман атты жал басат, жаман аялды чач басат.
Жаман атты жал басат.
Жаман атты мингенче жөө жүргөн артык, жаман
катын алганча бойдок жүргөн артык.
Жаман аял белгиси казаны калат жуулбай, кабы калат буулбай.
Жаман аял кетем деп коркутат, жаман эркек өлөм деп коркутат.
Жаман бала тентек, жакшы бала элпек.
Жаман бергенин доолайт.
Жаман болбой жакшы болбойт.
Жаман болоор жигит чегинчээк, кедей болоор жигит эринчээк.
Жаман болоор жигиттер, өз боюна кас болот.
Жарды болоор жигиттер, дөөлөтүнө мас болот.
Жаман болсо катының, ичтен жеген митедей.
Жаман болсоң — бир кишисиң, жакшы болсоң — миң кишисиң
Жаман бука өз башына чөп үйөт.
Жаман да (же кичине да) болсо, өз козуман кочкор салам.
Жаман да болсо атабыз, жакшыны кайдан табабыз.
Жаман дарт—жалкоолук.
Жаман жолдош көлөкө сыяктуу: күн ачыкта качып
кутула албайсың, күн бүркөктө издеп таба албайсың.
Жаман дос көлөкө сыяктуу: күн ачыкта кутула
албайсың, күн бүркөктө издеп таба албайсың.
Жаман достон ачык душман артык.
Жаман жаңдаса «жаңдайт» дейт, акыл айтса «алдайт» дейт.
Жаман жайын айтам деп, баарын айтат.
Жаман жакшыны сыйлабайт.
Жаман жанын сатат, малын катат, жакшы малын сатат, элин катат.
Жаман жарманын кызуусу (же ысыгы) менен черүүгө аттанат.
Жаман жарманын ысыгы менен черүүгө аттанат.
Жаман жашка тойбойт, жашка тойсо да ашка тойбойт.
Жаман жашырынбайт, жакшы көрүнбөйт.
Жаман жнгит жан сактайт, жакшы жигит эл сактайт

Жаман жигит той бузат, жаман аял үй бузат.
Жаман жүргөн киши өзүн билбейт, башка бирөөнү назарына илбейт.
Жаман жүрүп жакшы болгондон сактан, жарды жүрүп бай болгондон сактан.
Жаман жоктон жогору.
Жаман жолдош жоого алдырат, жаман сөз доого калтырат.
Жаман жолдош жоого алдырат, жантык жолдош уятка калтырат.
Жаман жолдоштон жалгыздык артык.
Жаман жыл эстен кетет, жаман кошуна эстен кетпейт.
Жаман жылкы жал күтсө (же жаман жылкыга жал бүтсө), жанына торсук байлатпайт.
Жаман инек — музоочул, жаман катын — төркүнчүл.
Жаман инек музоочул, жаман катын төркүнчүл.
Жаман ит жазгы тамактан куру кылат.
Жаман ит жайлоодогу жармадан үмүт кылат.
Жаман ит күндүз үрөт.
Жаман ит күндүз үрөт, жаман күйөө кайын менен айыл жүрөт.
Жаман ит ыркырап буттан алат, жаман катын аркырап беттен алат.
Жаман иттин аты «Бөрү — басар».
Жаман иттин чычкысы түлкү кууганла келет.
Жаман үйдүн (жамандын) коногу билет.
Жаман үйдүн ити кабанаак, жаман кыз болор тубанак.
Жаман үйдүн коногу бийлейт.
Жаман үйлүү жардыга борошолуу чилде кас.
Жаман өз ашынан куру калат.
Жаман өз ишине кулдук урат.
Жаман өз үйүндө коноксуйт.
Жаман өз камы үчүн күйүнөт, жакшы эл камы үчүн жүгүрөт.
Жаман өзү боло албас, болгонду көрө албас.
Жаман өзүн билбейт, жакшыны көзгө илбейт.
Жаман каап сүйлөйт, жакшы таап сүйлөйт.
Жаман калем, жакшы эстен мыкты.
Жаман катын — күндө уруш.
Жаман катын алганча — бойдок жүргүн өлгөнчө, жаман бычак алганча — тиштеп жегин тойгончо.
Жаман катын белгиси, жапкан наны каралаБеш эчкиси тууса эле, бел кырчоодон сарала.
Жаман катын мактанат, жарга тартып аттанат.
Жаман катын терисин жыйбай иттен көрөт, башын жуубай биттен көрөт.
Жаман катын терисин жыйбай иттен көрөт, чачын жуубай биттен көрөт.
Жаман катын чыккан жерин төркүнсүйт.
Жаман катындын амалы кырк эшекке жүк.
Жаман көргөндүн бөркү казанбактай.
Жаман кийим жок болсо, жакшы кийим кор болот.
Жаман киши өз үйүндө коноксуйт, жаман кыз өз үйүндө манапсыйт.
Жаман киши өз камы үчүн күйүнөт, жакшы киши эл камы үчүн жүгүрөт.
эЖаман киши мас болсо, жакыны менен кас болот.
Жаман киши мал күтсө, жанына коңшу кондурбайт.

Жаман кишиден кийин, иттен илгери.
Жаман көргөн уулу түп тутат.
Жаман көрүп май бергенче,
жакшы көрүп чай бер.
Жаман көрсө жармасын бербей койсун.
Жаман кой шишегинде карыйт.
Жаман койчу жайытын бир күндө түгөтөт.
Жаман кушту жакшы бакса шумкар болот.
Жаман кыз бет тырмаак болот.
Жаман кыз тамак үчүн ыйлайт, жакшы кыз энесин сыйлайт.
Жаман кыз тырмаак болот.
Жаман кыздын белгиси — жазгы келген коноктой,
үй — бүлөсүн жүдөтөт мизи мокок ороктой.
Жаман кыздын сөздөрү, көк желкеге ургандай.
Жаман кылып коюучу, жакшысы уят болуучу.
Жаман кыргыз сагызганга жем.
Жаман малын катат, жакшы элин катат.
Жаман малын коруйт, жакшы арын коруйт.
Жаман менен жанашканча бир кылым, жакшы
менен чай кайнамча бирге бол.
Жаман менен жолдош болбо, наадан менен сырдаш болбо.
Жаман менен жолдош болсоң жоого алдырат.
Жаман менен жолдош болсоң, балаасына каласың.
Жаман менен жолдош болсоң каларсың уятка,
жакшы менен жолдош болсоң жетерсиң муратка!
Жаман мыйзам жакшы элди жакыр кылат.
Жаман сөз доого калтырат.
Жаман сөз жүрөккө барып так болот.
Жаман тайын тааныбайт.
Жаман төө жабуусун жерийт, жаман адам айлын жерийт.
Жаман тил үчүн жакшы баштан айрылыптыр.
Жаман төө мингенче, жөө жүргөн артык.
Жаман катын алганча, бойдок жүргөн артык.
Жаман туугандан жакшы коңшу артык.
Жаман туугандан жакын кошуна артык.
Жаман туугандын намысын талашам деп, жакшы
душманың менен кас болбо.
Жаман уй жайытын бир күндө түгөтөт
Жаман уй жарда музоолойт.
Жаман уста темирди да согот, көмүрдү да согот.
Жаман уул — атага кул.
Жаман уул атасы өлгөндө көбөт.
Жаман уул атасы өлгөндө бир көбөт, катын алганда бир көбөт.
Жаман уул жакшы атанын наамын булгайт.
Жаман чарылдак болот, кабанаак иттей арылдак болот.
Жаман чөйчөктөгү сууга чөгүп өлөт.
Жаман эки аяк аш ичсе, бир аягы башына жүк болот.
Жаман энеден бала да качат.
Жаман эрге мал бүтсө, жанына коңшу кондурбайт,
Жаман эрден мал тайса, жаздыктан башын көтөрбөйт.
Жаман эрдин белгиси — үйдө баатыр, жоодо жок.

Жаман эркек тууганчыл, жаман катын төркүнчүл.
Жаман эсеп түпкө жетет.
Жаман ээрден жайдагым артык, жаман катындан
бойдогум артык.
Жаман, жайын айтам деп, баарын айтат.
Жаманга (соргокко) чоң аягыңды көрсөтпө.
Жаманга айткан кайран сөз, өлгөнгө ыйлаган кайран көз.
Жаманга айткан кайран сөз.
Жаманга айткан сөз кулактын сыртында калат.
Жакшыга айткан сөз жүрөктө калат.
Жаманга айткан эссиз сөз, өлүккө ыйлаган эссиз көз.
Жаманга акыл айтсаң, тосо чыгып закун айтат.
Жаманга алкыш да жок, каргыш да жок.
Жаманга барсаң (түшсөң) убайым менен карыйсың.
Жаманга башчы болгончо, жакшыга коңшу бол.
Жаманга берсең кызыңды, алтын башы кор болот.
Жаманга дөөлөт жар болсө, көтөрө албай маң болот.
Жаманга жакшылык кылба, жоорго бок сыйпаба.
Жаманга жакын болсоң, жалаасы жугат.
Жаманга жалынба, жакшыга таарынба.
Жаманга жалынбагын малы бар деп, эшекти
сылабагын жалы бар деп.
Жаманга жардам кылсаң, жакшылыгыңды билбейт.
Жаманга ишиң түшпөсүн, токойго кушуң түшпөсүн.
Жаманга үңүлбө, жакшыдан түңүлбө.
Жаманга өчөшпө.
Жаманга кеңеш айтсаң, буйруктай көрөт.
Жаманга кеп айтам (гэп урам) деп, сөзүндү айып кылбагын.
Жаманга кеп айтса, теңтушсуп калат.
Жаманга күн салгыча, көтөрүп көргө сал.
Жаманга олжо түшсө, бөлүшө албай колго түшүптүр.
Жаманга сый жарашпайт.
Жаманга сый көрсөтпө, уйга суу көрсөтпө.
Жаманга сырыңды айтсаң, жарда жыгат.
Жаманга чөп илээшет, жакшыга сөз илээшет.
Жаманга чоң аягыңды көрсөтпө.
Жаманга эш тарткыча, камчы менен беш тарт.
Жаманга эш тарткыча, жаакка беш тарт (же камчы менен беш тарт).
Жаманда достук жок, жакшыда кастык жок.
Жаманда тек жок, жакшыда кек жок.
Жамандан жазган, нттен иймен, элиңди сүй.
Жамандан жакшы болду деп кубанба, жакшыдан
жаман болду деп кайгырба.
Жамандан жакшы туулат адам айтса ынангыс,
жакшыдан жаман туулат бир аяк ашка алгысыз.
Жамандан жакшы туулат, адам айтса ынангысыз.
Жамандан жакшылык артпайт, кедейден кешик артпайт.
Жамандан жарты кашык аш артат.
Жамандан жарты кашык аш артпайт.
Жамандан жарты кашык аш калат.
Жамандан жасоол койсо, жалгыз уулунун көзүн аңтара чабат.

Жамандан кач, жакшыга жанаш.
Жамандан кач, жакшыга кучак ач.
Жамандан тил укканча, жакшыдан таяк же.
Жамандан тон кийсең (жамандын тонун кийсең), тойдо доолайт.
Жамандан тон кийсең, тойдо доолайт.
Жамандарга олжо түшсө, бөлүшө албай көпкө түшөт.
Жамандардын жакшысы болгуча, жакшылардын жаманы бол.
Жамандашпа турасың, жаакташпа —тунасың.
Жаманды доого жиберсе, чуу чыгарат.
Жаманды жаныңа жолотпой айрыл, жакшыны изде, артыңа кайрыл.
Жаманды жасоол койсо, жалгыз уулунун көзүн чыгара чабат.
Жаманды ит да каппайт, жакшыны жаман сөз ээрчибейт.
Жаманды койсон жайына, күндө келет чайыңа.
Жаманды кудай неге албайт, жаткан төөгө мине албайт.
Жаманды мактаса жардан алыс кетиптир.
Жаманды мактасаң, каманчалык өлтүрөт.
Жаманды төө үстүнөн ит кабат, эл четинен жоо алат.
Жаманды төө үстүнөн ит кабат.
Жаманды эл четинен жоо алат.
Жамандыгы болбосо, жат дегениң жок нерсе.
Жамандыгы болбосо, жаштыгы калган жок.
Жамандыгыбыз болбосо, жаштыгыбыз калган жок.
Жамандын бары таарынчак, ар бир ишке корунчаак.
Жамандын жароосуз жерде дыкандыгы болот.
Жамандык — өчпөйт, жоолашкан — өспөйт.
Жамандык бир күндө, жакшылык миң күндө.
Жамандык бирөө, жакшылык көп.
Жамандык жалгыз келбейт, жаныңды эзип мээлейт.
Жамандык жаманга жарашат.
Жамандык жерге жатпайт, жакшылык ичке батпайт.
Жамандык жерге жатпайт.
Жамандык жолго баспагын — кырсык тилеп
аласың, досуңа чуңкур каспагын — өзүң түшүп каласың.
Жамандык издетпей эле табылат.
Жамандык кылбасаң, жабыкпай жүрөсүң.
Жамандык кылгандын үйү күйөт.
Жамандыкка жакшылык — эр кишинин ишидир,
Жакшылыкка жамандык — ар кишинин ишидир.
Жамандыкты амандык жеңет.
Жамандыкты таманымдын астынан табам.
Жамандыкты үнуткан — жакшы, жакшылыкты унуткан — жаман.
Жамандын бажасы көп, жанына пайдасы жок.
Жамандын барынан жогу, ачынан тогу.
Жамандын барынан жогу.
Жамандын берген ашынан, жакшынын айткан сөзү артык.
Жамандын бир аты жоош, бир аты момун.
Жакшынын бир аты залим, бир аты зулум.
Жамандын бир өнөрү артык, жата калып ат үркүтөт.
Жамандын бир өнөрү артык.
Жамандын бойдогу бийлейт, жардынын коногу бийлейт.
Жамандын жакшысы болгончо, жакшынын жаманы бол.

Жамандын жаманынын адам таппас амалы бар.
Жамандын жан жыргалы — уйку, жалангычы — жылкы.
Жамандын жан жыргатары — уйку.
Жамандын жан сактары — айыл, жан жыргатаары
— уйку, жалаңгычы — жылкы (же мал баккан).
Жамандын жаны ардак.
Жамандын жаны таттуу, жай табаары көр.
Жамандын жаштыгы өлгөнчө калбайт.
Жамандын жолдошу (жек жааты) көп, жанына пайдасы жок.
Жамандын жыргалы - уйку.
Жамандын өзү да өлөт, кою да өлөт.
Жамандын өзү коркок, сөзү чоркок.
Жамандын өзү тартуу, жакшынын сөзү тартуу.
Жамандын өзү теңелбесе дагы сөзү теңелет
Жамандын өзүнөн да сөзү күчтүү.
Жамандын катыны болгуча, жакшынын жесири бол.
Жамандын кесепети бир чакырым алда жүрөт.
Жамандын көпкөнү жаман, бучуктун өпкөнү жаман.
Жамандын койнунда жатканча жакшынын жанында жат.
Жамандын колуна бийлик тийсе оңдурбайт.
Жамандын колуна дес тийсе оңдурбайт.
Жамандын колунан жакшы аш жегиче, жакшынын таягын же.
Жамандын коногу билет, жардынын бойдогу билет.
Жамандын миң сөзү, жакшынын бир сөзүнө татыбайт.
Жамандын ойну жаман, буканын мойну жаман.
Жамандын ойну калбайт.
Жамандын сөзү — таркылдак, төөдөн кулап түшкөндөй.
Жамандын сөзүн талашып, жакшы менен араз болбо.
Жамандын тапканы — жапалак.
Жамандын төрүндө отурганча, жакшынын ирегесинде отур.
Жамандын тонун кийсең, тойдо доолайт.
Жаманчылыкты аманчылык жеңет.
Жаманы болбой жакшы жок, чымыны болбой бакшы жок.
Жаманы кылып коюучу, жакшысы уят болуучу.
Жаманы өлсө— бири өлөт, жакшысы өлсө баары өлөт.
Жамгыр — жер ырысы.
Жамгыр болбой дан болбойт, тегирмен болбой нан болбойт.
Жамгыр жаабай булут көчпөйт, жан кыйналбай жумуш бүтпөйт.
Жамгыр жааса, сел болсо — жаз да болсо кыш
менен тең, бетинен бедер кеткен сон, — кымкап
да болсо бөз менен тең.
Жамгыр өзүн сел ойлойт, көлчүк (же кудук) өзүн көл ойлойт.
Жамгыр менен жер гүлдөйт, эмгек менен эр гүлдөйт.
Жамгыр менен жер көгөрөт,
Жамгыр менен жер көгөрөт, бата менен эл көбөйөт.
Жампаны таяк менен чапсаң, өзүңө чачырайт.
Жан — ооруган жерде.
Жан аябаган жоо алат, мал аябаган доо алат.
Жан аяшкан дос болбойт.
Жан бар жерде каза (же өлүм) бар.
Жан бергендин жанында турба.

Жан бир чыгат, эки чыкпайт.
Жан кейибей, иш бүтпөйт.
Жан кыйналат дебесе, жардылыктан ким өлөт?
Жан кыйналбай жан чыкпайт.
Жан кыйналбай жумуш бүтпөйт, талаптанбай муратка жетпейт.
Жан сакташ оңой, жан жыргатыш кыйын.
Жан тартпаса да, кан тартат.
Жан эки чыкпайт, бир чыгат.
Жанашып калсаң (койсоң) жаманга, жакшылык кылбайт адамга.
Жанга күйбөс кандай (таңдай) дос.
Жанга күйгөн — жандай дос; жанга күйбөс — кандай дос?
Жанга күйгөн жандай дос,
Жаңгакты чак, жаныңды бак.
Жандоочу кийик аттырат.
Жандоочусу жакшы болсо, уулуңа кийик аттырат.
Жандуунун жаны башка.
Жанжагына карабайт, жакыным деп санабайт.
Жанжемил, мурч жанга — тынч.
Жанчканга дагы ал керек, жаныңды сакта а көрөк.
Жаны ачыгандын жанына барба.
Жаны ачынгандын жанына барба.
Жаны барда жалынган - жаман эрдин белгиси.
Жаны барда сүйүнгөн жаман эрлин белгиси.
Жаны бардын, үмүтү (өмүрү) бар.
Жаңы дос келгенде, эски достун көзүнөн жаш чыгат.
Жаныңа ким күйсө досуң ошо.
Жаңылбас — бир гана Кудай, жазбас — кара жер.
Жанын аябаган жоо алат.
Жанын баккан жарыбайт да марыбайт, элин баккан карыбайт да арыбайт.
Жаның болсо мал табылат, ашың болсо, казан табылат.
Жаныңда жүз сомуң болгончо, жүз жолдошуң болсун.
Жапалак куш мактанса, жардан чычкан алдым дээр.
Жапалак менен ташты урса да, жапалак өлөт.
Жапалакты таш менен урса да жапалак өлөт, жапалак менен ташты урса да жапалак өлөт.
Жапкан наны карала.
Жапыз да болсо тоом бар, тайыз да болсо суум бар.
Жар — эрдин жаны.
Жар башында жапалак, жапалак көрсөң атып өт, жаманды көрсөң качып өт.
Жар жыгылса суу бөгөйт, жалгыз өлсө ким жөлөйт.
Жар түбү — кечүү, тоо түбү — эл.
Жар ураса суу чыкпайт, жалгыз өлсө чуу чыкпайт.
Жара айыкса так калат, жаман сөздөн кек калат.
Жараат бүтөт, так калат.
Жарактуу киши зар болбойт, камдуу киши кор болбойт.
Жарактуу күнү жоо келбейт.
Жаралуу кийик жата албас.

Жараткандын бир күнү бар—жарым айга бергисиз,
бир түнү бар — жатса уйку келгисиз.
Жарачу уул жашынан.
Жаргылчактуу катын — жакшы катын, электүү
катын — эрке катын.
Жардамы тийбеген — жардам күтпөсүн.
Жарды — байга жетем дейт, бай — кудайга жетем дейт.
Жарды байга жагынам деп, жалгыз эчкисинен айрылыптыр.
Жарды байыйт, жаш чоңоёт.
Жарды болоор жигит эринчээк (кээде дөөлөтүнө мас) болот.
Жарды болор жигит, эринчээк болот.
Жарды болсоң — көчүп көр, жалгыз болсоң — өлүп көр.
Жарды болсоң да — ардуу бол.
Жарды болсоң көчүп көр.
Жарды болсоң, байдай бол, жалгыз болсоң, көптөй бол.
Жарды жүрүп бай болгондон сактан.
Жарды менен жоолаш болгончо, бай менен барымталаш бол.
Жардыга бай чоң, жалгызга көп чоң.
Жардыга таарынба.
Жардынын кызы арзан деп, жайсыздан катын алба.
Жардылыгын жашырган байыбайт, жалгыздыгын
жашырган көбөйбөйт.
Жардылык жаман эмес, жалкоолук жаман.
Жардылык уят эмес, байлык мурас эмес.
Жардылык уят эмес, жалкоолук уят.
Жардымын десең — аласаң койбойт, жалгызмын
десең, кудайың койбойт.
Жардыны кыйнаган менен, жар түбүнөн суу чыкпайт.
Жардынын бир тойгону — байыганга барабар.
Жардынын бокчосуна коёндун кулагы батпайт.
Жардынын жалгыз аты айгыр, жатып алып кайгыр.
Жардынын жалгыз аты качаган.
Жардынын жаны ардактуу, байдын малы ардактуу.
Жардынын жаны кыйналат, байдын малы кыйналат.
Жардынын жети каңшаары бар.
Жардынын уйун коногу бийлейт, жамандын уйун
бойдогу бийлейт.
Жардынын уйу жылда кысыр.
Жардынын чөнтөгүнө акча түшсө, турна болуп
кыйкырат.
Жаркырагандын баары эле алтын эмес.
Жарлуу күнү конок келбейт, жарактуу күнү жоо келбейт.
Жарма тамыр жарытпайт.
Жарма, жарма да болсо карма.
Жарма, чайды жаман деп, этти кайдан табасың.
Жармага таарынып, бирөөгө жамандык издебе.
Жармаңа ченеп суу куй, жылкыңа ченеп ышкыр.
Жарманын кызуусу менен черүүгө аттаныптыр.
Жарнамаң мыкты болсо, соодаң жакшы болот.
Жароокер катын жатканча таяк жейт.
Жартыны бөлүп жеген таттуулуктун белгиси.

Жартыны жарып жеген татуулуктун белгиси.
Жарыбаганга иш түшсө тозуп калат азамат.
Жарыбагандын кызын жалчыбаган алыптыр, экөө
биригип журтта калыптыр.
Жарыңды гүл арасынан тап, багыңды эл арасынан
тап, балаңды эл арасына бак.
Жарык дүйнөдө бир улак жаралса, бир түп шыбак
кошо жаралат имиш.
Жарылганды ууру алат.
Жарым жолдо кайткандын жолу болбойт
Жарым ниет — жарым ырыс.
Жарыяң таасирдүү болсо, базарың өкүмдүү болот.
Жасалса күнөө, жалооруп өрөпкүбө.
Жат — жарытпайт, өз — өлтүрбөйт.
Жат жалгабайт, өз өлтүрбөйт.
Жата берсе ат арыйт, жүрө берсе жол арбыйт.
Жата берсең чалкалап, мал семирбейт кайкалап.
Жатаар курсак жармадан айлансын
Жатаарда көп ичкен, жаман түш көрөт.
Жатакчыны тер кысса, жүгүн жөө ташыйт.
Жаталак — өлөт, чычалак — көнөт.
Жатар курсак жармадан айрылсын.
Жатка жанашып, өзгө карасанаба,
Жаткан арстандан жорткон түлкү көп билет.
Жаткан бойро, жүргөн дарыя.
Жаткан өгүз жок.
Жаткан өгүзгө чөп жок.
Жаткан оору эмес, баккан оору.
Жатканга жаан жукпайт (же тийбейт).
Жатып жеген, катып жейт.
Жатып ичеер жигиттен, сарамжалдуу чал жакшы.
Жатып ичер — жан бакты.
Жатып ичер аш болсо, жалкоолук жанга тынч экен.
Жатып ичер аш болсо, жардылык жанга тынч экен.
Жатып ичер жаман адат, көп жашатпай жайыңды табат.
Жатып ичээр — жанбакты.
Жатып ичээр жаман адат, көп жашатпай жайыңды табат.
Жатып ичээр жарма болсо, жардылык жанга тынч экен.
Жатып ичээрге жай менен кыштын айырмасы жок.
Жатып өлгүчө, атып өл.
Жаш — каруусу менен, карт — кеңеши менен.
Жаш - күчү менен, кары — кеңеши менен.
Жаш — улук эмес, ажал — улук.
Жаш бутактын ийилгени — сынганы, жаш
жигиттин уялганы — өлгөнү.
Жаш жыгач отундан жаркырап күйгөн тезек жакшы.
Жаш жыгачка куу жыгач сүйөнүп өсөт.
Жаш кайың желди сүйөт, жаш жүрөк теңди сүйөт.
Жаш карыса да, жан карыбайт.
Жаш кезде коркок болсо, карыганда чоркок болот.
Жаш кезинде сыйлай жүргүн аксакалды, карыны,

картайганда кайра өзүңө, сыйдын тийет жарыгы.
Жаш келсе — ишке, кары келсе — ашка.
Жаш күчү менен, кары кеңеши менен.
Жаш кургаганда — жетимдик унут болот.
Жаш курдаш эмес, заман курдаш.
Жаш төккөндөн көрө, маңдай тер төк.
Жаш улук эмес, акыл улук.
Жаш улук эмес, өлүм улук.
Жаш устанын бычагынын учу эки миз.
Жаш чак — алтын так.
Жаш чыбыктын ийилгени — сынганы, жаш
жигиттин уялганы — өлгөнү.
Жашаганды билбеген, жашоонун баркын кетирет.
Жашка — кызмат, карыга — урмат.
Жаш — күчү менен, кары — акылы менен.
Жашоо — бирге, өлүм — башка.
Жашоо кандай болсо, өлүм ошондой болот.
Жашоо ырахаты — ден соолук.
Жашоодон кечүү — акылсыздык.
Жашоонун өзү жашыл өрт.
Жашта берсин мээнетти, карыганда берсин дөөлөттү.
Жаштайында сүзөнөөк бөлсө, картайганда үзөнөөк болот.
Жаштардын басканы — жыргал, карылардын жатканы — жыргал
Жашты жадатсаң — чабат, итти жадатсаң — кабат.
Жаштык бар жерде жалын бар.
Жаштык деген кеп эмес.
Жаштык жашынып кетет,
карылык камынтпай келет.
Жаштык кезиң — мастык кезиң.
Жаштык коштошпой кетет,
карылык учурашпай келет.
Жаштык менен ден соолуктун кадыры карыганда билинет.
Жаштык укмуштуу доор, жаракөр уяттуу бол.
Жаштыктын кадырын карыганда билет.
Жаштын кайраты бар, карынын айбаты бар.
Жаштын тилеги бир, жибектин түйүнү бир.
Жашчылык өзү — чөп гүлү,
жайдын жамгыр өткүнү.
Жашчылык — жайдын жамгыр өткүнү.
Жашы бирге — курдаш, жаны бирге — сырдаш.
Жашы жеткен адамдын, төрүнөн көрү жуук болот.
Жашы улуу болсо да, жаны курбу көп болот.
Жашыңда берсин мээнетти, карыганда берсин дөөлөттү.
Жашыңда денең чың болсо, карыганда тың болорсуң.
Жашыңда калжың болсоң, карыганда мылжың болорсуң.
Жашыңдан жаман жолго баспаганың, адамдык сапатыңды сактаганың.
Жашыл — оңот, жаш - чоңот.
Жашыл оңот, жаш чоңот, кызыл оңот, кыз чоңот.
Жашыңда берсин (кылсаң) мээнетти, карыганда
берсин (көрөсүң) дөөлөттү.

Жашында жигит октолот (же шок болот),
жашаганда токтолот, жалгабаса кудайым жабыгып жүрүп жок болот.
Жашында жигит октолот, жашаганда токтолот.
Жашында жигит шок болот, карыганда токтолот.
Жалгабаса кудурет, жабыгып жүрүп жок болот.
Жашырган жиниң болгуча, ачык жемең болсун.
Же ойногон оюн жок, же мүлжүгөн моюн жок.
Жебей туруп, сиңирээриңди ойлон.
Жебес жерге чөп бүтөт, ичпес жерге суу бүтөт.
Жебесең да май жакшы.
Жебесең да май жакшы, ичпесең да чай жакшы
Жебести ашка салба, билбести ишке салба.
Жеген билбейт, туураган билет эттин жакшы жаманын.
Жеген билбейт, туураган билет.
Жеген ооз уялат.
Жеген оозго жарашат.
Жегенге тойбогон жалаганга тоет беле.
Жегенде тойбогон, жалаганда тоймок беле.
Жегендин кусмайы бар.
Жегени да жаман, дегени да жаман.
Жегениңди көп көрбөйм, алыштырганда аз болбосун.
Жегениңдин наркы бар.
Жегениңдин наркы бар, жебегендин дарты бар.
Жегичтики суудан суута кетет.
Жез кадырын жезчи билет, эр кадырын эл билет.
Жез эскирсе дат болот, желедеги кулун ат болот.
Жездеме ишенип жүрүп жесир калдым.
Жең ичинде кол жүрөт, эл ичинде эр жүрөт.
Жеңең билди дегенче, жер жүзү укту десеңчи.
Жеңем билди дегенче, жер жүзү билди десеңчи.
Жеңеме (же энеме) ишенип, эрсиз калдым.
Жеңи жаман — аш алып иче албайт.
Жеңил акыл - бутка күч.
Жеңилбес кол — эл, кыйшайбас жол — эмгек.
Жеңилди жерден, оорду колдон алган.
Жеңилер жоо алды — артына карабайт.
Жеңишке жеткен бактылуу, жерине берип бактыны.
Жейин десе — тиши ооруйт, берейин десе — ичи ооруйт.
Жек көрүүдөн кастык туулат.
Жеке өтүктүүгө жете албайт, соору өтүктүү бата албайт.
Жекен жеринде көгөрөт, эр элинде көгөрөт.
Жел желпинте соккон менен, таң мезгилсиз ата койбос.
Жел жүрбөсө, чөптүн башы кыймылдабайт.
Жел өпкөнүн деми сууйт.
Жел менен жарышпа, көлөкөңдү кууба.
Жел сөз жанга дары болбойт.
Жел чыкпаса жан чыгат.
Желдин чандуусу жаман, сөздүн каңкуусу жаман.
Желдүү боз баланы жеткире мактаба.
Желдүү күнү сүйлөбө — сөзүң сая кетпесин,

тумандуу күнү караба — көзүң сая кетпесин.
Желе түбү — казык, жекен түбү — азык.
Желеде кулун жетилсе, аргымак күлүк ат болот.
Желип өмүр өткөн соң, жигит болбойт чал кайтып.
Желмогуздун эң кичинекейи кыйын.
Желмогуздун эң кичүүсү кыйын.
Жем талашпас куш болбос, сөз талашпас эр болбос.
Жем талашып боктон өлбөй, эл талашып октон өлгөн жакшы.
Жемди көргөн кыргыз торду көрбөйт.
Жемди көрүп, көктөгү куш торго түшөт.
Жемелесе жерге кирбеген, көтөрмөлөсө көккө чыкпаган, көтөрүңкү көк челек деген болуптур.
Жемиштин жайын жеген билбейт, багбан билет.
Жөн сурамак изаттан, ат сурамак келбеттен.
Жер — казгандан, ушак — айткандан түгөнбөйт.
Жер — ырыстын киндиги, билим — ырыстын тизгини.
Жер азыгы — суу.
Жер байлыгы — эл байлыгы.
Жер жалмаган неченди: падыша, төрө, чеченди, оозунан кудай түшпөгөн зикир чалган эшенди.
Жер жемишин берет, эл эмгегин берет.
Жер — казына, суу — алтын.
Жер кишинин акысын жебейт.
Жер кулагы жети кат (эмне болсо да угула берет).
Жер кулагы жети кат.
Жер куураса, алабата чыгат.
Жер мээнетти жебейт.
Жер семизи — мал семизи.
Жер тамыры чөп өстүрөр, эл тамыры от күйгүзөр.
Жер тамырынан эл тамыры көп.
Жер тармал — өн, жеңиш үчүн — өл.
Жер тойбой — эл тойбойт.
Жер эмгекти жебейт.
Жер эрдин эмгегин жебейт.
Жер ээн болсо, доңуз дөбөгө чыгат.
Жер ээн болсо, суур (кээде доңуз) дөбөгө чыгат.
Жерге өзүң ийилбесең, жер сенден кийиндейт.
Жерге өзүң көөмп алып, жерге таарыныч кылбагын.
Жерге келет бир кезек, жерге кезек келгенде: байчечекей чөп жайнайт, эрге келет бир кезек, эрге кезек келгенде, эгиз күлүк ат байлайт.
Жерге түшкөн — жетимдики.
Жерге түшкөн гүл болот, отко түшкөн күл болот.
Жерге чачылган кык, тогуз жылы пайдасын тийгизет.
Жерде жаткан жумуртка, асманда учкан куш болот.
Жерде жаткан жумуртка — асманда учкан канаттуу.
Жерде жафаа жок, кудайда ката жок.
Жерде жүргөн коңуз бар, адамдан чыккан доңуз бар.
Жердей март да жок, жердей зыкым да жок.
Жерден жарака кетсе, акылдын жүрөгү аркылуу өтөт.

Жерди тегиз дебеңиз, алды — артында кайкаң бар,
элди тегиз дебестен, алды-артыңды байкаңдар.
Жердин да кулагы бар.
Жердин көркү — Алайда, ашуунун көркү — кундузда,
сулуунун көркү — кыргызда (калында).
Жердин көркү — эгин, эрдин көркү — билим.
Жердин Койсарысы көлдө экен, адамдын койсарысы сен экенсиң.
Жердин кулагы жети кат.
Жердин танабын тартса кыскарат, коё берсе — узарат.
Жердин уусун билген киши, караңгыда карсактын изинен жаңылбайт.
Жери байдын, эли бай.
Жеримде жээрде сакал бий элем, эми жети сакал кул болдум.
Жерин сүйбөс эл болбойт, элин сүйбөс эр болбойт.
Жеринен ажыраган жети жыл ыйлайт, элинен
ажыраган өлгөнчө ыйлайт.
Жеринен ооган жүк оңолбойт.
Жеринен ооганга жети жылы конуш жок.
Жесе да, жебесе да бөрүнүн оозу кандуу.
Жебесе да — бөрүнүн оозу кандуу.
Жетегинде болбосо, жетелеген не болот! Жетек
жеткирет, чагым өлтүрөт.
Жетеси жокко жети күн айт.
Жетеси жокту жетелесе билбейт, акылы жокту алдаса билбейт.
Жетеси жокту жетелесе да болбойт.
Жетесиз жети уулуң болгончо, эстүү бир кызың болсун.
Жетесизге кеп айтсаң, беттен алып аркырайт.
Жети атасын билбеген уул — кул, жети энесин
билбеген кыз — күң.
Жети баштуу ажыдаардан коркпо, эки жүздүү адамдан корк.
Жети өлчөп бир кес.
Жети кишинин бири кыдыр.
Жети күндүк жаандан желип өткөн суу артык.
Жети күндүк жаандан, желип өткөн суу жакшы.
Жети күндүн бири өлүм.
Жетиле элек наадандан жетектеген ат жакшы.
Жетим — жетилет, жерге — кошулат.
Жетим бала кекчил, жесир катын элчил (же эмчил), өгөй өөнчүл.
Жетим да торолор, заман да оңолор.
Жетим жүрүп жетилет.
Жетим өз киндигин өзү кесет.
Жетимге боор ооруса, жеңеси койнун ачат.
Жетимдин акысын жебеңиз, жетимдин акысын
жесеңиз — тынч жатамын дебеңиз.
Жетимдин акысы тозоктун оту.
Жетимдин желкеси кыйык.
Жетимдин курсагы жети кат.
Жетимдин сүйгөн тамагын ким берет.
Жетимиштеги чалдын көңүлү калса да, жетидеги
баланын көңүлү калбасын.
Жетимиштеги чалдын көңүлү калса дагы, жетидеги
баланын көңүлү калбасын.

Жеткен — жети муштайт, жетпеген — бир муштайт.
Жеткен — кесек менен, жетпеген — тезек менен.
Жеткен жети муштайт, жетпеген бир (эки) муштайт.
Жеткен кесек менен.
Жеткенден — калтек, жетпегенден — мантек.
Жеткенден калтек, жетпегенден мантек жеп.
Жеткилең бийик жол болбойт, жээн — тага эл болбойт.
Жетпеген — жекчил.
Жетпести кууба, келбести күтпө.
Жибекти туталбаган жүн кылат, катынды күтө
албаган күң кылат.
Жибекти туталбаган жүн кылат.
Жигит бир сырдуу, кырк (төрт, сегиз) кырдуу болот.
Жигит болсоң бекем болгун, чириген талдай бош болбой.
Жигит үйдө туулат, жоодо өлөт.
Жигит өзү менсинет, жигитти ким теңсинет?
Жигит өлөөр жерине күлүп барат, кыз жыргаар жерине ыйлап барат.
Жигит келсе, кыз даяр.
Жигит тереңи көк ирим көлдөй, жигит күчтүүсү каптаган селдей.
Жигитке бир сыр, жети кыр керек.
Жигитке жетимиш өнөр аздык кылат.
Жигитке жетимиш түрлүү өнөр аз.
Жигитке кырк өнөр аздык кылат.
Жигитке намыс кымбат, ар кыйын.
Жигиттик желип өтөт ашкан белдей (соккон
желдей), карылык каршы келет казган көрдөй.
Жигиттик өттү ашкан белдей, карылык келди казган көрдөй.
Жигиттик келип өтөт соккон желдей (ашкан
белдей), карылык каршы келет казган көрдөй.
Жигиттин өзү жакшы болсо, тегин сураба.
Жигиттин өзүнө караба, сөзүнө кара.
Жигиттин куну — жүз жылкы, ары — миң жылкы.
Жигиттин сөзү өлгөнчө, өзү өлсүн.
Жигиттин түзүн (же сырын) айтпай, ишин айт.
Жигиттин уялганы — өлгөнү.
Жиксиз жерден жел чыкпайт.
Жиндини садага менен тойгуза албайсың,
пайгамбарды ырасмы менен тойгуза албайсың.
Жип кессең — узун кес, кеп салсаң — кыска сал.
Жип кессең, узун кес, кеп салсаң, кыска сал.
Жипти кессең узун кес, кепти салсаң кыска сал.
Житкен окту аткан ок табат.
Житкен окту каккан ок чыгарат.
Жүгү уйда болсо да, дымагы төөдө.
Жүгүргөн албай — буюрган алат.
Жүз - жүрөктүн күзгүсү.
Жүз дос — аз, бир кас — көп, (Миң дос — кем, бир кас — артык).
Жүз дос — аз, бир кас — көп.
Жүз жолу айткандан бир жолу көргөн жакшы.
Жүз жолу айткандан бир жолу көргөзгөн артык.
Жүз жолу уккандан, бир жолу көргөн жакшы.

Жүз сөздү бир сөз токтотот.
Жүз сом күткөнчө, жүз жолдош күтөйүн.
Жүз сомуң болгуча, жүз жолдошуң болсун.
Жүз, жүзгө жеткенде кудайдан күдөрүңдү үз.
Жүзгө жет, мүдөөм кет.
Жүзгө чейинди «жасоол» дейт, миңге чейинди
«кол» дейт, миңден ашыгын «кошуун» дейт.
Жүздүн (карынын, өрдүн) көркү сакал, сөздүн көркү макал.
Жүздүн көркү — сакал, сөздүн көркү — макал.
Жүздөн — бирди, миңден — онду танда.
Жүздөн бирөө — чечен, миңден бирөө — көсөм.
Жүздөн күлүк, миңден тулпар.
Жүзүмүн жеп, багын сураба.
Жүйөөлүү сөз жүлүнгө тиет.
Жүйөлүү сөз жүйөсүн табат, жүйөсүз сөз ээсин табат.
Жүйөсүн таап жумуш кыл, жерин таап тыным кыд.
Жүктү лөк көтөрөт, мээнетти эр көтөрөт.
Жүктүн өз теңи, теңтуштун өз кеби.
Жүктүн оорун нар көтөрөт.
Жүрбөгөн атка «чу» деген дем.
Жүргөнүмдү жел билет, конгонумду сай билет.
Жүргөнүмдү жел билет, коногумду сай билет.
Жүрө албаган жол бузат, айта албаган сөз бузат.
Жүрөгүм күйгүчө, билегим күйсүн.
Жүрөк менен кан бирге, жүлүн менен жан бирге.
Жүрөк сыры тилден чыгат.
Жүрөк сырын көз билдирет.
Жүрөккө доо кеткенче, өзөккө өрт кеткен жакшы.
Жүрөккө жакын алба, жибитип алда.
Жүрөктөгү сыр жүздөн байкалат.
Жүрөктөй ҮЙДӨН, ЖҮЛГӨДӨЙ түтүн.
Жүрөктөн чыкпай, жүрөккө кирбейт
Жөжөнү күзүндө санайт.
Жөө жүргөнчө, төө минген жакшы экен.
Жөө жүргөнчө, ТӨӨ МИН.
Жөө жүрүп ырдаганы курусун, өгүз минип жыргаганы курусун.
Жөө калган эр — канаты жок карга.
Жөө калганча ат кадырын билбес, ач калганча аш кадырын билбес.
Жөөнүн топосу чачылбайт, жалгыздын сөзү өтпөйт.
Жөөнүн ырысын аттуу жебейт.
Жөөнүн энчисин атчан албайт.
Жөн билгини жумшасаң, акыл үйрөтпө.
Жөнү жок багыныш, эр жигитке өлүм менен тең.
Жөнү жок чыркыратып кетпе, жолуңду түбөлүктү эсте.
Жөтөл — картаңдын күлкүсү.
Жоболоңдуу жолго чыкса, эмгектүүнүн этеги булганат.
Жоболоңдууга жолдош болбо.
Жоголгон бычактын сабы алтын.
Жоголуп табылган мал — олжо, ооруп айыккан жан — олжо.
Жоготуу — тапкычтыкка үйрөтөт.
Жойпу дос ишке жарабайт, мыкты күчүн аябайт

(кээде: жойпу дос ишке жарайт, мыкты дос күчүн аяйт).
Жойпу наадан — жоодон жаман.
Жойпулук эмне дедирбейт, жокчулук нени жедирбейт.
Жок азабын бар сезбес да, ач кадырын ток билбес.
Жок болсо, баарына көнөт.
Жок болсо, март да бере албайт.
Жок жокко — көмөктөш.
Жокко амал жок.
Жокко дабаа жок
Жокко суу да жок, алып ичер идиш да жок.
Жокко суу да жок.
Жокко туз да жок.
Жоксуз жалтаң, жондуу балтаң.
Жокто байдай сыйлагын, бай малынан түңүлсүн.
Жоктон бар болоор, бардан жок болоор.
Жоктон барды жараткан адамдын акылы.
Жоктон бары артык.
Жоктон көрө жогору.
Жокту жок издеген табат, жолдошу шайыр болсо,
жолоочунун кумары канат.
Жокту жок издеген табат.
Жокту жок табат.
Жокту керек таптырат, өйдө — төмөн чаптырат.
Жокту керек таптырат.
Жоктун бары болот, арыктын семизи болот, ачтын тогу болот.
Жоктун бир арманы бар, бардын миң арманы бар.
Жоктун жайын жакыр билет.
Жоктун жону катуу, өгүздүн (же буканын) мойну катуу.
Жоктун жону катуу, өгүздүн мойну катуу.
'Жоктун жону катуу.
Жокчулук таштан да катуу, оорулук зындандан да оор,
Жокчулук эрди жоботот.
Жол (из) кууган — казынага жолугат, кеп (сөз) кууган — балаага жолугат.
Жол азабы — көр азабы.
Жол кыскарткан сөз.
Жол атасы — туяк, сөз атасы — кулак, суу атасы — булак.
Жол бирге болсо да тагдыр башка.
Жолдошун таппаган эр азат, башчысын таппаган эл азат.
Жол үстүндө жоокер тыныкпайт.
Жол кууган казынага жолугат, кеп кууган балаага жолугат.
Жол салсаң — өтөсүң, ор казсаң — түшөсүң.
Жолборс (арстан) нзинен кайтпайт, жигит сөзүнөн кайтпайт.
Жолборс изинен кайтпайт, баатыр сөзүнөн кайтпайт.
Жолборс терисин кийгендин баары баатыр эмес.
Жолборс чабуу эр даңкын чыгарат.
Жолборс чапкан алп — ал колбашчы.
Жолборс чапкан эр — жоону чабат.
Жолборстун баскан изин ит баспайт.
Жолборстун жаткан жерине ит батпайт.
Жолборстун жаткан жерине өрт күйбөйт.
Жолго чыксаң — шайлан, бел куруңду (же бооңду) байлан.

Жолго чыксаң жол азыгың мол болсун.
Жолго чыксаң жолоочуңду шайлап ал.
Жолго чыксаң шайлан, бел — бооңду байлан.
Жолдо жүрсөң, жортуп жүр.
Жолдо тамактын оордугу жок.
Жолдон келип, төр меники дейт.
Жолдон келип, тон меники дейт, эшиктен кирип төр меники дейт.
Жолдон чыксаң да, көптөн чыкпа.
Жолдош болбо айгакка, мүдүрүлтөт тайгакка.
Жолдош болбо коркокко, жүк артпагын торпокко,
иш кылдырба чоркокко.
Жолдош болсоң кууга, башыңды салаар чууга.
Жолдош таппаган эр азат, башчысын таппаган эл азат.
Жолдош таппаган эр өксүк, башчысын таппаган эл өксүк.
Жолдошту жол айрат.
Жолдошу көптүн колдоосу көп.
Жолдошу көптүн олжосу көп.
Жолдошуң жаман болсо алыс жолго түн катпа,
аялың жаман болсо, киши алдында үн катпа.
Жолдошуңду жонуңа, оорубаса мойнуңа көтөр.
Жолдошуна күйбөгөн жоого түшөт.
Жолдун тегизин бил, сөздүн негизин бил.
Жолоочу ат жалына казан асат.
Жолоочу болсо — атын ал, жортуулчу болсо — башын ал.
Жолоочу болсо атын ал (жолго сал), жортуулчу
(тоноочу) болсо башын ал (ортого сал).
Жолоочу жол менен, жортуулчу эл менен.
Жолоочуң кечиксе — сүйүн, жортуулчуң кечиксе — күйүн.
Жолоочулукка эрөөн жок.
Жолоочуну ээрчип ит убара (же өлөт).
Жолоочуну ээрчип, ит өлөт.
Жолоочунун — жолдогусу жакшы, жолдо болбосо — үйдөгүсү жакшы.
Жолоочунун азыгы жолунда.
Жолоочунун бай экенин ким билет, кул экенин ким билет?
Жолоочунун жолдогусу жакшы, жолдо болбосо — үйдөгүсү жакшы.
Жолоочунун үзөңгү боосу алты кабат, кулу — бийин ким билет?
Жолу болор жигиттин жеңеси алдынан чыгат.
Жолуң шыдыр, жолдошуң кыдыр болсун.
Жолуңа кууну албай, акылдууну ал.
Жолун таап ырдаса, кубаныч экен ыр деген.
Жомок деген жорго сөз.
Жомоктон курсак тойбойт, кулак кубанат, көңүл тоёт.
Жоо аяган — жаралуу, катыны — каралуу.
Жоо аяган — жаралуу, эри өлгөн катын — каралуу.
Жоо аяган жаралуу.
Жоо аяган өзү өлөт.
Жоо жакадан, бөрү этектен алганда.
Жоо жакаласа, бөрү этектер.
Жоо капыстан чабат, өлүм суратпай келет.
Жоо качканда баатыр көбөйөт.
Жоо келгенде — баатыр бол, доо келгенде — акыл бол.

Жоо кеткен соң, кылычынды ташка чап.
Жоо кеткенден кийин кылычыңды бокко чап.
Жоо кеткенден кийин кылычыңды ташка (бокко) чаппа.
Жоо кыстаса баатырга бар.
Жоо малынын тезеги пайда.
Жоо сырын жоо билбейт.
Жоо түбү — эл, жар түбү — кечүү.
Жоо чапкан алпка айып жок.
Жоого барсан баарың бар, доого барсаң бириң бар.
Жоого жалынба — жаныңды алат, доого жалынба — малыңды алат.
Жоого жаныңды берсең да, сырыңды бербе.
Жоодон алып качкан жан арам.
Жоодон ачарчылык күчтүү, жошултуп алсыратат күчтү.
Жоодон корккон — жоого дос, элди сүйгөн — эрге дос.
Жоодон корккон жолдошун сабайт.
Жоокер жараксыз болбойт, ырчы комузсуз болбойт.
Жоокерге тон тиге албаган жар — жоо босогосунда күң.
Жоолашкан эки журттун кыйыры ыйык.
Жоолашкан эки элди бириктирүү үчүн кайраттуу
кол керек, акыл дагы мол керек.
Жоолук да болсо жолго ийги.
Жоомарт менен калыстын төрт аягы кыбыла.
Жоомарттын жайы бейиште, сараңдар калат кейиште.
Жоон болсоң капкурсак дейт, ичке болсоң —
жылан жуткан жип курсака дейт.
Жоон сүзүлгүчө, ичке үзүлөт.
Жоону сайса ким (эр) сайды, аты калды Манаска.
Жоону сайса, эр сайды, аты калды Манаска.
Жоону таап ал, жоошутуп чаап ал.
Жоонун малынын тезеги жугат.
Жоонун сыртында болбо, ичинде бол.
Жоонун түбү эл болор, тоонун түбү бел болор.
Жоор семирсе баш бербейт,
Жоор семирсе баш бербейт, жаман сүйлөсө сөз бербейт.
Жоор семирсе баш бербейт, жаман сөз бербейт
Жоорду чымын ыргатат.
Жоордун жайын жакыр билет, жокчулуктун жайын бакыр билет.
Жоош төө чуудаларга жакшы.
Жооштон жоон кеп чыгат.
Жооштон жоон чыгат.
Жорго жүрүшүнөн баа болот, жаман жүрүшүнөн кул болот.
Жорго жүрүшүнөн пул болот, жаман жүрүшүнөн кул болот.
Жорго жолду арбытат, жокчулук эрди карытат.
Жорго минген жолдо мас, катыны сулуу күндө мас.
Жорго минген жолдошунан айрылат, көп жашаган курдашынан айрылат.
Жорго минген менен жолдош болбо, жоболоңдуу менен айыл конбо.
Жорго мингенге жолдош болбо.
Жоргодон жорго чыкса төрт аягы тыбырайт,
чеченден чечен чыкса оозу — мурду кыбырайт.
Жоргодон туулган жорток бар, баатырдан туулган коркок бар.
Жоргоң мыкты болсо төшкө сал, ишиң катуу болсо элге сал.

Жоргонун баркын мингенде билерсиң, жакшынын
баркын өлгөндө билерсиң.
Жоргонун кадыры желгенде билинет, жолдоштун
кадыры өлгөндө билинет.
Жоргонун тери кургабайт, эркенин жашы кургабайт.
Жорто албаган (жүрө албаган) жол бузат, айта албаган сөз бузат.
Жорто албаган жол бузат, айта албаган сөз бузат.
Жортсоң — жол аларсың, жолугушсаң — сөз угаарсың.
Жортуп жүрсөң, жол өнөр.
Жортуулда жоокердин жоосу — уйку.
Жортуулчунун башы жолдо калат.
Жору тарпка конот, чымын майга конот.
Жору тарпка тойсо, чарбакты эңсейт.
Жору тогомо кийгендей.
Жору, жору, жорумун, аты куштун зорумун, беш
тырмагым жогунан аты куштун корумун.
Жоруга тогомо кийгизгендей.
Жорулуу жерде тарп калбас.
Жорунун өзү тоодо болсо да, көзү бөксөдө.
Жосунсузга жорго мингизсе жарашпайт.
Жука жерден жыртылат, ичке жерден үзүлөт.
Жулук ууру журттан айлансын.
Жумурткадан кыр тапкан кудайым.
Жумуру башка бир өлүм, эрте — кечи баары бир.
Жумуру башта нелер жок.
Жумурунда уузу жок өмүрүндө тойдум дебейт.
Жумуш кылсаң үшүйсүң, арак ичсең тердейсиң.
Жумуштан качып жашынган жаман, жалкоолук күчөп. ашынган жаман.
Жумушту кечендетпе, ырбатып тереңдетпе.
Жумуштун көзүн тап, кыйшыктын тегин тап.
Жумшак айткан месел сөз, муз жүрөктү эритет.
Жумшак жыгачты курт басат.
Жупуну — жугумдуу, сыпайы — сүйкүмдүү
Журт аймагы кең, аалам менен тең.
Журт арасы — темир талкуу.
Журт арасын атанын арам сийдик уулу бузат.
Журт кечээ кубарса, бүгүн көгөрөт.
Журт кыйырын күзөткөн алп кеткенде өз
жоолашар, душман көк ташка кылычын жанаар.
Журт мазар, журттан чыккан азар.
Журтка жек көрүнгөндү кудай жек көрөт.
Журтту жалгасын, журт ичинде бечера бизди жалгасын.
Журттун ынтымагына балта чапкан бузукуну журт алдында мууздайт.
Журту тирүүнүн өзү тирүү.
Жутаанак төө жабуусун жалмайт.
Жуталаң жылы ит семиз, тумоолуу жылы молдо семиз.
Жуткан — жумурда, ичкен — ичегиде.
Жуткан жутабайт.
Жутканга комсоо дебесек, кебеги менен кылканы.
Жуурат ичкен кутулат, жугунду ичкен тутулат,
Айран ичкен кутулат, аягын жалаган тутулат.

Жуурат төгүлсө, жугу калат.
Жуучулукка кордук жок, элчиликке өлүм жок.
Жыгач кессең узун кес — кыскартыш оңой, темир
кессең кыска кес — узартыш оңой, көйнөк
бычсаң кенен быч — кыскартыш оңой.
Жыгач ким жагаарын билет, мал ким багаарын билет.
Жыгачка мөмө бүткөн сайын салбырайт.
Жыгачты кессең — узун кес, кыскартышы оңой
иш, темирди кессең — кыска кес, узартышы
оңой иш, көйнөк бычсаң — кенен быч, кичиртиши оңой иш.
Жыгачты курт чиритет, элди өзгө иритет.
Жыгачтын баары тез болбойт, сарынын баары жез болбойт.
Жыгачтын жумшагын курт жейт, адамдын жумшагын адам жейт.
Жыгачтын ийрисин тезге салса түзөлөт,
жолдошуңдун ийрисин кепке салсаң түзөлөт.
Жыгылган күрөшкө тойбойт.
Жыгылган ооганга күлөт.
Жыгылгандын үстүнө жудурук (муштум).
Жыгылсаң нардан жыгыл, (жез) буйласын кармай жыгыл.
Жыгылсаң, нардан жыгыл, буйласын ала жыгыл.
Жыгылсаң, нардан жыгыл, этиң оорубас.
Жыйноочу бармакка басып, тырмакка кысып жыйнайт.
Жыкмак бар, баштан аттамак жок.
Жыл дегениң, жылгадан аккан суу.
Жыла баскан жылманын кеби жылуу, ичи ала.
Жылаңачка — караган — бута.
Жылаңачка тон бербей, атласты кантип кийесиң.
Ач калганга аш бербей, тамакты кантип ичесиң.
Жылан ийри сойлосо да, ийнине түз кирет.
Жылан оз уусунан өлбөйт.
Жылан өлтүрөйүн десе, таш алып бербейт.
Жылан кээде чагат, тажаал күндө чагат.
Жылан кээде чагат, ушакчы күндө чагат.
Жылан чаккан кайтат, бөйөн чаккан кайтпайт.
Жылан чакпай, жылкы теппей.
Жыланга чактырган аркандан коркот.
Жыландай ийрилип башталса, шоонадай чубалып бүтөт.
Жыландан сыр сураса, чаяндан калыс кылат.
Жыланды жылан чакпайт.
Жыланды үч кессе да, кескелдирикче алы бар.
Жыландын куйругун баспа — чагат
Жыландын сырты жумшак болсо да, ичи заар.
Жыландын териси — кооз, тиши — уу.
Жыландын уусу — тишинде, жамандын уусу — ичинде.
Жыландын уусу башында, бейкамдын (же жалкоонун) жоосу кашында.
Жыландын уусу башында, бейкамдын жоосу кашында.
Жыландын уусунан айыкса болот, ушактын уусунан айыгыш кыйын.
Жылдаш катын — сырдаш.
Жылдыздар жайнаган түн сонун, жылытып тердеткен күн сонун.
Жылдыздын көбү — асмандын көркү, билимдин көбү — акылдын көркү.
Жылдырма оосурактын жыты жаман.

Жылкы — берен, жылкыны баккан — эрен.
Жылкы (айбан) кишенешкенче (искешкенче), адам сүйлөшкөнчө (көрүшкөнчө).
Жылкы аласы — тору ала, сыртынан таанылат, адам аласы — ичинде, баамчылар жаңылат.
Жылкы жайлоодо семирет, бордогусу байлоодо семирет.
Жылкы кашынышканча (кээде кишенешкенче), адам сүйлөшкөнчө (кээде көрүшкөнчө).
Жылкы кишенешип, киши сүйлөшүп таанышат.
Жылкы кишиге канат, төө кишиге күч.
Жылкы семирсе, жылкычы сүйүнөт.
Жылкы суудан калбасын.
Жылкы, жылкы, жылкыдыр, жылкы эрдин мүлкүдүр.
Жылкыга жыландай уул жарайт.
Жылкыда жая жал болсо, койдо козу, куйрук бар.
Жылкыда жал болсо, койдо козу, куйрук бар.
Жылкыдан качыр, мусулмандан капыр туулат.
Жылкыдан оосоң жалын карма, уйдан оосоң мүйүзүн карма, кишиден оосоң оозуңду карма.
Жылкыңа карап ышкыр.
Жылкыңа ченеп ышкыр, алыңа ченеп бышкыр.
Жылкыңа ченеп (же карап) ышкыр, мурдуңа ченеп бышкыр.
Жылкыны имерсе, качагаан жылкы өзү эле четке чыгат.
Жылкычы болгон бээ багат, жылас болгон төө багат.
Жылкычы болуучу уул ээрде уктайт, ээрде уктоочу уул эл багар.
Жылкычы кадик адис болбосо, жоого минер ат жок.
Жылкычынын бир көргөнүн хан көрбөйт, бир көргөнүн ит көрбөйт.
Жылкычынын бир көргөнүн хан, бир көргөнүн ит көрбөйт.
Жылкычынын жыйганы жубан үчүн.
Жылкычынын ичкенин бирде ит ичпейт, бирде кан ичпейт.
Жылуу келген душманды суук чыгарба.
Жылуу сүйлөсө жыла — жыла жылаан ийинден чыгат.
Жылуу сөз жылытат, муздак сөз муздатат.
Жылуу сөз жылытат, суук сөз муздатат.
Жылуу, жылуу сүйлөсөң, жылан ийинге кирет, катуу — катуу сүйлөсөң мусулман (кээде каапыр) динден чыгат.
Жылуу — жылуу сүйлөсө, жылан ийинден чыгат (же) Жылуу — жылуу гөп урсаң, жылан ийинен чыгат.
(Жылуу — жылуу сүйлөсө, жылан ийинден чыгат (имиш).
Жылуулук - от бар жерде, сулуулук — кал бар жерде.
Жылуулук жер астынан келет, оюнду курчуткун демеп.
Жылуунун муздашы — бат, муздактын жылышы — кымбат.
Жылуусу жок тон курусун.
Жылымчы оосурактын жыты жаман.
Жылып консо жылкы сүйүнөт, жылбай отурса катын сүйүнөт, жылкы семирсе жылкычы сүйүнөт,
Жылып, жылып булут кетет көк калат, жүрүп, жүрүп жалгыз кетет көп калат. Душман кыйрап, согуш унут болсо да, жүрөктөрдө көксө суубай кек калат.
Жылып консо жылкы сүйүнөт, жылбай отурса катын сүйүнөт.
Жыргаганымдан жылкычы болуптурмунбу.

Жыргайсыңбы, куурайсыңбы — жашоо керек.
Жыргалдын ана башы — ден соолук.
Жыртык — тешикке күлөт.
Жыртык ийненин кереги тиет.
Жыртык үйдү жел табат, калп сөздү эл табат.
Жыртык үйдү жел табат, калпычыны эл табат.
Жыртык үйдөн кыйшык түтүн чыгат.
Жыртык тешикке күлөт.
Жыртык тондуу — күрөшчөөк.
Жыртыкка жамак табылат, дартка дабаа табылат.
Жыя албаган жыйынга шүмшүк, асырай албаган айылга шүмшүк.
Жээ ары барып, Чүйдө өлбөй, жээ бери келип, үйдө өлбөй.
Жээн келгенче, жети бөрү келсин.
Жээн эл болбойт, желке таз болбойт.
Жээн эл болбойт, желки тон болбойт.
Жээн эл болот бай болсо тайкеси, желки тон
болот, май болсо желкеси.
Жээн эл болот — жарашса тайкеси, желки тон
болот — жарашса узу.
Жээндин жээни, желкинин тону (жыты тууган).
Жээринде майда чайна, айтаарыңда мыкты ойло.
Жээриңди майда чайна, айтаарыңды мыкты ойлон.
Жээриңе келгенде жети кабат бөрү элең, жебесиңе
келгенде жин окуган молдо элең.
Зайыбы жаман лөк өз үйүндө кор, зайыбы жакшы
чор эл көзүнө зор.
Зайыпсыз ашың даамсыз, тузсуз да, узун колуң
кыска, каруусуз.
Зайыптарсыз ак ордо караңгы да, ак шейшептүү
калың жууркан суук.
Закүндүн алды — көт кыскан.
Залим менен жакын болсоң, башың жерге кирер.
Заман өзгөрсө, салт өзгөрөт (замандын түрүнө
карап, салт да өзгөрөт).
Заманы бирдин амалы бир.
Заманы жакшы болсо, карысы жаш болот.
Заманың бөрү болсо, бөрү бол.
Заманың кандай болсо, бөркүңдү ошондой кий.
Заманың сокур болсо, көзүңдү кыс.
Заманына карай — күлкү, тонуна карай — түлкү.
Заманына карай амалы.
Заманына карай күлкү, тоосуна карай түлкү.
Зарыгып аккан булактан, сасык да болсо көл жакшы.
Зарылдын пулу күйөт.
Зер кадырын зергер билет, жез кадырын жезчи
билет. Күйүү кадырын сүйгөн билет.
Зер кадырын зергер билет, жез кадырын жезчи билет.
Зер кадырын зергер билет, сүйүү кадырын сүйгөн билет.
Зергер билет зер сырын, дыйкан билет жер сырын,
Зор адамга жакшы адам, сөзү менен теңелет, бар

адамга жок адам, күчү менен теңелет.
Зор иште жаның чыкса да даңкың калат.
Зорго да зор мокочо жолугат,
Зорго сыйынсаң, кудайга сыйын.
Зордукчуга мал жокпу.
Зордукчуга тендик жок.
Зордун түбү кор болот, байдын түбү ачка өлөт.
Зордун түбү кор болот, туздуу жерде шор болот.
Зулум эшиктен кирсе, ырыс түндүктөн чыгар.
Зыкым бай кедейден жарды
Зыкым марттан качат, ичи тар коноктон качат.
Зээндүү бала сүйүнтөт, кежир бала күйүнтөт.
Зээндүү сүйүнтөт, кежир — күйүнтөт.
«И» деген үн ишке дөмөөр.
Издеген табат, сураган алат.
Изденип калсаң — табасың, көздөп калсаң — аласың.
Изденүү — ийгиликтин жолу.
Изи барды издеш оңой.
Изилдегенде ар нерсенин жолу табылат.
Ийгилик үстүндө пейлинди тарытпа, иш үстүндө
көңүлүңдү иритпе.
Ийгилик кетпесин, жамандык жетпесин.
Ийгиликке — сүйгүлүк.
Ийгиликтин кечи жок.
Ийгиликтин эртекечи жок, көрүнгөн тоонун ыраагы жок.
Ийибеген эмчек болбойт.
Ийилген (же ийген) башты кылыч кеспейт.
Ийилчээк тактай сынбайт.
Ийлеп — ийлеп итке салба.
Ийменчектик кыз — келинге жарашат, күймөнчүлүк дин колун байлайт.
Ийне өткөн жерден шоона да өтөт.
Ийне көзүнөн сынат, адам сөзүнөн сынат.
Ийне көзүнөн сынат, уй мүйүзүнөн сынат, адам (чечен) — сөзүнөн сынат.
Ийне көзүнөн сынат, чечен сөзүнөн сынат.
Ийнеге учук керек.
Ийненин көздүү учу колго сайылбайт.
Ийненин чөпкө түшкөнү — жоголгону.
Ийри жыгач түз болот — тезге салып мордосо,
душманына кор болот — өз тууганын кордосо.
Ийри отурсаң да түз сүйлө
Ийри отуруп түз кеңешели.
Ийри таяктын көлөкөсү түз болбойт.
Ийри тумшуктун ырысы кайыптан.
Илгери барардын ити чөп жейт, кедери кеткендин келини ууру кылат.
Илгери кетердин ити чөп жейт, кедери кетердин келини ууру кылат.
Илгеркинин алпы көп, алпынан да калпы көп.
Илгеркинин жакшысы журттун камын жейт,
эмдигинин жакшысы өзүнүн кара жанын жейт.
Илең — салаң оорудан, шара — бара өлүм артык.
Илим — ийне менен кудук казгандай.
Илим — окуу булагы, өнөр — турмуш чырагы.

Илим — турмуш чырагы, өнөр — эрдин куралы.
Илим — элдин көркү, токой — жердин көркү.
Илим акылдын кайрагы.
Илим албай — мактанба, өнөрлүү болбой — баптанба.
Илим башка жугат, кына ташка чыгат.
Илим өнөрсүз болбойт, куш канатсыз болбойт.
Илим — тозбогон кудук, билбеген киши — дудук.
Илимдин падышасы — акыл, сөздүн падышасы — макал.
Илимдүү баштайт, илимсиз ээрчийт.
Илим—элге, суу — жерге.
Илээидинин малы көчкөндө жогелот.
Инек баштаса — ийри жарга, өгүз баштаса— өлөңдүү сазга.
Инек мүйүздүү өгүздүн күчү жок, өгүз мүйүздүү инектин сүтү жок.
Иниси бардын — ырысы бар.
Иреңине карасаң — күндөй, ишине карасаң — түндөй.
Иретсиз иште ийгилик жок,
Ириген ооздон чириген сөз (кеп) чыгат.
Ит — тойгон жеринде, куш — конгон жеринде, ат
— көнгөн жеринде, эл—туулган жеринде.
Ит адамга жолдош, ошон үчүн атын койгон Жолборс.
Ит алы жеткенин талайт.
Ит арабанын астында жүрүп, «мен тарттым» дейт.
Ит арка ишти — кокуйдун кошогу дейт.
Ит бир күн бок жебесе, башы ооруйт.
Ит жадаса — үрөт, киши жадаса — күлөт.
Ит жакшысы — сырттан.
Ит жакшысы ичик табат, ит жаманы киши кабат.
Ит жакшысын чык дебейт.
Ит жалдаган суу кечпейт.
Ит жаманы бороондо кычайт.
Ит жандаган сууга кетет, эр жандаган муратка жетет.
Ит жарасын жалап сакайтат.
Ит жеңгенин талайт.
Ит жыйыны бирикпейт.
Ит жыйыны топ болбойт.
Ит заңы дары болсо, дарыянын башына чыгат.
Ит итаягын жаламайынча алымсынбайт.
Ит итти жумшайт, ит куйругун жумшайт.
Ит иттигин кылбаса башы ооруйт.
Ит ичпей турган ашынан үмүт кылат.
Ит ичпеген аштан үмүт этет.
Ит ичпес ашынан үмүт кылат.
Ит үйүр болсо, жолборско үрөт.
Ит үрө берет, кербен жүрө берет.
Ит үрө берет, ушак жүрө берет.
Ит үрөт — кербен жүрөт.
Ит үрөт, эр кечирет.
Ит өлөрүндө кайышчыл болот.
Ит кабышып өлөт, акылсыз чабышып өлөт.
Ит кабышып өлөт, наадан чабышып өлөт.

Ит күлүгүн түлкү сүйбөйт, ичи ооруган күлкү сүйбөйт.
Ит коруган жерге чычат.
Ит кулагын кескенге үйүр.
Ит кутурса ээсин кабат.
Ит менен дос болсоң сөөк талашасың.
Ит менен жеген аш кустурбай койбойт.
Ит менен куда болсоң, жегени менен той бересиң.
Ит менен ойносоң үрөсүн, бала менен ойносоң— күлөсүң.
Ит мурдуна суу киргенде сүзөт.
Ит начары — үрөнөөк.
Ит семирсе ээсин кабат.
Ит төөгө арсылдайт, төө итти барсынбайт.
Ит тойгон жеринде, куш конгон жеринде, ат
көнгөн жеринде, эл туулган жеринде.
Ит тумшугуна суу жеткенде сүзөт.
Ит тумшугуна суу кирмейинче сүзө албайт.
Ит уялашынан коркпойт.
Ит ырысы менен, куш куту менен.
Ит эмнеге үрбөйт, түшкө эмне кирбейт.
Ит, бок жеп, жан сактайт.
Ителги салба, кепил алба.
Итенген сайын бир боорсок.
Ити семиз, мал арык — жер азганы, ынтымагы
болбосо — эл азганы.
Итке набат таштасаң, таттуулугун биле албайт.
Итке темирдин баркы жок.
Итке темирдин баркы эмне экен?
Итке темирдин кереги эмне.
Итте жээн жок, букада кайын жок.
Иттей ала болгуча, бөрүдөй көк бол.
Иттен көлөкө талашканды — жалкоо дейт.
Иттердин кордугуна чыдоо кыйын, өлүү оңой,
Итти баксаң — сырттан бак, кой жоголбойт короодон.
Итти каппайт дебе, атты теппейт дебе.
Итти сыйласаң, килемге чычат.
Итти сыйласаң, төрдү (же килемди) булгайт.
Итти эркелетсең да таягыңды таштаба.
Иттин аймагы күндүз үрөт.
Иттин ачуусу куйругунан билинет, аттын ачуусу кулагынан билинет.
Иттин башын сыласаң, өзүңдү кабаар
Иттин жаманы күчүктү талайт.
Иттин ичине сары май жакпайт.
Иттин тойгон жери бар, туулган жери жок.
Иттин тумшугуна суу жеткенде сүзөт.
Иттин ээси болсо, бөрүнүн теңири бар.
Иттүү конок батпайт, биттүү конок батат.
Иттүү конок батпайт, бирдиктүү конок жатпайт.
Ичер ашы жок, үрөр ити жок.
Ичер ашы жоктун, үрөөр ити да жок.
Ичер ашы жоктун, үрөр ити да болбойт.
Ичер суусу түгөнгөн киши өлөт.

Ичердин ашын ичпес кечет.
Ичердин ырысын ичпес ичет.
Ичи жаманды ит кабат, пейли жаман ниетинен табат.
Ичи өткөндүн ыштаны билет.
Ичи оорулуу күлкү сүйбөйт.
Ичи тар итине бок бербейт.
Ичи тар итине кебек бербейт.
Ичи тардан ийне артпайт.
Ичи тардан итине жугунду артпайт.
Ичи тардын — иши да тар.
Ичи тардын иши тар.
Ичиң күйсө таш жала.
Ичиң күйсө, туз жала.
Ичип арактын көөнүн алган, кусуп жердин көөнүн алат.
Ичип арактын көөнүн алган, кусуп кудайдын көөнүн алат.
Ичип берүүчүгө ченеп берүүчү бар.
Ичке жерден үзүлөт.
Ичке үзүлөт, жоон сүзүлөт
Ичкенге — аш берем, ичпегенге — кара таш берем.
Ичкенге аш берет, ичпегенге таш берет.
Ичкенге бар, иштегенге жок.
Ичкенде тойбогон, жалаганда тоймок беле.
Ичкенде, жегенде сиздикинде, ойногондо, күлгөндө биздикинде бололу.
Ичкендин даамы эртеси билинет.
Ичкени — ирим, жегени — желим, сарсанаа баскан адамдын.
Ичкенин кускан чабалдын иши, бергенин алган жамандын иши.
Ички ооруну табуу кыйын, карт адамды багуу кыйын.
Ичкилик арты — өкүнүч.
Ичкиликке тойгон энесин тааныбайт, ичкиликте
мактаныч жок, сактаныч бар.
Ичпей, жебей, бакыл бол; бай болбосоң мага кел.
Ичпей —жебей жыйнагын, бай болоруңа мен кепил.
Ичтегини тилден бил, тилдегини түрдөн бил.
Ичтен чыккан ийри жылаан.
Ичээр сууңа түкүрбө,
Иш бар жерде ийгилик бар.
Иш бүтүргөй кернейчи, балаага калган сурнайчы.
Иш дегенде жата калган, сөз дегенде тура калат.
Иш көп, темир аз, уста көп, көмүр аз.
Иш кылсаң акылың менен.
Иш кылсаң, артын ойло.
Иш сүйгөн колдон тоо кулайт, иш качкан колдон куурай да сынбайт.
Иш кылган колдон тоо кулайт, иш качкан колдон куурай сынбайт.
Иш этсең, аш этесиң.
Ишенбегин тоодо жүргөн кайыпка, сырыңды айтпа
акылы жок (же бей акыл жаман) зайыпка.
Ишенген кожоң (төрөң) сууга акса, алды — алдыңан тал карма.
Ишенген кожоң сууга акса, алды — артыңдан тал карма.
Ишенген кожом сен болсоң, кепшеген оозуңду урайын.
Ишеним — сыймык алып келет,
Ийгилик — сыйлык алып келет.

Ишеним — кишиге аска, ишенбес киши — көпшөк.
Иши жүрөөрдүн ташы өйдө кулайт.
Иши жоктун — ашы жок.
Иши жоктун ашы жок (же иштебеген тиштебейт).
Иши жоктун түйшүгү жок.
Иши илгери кетердин ити чөп жейт, иши кедери кетердин келини ууру кылат.
Иши илгери кетердин ташы өйдө кулайт.
Иши иттикиндей, сөзү кишиникиндей.
Иши көңүлдүү болгондун эгини түшүмдүү болот.
Иши кыйшык кишинин жүгү кетээр артына. Ооруп өлөөр кишинин, дабаа болбос дартына.
Иши оңолбогондун уулу урушчаак, келини керишчээк.
Иши оңолоордун ити чөп жейт.
Ишиң калганча, ашың калсын. Ишиң илгери келгенче, итиңе кош арт.
Ишиңди бирөө кылып берсе, колунду кычыштырба. (Колуң кычып барабы). Көзүңдү бирөө сүйлөп берсе, оозуңду кычыштырба (Оозуң кычып барабы).
Ишке ашпаган илим — жемишсиз дарак, ишке ашчу илим инсанды ойго жеткирет.
Ишке келгенде — бала, сөзгө келгенде — балээ
Ишке чабал тагдырына таарынат.
Ишкер иштеп байыйт.
Иштебеген — тиштебейт.
Иштебей туруп, тиштээриңди ойло.
Иштеген киши карыбайт, карыса да арыбайт.
Иштеген колдон көргөн көз уста.
Иштеген тиштейт.
Иштегендин оозу ойнойт, иштебегендин көзү ойнойт.
Иштегени жакшы болсо, жибектен шал өйдө.
Иштегениң ата-энең үчүн, үйрөнгөнүң өзүң үчүн.
Иштегениң биз үчүн, үйрөнгөнүң өзүң үчүн.
Иштеги темир чирибейт.
Иштесең досуң көбөйөт ушактан касың көбөйөт.
Иштесең каптап аласың, иштебесең ачка каласың.
Иштесең көл болот, иштебесең чөл болот.
Иштесең кулча, тиштейсиң байча.
Иштесең тиштерсиң.
Ишти баштап мактанба, мактангын бүтүп жатканда.
Ишти сүйсөң, ишмер болосуң.
Ишти ыгына карай иште, баланы шыгына карай тарбияла.
Иштин агы билбейт, жигиттин багы билет.
Иштин көзүн уста билет Бөдөнөнү сойсо да, касап сойсун.
Иштүүгө убакыт жетпейт, ишсизге убакыт өтпөйт.
Иштөө — кыйын, сыноо — оңой.
Иштөө керек жүгүрүп, басуу керек чалкалап.
Иши кыйшык кишинин куну кетер артына, ооруп өлөр кишинин дабаа болбос дартына.
Иш кылдырба чоркокко, жүк артпагын торпокко.

«Кел» дебеген үйдөн кетмендеген көр жакшы.
«Кел» дебеген үйдөн, төбөсү түшкөн гөр жакшы.
«Кел» демек бар, «кет» демек жок, келдемиян жеген соң эт жемек жок.
«Кел» демек бар, «кет» демек жок.
«Келе» деген доон жок болсо, ыңк эткен (онтогон)
ооруң жок болсо, башкы бакыт ошол да.
«Келе» деген доом жок болсо, ыңк эткен оорум жок болсо!
«Көңүлүмө жагат» деп көрүнгөн менен дос болбо.
«Көрдүм» деген көп сөз, «көрбөдүм» деген бир сөз.
«Кой» десе, коруш алган.
«Кош — кош» десе, куяң кой кошокко кошулат.
«Кулжанын куулугу түшөт» деп, түлкү ачкадан өлүптүр.
«Курут» десе куу баштан суу чыгат.
Каалаганыңыздын кабылганы — досуңузду сагынганы.
Каалаганын сүйлөгөн кагуу жейт.
Каалооң тапса, кар күйөт.
Каапыр ток болсо, мусулман тынч болот.
Каардуу коңшундан кутулайын десең карыз бер.
Каба элинин карды тойсо, катын издейт.
Кабагы жамандын сабагы жаман.
Кабанаак ит тамакка да, таякка да тоёт.
Кабанаак иттен качып өт.
Кабыгы жерден, камыры колдон.
Кавхар (көөр) жерде жатпас, жакшылык жолдо калбас.
Кагаз жазып колу жоорубагандын, иштеп бели да оорубайт.
Кагылышта кан өлөт.
Кагылыштан кан өлөт, калаа бузулат. Эрегиштен эр
өлөт, эриш бузулат, өчөштүктөн өрт чыгат, эл бузулат.
Кагыша берсе, май түшөт.
Кадик мерген жол кылат, карайган бийик асканы.
Кадырды билген кара аяк.
Кадырлуу барктуу жерден тууган — уругуң болсо,
кара жерде кайык жүрөт.
Кажалаң болбой — жут болбойт, кара өзгөй болбой — доо болбойт.
Кажыгар күйөө — кайынсаак, төжүгүр катын— төркүнсөөк.
Каз өрдөгү жок болсо, балыр каптап көл карып.
Калк кадырын билбесе, кайраттуу туулган эр карып.
Каз каркылдайт саз жерде, эр баркылдайт тар жерде.
Каз, өрдөк көлгө таянат, чечендик сөз жөнгө таянат,
чал — кемпир төргө таянат.
Каз, өрдөгү болбосо — балыр каптап көл карып,
калк кадырын билбесе— кайраттуу туулган эр карып.
Казак кайың сааганда, кыргыз Ысар кирген.
Казак, кыргыз жоо болсун, кара жаным соо болсун.
Казан алсаң, кагып ал.
Казан карасы кетет, намыс карасы кетпейт.
Казан толгон аш болсо, буюрганын ичесиң.
Казанга жакын жүрсө көөсү жугат, ууруга жакын жүрсө чуусу жугат.
Казанга жакын жүрсө, көөсү жугат.
Казанга түшкөн аш капка түшпөйт.
Казанга эмне салсаң, сүзгөндө ошону аласың.

Казанда болсо — кашыкка чыгат.
Казандагы кайда качат, каптагыңа сак болгун.
Казанчыга мал кайгы, кара эчкиге жан кайгы.
Казанчынын өз эрки, кайдан кулак чыгарса
Казанчынын эрки бар (же өз эрки) кайдан кулак чыгарса.
Казаны башканын кайгысы башка.
Казаны бөлөктүн камы бөлөк.
Казаны жок кайдак, катыны жок бойдок.
Казаныңа жараша чөмүч таңда.
Казанын сууга салып коюптур.
Казга теңелем деп, карганын буту сыныптыр.
Казды туурап карганын буту сыныптыр.
Казы кертип жал чайнап сен да өтөөрсүң дүйнөдөн,
кара жарма жалмалап мен да өтөөрмүн дүйнөдөн
Казына — казына эмес, калк — казына.
Казына — казына эмес, эл — казына.
Казынын кебин капка сал.
Казысы кучактын, азуусу бычак.
Кайгы — пайдасыз, ый — жардамсыз.
Кайгы адамды өлтүрөт, кайгырса адам эскирет.
Кайгы адамдын өзүн чиритет, калп адамдын сөзүн чиритет.
Кайгы жокто кайненем өлүптүр.
Кайгы жокто кайгы болду, өгөй кайнененин өлгөнү.
Кайгы жокто кайнене өлгөн кайгы экен.
Кайгы жокто кайын энем өлүп кайгыртты.
Кайгы өмүрдү кесет, калп ырысты кесет.
Кайгы кайгыртат, кайрат жаңыртат.
Кайгы менен күлкү — куйрук улаш.
Кайгы пайдасыз, ый жардамсыз.
Кайгыга да токтоолук керек, шаттыкка да кыраакылык керек.
Кайгыга жеңдирбеген көңүл сергек, оору — сыркоодон алыс.
Кайгыда да кармана бил.
Кайгыдан адам картаят, шаттыктан адам жашарат
Кайгылуу катын каралуу.
Кайгынын түбү — кара суу, кайгырасың, каласың.
Кайгырганга кайрылган — сооп.
Кайгырганга кайрылган жакшы.
Кайгыргандан опаа жок.
Кайгырып уктасаң, ооруп ойгоносуң.
Кайгысы жок кара сууга семирет, катыны жок
кыздуу үйгө (кээде караңгы үйгө) теминет.
Кайгысы жок кара сууга семирет, санаасы жок
сары сууга семирет, катыны жок кыздуу үйгө теминет.
Кайгысы жок кара сууга семирет.
Кайгысы канча болсо, көз жашы ошончо.
Кайгысы көптүн — касы көп.
Кайгысыз кара сууга семирет.
Кайгысыз киши карыбайт, калп айткан киши жарыбайт.
Кайгысызга уйку таттуу.
Кайда барса да Мамайдын көрү.
Кайда барса таш тараза тең.

Кайда барсаң да, казандын кулагы төртөө.
Кайда болбосун бир өлүм.
Кайдан болсо кадигиң, ошондо болсун катарың.
Кайдан дешке болобу, кайыгып келчү кырсыкты!?
Кайдан карасаң да, казандын кулагы төртөө.
Кайдан көрдүм кара эшек, жолдон көрдүм жоор эшек.
Каймактан күйгөн колуң, сүттөн да күйөт.
Каймактуу кашык, оозго салык.
Каймактын даамын кашык билбейт
Кайнага калтайбаса, келин келгейбейт.
Кайнаса каны кошулбайт.
Кайната (же кайнага) калтайбаса, келин келтейбейт.
Кайнатпай каныңды ичкен, кактабай этиңди жейт.
Кайнене айбаттуу болсо, келини уяттуу болот.
Кайрат — дартты жеңилдетет, кайгы — дартты ырбатат.
Кайраттуу — карыса да жаштай, кайратсыз — жаш болсо да карыдай.
Кайраттуу адам калкка башчы болот.
Кайраттуу жүрөк таш жарат.
Кайраттуу карыса да жаштай, кайратсыз жаш болсо да карыдай.
Кайраттуунун калпагы да курал.
Кайраты бар кишинин, берекети бар ишинин.
Кайраты жоктун сабыры жок, сабыры жоктун
кадыры жок
Кайрылгандан — айрылба.
Кайрылып ачар капканды катуу жаппа.
Кайрылып ичер ашыңа какырба да түкүрбө.
Кайрылып ичер ашыңа, какырба да -үкүрбө, кереги тиер башыңа.
Кайрылып суу ичер кудукка, какырба да түкүрбө, кереги тиет башыңа.
Кайрылыш да болсо жол жакшы, качак да болсо кыз жакшы.
Кайрылып ачар эшикти катуу жаппа.
Кайрымдуу карындаш — түгөнбөгөн казына (болот).
Кайрымсыз хандан көрө, ырбаган жара жакшы.
Кайрымы жок байдан, суусу жок сай жакшы.
Кайсы жактан бороон соксо, ошол жакка калкан тос.
Кайсы жериң ооруса, (Ооруң кайда болсо), жаның ошол жерде.
Кайтып кирер эшикти катуу жаппа.
Кайың эмес, тал эмес арча чалыш, кыргыз эмес, сарт эмес калча чалыш.
Кайын эненин камырынан.
Кайырсыз байдан, ырайымы жок кандан каптап келген сел жакшы.
Кайырсыз катаал хандан көрө, ырбаган жара жакшы.
Кайырчыга да хандын иши түшөт.
Кайыры жок байдан кач, паанасы жок сайдан кач.
Как эткен карга, кук эткен кузгун жок.
Какаары болбой кыш болбойт, катыны болбой эр болбойт.
Какаганга муштаган.
Какаганга муштагандай кылба.
Какса — соксо карыдан. Каткырып күлгөн карыбайт.
Какшык кадырлашты да бузат. Какшык казанда,
калемпир базарда. Калп айтсаң да билип айт.
Какшык сөз кадырлашты да бузат.
Какшыкчылдын түбү какшыйт.

Калаалуу коргон бузулса, калаа болбойт ал кайтып.
Карыган соң жашарбайт, кемпир менен чал кайтып.
Калайык колдогон алп — журт ээси.
Калак кайраттуу болсо, кайык баарына чыдайт.
Калак кайраттуу колдо болсо, кайык бардыгына чыдайт.
Калган ашты батырган, кагылайын курсагым.
Арткан ашты батырган, айланайын курсагым.
Калган ишти кар басат.
Калган кадыр (көңүл) качкан куш, кайрылып келбейт ал кайтып.
Калган көңүл — чыккан жан.
Калем курчу — изденүү менен акылда, достук күчү — бирдик менен жакында.
Калем менен жазганды, балта менен чаба албайсың.
Калемдин учунда найзанын күчү бар.
Калемпир ачуу — туз болбойт.
Калемпир ачуу—туз болбойт, катындар кыңшылап сүйлөп — кыз болбойт.
Калжың менен сөз көбөйөр, жаңжал менен көз көгөрөөр.
Калжыраган сөз канжалайт.
Калпты чындай айтса, чындык чычая качат.
Калк айтса — калп айтпайт.
Калк айтса, калп айтпайт.
Калк кадырына жетүү кымбат, урмат — сыйдан ажыроо — уят.
Калк ордунда, кан тактысында.
Калкка түзөлбөгөн калыпка түзөлбөйт
Калкка эп келсе кан төөсүн соёт.
Калкыңдын көөнүн калтырба, жетсе да колуң жылдызга.
Калкыма нарк болсун, уулума барк болсун деген тура.
Калкынан азган кор тура, каңгыган эр шор тура.
Калкынан азган кор экен, элдүүнүн баары эр экен,
элинен азган жигитке эртелеп өлүм эп экен.
Калмак — кыргыз жоо болсун, кара жаным соо болсун.
Калп — адамдын сөзүн иритет, кайгы — адамдын өзүн чиритет.
Калп — дар, чындык — эм.
Калп — оору, чындык — дары.
Калп — ырыс кесет, кайгы — өмүр кесет.
Калп «ойноп айттым» дейт, ууру «таап алдым» дейт.
Калп адамдын сөзүн иритет, кайгы адамдын өзүн чиритет.
Калп айткан киши жарыбайт.
Калп айтпай абийир ачылбайт, кысталбай малың чачылбайт.
Калп айтып жыргайм дегенче, чындыкты айтып азап чек.
Калп айтып пайда тапкыча, чын айтып зыян тапкан жакшы.
Калп каткырык ыйдан жаман.
Калп каткырык ыйдан жаман. Калп сөз — жандын душманы.
Калп көп, чындык бирөө.
Калп менен жыргал көргөнчө, чындык менен азап чек.
Калп менен көйрөңдүк — өтө калпыс көрүнүш.
Калп сөз жанга жоо, өткүр (кээде мокок) бычак кынга жоо.
Калп сүйүндүргөндөн, чын күйүндүргөн артык.
Калп сүйлөгөн каакы.
Калп сүйлөп жашаганча чын айтып өлгөн жакшы.
Калп сөз — жанга жөө, өткүр бычак — канга жоо.
Калп ырыс кесет.

Калп ырыс кесет, кайгы өмүр кесет.
Калп ырыс кыркат.
Калпка жакын болсоң, жалаасы жугаар, казанга
жакын болсоң көөсү жугаар.
Калпты чындай айткан, аксакты тыңдай кылат.
Калпты чындай айтса, чын чыга качыптыр.
Калпты чындай, аксакты тыңдай кылба.
Калпты чындай, аксакты тыңдай кылып (же айтып).
Калптын арышы кыска.
Калптын өпкөсү калбырдай.
Калптын өмүрү коендун куйругунан кыска.
Калптын казаны кайнабайт
Калптын казаны кайнабайт, дасторкону жайнабайт.
Калптын казаны кайнабайт, калп ырыс кесет
Калптын казаны кайнабайт.
Калптын куйругу кара.
Калптын оозу — мурду кыйшайбайт.
Калптын сөзү суу кечпейт.
Калптын сөзү ушак, чындын сөзү тузак.
Калптын чын сөзү сая кетет.
Калптын чырагынан жарык түшпөс.
Калпты — чынды көп айтып — сеники аша кеттиби,
каза элечек оронуп — меники аша кеттиби.
Калпычы киши элге ишенбейт.
Калпычынын өмүрү коендун куйругунан кыска.
Калпычынын куйругу бир тутам.
Калпычынын чын сөзү да калпка чыгат.
Калпычынын чын сөзү да төгүнгө чыгат.
Калпычынын эртеңи түгөнбөйт
Калың токоч бышкыча, жука токоч күйүп кетет.
Калыңсыз кыз болсо да, каадасыз болбойт.
Калыпсыз кыш болбойт, ойлонбосо иш болбойт.
Калыс арыбайт, калпычы жарыбайт.
Калыс башкарган элде кайгы жок, караөзгөй
башкарган элдин дайны жок.
Калыс канда, кайын жок. Туура канда, тууган жок.
Калыс кар болбойт.
Калыс карыбайт, калпычы жарыбайт.
Калысты калк колдойт.
Калыстыкты элге жаса, камбылдыкты эмгекте жаса!
Кам болгон — кем болбойт,
Каман өлсө тиши калат, адам өлсө иши калат.
Камгак өзүн жанмын дейт, камкөш өзүн канмын дейт.
Камсыз мерген карарган тоону атат.
Камдуу журт жоого кор болбойт.
Камсыз мерген карайган кырды атат.
Камсыздын коюн карышкыр жейт
Камчы болсоң төрт кырдуу бол, жигит болсоң, бир сырдуу бол.
Камчы кайраттуу болсо, катын уяттуу болот.

Камчыңды бирөө чаап берсе, кычышкан колуң
тыйып ал. Көзүңдү бирөө сүйлөп берсе,
кычышкан оозуң жыйып ал.
Камырдан кыл алмак кыйын, молдодон пул алмак кыйын.
Камырдан кыл сууругандай.
Камыш өзүн чий ойлойт, бака өзүн бий ойлойт.
Камышты бош кармасаң колуңду кесет!
Камышы болбой көл болбойт, кайраты болбой эр болбойт.
Кан (улуктун, бектин) башы көпүрө болсо аттап өт.
Кан ак кеңешсе, кул оң көрсөтөр.
Кан болмоктон бек болгун, кадырың болбойт малдан соң.
Кан жакшы болбой, калк жакшы болбойт.
Кан жардыгы эки болбойт.
Кан жолду ат басар, эшек таптар.
Кан үйүнүн тардыгы, кара алачыгымдын кеңдиги.
Кан казанын кармадым, канакей колго жукканы.
Кан казанын көп астым кана колум көөсү.
Кан койнунда калтырап жатканча, кул койнунда кутуруп жат.
Кан койнунда калтырап жатканча, кул койнунда кутуруп жатканың артык.
Кан менен энчисин бирге жыйган ээр — токумун көтөрүп бош калат.
Кан сарайы — кылычтын мизи, камчынын күчү.
Кан тартуусу — тогуз.
Кан төкпөй жеңиш жок, тер төкпөй жемиш жок.
Канаат (же каниет) карын толтурат.
Канаат карын тойдурат.
Канагаттансаң карының тойот.
Канаттууга кактырбай тумшуктууга чокутбай.
Канаттууга кактырбай, камчылууга чаптырбай, тумшуктууга чокутбай.
Канаттуунун баары кыраан эмес, сойлогондун баары жылан эмес.
Канаты менен учкан куйругу менен конот.
Кандай салам берсең, ошондой алик аласың.
Кандай соксоң, андай сок, кара баатыр барында, улак берээр адам жок.
Кандала чакса, бургогө ыйлап көрүшөрсүң.
Кандан ажырасаң да, калктан ажыраба
Кандан, бектен кайра тартпаган.
Кандектин карыганы билинбейт.
Канды кудай ураарда, катыны менен кагышат,
калкы менен чалышат, как башынан бак кетет,
астынан алтын так кетет, ала аскардай бел кетет, андан кийин эл кетет.
Канды кудай урарда катыны менен кабышат, эли менен чабышат.
Кандын башы көпүрө болсо, аттап өт (кээде өтпө).
Кандын башын кан жутат, кардын башын кар жутат.
Кандын да бир татым тузу кемиптир.
Кандын өлүмү — эли терс караганы, алптын өлүмү
— эл алдында уятка калганы.
Кандын каары жаман, жыландын заары жаман.
Кандын каарынан сакта, каракчынын дооматынан сакта.
Кандын кызы кашык кармаса колу жооруйт.
Кандын тагы кандуу болот.
Канжыгалуу кара сеңсел — алгыр кырааны, калкка туу,

баатыр чеңгел — адам кырааны.
Канжыганын катканын каптал билбейт, ат билет.
Канкор каарына алса: — эмне үчүн тамак ичесиң,
— эмне үчүн жашап жүрөсүң? — деп кыйнайт.
Канкор ханды көрбөгөн, ханга токол болсом дейт.
Канча кырып жуусаң да, кара кийиз агарбайт.
Канчалык жаман болсо да, алганыңдан сүрдөйсүң.
Канчалык жоон болсо да, жалгыз жыгач үй болбос.
Канчалык жакшы болсо да, жалгыз жигит бий болбос.
Каны жок калк болбойт.
Капаңды жарыңа айт, калса курбуңа айт.
Капалуунун — кабагына кар жаайт, кайыккандын — мурутуна муз тоңот.
Капарың кимден болсо, кадигиң ошондон.
Капка шибеге ката албайсың, элекке суу сактай албайсың.
Капканчы тилейт түлкүнү, боз балдар тилейт күлкүнү.
Капсалаң болбой жут болбойт, кара өскөй болбой доо болбойт.
Капта болсо, казанга түшөт.
Каптагыны катын билет.
Кар бузулбай — сел болбойт.
Кар да кетээр, кадыр да өтөөр.
Кар төшөнүп таш баспай, тоо таянып түз баспай,
белине саадак байланбай, түн уйкусун төрт
бөлбөй, эрендерге арзан мал кайда?
Кар эресе суу болот, кан белгиси туу болот.
Кар эресе суу болот, карыса сакал куу болот.
Кара атан өлсө союлар, кан ата өлсө коюлар, он
эки айда бир келген кар сонор кайдан табылар.
Кара баш киши алжыса — өз башына күлкү, билги
алжыса — калайыкка күлкү.
Кара болсо болсун, карап турган ал жаман, таруу
болсо болсун, томсоруп турган ал жаман.
Кара далы — эр тандабайт, өлөөр адам — жер тандабайт.
Кара десе кузгундай, жору десе адамдай.
Кара жанга күч келсе, дебегенди деп коёт, жебегенди жеп коёт.
Кара жемсөө адамда калыстык жок.
Кара жерге кар жааса, карды көргөн бир мурат.
Кара жерден кар кетсе, жерди көргөн бир мурат.
Кара жерди жамандаба кайтып бир күн барасың,
калың элди жамандаба каргышына каласың.
Кара жерди жамандаба, башка кайда барасың!
Калың элди жамандаба, каргышына каласың!
Кара зоо боору муз болбойт, карыганда катындар
кыңшылап сүйлөп кыз болбойт.
Кара өзгөй болбой доо болбойт, капсалаң болбой жут болбойт.
Кара өгүз минсем камчым жок, үйгө келсем тынчым жок.
Кара өзгөй болбой, доо болбойт.
Кара өзгөйгө кабылба, жеңемин деп чамынба.
Кара килең болбой, кар кетпейт.
Кара кишинин ачуусу келгенче, сары кишинин жаны чыгат.
Кара көңүл чорт кыял, карматпаган азоо.
Кара куурай көрбөгөн, отун жакпаган.

Кара куш канча кыраан болсо да, бүркүттөн ашпайт.
Кара куш кардына карайт, шумкар чагына карайт.
Кара кыздын агынан эмес, багынан.
Кара кыздын багы билет.
Кара кылар адам жок, кайсалап алар тамак жок.
Кара кылды как жарган — калыс.
Кара кыяк, бетеге казысы экен жылкынын, кара мурут кул жигит ээси экен жылкынын.
Кара мүртөз сакчы болсо, момунду жоого чаптырат.
Кара ниеттин карды тойбойт, кара өзгөйдүн иши оңолбойт.
Кара сууда каймак жок — муз болбосо, кой этинин даамы жок — туз болбосо.
Кара терек жыгылса, калган терек не пайда!?
Кайран башың өткөн соң, карындаш ыйлап не пайда!?
Кара эчкиге жан кайгы, касапчыга май кайгы.
Кара эчкиге жан кайгы, касапчыга мал кайгы.
Карагай болбой чер болбойт, кайратсыз адам эр болбойт.
Карагайга карап тал өсөр, катарына карап мал өсөр.
Караганга чымчык корголөйт.
Караңгы элге каапыр да молдо.
Караңгыда жарык түгөй.
Караңгыда көз табаар, капилеттен сөз табаар
Караңгыны көрбөй, жарык кадырын билбейсиң.
Караңгыны көрбөй, жарыкты ким билет.
Карайлаган там сүзөт.
Каракчы бол, ууру бол, эсеби менен бол.
Каракчы үйүнө кирсе, аял да курал көтөрөт.
Карамыктын даны болгуча, ак буудайдын саманы бол.
Жаман элдин жакшысы болгуча, жакшы элдин жаманы бол.
Каран түн калайыктын башын кошот.
Караңгынын көзү жок, жамандын кулакка сыяр сөзү жок (кээде: айбандын сөзү жок).
Карандай чай — кайрымы жок бай,
Каранын каны чыкканча, сарынын жаны чыгат.
Карап койсо — көргөндөй, күлүп койсо — сүйгөндөй (сырт ашык).
Карап койсо «сүйдү» дебе, күлүп койсо «өптү» дебе.
Карапайым адам — касиеттүү адам.
Карарып, уурум чыкканча, саргарып, жаным чыксын.
Карачайга карап тал өсөр, катарына карап мал өсөр.
Карачу болсоң сүттөн да кара табасың.
Карбаластын казаны катуу кайнап, кам бышат.
Карга бакса куш болбойт, кара темир курч болбойт.
Карга бакса, куш болбойт.
Карга баласын аппагым дейт, кирпичи баласып жумшагым дейт.
Карга баласын «аппагым» дейт.
Карга да эки чокуп, бир карайт.
Карга өзүн куш ойлойт.
Карга карганын көзүн чукубайт.
Карга каркылдап каз болбос катын шыңкылдап кыз болбос.
Карга каркылдап учуп каз болбойт.
Карга карысын ким билет, киши аласын ким табар.

Карга көргөнүн чокуйт, молдо билгенин окуйт.
Карга сүйөт баласын «аппагым» деп, кирпичи сүйөт
баласын «жумшагым» деп.
Карга тарп жебей тоюнбайт.
Карга учуп шумкар болбойт, эшек чуркап тулпар болбойт.
Карга, каркылдап учуп, каз болбойт.
Каргадан тоту туулбайт.
Каргайын десем — жалгыз, каргабайын десем — желмогуз.
Каргайын десем — жалгызсың, каргабайын десем — байкушсуң.
Каргангандын калпы көп.
Карганы алты жылы борго байласа, бир чалымы — жин (же бок) татыйт.
Карганы каз ордуна көтөрсө да, бок чокуганын койбойт.
Карганын «как!» эткени өзүнө кубаныч.
Карганын жашын, кишинин ичин билиш кыйын.
Каргаса кар, жалгаса жамгыр жаайт.
Каргаша болсо кан өлөт.
Каргылуу тайган бар, адамдан чыккан айбан бар.
Каргыш албай, алкыш ал.
Каргыштан өлбөйт, алкыштан тирилбейт.
Каргышты билбесең, бирөөдөн үйрөнбө.
Каргыштын эң жаманы: «өзүң билбе, билгендин тилин алба».
Кардалдуу жерде карындашың болсо, кара жерде кемең жүрөт.
Кардуу жерде какаар бар, карылуу жерде кекээр бар.
Карды ачкан — кара казанды сагалайт.
Карды ачкан — нанга карайт, суукка тоңгон — күнгө (отко) карайт.
Карды ачкан кара казанды сагалайт.
Карды ачкан нанга карайт, суукка тоңгон күнгө карайт.
Карды ачканга калемпир да аш.
Карды калап жаксаң — отуң күйөт, ыркырашып
турсаң — ырысың бүлүнөт.
Карды тойгон канга салам бербейт.
Карды токтун кайгысы жок.
Кардың ач болсо да, казаның кайнап турсун.
Кардың ток болсо, кайратың күч болот,
Кардыңа как болбогон, жумуруңа жук болбойт.
Кардыма ыйлабай, кадырыма ыйлайм.
Кардын башын кар жутат, кандын башын кан жутат.
Кардын какаары бар, эрден чыгаар катындын такоолу бар.
Кардың ачса дыйканга бар, жоо кыстаса баатырга бар.
Кардың ачса карындаш изде.
Каркыра катары менен жүрөр, кадыры билген киши билер.
Карт адам акылга бай, март адам доско бай.
Картандан ыйман кетсе, жаштардан уят кетет.
Картайган карышкырга кандек да үрөт.
Картайганда кайталап, сөздүн курчу азаят.
Ар нерсени көп карап, көздүн курчу азаят.
Картайганча үмүт эскирбейт.
Картайсаң кара жердей болосуң.
Каруу жумшап кармашканча, кыйыр сөз менен кынына кийир.
Каруусуз кишинин кайраты бекер, кайратсыз кишинин айбаты бекер.
Карчыга — учушунан, тулпар — басышынан байкалат.

Карчыгага кушуң түшпөсүн, бакшыга ишиң түшпөсүн.
Карчыгага кушуң түшпөсүн, бакшыга ишиң түшпөсүн!
Кары — жаш болбойт, баш — таш болбойт.
Кары — карынын сөзү дары.
Кары адам — үйдүн куту.
Кары адамды каркыттаган, «Карыя» деген сөз болот (керек).
Кары алжыса — баладай.
Кары алжыса — жаш баладай. Карысы бар үйдүн — карааны чоң.
Кары билет кааданы, карчыга алат сонону.
Кары болбой кап болбойт, кайгысы болбой жан болбойт.
Кары да бол, жаш да бол, кадырлашкын тирүүңдө;
калат бир күн алтын баш казылган көрдүн түбүндө.
Кары жаш болбойт, баш таш болбойт.
Кары канча карыса да, карышкырга амал табат.
Кары карап турбайт, жигит жилик албайт.
Кары келсе — ашка, жаш келсе — ишке.
Кары кызга таң атпайт.
Кары түлкү капканга түшпөйт.
Кары уйкуну сүйөт, жаш күлкүнү сүйөт.
Карыга аш тийсе, жашка иш тиет.
Карыга катуу айтпа, ката кетирсе жаакка чаппа.
Карыган киши таптоодогу куш
Карыган мышыкка, өлүү чычкан туш келет.
Карыган сайын дүнүйө маңдайга келет (көзгө көрүнөт),
Карыганда — көздүн кубаты кетсе, мас болгондо — сөздүн уяты кетет.
Карыганда адам кичирейет, көркү кетип чүгүрөйт.
Карыганда адам таарынчаак болот.
Карыганда берсин дөөлөттү, жаш кезде берсин мээнетти.
Карыганда дүйнө кишинин маңдайыңа келет.
Карыганда дүнүйө маңдайга келет.
Карыганда жан таттуу, жандан дагы мал таттуу.
Карыганда жан таттуу.
Карыганда катын жоо, баркыңды билбейт балаң
жоо, кылыгың жакпайт кызың жоо, кебиң
жакпайт келин жоо, туурадан чыккан тууган
жоо, ошолордун ичинде кантип болот дениң соо.
Карыгандан шумкар туулбайт.
Карыз арасына суу жүрбөйт.
Карыз бергенде — дос, кайра сураганда — кас.
Карыз үн катпай уктатпайт.
Карыз үн катпайт — бирок уктатпайт.
Карыз карыбайт.
Карыз, карызды берүү парыз.
Карыздар болгончо, кайышып жүр.
Карызды отуруп берип, туруп аласың.
Карызсыз кедей — бай кедей.
Карылар жаштыгын ойлоп уктабайт, жаштар
карырын ойлосо уктабайт.
Карылардын жаманы, тарп аңдыган жорудай,
Карылуу үй ырымсыз болбос.

Карылык — коркунуч эмес, өлүм — коркунуч.
Карылык — өмүрдөн, эрдик өлүм артык.
Карылык карты келсе, казган көрдөй, азаматтан
бак тайса — кара жердей.
Карылык каршы келсе казган көрдөй, азаматтан
мал тайса кара жердей.
Карылык коркунуч эмес, өлүм — коркунуч.
Карылыктын алды, жаштыктын арты.
Карын ачты — кайрат качты.
Карынбай малга тойбойт, Улукман жашка тойбойт.
Карыны токтун кайгысы жок.
Карынын кебин (же кеңешин) капка сал.
Карынын кебин капка сал.
Карынын кебин капта сакта, өлүгүн апта сакта.
Карынын сөзү — жамак, жамагы жашоого — сабак.
Карынын сөзү кеп болот, калайыкка эп болот.
Карынын сөзүн капка сал.
Карынын ырымы жаман, суунун ирими жаман.
Карып калган бээден кайгуулга минер ат туулбас.
Карып калган катындан эрөөлгө чыгар эр туулбас.
Карыптык менен карылык, түндүктөн түтүн аңдытат.
Карысаң каруулугуңду айтпа, кемисең байлыгыңды айтпа.
Карысаң мендей бол, кара жердей бол.
Карысаң, мендей бол, өлсөң кара жердей бол.
Карысы бардын — ырысы бар.
Карысы бардын кайыры бар, карысы бардын ырысы бар.
Карысы бардын ырысы бар.
Карысы болбой эл болбойт, тулаңы болбой жер
болбойт.
Карысы болбой, эл болбойт.
Карысы жоктун ырысы жок.
Карысы карап турбайт, жигити жилик албайт.
Карыш — карыш, сөөм — сөөм.
Карыш ажыраган карыганча көрүшпөйт.
Карышкыр арыктыгын билбей, итке жонун үрпүйтөт.
Карышкыр арыктыгын билдирбей, итке жүнүн үрпөйтөт.
Карышкыр бирди жебейт, миңди кырат.
Карышкыр капканда жатып, койго жулунат.
Карышкыр картайса — итке күлкү, молдо картайса митаам түлкү.
Карышкырга кой кайтартпа.
Карышкырды көрсө, эшектин ыйыгы тутулат.
Карышкырды сындасаң, улак байлап кой,
чычканды сынасаң каптагы унга капкан салып кой.
Карышкырдын дөбөтү каарына алса, канчыгынын ырылдаганы кеппи.
Карышкырдын көзү койдо, молдонун көзү аш менен тойдо.
Карыштан сөөм жакын.
Карыш — карыш, сөөм — сөөм.
Карыя өз үйүнө — конок, одоно болсо — жонок.
Карыялуу үйдө — кут, кара бороон болсо — жут.
Карыяны сыйлабаган, карыганда сый көрбөйт
Карыпбай малга тойбоптур, соргок опкоктугун койбоптур.

Касап да өзү, бычак да өзү.
Касапчы энесине сөөк сатат.
Касапчыга мал кайгы, кара эчкиге жан кайгы.
Касташканың уялгандай болсо, кайрып камчы салба.
Касташсаң да, кастын намысын кордобо.
Кастыктын түбү — көмүр, достуктун түбү — өмүр.
Кастын ою — бөлөк, достун ою — жөлөк,
Касыңдан бал жегенче, досундан суу ич.
Касынды жыргалда сына, кашыктап уу береби?!
Досуңду тозокто сына, кайрылып суу береби!?
Ката бизден, кечирим сизден.
Катардан ашсаң да, калктан ашпа.
Катасын танган — эки эсе ката.
Каткалаң болбой жут болбойт.
Катуу басса, «таскак» дейт, акырын басса, «аксак»м дейт.
Катуу жерге как турат, кайраттуу эрге мал турат.
Катуу жерге тал бүтөт, кайраттуу эрге мал бүтөт.
Катуу камчы, заар тил, оор жумуш, тузсуз аш,
шордуулардын энчиси.
Катуу кыштан калган мал олжо, катуу оорудан
калган жан олжо.
Катуу сөз — камчы, жылуу сөз — укурук.
Каяшадан кабак чытыган жаман. Каяшачыл
карыш узабайт. Кеби токмоктун, өзү акмак.
Кекчилдин сөзү кээ болот.
Катуу сөз камчы, жылуу сөз укурук.
Катуудан — тиш, жумшактан — ич.
Катуудан тиш оору жаман, жумшактан ич оору жаман.
Катуудан тиш оору жаман, жумшактан көз оору жаман.
Катуудан тиш оору кыйын (жаман), жумшактан ич оору кыйын (жаман).
Катын — жапаа, ит — упаа.
Катын — карга, бала — сагызган.
Катын албай кайын ал, жакшы көргөн досундун
(тамырдын) атын албай, тайын ал.
Катын албай кайын ал.
Катын алганча отун ал.
Катын алганча, отун ал (же катын алсаң, отун ал),
Катын алсаң дардай, уул тууйт нардай.
Катын алсаң отун ал, бир кучагын ашык ал.
Катын бийликке жетсе азынат.
Катын бузулганда каада урайт.
Катын жакшы — эр жакшы, обозгер жакшы — кан жакшы.
Катын жакшы — эр жакшы.
Катын жаманы эр коруйт, эр жаманы жер коруйт.
Катын ичине кара башыл киши жатат, эрдин ичине
ээр — токуму менен ат батат.
Катын ишин билет, эркек кушун билет.
Катын үчүн, жаман болсо да, бир эркектин
кучагында жатыш жыргал.
Катын өлсө — камчы сап, кайра төшөк жаңырат.
Катын өлсө камчы сап сынган менен тең.

Катын өлсө камчы сап.
Катын калп айтпайт, каңырыш угат.
Катын каяша кылбайт, каяша кылса да болушууга
жараша кылбайт.
Катын кесир күткөндө эрине зыяны тиет.
Катын кыңшылап сүйлөп кыз болбойт.
Катын кыркка чыкса карыды да.
Катын менен айтышкан кызда не сын.
Катын намыс үчүн кара киет
Катын төркүнү төрдөн узайт (же кайтат), эр
төркүнү ирегеден узайт (же кайтат).
Катын төркүнү төрдөн кетет, эр төркүнү ирегеден кетет (же кайтат).
Катын эрден табат, эр пирден табат.
Катын эрден чыкса да элден чыкпайт.
Катын эрди карайт, эр жерди карайт.
Катын эрке болсо, эрине теке болот.
Катын ээн баштаганда доор — кыямат келет.
Катын эрден чыкса чыгат, элден чыкпайт.
Катынга бийлик тийсе, теңирин тааныбайт.
Катынга зарга кара катын айдай көрүнөт,
Катынга кеңеш салса, төркүнүнө кетели дейт.
Катындан башка душман жок, койнуңда жатып билинбейт.
Катындуу жерде челек бар.
Катынды күтүп албаган — күң кылат.
Катынды мээнет чырмаса — каяша айтат эрине,
жардыны мээнет чырмаса — аштыгы чыкпайт жерине.
Катындын (келиндин) тарбиясы башынан.
Катындын кесири — эрге, эрдик — элге.
Катындын чачы узун, акылы кыска,
Катыны жакшы болсо, эли бактылуу болот.
Катыны жакшы жигиттин кайда жүрсө көөнү ток.
Катыны жакшы кор болбойт.
Катыны жамандын казаны сынык, эркеги жамандын бычагы ийри.
Катыны жок үй — жетим, калыстыгы жок бий — жетим.
Катыны жок караңгы үйгө теминет, акылы жок арам сөзгө семирет.
Катыны жок чайдан кач, кайыры жок байдан кач.
Катыны жоктун алтыны жок.
Катыны менен урушкан, кайнына салам бербейт.
Катының долу болсо, замандын тынчтыгынан не пайда.
Катының жаман болсо мейманың кетер, уулуң
жаман болсо ыйманың кетер.
Катының урушчаак болсо, элиң тынч болбосо койсун.
Катыныңды казы бузса, арызыңды кимге айтасың.
Катыным сокур — жаным тынч.
Катып отуруп казы жегиче, кайкайып отуруп сарымсак же.
Качааган айгыр үйрүн түгөтөт, көчөөгөн төрө элин түгөтөт.
Качааган айгыр үйрүн түгөтөт.
Качагандын кесири, жуушаганга тиет.
Качан болсо да аял боорукер келет.
Качан көрсөм тойдон көрөм.
Качкан бакыт кайрылып келбейт.

Качкан да кудай дейт, кууган да кудай дейт.
Качкан да кудай дейт, кууган да кудай дейт.
Буларды жараткан алла кимисинин камын жейт?
Качкан жоого катын бий.
Качкан жоону катын алат.
Качкан кой — бөрүгө той.
Качканга кара жер куурулат.
Качканды айтпай кууганды айт, карадан төрө тууганды айт.
Качкын болуп жүргөнчө, кайрылып келген эр жакшы.
Качмак — куумак эрде бар, көчмөк — конмок элде бар.
Качып кетсең, чачып (шашып) кет.
Качып кетсең, чачып кет.
Качыргандан кач(па), качканды кууба.
Каш коём деп, көзүн чукуп алыптыр.
Каш коёмун деп, көзүн оюп алды.
Кашаа жыгач — чеп эмес.
Кашаң атка камчы жоо, тешик үйгө тамчы жоо.
Кашаң аттан көрө, моюнча тана жакшы.
Кашкулак семиз — карта жок, катын чечен, акыл жок.
Кашкулак семиз — карта жок, катыны жакшы
жигиттин кайда болсо көөнү ток.
Кашкулак семиз, карта жок.
Кашкулакты жонго чапкан сайын күчөйт.
Кашыгы бар чөмүчү барга жалдырайт.
Кашыгы да, чөмүчү да май.
Кашыңда ким отурса, душманың ошол.
Кашык менен көлдү соолто албайсың, кастык
менен элди курута албайсың.
Кашыктап жыйса кап толот.
Кашыктап чогултканды чөмүчтөп чачпа.
Кашын оңдоймун деп, көзүн чукуган.
Каяшачыл карыш узабайт.
Көлөкөдөгү көк күчүк арабаны мен сүйрөп баратам дейт.
Кебек жеген ат байгеде чыкпайт.
Кебетең жаман болсо күзгүдөн көрбө.
Кегиңди ичиңе кат, камчыңды койнуңа кат.
Кедей байга жетем дейт, бай кудайга жетем дейт.
Кедей байга жетем дейт, бай кудайга жетем дейт.
Кедей болсоң, көчүп көр.
Кедей жаңы тон кийсе «кайдан алдың» — дейт.
Бай жаңы тон кийсе, «куттуу болсун» — дейт.
Кедей кызы байга келин болуп барганда:
Куңкулчуңкул мүлжүгөнгө моюн жакшы, карт —
карт чайнаганга карын жакшы» дептир.
Кедей менен бай от болбос, бөрү менен кой дос болбос.
Кедейге коён табылса, коёрго жер табылбайт.
Кедейдин (жардынын) жалгыз атын бөрү жейт.
Кедейдин байы буудай нандан шерине жейт.
Кедейдин бир тойгону — орто байыганы.
Кедейдин жалгыз аты бээ болот, сүйлөгөн сөзү кээ болот.
Кедейдин жалгыз атын ууру алат (бөрү жейт),

Кедейдин кекиргени кээ болот.
Кедейдин келди заманы, байлардын кетти амалы.
Кедейдин эти болсо оту жок, оту болсо эти жок
Кедейдин эчкиси уйга тете.
Кедейлердин эс алганы — музоо кайтарганы.
Кедейлик — кемтик эмес.
Кедейликтен киши өлбөйт, жан кыйналат дебесе.
Кежир жек көрүнөт, элпек эп көрүнөт.
Кезеги келсе — кетмен чап, оролу келсе — орок ор.
Кезеги келсе кетмен чап, орою келсе орок ор.
Кезегинде кечирген — кеңдик.
Көзү жамандын сөзү жаман.
Кең болсоң, кем болбойсуң
Кең бычкан кийим жыртылат.
Кең бычкан кийим жыртылбайт.
Кең жер улуу — кичүүгө тең жер.
Кең кеңешип жыртылат, тар тартышып жыртылат.
Кең пейилдин кени болоор, тар пейилдин ташы болоор.
Кең пейилдүү кемибейт, тар пейилдүү жарыбайт.
Кеңге — кең дүйнө, тарга — тар дүйнө.
Кеңешип кескен бармак оорубайт.
Кеңешип кескен кол оорубайт.
Кеңешчиң болбосо, кабыргаң менен кеңеш.
Кеңешчү болсок ыраак бар.
Кенешээрге киши табылбаса, өз бөркүңө кеңеш.
Кейисе жаның чыдагын, кечинен бер деп өлүмдү.
Кейүү бар — кер тартуу жок.
Кекечтин тилин энеси билет.
Кекилик өз атын өзү чакырат.
Кекиртектен өткөндүн баары тамак.
Кекчил болбой (же болбо), эпчил бол.
Кекчил болбой эпчил бол.
Кекээрден кудай безиптир.
Келбети келгенден кеңеш сура.
Келген — дөөлөт, кеткен — мээнет (же келген — байлык, кеткен — кедейлик).
Келген жериңден кеткен жериң аруу болсун.
Келген журттан көчө элек, келин аты өчө элек.
Келгенче конок уялат, келгенден кийин үй ээси уялат.
Келгенче мейман уялат, келгенден кийин үй ээси уялат.
Келер (же келген) сөздү келин айтат.
Келер сөздү келин айтат.
Келжиректи аңдыбай, кемеңгерди аңды.
Келин жакшы — үйдүн керегеси алтын.
Келин жакшысы — керемет, келин жаманы — кетпес кесик.
Келин жаман эмес, келген жери жаман.
Келин жаманы — кетпес кесик, келин жакшысы — керемет.
Келин келет, кыз чыгат.
Келинди келгенде көр, же тезек терип жүргөндө көр.
Келинди келгенде көр, кемпирди — өлгөндө көр.
Келиндин — аягынан, койчунун — таягынан.

Келиндин баласын кеңешип сүй.
Келиндин бетин ким ачса ошол ысык.
Келиндин бетин ким мурун ачса, ошол ысык көрүнөт.
Келиндин жаман болгону — кереги тийбес ташка
тең, уулдун жаман болгону — апийим ичкен сартка тең.
Келиндүү болсоң кекээр сүйлөбө.
Келип — кетиш туугандыктын белгиси, уруш —
кериш — душмандыктын белгиси.
Келиш — коноктун иши, кетириш — кожоюндун иши.
Келиш — кетиш туугандыктын белгиси.
Кел — келине келгенде келинден мурун кыз тууйт.
Келме кезек — терме тезек.
Келме кезек, терме тезек; бүгүн көргөн эртең жок
Келмек — ирада, кетмек — ижаза.
Келмек — көңүл, кетмек — уруксат.
Келээр (келген) сездү келин да айтат. Кенже
гозонун кебези жок, көп сөздүн мазеси жок.
Кембагал байдан кем эмес, бир айыбы малы жок.
Кембагал болоюн десең, накта алып, насыяга сат.
Оорубай өлөйүн десең, эски дубалдын түбүнө жат.
Кембагал болсоң көчүп көр.
Кембагалды төө үстүнөн ит кабат.
Кемеге түшкөндүн жаны бирге.
Кемеге түшкөндөрдүн (же мингендердин) жаны
бирге (же тилеги бир).
Кемер өзүн жар өйлөйт, акмак өзүн эр ойлойт.
Кемибейм деген кандын бир татым тузу кемиптир.
Кемигинде да бар, керкисинде да бар.
Кемин кийгенден түңүлбө, кементай кийгенден түңүл.
Кемпир менен чал жатат, кейиш менен таң атат.
Жигит менен кыз жатат, жыргал менен таң атат.
Кемпирге — чал, келинге — күйөө, кызга — бозой.
Кемчилиги көптүн кемсинтээри көп
Кемчилигин моюнга албаган, келечегин оюна албайт.
Кемчилик — менден, кечирмек — сенден.
Кемчиликсиз киши болбойт.
Кемчиликти айтпасак, кесепети уланат.
Кен асылы — жерде, сөз асылы — элде.
Кен байлыгы — кең байлык.
Кенди чыккан жеринен каз.
Кенебей жатып, кесилбе.
Кеп (оюн) музоо эмизет, музоо таяк жегизет.
Кеп баштаса, кеп чыгат.
Кеп билген адам — көп билген адам.
Кеп жакшысын кулак билет, кыз жакшысын ынак билет.
Кеп кедөң болду, кедөң неден болду?
Кеп көтөрбөй жакшы бөлбөйт, тер көтөрбөй күлүк болбойт.
Кеп кутулбайт чеченден, мээнет кетпейт бечелден.
Кеп кыйшыгын (же кыйыгын) жүйөчү билет, ичер ашты ээси билет.
Кеп кыйшыгын жүйөчү билет, ичээр ашты ээси билет.
Кеп музоо эмизет, музоо таяк жегизет.

Кеп салбагын маңызга, кейбир кылат башыңды.
Кеп чынынан бузулбайт
Кеперез ичсең кепиниңди даярдап кой.
Кепил болгуча, кемин кий.
Кепилдин кепини күйөт, кээ бирөө ошону сүйөт.
Кепилдин кепини күйөт.
Кепин кийгенден — түңүл, кеменек кийгенден — түңүлбө.
Кепин кийгенден түңүл, кементай кийгенден түңүлбө.
Кепке кемтик болгуча, кеп билгенди ала жүр.
Кептен улам кеп чыгат, кементайдан жүн чыгат.
Кепти көп тыңшаган чечен болот. Көз укпаган бечел болот.
Кепти коюп, кеңешке кел.
Кепти кызыганда, темирди ысыганда.
Кепти сууга сал, мени тууган кылып ал.
Кепти чорт айткандан алыстаба.
Кербен жүрө берет, ит үрө берет.
Керегеде кулак бар,
Керегеде кулак бар, кеңешер болсоң алыс бар.
Керегем сага айтам, келиним сен ук, уугум сага айтам, уулум сен ук
Керегем, сага айтам, келиним, сен ук.
Керегеси кердеп турат, ыңырчагы ырдап турат.
Кереги тийсе тереги жыгылат.
Керек болсо, терек жыгылат.
Керексиз буюмдун ээси болбойт.
Керектүү сөздү кечке айтса да көптүк кылбайт.
Керектүү таштын оордугу жок.
Керектүү таштын орду жок.
Кереч ичсе келиним калбайт беле, жалбыз ичсе жалгызым калбайт беле.
Кери кеткендин сакалы кекиртекке бүтөт.
Кериден ташты көтөргөн, кетет кайран балбан кез.
Кериш — келген бакты кетирээр.
Керишпес келин, урушпас уул болбойт.
Керкини бузсаң кетмен болбойт, чымчык семирп батманга толбойт.
Керкисинде да бар, кемигинде да бар.
Кермекашты алам деп, чалма этектен айрылдым.
Керооз сөздө кырсык көп.
Көрсө барымта, көрбөсө сыйрамта, барып алып кел.
Кесел адам кейикчил.
Кеселди жашырса, өлүм ашкерелейт.
Кесип алса кан чыкпайт.
Кесирдүү баш келген бактыны кетирет.
Кесирдүүдөн сай бою кач, жалакордон жаа бою кач.
Кесирдүүдөн келте оорудай сөз чыгат.
Кесирлүү ооздон кесепеттүү сөз чыгат.
Кескен бычак сөөккө токтойт, кесирлүү сөз жүрөккө токтойт
Кетенчиктеп отуруп да, чокуга чыгууга болот.
Кетер кызды кеңкип кал.
Кетер кыздын керээзи,
Кетилген болот жетилет, күйүттүү кабак ачылат.
Кеткенге кейиген менен айла жок, өлгөнгө өксүгөн менен пайда жок.
Кеткени болот келгендин.

Кетмен менен иштебей, нанды кайдан табасың.
Кетмен чапкан нанын жейт, ууру кылган жанын жейт.
Кетмен чапмак — алмак, салмак, кош айдамак — бармак, келмек.
Кетмен чаппай нан кайда, айраны келди, мал кайда.
Кетмен чаппай нан кайда, чеке терсиз мал кайда?
Кетсе дөөлөт башыңдан — келмеги кыйын ал кайтып,
келе десе бересең — кемитет жанды саргартып.
Кетсе дөөлөт колуңдан, келмеги кыйын ал кайтып.
Кеч жүрө — жүрө түзүлөт.
Кеч калар ишке кар жаайт.
Кеченин тилин энеси билет.
Кечиккен соң, шашканыңдан не пайда.
Кечинде жатып ойлон, эртең менен туруп сүйлө.
Кечинде күн кызарса, келиниң эркек төрөгөндөй
сүйүн, эртең менен күн кызарса, элиңе жоо тийгендей күйүн.
Кечүү билбей кечпе, адамдын сырын билмейинче ишенбе.
Кечүү кечсең жалгыз кеч — жолуң тайгак болбосун,
ууру кылсаң жалгыз кыл — жолдошуң айгак болбосун.
Кечүү таппай өтүгүңдү чечпе.
Кечүүсү болбой суу болбойт, ашуусу болбой тоо болбойт.
Кечки суутмадан жалмаган, эртең мененки ысытмадан куру калбайт.
Кечмеликти кечпейли досум, кечкен соң
(кечишели, кетишпейли) кечели, кечпейли дешпейли досум.
Кечтим байдын кызынан.
Кечээ көргөн бүгүн жок, ушундай экен дүйнө шок.
Кечээгиңиз кээсин чыгар.
Кечээки күндүн алысы жок, эртеңки күндүн жакыны жок.
Кийгени топу, өзү мышык сопу.
Кийиз кимдики болсо, билек ошонуку
Кийиз сатсаң айлыңа сат, бир чекесин салынып жат.
Кийиз сатсаң айлыңа сат, бир этегин жамына жат.
Кийиз чоюлат, кичине чоңоет.
Кийик атып эт бербесе, тоодогусу жакшы.
Кийик атып эт бербесе — тоодогусу жакшы, бээ
саап кымыз бербесе — жоодогусу жакшы.
Кийиктин жүргөн тоосу бийик болсо, көзү кызыл болот.
Кийим менен мактанбай, билим менен мактан.
Кийимдин жакшысы кир көтөрүмдүү, кишинин
жакшысы сөз көтөрүмдүү.
Ким ишенсе ушакка, өзү да түшөт тузакка.
Ким көп окуса, ал көптү билет
Ким кудайга ишенсе, колу — буту кишенде.
Кимди ким көрдү Быржыбайды там басты
Кимди ким көрдү, Байкараны (жеАламанды) таш басты.
Кимди кор тутсаң ошого зар болосуң.
Кимдин башы сулуу десе, таш бака башын көтөрөт имиш.
Кимдин жерин жердесең ошонун ырын ырдайсың
Кимдин жерин жердесең, ошонун ырын ырда.
Кимдин сараң экенин кайырчы билет
Кирбей туруп, чыгаарыңды ойло.
Киргил суу башынан тунат.

Кирерге — жер катуу, кыярга — жан таттуу.
Кирпи баласын «жумшагым» дейт.
Китеп — билим ачкычы.
Китеп — билимдин булагы
Китепсиз дүйнө — жапайылардын дүйнөсү.
Кичи пейилдик — айкөлдүктүн белгиси.
Кичи пейилдүүлүктөн кичирбейсиң.
Кичик чоңоет, кийиз созулат.
Кичине жалаадан чоң балаа чыгат.
Кичине жалкоолук чоң жалкоолукка жеткирет.
Кичине жоолук токуса — уздун чери жазылат,
күйөөлөрү келгенде — кыздын чери жазылат,
балдыздары келгенде — күйөөнүн чери жазылат,
аны көрүп турганда — бирөөнүн чери жазылат.
Кичине төөнүн жүгү билинбейт.
Кичинеге чоңсунба, асмандагы айга кол сунба.
Кичинеге чоңсунба, салба күчүң.
Кичинекей таш да килейген башты жарат.
Кичүү болгуча иттин күчүгү бол.
Кичүүнү сыйлабаган, улууну урматтабайт.
Кичүүсүндө салам жок, улуусунда алик жок.
Киши акылы — кишен менен тушоо, өз акылың —
өзүң менен тамыр.
Киши аласы ичинде, аны сыртынан билиш кыйын.
Киши аты — терчил, киши кийими — кирчил.
Киши аты терчил, киши кийими кирчил.
Киши болор кишинин киши менен иши бар, киши
болбос кишинин киши менен неси бар.
Киши дүйнөгө түркүк болбойт
Киши жаманы кирип чыкканча билинет, өз
жаманың өлгөнчө билинбейт.
Киши өзү тойсо да, көзү тойбойт.
Киши өлөт, жакшылыгы калат.
Киши кишинин баркын көбүнчө айрыларда билет.
Киши сүйлөшкөнчө, жылкы кишенешкенче.
Киши сыры анын иштеген ишинен билинет.
Киши уулу эсиргенде, анын арты кырсык алып келет.
Киши эмес киши сөз эмес сөздү сүйлөйт.
Кишиге киши тең эмес, чийкиге бышык тең эмес.
Кишиге көр казсаң, кең каз.
Кишиге ор казсаң тайыз каз, өзүң ыргып чыгарга.
Кишиге ор казсаң, өзүң түшөрсүң.
Кишенеген айгырдын үйрүн көр, чиренген жигиттин үйүн көр.
Кишини ичинен бил, ичинен биле албасаң ишинен бил.
Кишини өлтүрсөң, таанып өлтүр.
Кишини киши аксатат.
Кишинин аты терчил.
Кишинин баарын өз нүкумуң менен ченебегин
Кишинин жумшагын киши жейт, жыгачтын жумшагын курт жейт.
Кишинин өз майы өзүнө эм.
Кишинин өзүнө караба, сөзүнө кара.

Кишинин кишиси бар, бышуунун чийкиси бар.
р. Кишинин кулагын кессең, бирөөгө кийиз кескенче көрүнбөйт.
Кишинин шайтаны киши.
Күбөлүү сөз никелүү зайынтай.
Күбөлүү сөз — никелүү катын (зайыптай).
Күз — күрөш, жаз — жарыш.
Күз — талаш маалы.
Күзгү күчүңдү күйөөңө бербе, жазгы күчүңдү атаңды өлтүргөндөн да аяба.
Күзгү күчүңдү күйөөңө бербе.
Күзгү муздун күзгүдөйүнөн качпа, жазгы муздун жабыктайынан кач.
Күзгүгө үйүр — боюн түзөйт, күмөн болгон — оюн түзөйт
Күзүндө үркүп калат, жазында илкип калат.
Күзүндө чыгынбаган, кышында жылынбайт.
Күзөттө көзүң илинсе жоого өзүн илинесиң.
Күңгө күлө бакса, бир штандык бөз сурайт.
Күңдүн көтүндө күмүш жылтылдайт.
Күүсү жанбас заман жок, күчү кайтпас адам жок.
Күйбөгөнү күл болду, көрбөгөнү көр болду.
Күйгөн катын — кошокчул (же күйгөн катын — кошокчу).
Күйгөн катын кошокчул болот.
Күйгөн менен өткөнгө өкүнгөн болбос.
Күйөө — жүз жылдык, куда — миң жылдык.
Күйүттү күйүп ызала, кырсыкты эмгектенип табала.
Күйөөнү пайгамбарым сыйлаптыр.
Күйөө карыса — жээн.
Күйөө карыса жээн болот.
Күйөө келсе — кыз даяр, жүйөө келсе — баш даяр.
Күйөө келсе, кыз даяр.
Күйөөгө жетпей кыз тынбайт.
Күйөөң жаман болсо кызыңдан көр, келиниң жаман болсо уулуңдан көр.
Күйөөңдүн көөнүн кирдетпе, күнүгө бизди тилдетпе.
Күйөөнүн аты менен күл ташы.
Күйөөсү молдо болсо, аялы ушакчы.
Күкүк өз атын өзү чакырат.
Күкүктүн доошун эшитпей күн жайылып ачылбайт,
күйүттүү болгон адамдын күндө добушу басылбайт.
Күл жигит — ээси экен жылкынын.
Күлбө карыга, келет башыңа.
Күлгөнгө күттүрбөй өзүм барам деген ушул.
Күлгөндү билбесен, ыржайба.
Күлгөндү сурасаң билгени бар, ыйлаганды сурасаң өлгөнү бар.
Күлгөндүн баары дос эмес, урушкандын баары кас эмес.
Күлгөндүн билгени бар, ыйлагандын көкүрөгүнө түйгөнү (же муңу) бар.
Күлгөндүн билгени бар.
Күлү додо болбоо жаман.
Күлүк ат чапкан сайын арбытат.
Күлүк жардыга туулуп, байга токтойт.
Күлүк күнүндө, тулпар тушунда.
Күлүк озбой, сулуу озбой, бак озот.
Күлүккө күн салгыча, байталга бак берсин.

Күлүктү табына келтирген — саяпкер, кушту
кыраан кылган — мүнүшкөр.
Күлүктү табына келтирген — саяпкер, кушту
кыраан кылган — мүнүшкөр.
Күлүктү таптайт саяпкер, сүрөөгө алат талапкер.
Күлүктөн күлүк өтөт, күйүкпөгөнү марага жетет.
Күлүктөн күлүк чыкса — төрт аягы тыбырайт.
Чеченден чечен чыкса — оозу — мурду кыбырайт.
Күлүп киргенден түнүлбө, күңгүрөнүп чыккандан түңүл.
Күлүп сүйлөгөн кишиден түңүл, тийип туруп жааган күндөн түңүл.
Күлүп сүйлөгөн адамдан корк, күлүмсүрөп жааган жамгырдан корк.
Күлүп сүйлөгөн кишиден түңүл, тийип жааган күндөн түңүл.
Күлүп сүйлөгөндөн түңүл, күн тийип жаагандан түңүл.
Күлкү — ден соолуктун мүлкү.
Күлкү — өмүргө күлазык.
Күлкү ден соолуктун — мүлкү.
Күлкүдөн — күлкү, кайгыдан — кайгы чыгат.
Күлкүдөн да жаш чыгат.
Күлкүдөн өлгөндүн арманы жок.
Күмүш үйлүү кыз чөп алачыктагы атасынан үмүт кылат.
Күмүш сахналуу чылым чегейин десең — эски
шаарга бар, кайып болуп өлүп кетейин десең — пиян базарга бар.
Күмүш ээр ак кабат, ат жоорутар болгон соң — күмүшүн алып отко жак,
күйүшөр тууган болбосо — күлүмсүрөп жатка жак.
Күн жаабаса жер гүлдөбөйт, кумга тиккен жыгач бүрдөбөйт.
Күн жаз, эт аз.
Күн жаманга да жакшыга да бирдей тиет.
Күн караган — суукка тоңот, бай караган — ачтан өлөт.
Күн караган суукка тоңот, бай караган (ачтан өлөт) оңолбойт.
Күн кызарып чыкса — элиңди жоо чапкандай күйүн,
күн кызарып батса, катының уул тапкандай сүйүн.
Күң саткан жерин төркүнсүйт.
Күн тийген жердин күкүгү.
Күн тийген жердин чоросу.
Күн тийип туруп жааган күндөн түңүл, күнгүрөнүп
сүйлөгөн кишиден түңүл.
Күн чубактоо — жалкоолуктун белгиси.
Күндү бузган ала булут, элди бузган ушакчы чуут.
Күндүзкү аштын (же тамактын) ортогу көп.
Күндүк жолго чыксаң, айлык азык ал.
Күндүк өмүрүң болсо (калса), түштүгүнө жорго мин.
Күндүк өмүрүң болсо, түштүгүңө жорго мин.
Күндө келген — күл ууртайт, айда келген — май ууртайт.
Күндө Мамай чабылбайт, мендей кемпир табылбайт.
Күндө тийгендей күн белем, айда тийгендей ай белем.
Күндө тийгендей Күн эмес.
Күндө эт жеген киши мал күтөбү (күтпөйт), айына
бир жолу эт жебеген киши жан күтөбү (күтпөйт)
Күндө эт жеген киши мал күтөбү, айында эт жеген
киши жан күтөбү?
Күнү — күйүшкөн жоо, абысын — андышкан жоо.

Күнү бүтпөгөндүн, ырысы түгөнбөйт. Кыргызда хан өлөт.
Күнүмдүк ишке кайгырба, түбөлүк ишке кайгыр.
Күнөө кылбас киши жок — актанса да, сыр
алдырбас киши жок — мактанса да,
алтын көрсө периште жолдон чыгар.
Күрүч (же шалы) сугарганда, күрмөк кошо суу ичет.
Күрүчтүн (шалынын) аркасы (бээнеси) менен күрмөк суу ичет.
Күрүчтүн арты менен күрмөк суу ичет.
Күрөк кайда болсо, баштык ошондо.
Күрөккө бок жокпу — бок табылат.
Күрөктүн издегени — бок, боктун издегени — күрөк.
Күч — биримдикте.
Күч айласын билбеген көчтө көлүк өлтүрөт.
Күч акылга баш иет.
Күч атасын тааныбайт.
Күч бербеген тулпардан, сүт берген уй жакшы.
Күч бербеген тулпардан, сүтүн берген уй жакшы.
Күч бирдикте.
Күч кетет, билим кетпейт.
Күч күйөө жатканын калыңга тогойт.
Күч күйөө уктаганын калыңга тогойт.
Күч эшиктен кирсе, адилдик түндүктөн чыгат.
Күчүңдү күлкүгө кетирбе, асылыңды эрмекке чаппа.
Күчүңдү тилиңден чыгарбай, ишиңден чыгар.
Күчүңө ишенбе, ишиңе ишен.
Күчүңдү тилиңе (тишиңе) (ден) чыгарба, ишиңе (ден) чыгар.
Күчүнө ишенген күчүркөнбөйт.
Күчтү күч токтотот, сөздү сез токтотот.
Күчтүү болсоң жердей бол — баарын чыдап
көтөргөн, таза болсоң суудай бол — баарын жууп кетирген.
Күчтүү болсоң, жердей бол — баарын чыдап көтөргөн.
Күчтүү күчөнсө, күчүнө келет, күчү жок күчөнсө, бели мертинет.
Күчтүү күчсүздү жеңет.
Күчтүү менен күрөшпө, таалайлуу менен тартышпа.
Күчтүү менен күрөшпө, түптүү менен тирешпе.
Күчтүү шамал же отту өчүрөт, же күчөтөт.
Күчтүүнүн күнү тууса, күлөөгөчтүн алды катат.
Күчтүн аздыгынан эмес, курсактын ачтыгынан.
Көбүнө шүгүр, азына канаат кыл.
Көбүрөөк билгиң келсе, аз укта
Көгөөндөн бий койсоң, көзүңдү оюп жейт.
Көгөөндөн бий койсоң, көтөнүңдү оюп жейт.
Көз — коркок, кол — баатыр.
Көз — чырдын уясы, көңүл — сырдын уясы.
Көз байлыкты эңсейт, көңүл чындыкты эңсейт.
Көз жалтанган зор ишти кол бүтүрөт.
Көз жетпеген жерге сөз жетет.
Көз карыса да, көөдөн карыбайт.
Көз көрбөсө, жүрөк сүйбөйт.
Көз көргөндү, көңүл тилейт.
Көз көрүп кызыкканды кол баса албайт.

Көз көрсө, көңүл айныйт.
Көз көрсө, көңүл каалайт.
Көз — коркок, кол — баатыр.
Көз менен көргөн — чын, кулак менен уккан — күмөн.
Көз менен көргөн чын.
Көз сокурун дарыласа болот, көңүл сокурун дарылап болбойт.
Көз учу менен көздөбө, зыян болот көзүңө,
Тил учунан сүйлөбө, зыяны келет өзүңө.
Көзгө айтылган ак сөздү — көмө чаппа,
Көшөкөр түлкү көп сөздү — көмүскө бакпа.
Көздөн кетсе да, көңүлдөн кетпейт.
Көздүн көргөнүнөн кулактын укканы көп.
Көздүн курчу болот, сөздүн мурчу болот.
Көздүн сокуру көрөт, көкүрөктүн сокуру көрбөйт.
Көздөн аткан ок таамай, орундуу айткан кеп таамай.
Көздөн кетет, жүрөктөн кетпейт.
Көздөн көңүл көрөгөч.
Көзү ачык көптү көрөт.
Көзү бозоргон там сүзөт.
Көзү жок көгөөн, башы жок балапан.
Көзү жокко көргөзсө да, билбейт.
Көзү жоктун өзү жок.
Көзү жоктун теңири бар.
Көзү сокурга жолуксаң — жолук, көкүрөгү сокурга жолукпа.
Көзү сокурдан көңүлү сокур жаман.
Көзүң ооруса колуңду тый, ичиң ооруса оозуңду тый.
Көзүң ооруса колуңду тый, ичиң ооруса тамагыңды тый.
Көзүң чалыр болсо да, сөзүң, кыңыр болбосун.
Көзүңдөн оюң алыс көрөт.
Көзүңө чөп салган, душмандыктын белгиси.
Көзүм барда «дурус» деген сөз укпай, көзүм жокто «сонунуңду» не кылам.
Көзүм көрбөсө, көтүмдү бөрү жесин.
Көзсүз күнүң өтөөр, элсиз күнүң өтпөс.
Көңүл — сөздүн сандыгы.
Көңүл каалабаса, себеп көп. Көңүл — сөздүн сандыгы.
Көңүл картабайт, көз картаят.
Көңүл ооруткан — наадандык, көңүл көтөргөн — адамдык.
Көңүлдүү коңшуга ызалуу сөз айтпа.
Көңүлдөгү сырды көз билдирет.
Көңүлү бузук башкалардан айып издейт.
Көңүлү куунактын өмүрү узак.
Көңүлү тынар көп элдин (көпчүлүк), көзгө толор (токтоор) эр чыкса.
Көңүлүңө жакканды, дүлөй да угат.
Көңүлүм келсе көлдөймүн, келбесе такыр чөлдөймүн.
Көңүлсүз көздөн жаш чыкпайт.
Көйнөгү башканын көөнү башка, чапаны башканын санаасы башка.
Көйнөгү кирдин көөнү кир.
Көйнөгү көөлүүнүн тамагы майлуу.
Көйнөгү экөө болсо, көңүлү төртөө.
Көйнөк берсең бу жайда, көлөкө болот ти жайда.
Көйнөк тердебесе, талаа гүлдөбөйт.

Көйнөктүн кири жууса кетет, көңүлдүн кири айтса кетет.
Көйнөктүн кири жууса кетет, көкүрөктүн дартын
(көңүлдүн кири) айтса кетет.
Көйрөң ат минсе чабат.
Көөдөнү жукадан, чөнтөгү жука артык.
Көөлдөгөн киши көңүлгө карабайт.
Көөрүктүн оту тутанбайт, көп жагынан жел чыкса.
Көк байтал минген — сергек, көгүчкөн аткан — мерген.
Көк байтал минген сергексийт, көгүчкөн аткан мергенсийт.
Көк жал сөзү митедей. Көл таянычы жер, көсөм таянычы эл.
Көк итти көп ит талаптыр.
Көкүрөгү сокур менен алгыча, көзү сокур менен алсын.
Көкүрөгүн жоготкондон көзүн жоготкон артык
Көкүрөк ачык болсо — көңүл ачык болот, көңүлүң
каш болсо — ичкениң таш болот.
Көкүрөк чечен болсо, көзү көрүп не кылат.
Көкүрөктө бөлбөсө, көк ийне бакыр (байкуш)
канетсин, көптөгөн штер бириксе, көр (сокур)
ит бакыр (байкуш) канетсин.
Көкөлөй учат көк кытан, дүнүйө жалган бир тутам.
Көкөтөйдүн ашы бул, көп жаңжалдын башы бул.
Көкөтөйдүн ашы — көп жаңжалдын башы.
Көктө жарык жылдыз көп, кара сууда кундуз көп.
Көктөгөн жетилет да, жетилген кетилет.
Көктөн тилегеним жерден табылды
Көл таянычы — жер, көсөм таянычы — эл.
Көл толгондо чайпалат.
Көл чайкалса көбүгү бетине чыгат, эл чайкалса —
тенгеги четине чыгат.
Көл чайпалса көбүгү бетине чыгат, эл чайпалса
тенгеги чегине чыгат.
Көлгө кушуң түшпөсүн, жаманга ишиң түшпөсүн.
Көлдү бороон толкутат, элди эси жок толкутат.
Көлдү көрбөгөн көлчүккө таңыркайт.
Көлдө жүргөн коңур каз, чөлдүн баркын билеби.
Чөлдө жүргөн музоо баш, көлдүн баркын билеби.
Атасы топко кирбеген, сөздүн баркын билеби.
Көлдү бороон толкутат, элди эселек толкутат.
Көлүгүнө жараша — жүгү.
Көлүнөн безген каз оңбос, элинен безген эр оңбос.
Көлөкөгө карап, тон бычпайт.
Көлөкөгө тон бычкан
Көлөкөдө жаткан ит, күндү көрүп үрөт
Көлөкөңдү кууба, жел менен жарышпа.
Көлтөйгөн лөк — көгөргөн (түпсүз) көлдөй көк болот.
Көлчүк өзүн көл ойлойт.
Көмүр өчүрүп көө болгон, бир токойго ээ болот (болгон).
Көмүрчүгө темирчи үйүр.
Көмүскө достон көрүнөө душман артык
Көнбөгөн бейишиңен, көнгөн тозогум артык.
Көнбөгөн жер — көрүстөн, көнгөн жер кемби бейиштен.

Көп — коркутат, терең — батырат.
Көп адашпайт, көлөкө карматпайт
Көп акмактын агасы болгончо, бир акылмандын иниси бол.
Көп акча көздү көр кылат.
Көп алгың келсе, көп иште.
Көп аткандан мерген болбойт, көп сүйлөгөндөн чечен болбойт.
Көп аялдуунун кокую көп.
Көп баатырдан жоо кетет, көи чеченден доо кетет.
Көп байкаган көсөм, сөз байкаган чечен.
Көп бар жерде сын бар, сын бар жерде чын бар.
Көп баскан адам, бок басат.
Көп баскан аяк бок басат.
Көп баскан аяк чок басат.
Көп бергенден аз берген; кечиктирбей бат берген (артык).
Көп бергенден тез берген артык.
Көп бергендин көөнү билет, аз бергендин өзү билет.
Көп берекетке көп аракет керек.
Көп билген — нуска бөлөт, көп иштеген — уста болот.
Көп билген аз сүйлөйт, аз билген көп сөз сүйлөйт.
Көп билсең да, көптөн артык билбейсиң.
Көп бириксе көл болот, көл каптаса сел болот.
Көп бириксе токчулук.
Көп дабыш кошулса, бир дабышты жок кылат.
Көп душманың болсо, көз ирмебес эр болгун.
Көп жашаган билбейт, көптү көргөн билет.
Көп жашаган куу (же карт) түлкү капканга түшпөй койчу эмес.
Көп жашаган не билет, көптү көргөн шо билет.
Көп жашта эмес, башта.
Көп жойлогон куу түлкү, колго түшпөй койчу эмес.
Көп жойлогон түлкү ачтан өлөт.
Көп жойлогон түлкү капканга түшөт.
Көп жойлогон түлкү капканга түшпөй койбойт
Көп жылкынын ичинде, жетим кулун билинбейт.
Көп ичинде оосурган көтүм сенден түңүлдүм
(көрдү — жерди көп жейсиң, мен да сенден түңүлдүм).
Көп ичкендин көөнү билет, аз ичкендин пейли билет.
Көп иштесең, көсөм болорсуң.
Көп үйлөсө жел болот, көп ыйласа сел болот.
Көп каз башсыз учпайт.
Көп кайгырган - дартка чалынат.
Көп карынын ичинде бир бала болсө, даана болот,
көп баланын ичинде бир кары болсо, бала болот.
Көп көлдөтөт, аз чөлдөтөт.
Көп көтөрбөй, жакшы болбойт, төр көтөрбөй күлүк
болбойт, кой союлбай этке тойбойт.
Көп көчүрүлгөн дарак бүрдөбөйт.
Көп менен көргөн — той.
Көп менен көргөнгө өкүнүч жок.
Көп ойногон катындын бир ажалы чөптөн.
Көп окуган көптү билет.
Көп ооз сүйлөсө, бир ооз тек турат.

Көп сүйүнгөн — катуу кайгыраар.
Көп сүйлөгөн жигиттин бир ажалы көптөн.
Көп сүйлөгөн маңгилер, көзгө кирген тикендей.
Көп сөз — бок сөз.
Көп сөз — көмүр, аз сөз — алтын.
Көп сөз ич көптүрөт,
Көп сөз чөп сөз.
Көп суур ийин казбайт, ийин казса да кең казбайт.
Көп тамчыдан көл болот
Көп түкүрсө — көл, көл толкуса — сел.
Көп түкүрсө көл болот, көл толкуса сел болот.
Көп түкүрсө, көл болот.
Көп төксөң кыкты, түшүм болот мыкты.
Көп тыңдаган аз сүйлөйт.
Көп тыңша, аз сүйлө
Көп уктаган көптөн кур калат.
Көп чогулса калмак каны—Ажаанды кармайт,
Көп чогулса көл болот.
Көп ыйлаактын көзү жаман, көп сүйлөөктүн сөзү жаман.
Көпкө аз түтпөйт.
Көпкө белгилүүнү келиштирип айтуу кыйын.
Көпкө кан чачпа, топко көө тартпа.
Көпкө кубанба, азга ыйлаба.
Көпкө ык келсе, кан төөсүн соет.
Көпкөн жигит (же киши) басыгынан байкалат.
Көпкөн жигит (уул) көп сүйлөйт, чечен жигит бап сүйлөйт.
Көпкөн жигит көп сүйлөйт, чечен жигит эп сүйлөйт.
Көпкөн киши басышынан байкалат.
Көпкөн, көпкөндүн өлүмү (же жазасы) көптөн.
Көпкөндүн көчүгүнөн чыгат.
Көпсөң — жарыларсың, толсоң — төгүлөрсүң.
Көптү азайтмак оңой, азды көбөйтмөк кыйын
Көптү жамандаган көмүүсүз калат.
Көптү көрбөй көсөм болбойт, көп сүйлөбөй чечен болбойт.
Көптү көргөн, көнөктүн түбүн тешкен.
Көптү көргөндөн сөз оку, көөнөрбөс кылып бөз току.
Көптүн көзү көрөгөч.
Көптүн көөнүн эриткен көрөңгөлүү сөз болот.
Көптүн оозу күбөлүү да дубалуу.
Көптүн пикири — көрөгөчтүн өзү.
Көптүн тилеги — көл.
Көптөгөн кыз аткарат, өмдөгөн жоо качырат.
Көптөн үмүт эткен аздан куру калат.
Көптөн качкан көмүүсүз калат.
Көптөн көп акыл чыгат.
Көпчүл болсоң өсөсүң, кекчил болсон — өчөсүң.
Көпчүлүк бар (болгон) жерде токчулук бар (болот).
Көпчүлүк бир уучтан берсе тойгузат,
көпчүлүк бир муштан берсе өлтүрөт.
Көпчүлүк деген көл да.

Көпчүлүк камын ойлосоң — озосуң, өз камынды ойлосоң — тозосуң.
Көпчүлүк көөлөсө, сараң бай төөсүн соёт.
Көпчүлүк жөөлөсө, канкор кан өкүмүн коёт.
Көрбөгөнгө көтөн таң, көк ала итке куйрук таң.
Көрбөгөн көздөн тамдын тешиги жакшы.
Көрбөгөн ой — чукур көп.
Көрбөгөн төөнү да көрбөйт.
Көрбөйт деп ууру кылба, укпайт деп ушак айтпа.
Көрбөйт деп, ууру кылба.
Көрбөс (же көрбөгөн) төөнү да көрбөйт.
Көрбөстү көрбөй көзүңө сак бол, айтпасты айтпай оозуңа сак бол.
Көргө — көрсөтпө, керге — угузба.
Көргөн — көргөнүн кылат, көсөө — түрткөнүн кылат.
Көргөн көздү уккан кулак жеңиптир.
Көргөн көргөнүн кылат, көсөө түрткөнүн кылат.
Көргөнү жаман бергенин алат (же доолайт).
Көргөнүңдөн — көрө элегиң көп, укканыңдан уга элегиң көп.
Көргөнүңдөн көрө элегиң көп.
Көргөнүн жазбай так айтат, ырчылардын устасы.
Көрүнгөн адамдан карыз сурабай жүр. Карыздан башы чыкпаган адам айыкпас дартка жолугат.
Көрүнгөн өз эмес, өз бирдей эмес.
Көрүнгөн тоону бийик дебе, аракет кылсаң чыгасың.
Көпсүнгөн жоону кыйын дебе, кайрат кылсаң жыгасың.
Көрүнгөн тоонун ыраагы жок.
Көрүнгөнгө ыйлаган көзсүз калат.
Көрүнөө зордук — башкы кордук.
Көрөөр күнү бардын, ичээр суусу болот
Көрө — көрө көсөм болот, сүйлөй — сүйлөй чечен болот.
Көркөм өнөр — касиеттүү күч.
Көрктүүнү көрүп алганча, сүйгөнүңдү сурап ал.
Көрктүүнү көрүп алганча, тектүүнү сурап ал.
Көрпөнү күндө күбүсө — түлкү, түлкүнү күндө күбүсө — күлкү.
Көрсө — барымта, көрбөсө — сыйрымта, барып алып кел.
Көсөө — кудай буйругу, сакал — иттин куйругу.
Көсөө түндө сүйүнөт, катыны сулуу күндө сүйүнөт.
Көсөө узун болсо кол күйбөйт, көп молдо болсо, жол тийбейт.
Көсөө узун болсо, кол күйбөйт.
Көсөөнү (ууруну) үйгө киргизбе, көчүгүн жерге тийгизбе.
Көсөөнүн акылы түштөн кийин кирет.
Көсөөнүн акылы түштөн кийин.
Көсөм чыккан адамдар, көрөңгөлүү сабаадай.
Кандай салса түз кетер, карга жүргөн чанадай.
Көтөнү бөлөктү көктөсө болбойт, жатыны бөлөктү жамаса болбойт.
Көтөрүлбөй жакшы жүр, элге келген убакта.
Көтөрүм көтөрүлсө, көч алдын бербейт.
Көтөрүп сууга салган жаман, көз салбаган тууган жаман.
Көч жүрө албай токтолот, көз учкан бийик бел чыкса.
Көч жүрө — жүрө түзөлөт
Көчүктү кыскан бай болот
Көчүп кордук кылганча конуп турук кыл.

Көчөрман болсо, журтту жамандайт.
Көчөт тиккен көлөкөлөйт.
Көчкүдөн сагызган гана кутулуптур.
Көчкөн журттун баркын, конгон журтуңда билесиң.
Көчкөн журттун кадыры конгон журтта өтөт.
Көчкөндөн — отун артат, өлгөндөн — катын артат.
Көч — көчтөн кабар келсе, уйкунун тынчы кетет.
Көчмөк, конмок жерге сын. Качмак, куумак эрге сын.
Көчсө — көттө, консо — четте.
Коён — коңулчул, теке — тоочул.
Коён өз көлөкөсүнөн коркот.
Коён көлөкөсүнөн коркот.
Коён териси бир күнү чарыкка чыдаптыр.
Коёндон корккон аюуга жолугат.
Коёнду жатагына чейин билет.
Коёнду камыш өлтүрөт, азаматты намыс өлтүрөт.
Коёнду камыш өлтүрөт, эрди намыс өлтүрөт.
Коёнду камыш, эрди намыс өлтүрөт
Коёнду көп коркутса — арстан болот.
Коёнду кубалай берсе баатыр боло баштайт.
Коёндун кош кабыргасын барда аяйынбы, жокто аяйынбы.
Коёндун териси бир жыл чарыкка чыдаптыр
Коёндун териси деле бир күн чарыкка чыдаптыр.
Кожонун бергенин коюнга сал.
Кожонун ичинде кожосу бар, кээ кожонун үйүндө молдосу бар.
Кожонун өзү тойсо да көзү тойбойт
Кожонун курсагы ток, кулу менен иши жок.
Кожосу колго түшсө, кошоматчы кайда барат.
Кожоюн — коноктун малайы.
Кожоюн корк этет, малайдын жүрөгү болк этет.
Козголбой жатып өлгөнчө, козголуп жатып өл.
Козусунда сүткө тойбогон, токтусунда түрткүсүн койбойт.
Козусунда тойбогон, токтусунда да уңчулугун койбос.
Коңшу жакшы болсо, сокур кыз эр табат.
Коңшуң көр болсо көзүңдү кыс.
Корооңо сак бол, коңшуңду ууру тутпа.
Коңшуң көр болсо, көзүңдү кысып жүр.
Коңшуң коркок болсо, өзүңдү үркүтүп өлтүрөт.
Коңшулуктун белгиси — алыш — бериш,
досчулуктун белгиси — барыш — келиш.
Коңшунун азары болсо да, безери болбойт.
Коңшунун өрдөгү да каздай, катыны да кыздай.
Коңшунун ити коншуну тиштебейт.
Коңшусу жаман үйүн сатат.
Кой аксагы менен жүз.
Кой аксагы менен миң.
Кой баккан конок күтөт.
Кой дедим калдым балаага.
Кой жеген бөрү коңулда, койчусу калды куугунга.
Кой жеген бөрү кобулда, кооз бөрү чуулда.
Кой жеген бөрү коңулда, койчусу калды куугунга.

Кой үстүнө торгой жумурткалаган заман.
Кой өрүшү короодон.
Кой каргышы бөрүгө жетпейт.
Кой көтөрөт өлүмдү, журт көтөрөт көңүлдү.
Кой оозунан чөп албаган момун.
Кой семизи — койчудан.
Кой уурдаган, төө уурдайт.
Койго — бычак, кызга — кучак.
Койдон койдун неси артык (кем)? Кол башындай
эти артык (кем) Эрден эрдин неси артык (кем)?
Эптеп айткан сөзү артык (кем).
Койду ала кыркса, жүндүн берекеси болбойт.
Койду кортук бузат.
Койду курбан бүлдүрөт, элди султан бүлдүрөт.
Койду серке баштайт, оюнду эрке баштайт.
Койдун койдон неси артык—кол башындай эти
артык, эрдин эрден неси артык — эптүү айткан сөзү артык.
Койлуу катын куйрук жейт, эрдүү катын таяк жейт.
Койнуңан төгүлсө, кончуңа.
Койчу көп болсо, кой арам өлөт.
Койчунун — таягынан, келиндин — аягынан.
Койчунун кызы кой келгенде иш кылат
Кокуй коңшудан качып кутул.
Кокуй менен кой багат.
Кокуйдун үстүнө алат эми башталды.
Кокуйдун кошкон кошогу, наалаттын салган төшөгү.
Колго түшкөн коёнду, коё берген болобу.
Колдоо бар алтындын баркы жок.
Колдо жоктун айынан, колтойгон уулум бой жүрөт.
Колдо жоктун кордугу чоң.
Колдон келбеске асылып, жетпести кууган менен да болбойт.
Колдон мал, аяктан аш кетсе — өлүм.
Колдон намыс кеткенче, канжыгага баш байла.
Колдон намысты кетиргенче, башты кетирген артык
Колдон намысты кетиргенче, канжыгадан баш бериш керек.
Колдошконду кудайым колдойт.
Колдун беш манжасы (бармагы) тең эмес.
Колдун кири жууса кетет, көңүлдүн кири жуусаң да кетпейт.
Коломтону кошо келсе жер болот, алачыкты кошо
келсе айыл болот, айылды кошо келсе калдайган калың эл болот.
Колу ачыктын жолу ачык.
Колу байлангандын тили байланбайт.
Колу жетпеген кудайчыл.
Колу жок— кор, буту жок— зар.
Колу жокко найзанын кереги эмне.
Колу кыймылдабагандын, оозу да кыймылдабайт.
Колу кыймылдагандын оозу кыймылдайт.
Колу кысканын, тону кыска.
Колу менен берип, аягы менен суу болот.
Колу менен жасаган, мойну менен тартат.
Колу менен иштебеген оозу менен орок орот.

Колу менен иштеген мойну менен көтөрөт.
Колу ойногондун оозу ойнойт.
Колу устанын сөзү нуска.
Колуң көтөрбөс чокморду белиңе байланба.
Колуң менен иштебей, оозуң менен орок орбо.
Колуң менен кылсаң, мойнуң менен көтөрөрсүң.
Колуң менен кылсаң мойнуң менен тартарсың.
Колуңда болсо жакын көп.
Колуңдан келбес жумушту, оюң менен бүтүрбө,
алыстан келээр коноктун, кабарын укпай күтүнбө.
Колуңдан келбес жумушту, оюң менен бүтүрбө.
Колуңдан келип турганда бөйпөңдөп, бак тайган күнү баса берген киши дос болбойт.
Колуң жетпесе, колтугуңду созбо.
Колунан иш, тилинен сөз качып кутулбайт.
Колунан кара таш келбейт, элдин баарын мен билем дейт.
Колуңда жүрүп билинбейт — камчыдан артык курал жок,
койнуңда жүрүп билинбейт — катындан артык тууган (же душман) жок.
Колунда жок — комсок, койнунда жок эрсээк.
Колунда иши бардын кайырмагы сууда.
Колунда талканы бар бала — сүйгүнчүктүү.
Колунда токочу (же талканы) бар бала сүйгүнчүктүү.
Колго түшкөн баатырдын башын чабыш — канкордук.
Комуз сынды — ыр жок, көңүл сынды — сыр жок.
Комузчу комузчуну көрсө, колу калтырайт.
Конокко колуңда барыңды бер.
Конгон жерге коргон сал, түнөгөн жерге түркүк как.
Коно жатпай кепке тойбойт, кой союлбай этке тойбойт.
Коногу күчтүү болсо, кожосун бийлейт.
Коногу пейил күтсө, үй ээси капа болот.
Коногум үйүңдү ойлой отур, кулу—бийиңди ким билет.
Коногум сен «эт» дебегин, мен «кет» дебейин.
Конок — болжолсуз, өлүм — сураксыз.
Конок (мейман) кирсе эшиктен, ырыскы кирет тешиктен.
Конок «тойбодум» дебейт, «сойбоду» дейт.
Конок аз олтуруп, көп сынайт.
Конок айтып келбейт, өлүм кам жедирбейт.
Конок айтып келбейт, өлүм сурап келбейт.
Конок бар жерде береке бар.
Конок бир күн консо — кут, эки күн консо — жут.
Конок бышты десе, ала бакандын башындагы эт да бышат.
Конок бышты десе, алабакандагы эт бышат.
Конок деген койдон жоош, козу сойсо жей берет.
Конок үч болсун, үчтөн ашса жүз болсун.
Конок каадасы кылгыла.
Конок койдон жоош, май берсе жей берет.
Конок койдон жоош, май берсе жейт, суу берсе ичет.
Конок койдон жоош.
Конок конбой кетпейт, чакырып кондурганга жетпейт.
Конок конгон жеринде оор, таш түшкөн жеринде оор.
Конок конокту сүйбөйт, үй ээси баарын да сүйбөйт.

Конок конокту сүйбөйт, үй ээси баарын сүйбөйт.
Конок тандап конот, ууру жашынып уурдайт.
Конокко аш кой, эки колун бош кой.
Конокко жатып жаздык, ийилип төшөк боло көр.
Коноктон коруганың кокуйга жем.
Конокту аткар, башыңды куткар.
Конокту аткар, балаадан куткар.
Коноктун алдына (конокко) аш кой, эки колун бош кой.
Коноктун атасын эт өлтүрүптүр, чечектин атасын бит өлтүрүптүр.
Коноктун да өз ырыскысы бар.
Коноорундан мурда конушуңду камда.
Конуш акысын төө кайтарат.
Конуш алгыча, өрүш ал.
Конуш алгыча, коңшу ал.
Конуш издебе, кошуна изде.
Конуш тандаардан мурда коңшу танда.
Кообуң кайдан болсо, катарың ошондон.
Коогадан теңир сактаар.
Коогалуу күн кезек күттүрбөйт.
Коон үзгөндө жолдош элек, бозо сүзгөндө унуткансыңбы.
Коон коондон көрүп ыраң алат.
Коончуга бочоктун зарылдыгы жок.
Коргондуу жердин ору бар, улуктун катта зору бар,
экинин бири болбогон кембагал элдин шору бар.
Коргону бөлөк көктөлбөйт, көңүл бөлөк эптелбейт.
Кордук — оору, муңдук — өлүм, зарлык — жокчулук.
Кордук өмүрдөн, эрдик өлүм артык.
Корккон көлөкөсүнөн да коркот.
Коркконго бир ок да көп, баатырга жүз ок да аз.
Коркконго дабыштын баары жоо.
Коркконго кош көрүнөт, кошогу менен беш көрүнөт.
Коркконго кош көрүнөт.
Корккондон баатыр болот.
Корккондон жүрөк айрылбайт, кубангандан маңдай жарылбайт.
Корккондун көзү чоң, акмактын сөзү чоң.
Коркок жанын сактайт, чоркок малын бакпайт.
Коркок иттин капканынан үргөнү катуу
Коркок кандын башында туулга турбас.
Коркок көзгө кыпын үйүр.
Коркок мактанса — колдон өлөт.
Коркок миң өлөт, баатыр бир өлөт.
Коркок чындап корксо, өз кулагынан өзү коркот имиш.
Коркокко кой башы кош көрүнөт.
Коркокко кош көрүнөт
Коркокко кырга чыккан жалгыз тал жоо көрүнөт.
Коркокту үч жолу коркутсаң, баатыр болот.
Коркокту өлүм өзү издеп табат.
Коркоктун — аты Жообасар.
Коркоктун асылы болгончо, баатырдын жесири бол.
Коркоктун баары корунчаак.
Коркоктун барынан жогу!

Коркоктуң иши так болот.
Коркпогондон корк, уялбагандан уял.
Корксо да кой өлөт, коркпосо да кой өлөт.
Коркунучтан келе элегинде корк.
Корооңо сак бол, коңшуңду ууру тутпа.
Коросон бычак кол кесет.
Кортуң кочкор төл бузат, куйту киши эл бузат.
Котур — колдон, жоор — жондон.
Котур ташы койнунда.
Котур төө чычырканакка сөйкөнсө, кычуусу канат.
Котурдун үстүнө чыйкан, кокуйдун үстүнө наалат.
Корукчу коон түгөтөт.
Кочкор болор козунун маңдай жагы дөң болот.
Кошконго үйүр эмес, сүйгөнгө үйүр.
Кошомат кой сойдурат же кошоматка кой соёт.
Кошоматка кой соёт.
Кошоматчыга кой сойдурба.
Кошуна — кошунанын күзгүсү.
Кошуна болсоң — жөлөк бол, болбосоң — бөлөк бол.
Кошунаң сокур болсо, бир көзүңдү жуумп өт.
Кошунаң сокур болсо, бир көзүңдү кысып өт.
Кою барга сарт келди, кою жокко дарт келди.
Кою бирге — короолош, буудайы бирге — ороолош.
Кою бирге короолош, эгиндери ороолош.
Кою көптүн ою көп.
Коюн алдырган короосуна сак болот (же короосун бекитти).
Коюндан төгүлсө, кончко.
Куда болгуча кулу — бийиңди сураш, куда болгондон кийин кул да болсо сыйлаш.
Кудага алыстан сыйлаш.
Кудаң алыс болсо, сыйлуу болосуң, кудаң жакын болсо, чырлуу болосуң.
Кудай берген бактыны кудай кыркты.
Кудай берген кишиге кудай урган киши асылат.
Кудай берейин десе эки кулагын тең кесип берет.
Кудай берейин десе, казынасы кенен.
Кудай бирөө, кезек экөө.
Кудай деген кул ачка өлбөйт.
Кудай деген кул өлбөйт, тамекиден пул өнбөйт.
Кудай кошкон куда болот, пайгамбар кошкон дос болот.
Кудай кошкон куда болот. Байгамбар кошкон дос болот.
Теңир кошкон теңтуш болот, ата тапкан кайын болот.
Кудай кулум десе, байгамбар чычып жиберет.
Кудай кулум десе, Мухаммет үмөтүм дебей турган чарасы жок.
Кудай кулум десе, Пайгамбар үмөтүм дебей, айласы канча!
Кудай кулум десе, Пайгамбар үмөтүм дебеске аргасы жок.
Кудай кылайын десе кулду баш кылат, ак падышаны кара кылат.
Кудай кылганга кудай урган теңелет.
Кудай кылды, куш кылды, курган эрге туш кылды.
Кудай кылса кубаарыңдын акысы барбы.
Кудай кылса, кайкы бээ жорго болот.
Кудай кылса, кубаарыңдын акысы жок.
Кудай малыңды алса да, абийириңди албасын.

Кудай сактаган токтуну бөрү жебейт.
Кудай сүйгөн куда, пайгамбар сүйгөн дос болот.
Кудай ураар жигитке кумгандай жүрөк жаралат.
Кудай ураар кишиге, кумгандай жүрөк пайда болот.
Кудай урар кишини кырк биринде таз кылат.
Кудай урганды кошо ур.
Кудай чоң, кудайдан соң дүйнө чоң.
Кудайга ишенген курсагы тойбойт.
Кудайга ишенген жөө калат.
Кудайга ишенген куру калат.
Кудайга сунган кол жетпейт, падышага айткан сөз өтпөйт.
Кудайга сунган кол жетпейт.
Кудайдан коркпогондон корк.
Кудайды көрбөсөң, акылың менен тааны.
Кудайдын каргышы тийген жыгачты тегирмендин шакылдагы кылат.
Кудайдын «ме» деген үнү угулбайт, берген колу көрүнбөйт.
Кудайдын бергенин билбейт, урганын билет.
Кудайдын буйругу кумдан көп, аны аткарган адам жок.
Кудайдын буйругу чачтан (же кумдан) көп, аны кылган (аткарган) киши жок.
Кудайдын буйругусуз кумурсканын бели сынбайт.
Кудайдын күнү кумдан көп, буюрганын жашайсың.
Насип кылган ашыңдын, буюрганын ашайсың.
Кудайдын күнү кумдан көп, буюрганын жашайсың.
Кудайдын көзү түшкөнгө, пайгамбардын сөзү түшөт.
Кудайдын кулагы сүйүнсүн.
Кудайчынын куржуну толбойт.
Кудайыңа ишенсең, жөө каласың.
Куда —сөөктүн кызыгы — барып, келиш.
Кудукка талкан чалууга болбойт.
Кудукка таш салууга болбойт.
Кудукту көз жеткен жерден каз.
Кузгун тарп көрбөсө, жүрө албайт.
Кузгунга куда болсоң жегениң тарп болор.
Кузгундуку куу жыгачтын башында, бөрүнүкү тең орток.
Куйма кулакка айтсаң, куюп алат, акма кулакка айтсаң, агып кетет.
Куйтунун үйү күйөт.
Куйтунун сөзүн — куп дебе.
Кул жеймин дейт куйрукту, кудай билет буйрукту.
Кул күмүш тапса, коёрго жер таппайт.
Кул кулду тааныйт, шарыят жолду тааныйт.
Кул кутурса байын урат, ит кутурса ээсин кабат.
Кул кутурса кудукка кайырмак салат.
Кул кутурса кудукка түкүрөт.
Кул кутурса, өтүгү менен төргө өтөт.
Кул менен жеген каймак кустурбай койбойт.
Кулак уккан сасык сөз, жүрөккө барып муз болот.
Кулак уккан сасык сөз, курсакка барып муз болот.
Кулак укканды көз көрбөй койбойт.
Кулак укканды, көз көрөт.
Кулак укса суук сөз, курсакка барып муз болот.
Кулак укса, курсак кайнайт.

Кулакка кирген сасык сөз жүрөккө барып бир тиет
Кулактан кирген суук сөз (заар тил), (кулак уккан
сасык сөз), курсакка (жүрөккө) барып муз болот.
Кулактан кирген заар тил, курсакка барып муз болот.
Кулактан кирген суук сөз жүрөккө барып муз болот.
Кулактууга кеп айтса, кулагынын кашында.
Кулаксызга кеп айтса, куу бакырдын башында.
Кулактууга сөз айтса, кулагынын түбүндө,
кулаксызга сөз айтса, куу какырдын түбүндө.
Кулалы жыйып куш кылган, куранды жыйып журт кылган.
Кулалыдай салпактап миң жыл өмүр сүргөнчө,
барчындай асманда чалкып, бир жыл өмүр сүр.
Кулан кудукка түшсө, кур бака айгыр.
Куланды үйрөткөн эр, кулжаны эңген бүркүт.
Куландын тиши — курчтун мизи.
Кулда кулак жок.
Кулдай иштеп, хандай жаша.
Кулдун башы мукул, аягы — тукул.
Кулдун жаны иттин жаны менен тең.
Кулдун мойну жоон, күчү жок, курсагы бир тойсо, дүйнө менен иши жок.
Кулжанын куулугу «түшөт» деп, түлкү ачка өлүптүр.
Кулпу күчтүү эмес, ачкыч күчтүү.
Кулча иштеп, бийче же (ич).
Кум жыйылып таш болбойт, кул жыйылып баш болбойт.
Кум кулакка куйсаң болбойт.
Кумарга ууру жолдош.
Кумардын түбү — өкүнүч.
Кумурска бириксе, арстанды да алат.
Кумурска да төөнүн өркөчүнө чыккысы келет.
Кумурска кичинекей болсо да, кайраты тоо аңтарат.
Кумурсканын уюгуна жыгач салба (же көөлөбө).
Кунаажын көзүн сүзбөсө, букачар мурдун да чүйрүбөйт.
Кунаажын көзүн сүзсө, бука жибин үзөт.
Кунаажын көзүн сүзбөсө, бука мурунтугун үзбөйт.
Купуя сөз — эл жобо күткөн жырым.
Кур аякка бата жүрбөс, экөө бирөөнү күтпөс.
Курал иштебейт, уста иштейт,
Курама темир курч болот.
Куран кудайдын тили дешет.
Курандын сөзү — кудайдын сөзү.
Кургак сөз там жарат, куру кайрат баш жарат.
Курдаштын кудайы бир.
Курсагы ач курушат, акылы аз урушат.
Курсагы ачкан — урушчаак.
Курсак ачканда көз киртеет.
Курсак ток болсо, колун, (же тилиң) шок болот.
Куру жүлүш — күлүшпү, куру жүрүш — жүрүшпү.
Куру аякка бата жүрбөйт.
Куру кайгыдан пайда чыкпас, кайгыңды кайгы экен деп эч ким укпас.
Куру кайрат баш жарат, кур кыйкырык таш жарат.
Куру кайрат баш жарат.

Куру намыс көрк бербейт.
Куру сөз курсак тойгузбайт, куру кеп кулакты
тойгузбайт. (Куру сөз кулакка жакпайт).
Куру сөздөн (соодадан) маани чыкпайт.
Куру сөздөн май чыкпайт, курумшудан тон чыкпайт.
Куру суудан май чыкпайт,
Куру суудан май чыкпайт, куру сөздөн маани чыкпайт.
Куру убададан курсак тойбойт.
Куру жерден өрт чыкпайт.
Курч кетилет, чарыкка кармаса жетилет.
Куттуу үйдөн кур чыкпа.
Куттуу конок келсе, кой эгиз табат, кутсуз конок
келсе, койго карышкыр чабат.
Кутургандан кутулгандын өзү — акыл.
Куу алган кушка сын жок.
Куу түлкү капканга кош буттап түшөт.
Куубаш болчу жигитке, туубас катын жолугат,
Кууга куу намаз шамда жолуксун.
Кууган да кудай дейт, качкан да кудай дейт.
Куур тондун ичинде куурасын жигит өлбөсүн, тери
тондун ичинде тердесин жигит өлбөсүн.
Куураган кезде кумар жазуу — кудай берген ырыскы менен тең.
Куурай чыкпас куу такыр, куурай чыгып бергенде кулан чуркап өтө албайт.
Куурайды бирден сындырган оңой, тобу менен сындырмак кыйын.
Куурдактын акесин төө сойгондо көрөрсүң.
Куучуюп бай болгончо, колу ачык кедей бол.
Куш баласы кырымга карайт, ит баласы жырымга карайт.
Куш жаңылса (ып) торго түшөт. Эр жаңылса (ып) (жыгылып) колго түшөт.
Куш жаңылса, торго түшөт, эр жаңылса колго түшөт.
Куш жемге алданат, адам сөзгө алданат.
Куш жемине кайрылат, эр элине кайрылат.
Куш жемине какабайт.
Куш канаты менен конот, гүлдөр ысыкта соолот, жокчулукту эмгек жоет.
Куш канаты менен учуп, куйругу менен конот.
Куш төрөсү — буудайык, ит төрөсү — кумайык.
Кушта сүт жок, кудай өзү асырайт.
Кушту жырткыч кылган тырмагы, кишини сүрдүү кылган мансабы.
Куштун алганынан салганы кызык.
Куштун да туулган уясы бар.
Куштун сырын мүнүшкөр билет.
Кушу жоктун турумтайы — шумкар, аты жоктун жаман тайы — тулпар.
Куюшканга кыпчылган боктой болбо.
Куюшканга кыпчылган боктой.
Куюшканга кыпчылган тезектей болду.
Кыбыр киши жадатат, шыбыр сөз шектентет.
Кыбыраган (кыймылдаган, жүрө — жүрө) кыр ашат.
Кыбыраган кыр ашат.
Кыбыраган кыраң ашат.
Кыдыр назар кылбай, эшек базарында далдалчы.
Кыз — башка үйдүн жарыгы.
Кыз — конок.

Кыз — кырк жылкы, эркек бала — ырыскы.
Кыз баласы — кызыктырат, уул баласы — ууктурат.
Кыз боозуп энесин коркутат (болбо).
Кыз деген буйлалаган төө.
Кыз жакшысы — жакадагы кундуз.
Кыз жакшысы чалкакка тийген айдай, чыныга куйган майдай.
Кыз жаманы — кыроо, кыз жакшысы — кымбат.
Кыз жаманы— кыроо, уул жаманы — уйгак, келин жаманы — кетпес кезик.
Кыз жети жашка келгенде энесин жергеге кошот.
Кыз жыргаар жерине ыйлап барат.
Кыз жыргаар жерине ыйлап кетет.
Кыз өлсө — кырчындай башы кыйылат, жигит өлсө —
үч кун жалын, үч күн чок, үч күндөн кийин көздөн жаш тыйылат.
Кыз калыңсыз болсо да, каадасыз болбойт.
Кыз күлүндөсө — кубангандык, санаа тынчыса — жубангандык.
Кыз конок, бүгүн өз үйүндө, эртең башка бирөөнүн үйүндө.
Кыз кылыгы менен жакшы, ийне учугу менен жакшы.
Кыз кылыксыз болбойт.
Кыз Кырымга (Крым) жеткизет, уул Урумга (Үрүмчү) жеткизет.
Кыз маалында — бары жакшы, жаман катын кайдан чыгат.
Кыз сулуусу калмакта, сөз кычкылы саякта.
Кыз турган үйдө кыл жатпайт.
Кыз туудум — кыялын кошо туубадым, уул туудум — уздугун кошо туубадым.
Кыз уяты — тартуу, ат уяты — сатуу,
Кыз экенде — кызыл кыз, жаман катын кайдан чыкты ?
Кыз экенде баары жакшы, жаман катын кайдан чыгат?
Кыз энеден үлгү албаса чоркок болот, уул атадан үлгү албаса коркок болот.
Кызара жортсоң, агара бөртөсүң (же саргара жортсоң, кызара бөртөсүң).
Кызаргандын баары манат болот, кылган иштин баары адат болот.
Кызга катылган кедей болот.
Кызга кырк үйдөн тыюу, кымызга — бишкек.
Кызга тийген кедей болот.
Кызганба тамак, кызгансаң — таяк.
Кызганган да күң, куру калган да күң.
Кызганчаактыкын кызыл ит жейт.
Кызганчаактын ашы ич оорутат.
Кыздан жаман нерсе жок: өзгө эрибей, жатка эрийт,
туздан жаман нерсе жок: майга эрибей, сууга эрийт.
Кыздуу болсоң — көздүү бол.
Кыздуу жерде — кыякчы, кымыздуу жерде — аякчы.
Кыздуу үй кылыктуу.
Кыздуу үйгө — ырчы.
Кыздуу үйдө - кыңыр сүйлөбө, уулдуу үйдө - узун сүйлөбө.
Кыздуу киши кыр ашат.
Кызды берсең корго бер, кызды алсаң зордоп ал.
Кызды өпсөң — алма, шекер, бал татыйт.
Кызды сураганга бер, кымызды ичкенге бер.
Кыздын баары эле жакшы, жаман катын кайдан чыгат.
Кыздын жаманы иттен чыгарат.
Кыздын көзү кызылда.
Кыздын көңүлү (же көөнү) кызылда.

Кыздын кыздай болгону.
Кыздын кырк чачы улуу.
Кыздын кыя тартып басканы — кыйбасына сөз айтканы.
Кыздын сыры төркүнгө маалим.
Кыздын сырын төркүнү билет.
Кыздын төрүндө болгуча уулдун улагасында бол.
Кыздын эркеси — биттин сиркеси.
Кызмат — колдун кири.
Кызматыңа карай урматың.
Кызуу кандуулук менен убада бербе.
Кызууну кымыз чыгарат.
Кызы бар үй — кымызы бар саба.
Кызы бар үй — кыялдуу үй.
Кызы бар үйдө кыл жатпайт.
Кызы бардын назы бар.
Кызы бардын ыракаты бар.
Кызы жаман болсо—жаш дейт, баласы жаман болсо — мас дейт.
Кызыганды кымыз чыгарат.
Кызың жаман болсо, жети атаңа жетээр,
«аттигиниң ай» деп өмүрүң өтөөр.
Кызый — кызый кыздын койнуна кириптир.
Кызык сөз кызыганда чыгат.
Кызыл козуга өткөргөн соодагерлердей болбо.
Кызыл от кысыр болбойт (же калбайт).
Кызыл от кысыр калбайт, кысырак кулун салбайт.
Кызыл — ала кекиртект кыйла жерге секиртет.
Кызылды кийим дебеңер — ашта — тойдо кийилер,
кызды балам дебеңер — кайда өлгөнүн ким билер.
Кызылдын баары шайы эмес, сарынын баары май эмес.
Кызыл —кызыл кекиртект, кыйла жерге секиртет.
Кызыл —кызыл кыялар, кыргыз талга уялаар,
акыр заман болгондо такыясын колго алып, кыз жигитти кубалаар.
Кызым кылыгыңан табаарсың.
Кызым, колумдан учурган кушум.
Кызыма ак халат жарашпайт, ага жакшы жигит жанашат.
Кызымдын кулагына алтын сырга.
Кыңыр иш — кырк жылдан кийин билинет.
Кыйкыргандан коркпо, кылтыйгандан корк.
Кыймылдаган кыр ашат.
Кыйнаган да тил, сыйлаган да тил.
Кыйналганда киши өзүнүн ким экенин таанытат.
Кыйналып табылган ырыскы - баалуу
Кыйналыштын артында жеңилдиги болот.
Кыйнап минген атыңды, суук сууга сугарба.
Жаман — жакшы кеп болсо, өз оозундан чыгарба.
Кыйшык болсо да жол жакшы, калы болсо да кыз жакшы.
Кыйшык болсо да көз жакшы, сокур болсо да уз жакшы.
Кыйшык иш кырк жылдан кийин да билинбей койбойт.
Кыйыктаса жумурткадан кыр табылат.
Кыйындыкта жолдошуңду сакта, максаттуу иштен качпа.
Кыйынчылык башка түшкөндө эски тааныш эске түшөт.

Кыйыштырып каласаң—отун жанаар.
Кыламыктан бут сынат, буламыктан тиш сынат.
Кылар ишти кылып коюп, кыл жип менен бууп коюп.
Кыларга иши жок, саларга кушу жок.
Кылганың бирөө үчүн, үйрөнгөнүң өзүң үчүн.
Кылгылыкты кылып коюп, кымызга сууну куюп коюп, кыл жип менен бууп коюп.
Кылды бакандай кылып көрсөтөт.
Кылмыштуу катын эрине жорго, кийгени торко.
Кылымга кеткен сөз калды, өзгөлөр кетип, өз калды.
Кылып ичкен — кыйын аш, кыдырып ичкен — оңой аш.
Кылыч — бирди, тил — миңди жыгат
Кылыч — курал эмес, акыл — курал.
Кылыч жарасы — бүтөт, тил жарасы — бүтпөйт.
Кылыч кында турса — кылча пайдасы жок,
кырдаалы келсе — кызын берсе да табылбайт.
Кылыч кындан чыкпаса, мусулман динден чыгат.
Кылычтуу коркокту союлдуу баатыр жеңет.
Кылычты ар ким байланат, чабарына келгенде, кандай киши шайланат.
Кылычы курчтун кыйыры бек.
Кылычынан кан тамганды, тилинен бал тамган жеңиптир.
Кымбат сөз кыска айтылат.
Кымыз — кишинин каны, эт — кишинин жаны, тооч — тоют, жарма — оокат.
Кымыздан эки кесе ичкен — муңдук, айрандан эки кесе ичкен — шумдук.
Кымызды — ичкенге.
Кымыздуу үй — назар, кыздуу үй — базар.
Кымыздуу үйдө — аякчы, кыздуу үйдө — кыякчы.
Кымызды ичкенге, кызды сураганга бер
Кымызды ким ичейин дебесин, кызды ким кучактайын дебесин!
Кымызды ким ичпесин дейсиң, кызды ким сүйбөсүн дейсиң?
Кымыз — кишинин каны, эт — кишинин жаны.
Кымынды үйдөй, кылды тоодой көрсөтөт.
Кына ташка чыгат, байлык башка жугат.
Кыныккан киши тыныкпайт.
Кыпындан жалын чыгат, оюндан от чыгат.
Кыраан учаарында, күлүк чуркаарында сынына чыгат.
Кыргоол кызыл болот, куйругу узун болот.
Кыргыек келбей күз болбойт, кыямга келбей иш болбойт.
Кыргыз байыса катын алат, өзбек байыса там салат.
Кыргыз болуп туулган соң, кыргыз боло билели.
Кыргыз сынчы келет, казак ырчы келет.
Кыргызда — айран көп, оруста — майрам көп.
Кыргызды артка тарткан — кайдыгерлик.
Кыргыздыкы — кырк жылда.
Кыргыздын атасын эт өлтүргөн.
Кыргыздын шорпосу кырк жылда ооз күйгүзөт.
Кыргызда кан өлөт.
Кырдаалың барда жигиттер, кызыгып ишке жарагын.
Кырк (миң) күнкү сыпайкерчиликтен (мырзачылыктан),
бир күнкү бакырчылык (иш) артык.
Кырк жыл кыргын болсо да, бейажал чымын өлбөйт.
Кырк кадам бастырган кыяматтык жолдош.

Кырк киши — бир жакта, кыңыр киши — бир жакта.
Кырк күнкү сыпайкерчиликтен (же мырзалыктан) бир күнкү бакырчылык артык.
Кырк эчкиге сексен теке.
Кыркында кырдан аша албас.
Кырманды кырк таптаган аз.
Кырсык — каш — кабактын ортосунда.
Кырсык — кырсыкты ээрчите жүрөт.
Кырсык аяк астынан табылгандай, бакыт да айттырып келбейт.
Кырсык деген аяк астында.
Кырсык жалгыз келбейт.
Кырсык чалар жигиттин жалгыз атын ууру алат.
Кырсыкты «кайдан» деп болобу? Кырсыкты «кайдан» десе болбойт.
Кырсыкты адам баласы күн мурунтан билбейт.
Кырсыкты болжоп болбойт.
Кырчаңгыга кырчаңгы үйүр.
Кырчаңгынын таскагы кызыганда чыгат.
Кыса (же кысас) кыяматка кетпейт.
Кысасыз кыямат жок.
Кыска жип байлоого жетпейт, малы жок жайлоого көчпөйт.
Кыска жип же байлоого келбейт, же күрмөөгө келбейт.
Кыска сөз чүйүндүү болот. (Кыска сөздүн көп мааниси бар).
Кысыр уй мөөрөк болот.
Кытай кыйнаганына төө кайтартат.
Кытыгысы келсе, кычыша бербейби?
Кыш азыгын жайда камда
Кыш арабанды дайында (шайла), жай чанаңды дайында (шайла).
Кыш деген айттырбай келет.
Кыш кырга конбо, жаз сайга конбо.
Кышкы суукта куу сакта, жазгы чөлдө суу сакта.
Кышта көрсөң камылга, келерки күздө табылга.
Кыштак сураган кыз кыша (камыш) каланып отурган төркүнүнөн үмүт кылат.
Кыштын камын жазда ойло.
Кыштын камын жайда көр, жайдын камын кышта көр.
Кышын кышына кынаштырган, ташын ташына кынаштырат.
Кышында арабанды дайында, жайында чанаңды дайында.
Кыюусун билип таптаса, кыраан чүйлү каз алат.
Кыя тартып сууруса — күлөсү (илеби) болот кылычтын.
Кыябын таап сөз айтса, көнбөгөн адам болобу.
Кыяматтын кабы жарылат.
Кыял — алтын, ой — күмүш.
Кыялаган кыр ашат.
Кыялаган кырга чыгат.
Кыялданган (же кыялдагы) тилекти кыстаган турмуш бийлейт.
Кыялданган тилекти кыстаган турмуш жеңет.
Кыялдуу короо, кооз бак, эмгекчил эрдин колунан.
Кыямат кайым кайда экен, аттан айрылган жерде экен.
Кыямат — кайым кайда десе, аттан айрылган жерде тура.
Кыян өзүн сел ойлойт, коркок өзүн эр ойлойт.
Кыянаттык кылсаң, кумурска да чагат.
Кыяны тосуп көч алат, эр өлтүрүп өч алат.
Кээ бирөө жайын айтам деп, баарын айтат.

Кээде жигит төө минет, кээде жигит жөө жүрөт,
төө мингенде жигитти, төбөсүнө көтөрүп тегеректеп эл жүрөт.
Жөө жүргөндө жигитти, жөлөгү жок байкуш деп, жөөлөсүнтүп эл күлөт.
«Мага» дегенди эрин эптүү айтат.
«Мен мында» деп кыйкырба, кайда жүрсөң эл көрөт.
«Мен» деген чөл, «биз» деген көл.
Маанасы жок сайдан без.
Маанасы жок сайдан кеч, кайыры жок байдан кеч.
Маанидарлар маселде, маселе сөздөр китепте, мааниге жетмек мээнетте.
Мааниси болбой макал болбойт.
Маараганга жарагандын бардыгы эле кой болот.
Мазары жакын тайынбайт, базары жакын байыбайт.
Маңдай жарылган — баатыр, таңдай жарылган — чечен.
Маңдайлашып айтышса — чечендин чери жазылат.
Маңыз сөздүн маанайы пас, куру чечендин пайдасы аз.
Маңызданып чечен болбойсуң, мактанып бай болбойсуң.
Май жок, ун болсо, казан сурап келип куймак куюп берет элем.
Май кармаган бармагын жалайт, жыгач кармаган чамынды жалайт.
Май кармаган бармагын жалайт.
Май оозго токтобойт, жибек ийинге токтобойт.
Май сасыса — туз сыйпайт, туз сасыса — не сыйпайт?
Май талканды ичине жаккан киши жейт.
Майда жандык көзгө көрүнбөйт.
Майдадан — ири курулат, учкундан — жалын тутанат.
Майдадан ири курулат, учкундан жалын тутанат,
Майдан колум жооруду, көптөн көңүлүм ооруду.
Майдын сызыгын, кептин кызыгын айт.
Майкан үстүндө машак бар.
Майкана көрбөй бала оңолбойт, жокчулук көрбөй жигит оңолбойт.
Майкана көрбөй, бала оңолбойт.
Майсыз арабанын дөңгөлөгү айланбайт.
Макал — акылман каймагы.
Макал — сөздүн атасы, макул - сөздүн жетеси.
Макал — сөздүн атасы.
Макал атасы — сөз, мата атасы — бөз.
Макал кайдан чыкмак, ой болбосо, кийиз кайдан
чыкмак, кой болбосо.
Макал сөз — тилдин байлыгы.
Макал ыр эмес, жаттап алгандай, керегинде өзү
келет, күтүп тургандай.
Макалдуу сөз бузулбайт.
Макоодон макул ден кутул.
Максат менен соккон жүрөк, бакыт менен өмүр
сүрөт.
Максаты бийик—алдатпайт, кыялы күлүк —
карматпайт.
Мактаган кыз тойдо оосурат.
Мактаган кызың тойдо оосурат.
Мактанчаак кысыр уйду саайт.
Мактанчаактын арканы чирик.
Мактанчаактын көчүгү ачык.

Мактанып айтса байдыкы эп,
курап айтса кулдуку эп.
Мактоо — жеткирет, чагым (чакоо) — өлтүрөт.
Мактоо — макоого да жагат.
Макулук болмок — өлмөк бар.
Мал — асырагандын көз оту, бала — асырагандын
боор эти.
Мал — ачуу, жан — таттуу.
Мал — ээсин тартпаса, арам өлөт.
Мал адамдын боор эти менен тең.
Мал аласы — сыртында, адам аласы — ичинде.
Мал арстандын оозунда болсо, атып алаар элем.
Түпкүрдүн түбүндө болсо, казып алаар элем.
Андан да ыраагыраак көрүнөт.
Мал арстандын оозунда, түпкүрдүн түбүндө:
арстандын оозунда болсо — атып алар элем,
түпкүрдүн түбүндө болсо — казып алар элем,
андан ыраагыраак көрүнөт.
Мал арыгы семирет, жер арыгы көгөрөт.
Мал арыгы семирет.
Мал арыгын сактасаң ооз майлайт, киши арыгын
сактасаң төбө каңдайт.
Мал баасын базар чыгарат, жан баасын молдо
чыгарат.
Мал багаар уулуң болгончо, эл багаар уулуң
болсун.
Мал багар — жайыт четинде, эл багар—эрөөлдө, эл четинде.
Мал байдыкы, жан кудайдыкы.
Мал баккан ток болот, мал бакпаган жок болот.
Мал баксаң — чөп чап, жан баксаң — көп тап.
Мал баксаң кой бак,— каймак кетпейт чараңдан.
Мал баксаң кой бак, каймак кетпейт чарадан, ит
баксаң сырттан бак, кой алдырбайт короодон.
Мал баласы туулганда жерди карайт, куш баласы
туулганда көктү карайт.
Мал жайсаң конушун тап, аш жайсаң идишин тап.
Мал жетимин асырасаң, ооз майлар.
Мал жыйнагандын жазыгы жок.
Мал үйүрчүл, адам уюмчул.
Мал кадырын билбесең, жөөчүлүк берер жазанды.
Мал керек, мал керек, мал табуучу жан керек.
Мал күтпөгөн куу такыр мал жайылып бүткөндө
айдап журтка өтө албайт.
Мал көтөрөт өлүмдү, дос көтөрөт көңүлдү.
Мал маарап өсөт, бала ыйлап өсөт.
Мал сактаба, ар сакта.
Мал семирсе — өлүмгө, жан семирсе — өмүргө.
Мал тапкандыкы эмес, баккандыкы
Мал тапкандыкы, жер чапкандыкы.
Мал тапкандын жазыгы барбы.
Мал таштан катыкка, боктон сасыкка бүтөт.

Мал ышкыра келсе жуттуку, кыйкыра келсе жоонуку.
Мал ээси — машайык.
Мал ээсин тартпаса, арам өлөт.
Малай кутурса чарбактагы гүлүңдү басат, катындын паранжасын ачат.
Малайдын баркын бай билбейт, байбичеси көп тилдейт.
Малга — ээ, балага — ата керек.
Малга бай — көөнү жай.
Малга жарды болсоң (кылсаң) да, сөзгө жарды болбогун (кылба).
Малга жарды болсоң да, сөзгө жарды болбогун.
Малдан жарды калсаң кал, акылдан жарды калба.
Малдуунун өңү жарык, малсыздын өңү чарык.
Малдуунун маңдайы жарык, малсыздын көңүлү карып.
Малдуунун сөзү өткүр, малсыздын көзү өткүр.
Малды бага билбеген, таба да биле албайт.
Малды баккан билет, отунду жаккан билет.
Малды жакшы баксаң, маңдайың ачык болот.
Малды жерден сура, аккан терден сура.
Малды көрүп пайгамбар жолдон чыгыптыр.
Алтынды көрсө периште жолдон чыгат.
Малды көрүп, байгамбар жолдон чыгыптыр.
Малды курутпайын десең пул кыл, эгинди чиритпейин десең ун кыл.
Малды тапканга бактыр, отунду чапканга жактыр.
Малды чаппа, кишини какпа.
Малды эрден сура, аккан терден сура.
Малдын аласы да, куласы да болот.
Малдын сыры бакканга маалым, кыздын сыры төркүнгө маалым.
Малдын төлүн күзүндө сана.
Малдын ээси болсо, карышкырдын кудайы бар.
Малы барга, баары бар.
Малы жок деп эрден түңүлбө, чөбү жок деп жерден түңүлбө.
Малың барда — баары дос,
малың жокто — кана дос?
Малың жакшы болгончо, базарың жакшы болсун.
Малың жүзгө жеткенче, таанышың үчкө жетсин.
Малым барда баары дос, малым жокто (малыңдан кийин) кана дос?
Малын аябаган доо алат.
Манап алжыса, «төө» — деп алжыйт.
Манас келет дегенде, байлатма жинди соо болгон.
Манастан Чубак кем бекен.
Мандалакка башым бышып, жоогазынга ишим түштү беле.
Мансабың канча болсо, дымагың ошончо.
Мансап ажарыңа да, ажалыңа да карабайт.
Мансап үчүн сүйбө, мал — мүлк үчүн достошпо.
Мансапка мал керек, кедейге жан керек.
Мансапка мас болгон, көлгө көпүрө салам дейт.

Мант бергени түлкүдөй, жалт бергени жылкыдай.
Мансапка мал керек.
Март жарымын берет, коркок баарын берет,
Март марттыгын карматса, сараңды сары оору басат.
Марттын бергенин көрүп, сараңдын ичи күйүптүр.
Мартчылык ар кимде болбойт, сараңдыктын капшыты толбойт.
Мартчылык ар кимде болбойт, сараңдын чөнтөгү толбойт.
Мас соолукканча өзүн Султан ойлойт.
Мастан — жинди качып кутулуптур.
Мастан жинди качып кутулуптур. Масты көрүп
жинди эсине келиптир.
Масты түртпө — өзү эле жыгылат.
Мастыктын түбү — мазак, мазактын түбү — азап.
Мастын күчү тилинде.
Мастын колдогону бар.
Мата даңкы менен бөз өтөт,
ата даңкы менен кыз өтөт.
Махабатта акыл бей тарап, жүрөк сот.
Медери жок туугандан, бек сүйлөшкөн жат
жакшы.
Мейман бир күнү мейман, экинчи күнү айбан.
Мейманга аш кой, эки колун бош кой.
Меймандын өзүн бакпай, атын бак.
Меймандын кетишин сураба, келишин сура.
Мейманыңды бакпай, атын бак.
Мейманыңдын көзүнчө мышыгыңды «пыш» дебе.
Мекенден айрылганча — өмүрдөн айрыл.
Мекендин бактысы өмүрдөн кымбат.
Мекендин кадыры башка жерде билинет.
Мекениңдин (туулган жердин) кадыры, башка
жерде билинет.
Мекенсиз адам — үнсүз булбул.
Мекенсиз турмуш — жаналы турмуш.
Мен «чарыкчанды» сүйбөйм, «өтүкчөн» мени
карабайт.
Мен да бир эркекке катын болуп жүргөнмүн,
этегимдин жыртыгын эптеп — септеп бүргөмүн.
Мен жакшы да сен жакшы.
Даны толук эң (дан) жакшы.
Мен күйбөсөм, сен күйбөсөң... ким күйөт?!
Мен көргөнмүн көпкөндү, көп чогулуп келгенде
төөчө барып чөккөндү.
Мен көргөнмүн чанганды, бой көтөргөн дардаңды.
Менин акылым сенде эмес,
сенин акылың менде эмес.
Менин колума да карга чычаар.
Мен — менсинген (баатырсынган) жигитти, жоо
келгенде (бетинде) көрөөрбүз. Чеченсинген
жигитти, доо келгенде көрөөрбүз.
Менменсинген жигитти жоо келгенде көрөрбүз,
чеченсинген жигитти доо келгенде көрөрбүз.

Менменсинген катындын бешик берсин сазайын
(азабын).
Менменсингендин тобосу жүрбөйт.
Мерген иши — илме кайып.
Мергендер тилейт кийикти, кийиктер тилейт
бийикти.
Мергендерде бараң бар, кол кайырсыз сараң бар.
Мергендин ажалы — зоодон, баатырдын ажалы —
жоодон.
Мергендин дарты кийикте, бүркүгтүн дарты
бийикте.
Мергендин кечиккени — олжого тунганы.
Мергенчи (удаа жүргөн, кийикке кеткен) жанын
жейт, үйдөгүлөр (үйдө отурган, калган) эти менен
майын жейт,
Мергенчи жанын жейт, үйдөгүлөр майын жейт.
Миң бирге чыккан торгоймун, өз жанымды
коргоймун.
Миң досуң — аз, бир душманың — көп
Миң жаманга башчы болгуча, бир жакшыга кошчу
бол.
Миң жылдыздын бир айча жарыгы жок.
Миң кайгы бир карыздан куткарбайт.
Миң калп бир чынга татыбайт.
Миң каракчы бир жылаңачты тоной албаптыр.
Миң кишинин атын билгенче, бир кишинин сырын
бил.
Миң күнү кыйналсаң, бир күнү унутаарсың.
Миң күнкү бейиштен бир күнкү бакырчылык
артык.
Миң күнкү бейиштен бир күнкү жакырчылык
артык.
Миң күнкү сыпаакерчиликтен бир күнкү
бакырчылык артык.
Миң күнкү сыпаакерчиликтен бир күнкү
жакырчылык артык.
Миң койду бир серке башкарат.
Миң койду бир серке баштайт
Миң койлууга карышкыр тийсе (же чапса), бир
койлуу бычак ала жүгүрөт.
Миң койлууга карышкыр тийсе, бир койлуу бычак
алып чуркаптыр.
Миң кошчуга бир башчы.
Миң ооз сөз бир болсо, бир ооз сөз тек турат
(кээде жок болот).
Миң сөз айткыча (же айтканча), бир ишти кыл.
Миң сомдук камчыдан, бир сомдук пайда жок.
Миң уккандан, бир көргөн артык.
Миң чеченди бир дөөрүк жеңиптир.
Миң чеченди бир дөөдүр жеңиптир.
Миң чеченди бир долу жеңиптир.

Миң чеченди бир тантык жеңиптир.
Миңгениң жакшы ат болсо, алысты жакындай көр.
Миңдеген тилек бир болсо, билеги бир болот.
Миңден тандап бирди сүй, сүйгөнүң үчүн отко күй.
Миңди айдаган да бирди минет, бирди айдаган да
бирди минет.
Миңди тааныганча, бирөөнүн атын бил.
Миңин айтпай, бирин айт, чөп санабай, гүлүн айт.
Мийзам дегендин укуругу узун болот.
Миң жылдык караңгылыктан бир күндүк
жарыкчылык.
Миң карганы бир таш учурат.
Миң катындын акылы бир тоокчо жок, тооктун
акылы болсо чукур беле бок.
Миң киши сөөмөйүн кезесе, оорубай өлөсүң.
Мингениң айгыр, жатып да кайгыр, туруп да
кайгыр.
Мингениң жакшы ат болсо, алысты жакындай көр.
Минерге ат болбогон, жээрге нан болбойт.
Минип жүргөн атын издептир.
Митаамдыгы түлкүдөйдүн, тили заар жыландай
болот.
Мүдүрүлбөс туяк болбойт, жаңылбас жаак болбойт.
Мүйүз сураймын деп, кулагынан ажыраптыр.
Мүйүз экөө: бирөө сынса, бирөөнүн күчү жок,
эмчек төртөө: бирөө кетсе, сүтү жок.
Мүйүзгө чапсаң, туяк зыркырайт.
Мүйүздүү болом деп, кулагынан айрылыптыр.
Мүнүшкөрдүн кесиби ит агытып, куш салмак.
Мөмөлүү дарак бышкан сайын ийилчээк болот.
Мөмөсү жок дарактан, жапайы өскөн тал жакшы
Моңолдор — журттун угуткусу.
Моңолдорду кыйнаса, коломтодон күкүрт чыгарат
(же табат).
Моңолдорду кыстаса (кыйнаса) коломтосунан
күкүрт чыгат.
Мойнунан байлаган ит ууга жарабайт
Мокок бычак кол кесер.
Мокок бычак кол кесет (колдун душманы). Чоркок
сөз тил кесет (тилдин душманы).
Мокок бычак кол кесет, чоркок сөз тил кесет.
Мокок бычак, түлкү албаган бүркүт — баары
бирдей.
Молдо (же койчу) көп болсо, кой арам өлөт.
Молдо акча үчүн итке куран түшүрөт.
Молдо ач калса базар кыдырат,
Сопу ач калса мазар кыдырат.
Молдо ачка болсо, тезегин жейт.
Молдо билгенин окуйт, карга көргөнүн чокуйт.
Молдо жокто молдосуң, молдо барда жолдосуң.
Молдо жолдо болсо, шайтан үйүнө кирет.

Молдо ишке келсе — таш бака, ашка келсе — ач карышкыр.
Молдо карыса ырчы болот.
Молдо карыса ырчы болот. Молдо көп болсо, куранын сатат.
Молдо менен жүрсөң ыйманың озор, араба менен жүрсөң, ыйманың тозор.
Молдо молдого кас болот, молдо өлсө моло таш болот.
Молдо сабакташ, ууру танапташ.
Молдо уктап кетсе, шайтан түшүнө кирет.
Молдону куран карматам деп коркутпайт.
Молдонун айтканын ук, кылганын кылба.
Молдону суктугунан бил, баатырды курчтугунан бил.
Молдонун айтканын да, кылганын да кылба.
Молдонун айтканын кыл, кылганын кылба.
Молдонун жазган каты өлбөйт, жакшынын сөзү, аты өлбөйт.
Молдонун өзү тойсо тойот, көзү тойбойт.
Молдонун өзү тойсо да, көзү тойбойт.
Молдонун селдеси ак, жүрөгү кара.
Молдонун күчү — тнлинин түшүнүксүздүгүндө.
Молдонун куран окуп «алла» дегени, бечаранын бир улагын алдап жегени.
Молдонун сакалы ак, бирок санаасы кара.
Молдонун селдесине чок түшсө, эшендин этегине өрт кетет.
Молдонун селдесине чок түшсө, эшендин этегине от кетиптир.
Молдонун селдесинен байбиченин элечеги сыйлуу.
Молдонун сураганы—куйрук, бөйрөк берсе болот буйруп.
Молдонун тили сылык, жакшынын өзү сылык.
Молдонун тили таттуу, тилеги катуу.
Момундун ишин теңир мактайт.
Момундун мас болгону — текеберчиликтен, молдонун мас болгону — бекерчиликтен.
Момундун эсебин куу табат, куунун эсебин кудай табат.
Моюңду артка кайырбасын, күлкүдөн кудай айырбасын.
Музоо бош болсо сүттү төгөт.
Музоо көп эмсе ичи көбөт, бош койсо чакадагы сүттү төгөт.
Музоо муз жалайт, торпок тоз жалайт.
Музоо уурдаган өгүздү да уурдайт.
Музоосунда сүздүргөн өгүз болгондо да коркот.
Музоосунда сүздүргөн, карыганда жалтанат.
Муңдуу адамга мукамдуу ыр жакшы.

Муңдуу жүргөн адамга, мукамдуу айткан ыр
жакшы.
Муңдууга мундуу муюшат.
Муңдуунун муңу бирге.
Муңканганга — катын кыз, буюкканга —
жылдыз от.
Мундуунун муңу бирге.
Мурдагы көч кайда барса, кийинки көч анда барат.
Мурду бучук болсо да байдын уулу сүйлөсүн.
Мурдуңа ченеп бышкыр, жылкыңа каран ышкыр.
Мурдуңа ченеп бышкыр.
Мурун барган конуш алат, кийин барган
өрүш алат.
Мурун болбосо, эки көз бир — бирине өч болмок.
Мурун кыйкырган короздун башы кетет.
Мурун туулуп кеч калды, мурунтугун сүйрөп бош
калды.
Мурун уткан буудай чычат.
Мурун чыккан кулактан, кийин чыккан
мүйүз озгун.
Мурундай белес ашкыча, буттай белес тегерен.
Мурунку конок кийинки конокту сүйбөйт
Мурунку конок кийинки конокту сүйбөйт, баарын
бириктирип үй ээси сүйбөйт.
Мурунтугу бош букачар менен кең көйнөк
ургаачыга ишенбе.
Муруттарын шыйпайткан эр башына күн тубар.
Муруту өскөндүн өзү каапыр, сакалы өскөндүн
айылы каапыр.
Мусапыр болбой, мусулман болбойт.
Мусапыр болмок бир күндө, мусулман болмок көп
күндө.
Мусулманды салабатынан тааны.
Мусулманчылык — аста —аста, каапыр болмок —
бир паста.
Мууздап бергенди — жиреген оңой.
Мууздап бергенди — жиреш оңой.
Мыйзам дегениң буйлалаган төө болот.
Мыйзам жолу кең болот, бардыгына тең болот.
Мыйзамды аткарсаң жетээрсин муратка, болбосо
каларсың уятка.
Мыйзамды түртсө солк этпес, атса ок өтпөс болот.
Мыктыдан мылтык коркот.
Мылжыңды эзме жеңиптир.
Мылтыгыңдын күмүшүн айтпа, тийишин айт
Мылтык болбой, ок болбойт.
Мылтык менен окууга карылык жок.
Мылтыктан коркпой, ушактан корк
Мытайым шайтандын тилин билет.
Мытандан жасалган буламык — ичейин деген
ашым эмес, токсон беш — сени көрөйүн деген

жашым эмес.
Мышык гөшкө жетпей сасык дейт.
Мышык жок болсо, чычканга той.
Мышык майга жетпей жатып сасык дейт.
Мышык майга жетпей, сасык дептир.
Мышык майга жетпесе, «сасык экен» — деп коёт.
Молдого сасык май берсең, «таза экен» — деп,
жеп коёт.
Мышык чычкан дос болсо, кампага каргыш тиет.
Мышыкка — оюн (же күлкү), чычканга — өлүм.
Мышыкка — оюн, чычканга — өлүм
Мышыктын баласы мышыкча мыёолойт.
Мээнет болбой, дөөлөт болбойт.
Мээнет деген жалпак, аны көтөрүүгө күч керек.
Мээнет жалпак болот, дөөлөт тоголок болот.
Мээнет жерде калбайт, мээнетсиз ыракат албайт.
Мээнет кетпейт бечелден, кеп кутулбайт чеченден.
Мээнет кетпейт бечелден, сөз кутулбайт чеченден.
Мээнет кылбай ыракат жок, урук сеппей эгин жок.
Мээнет кылганың — пайда кылганың.
Мээнет пилди карып кылат, оору дөөнү карып
кылат.
Мээнет шашып келип, шашпай кетет, дөөлөт
шашпай келип, шашып кетет.
Мээнет ыракаттын пайдубалы.
Мээнетин катуу болсо — тапканың таттуу болот
Мээримдүүлүк — жүрөктөн, мээримсиздик —
бөлөктөн.
Наабай өлүп жатса, койнунан наны чыгып жатат.
Наабайчынын үйү «апырык» менен «сапырык».
Нааданга айткан кайран сөз, өлгөнгө (улукка)
ыйлаган кайран көз.
Наадандык — тирүүлүктүн өлүмү.
Наадандын кылган кастыгын жакшылык менен
жеп ал.
Найза жеңбегенди нан жеңет.
Найза саймак — эрдиктен, ат жоорутмак —
тердиктен.
Накүстөдөн карыздар болбо, ооган менен дос
болбо.
Накта башчы орой, көзү чарайда сүйлөйт.
Намаз — бекердин иши.
Намыс балаадыр, отко сууга саладыр.
Намысынан катын кара киет.
Нандан улуу тамак жок, адамдан улуу атак жок.
Нандан улуу тамак жок.
Нандын ысыгы жакшы, сөздүн бышыгы жакшы.
Нансыз тамак даамсыз
Наны жок чай курусун кайыры жок бай курусун.
Наны жок чайдан без, кайыры жок байдан без.
Нар баласын карпып сүйөт.

Нар төөнү өргө тартса — алкынар, эр жигитке
дөөлөт бүтсө — шалпынар, каздын этин жебеген
шумкарлар колго түшсө, тартынакка талпынар.
Нар төөнү өргө тартса, алкынар.
Нарк кымбат бөлсө, сатармандын нысабы кетет.
Ногойдон насыя алсаң же айт күнү, же той күнү
доолайт.
Нысапсызга (же нысабы жокко) кашык салсаң,
беш ууртайт.
Нысапсызга кашык салса беш ууртайт.
«Ойт» десе, «кыйт» дейт (же «кыйт» берет).
О дүйнөнүн бейишинен бу дүйнөнүн тозогу артык
Обозгер жакшы — кан жакшы, катын жакшы —
эр жакшы
Оболу тамак, анан кийин сабак.
Обоо менен шыйпаң дос.
Обоого шыйпаң үйүр.
Обу жок катын оорсок уй саайт.
Обу жокко кыйшаң үйүр.
Обу жоктун отуна жылынба.
Обур уй чобур музоо тууйт.
Обур уйдан чобур музоо туулат.
Обуру жеткен молдодон, отоо чөптүн зыяны аз.
Одоно соккон күмүштөн, сулуулап соккон мис
артык.
Оё бычкан, тоё жейт.
Озунган — утат.
Озунган (жигит) оодарат.
Озунган таз бөрк алат.
Оң колуңдун ачуусун сол колуң менен карма (же
токтот, арачала).
Оң колуңдун ачуусун, сол колуң менен бас.
Оңко оюн бузат, тентек жыйын бузат.
Оңсоң да өзүңдөн, тоңсоң да өзүңдөн.
Ой — өзүңдө, нарк — колунда.
Ой — сөздүн булагы.
Ой — сөздүн сандыгы.
Ой жеткен менен кол жетпейт
Ой өзүңдө, нарк колуңда.
Ой ойлосоң — тең ойло, тең ойлосоң кең ойло.
Ой октон ылдам
Ой түбүндө алтын бар, ойлой билсең табасың.
Ойдо — эгин, тоодо — токой.
Ойдо барга кол жетпейт.
Ойдон бир уйдун мүйүзү сынса, тоодон миң уйдун
мүйүзү зыркырайт.
Ойдон бир уйдун мүйүзү сынса, тоодон миң уйдун
мүйүзү сынат.
Ойдун гүлдөгөнү — акылдын өркүндөгөнү.
Ойдун да, бойдун да ортосу жакшы.
Ойдун түбү жок, сөздүн чеги жок.

Ойдун чалы сөздөн таяк таянат.
Ойлобой — баштаба, баштасаң — таштаба.
Ойлобой сүйлөгөн онтобогон ооруга жолугат.
Ойлобой сүйлөгөн оорубай өлөр.
Ойлогон ойду кыстаган турмуш жеңет
Ойлогонун бербеген онтопой ооруга жолугат.
Ойлоп сүйлө, байкап отур.
Ойлуу жердин уурусу, тоолуу жердин бөрүсү.
Оймоксуз аял болбойт.
Ойногон бала от басат.
Ойноонун да ыгы бар, ойлоонун да сыры бар.
Ойноп айт, ойноп айтсаң да ойлоп айт.
Ойноп айтам деп, оюндагысын айтып алыптыр.
Ойноп айтса да, оюндагысын айтат.
Ойноп жатып ыйлаган бала таз болот.
Ойноп сүйлөсө да (айтам деп), оюндагысын айтат.
Ойноп сүйлөсөң да, ойлоп сүйлө.
Ойнош — оттон ысык, агер калса — боктон сасык.
Ойноштон Эр ӨЛӨТ.
Ойношчул катын ыйлап ишендирет.
Ойношчул катындан шылдыңчыл уул туулат.
Ойношчул катынды көзүнөн тааны.
Ойчул ойлогуча, тобокелчил барып келиптир.
Ойчул ойлогуча, тобокелчил үйүнө барат.
Ойчул ойлонгуча, тобокелчи кечип өтүптүр
Ойчул оюна жеткиче, тобокелчил барып келиптир.
Ок аткан жоодон сыр ачкан өз жаман.
Ок жарасынан сөз жарасы жаман.
Окуган — жарык, окубаган — чарык.
Окуганыңды айтпай, токуганыңды айт.
Окуй берсең — көзүңдү ачат, отура берсең
жалкоолук басат.
Окусаң озорсуң, окубасаң тосоорсуң.
Окусаң озосуң, окубасаң тозосуң.
Окуу — билим азыгы, билим — ырыс азыгы.
Окуу — бул эмгек, эмгекчил болсоң — алга
барасың, эмгексиз болсоң — артта каласың.
Окуу — жакшылык, окуусуз — караңгылык.
Окуунун түбү ЖОК.
Окшогонго жарашкан, же окшогонго мушташкан.
Окшошконго — мушташкан.
Олбуй — солбуй теминген, оң —тетири камчы урат.
Олдоксон төөнү жазэ муштайт.
Олпок салганга олпок сал, талпак салганга талпак сал.
Олтурган кыз ордун табат
Олуя да жанындагысын колдойт.
Олуя да жакынын колдойт.
Омурткасын оркойтуп, орокчу болот кембагал,
кабыргасын каржайтып, күчтүү болот кембагал.
Он күндүк ашың болгончо, бир күндүк эшиң (ишиң же дос) болсун.
Он түгөттөн — бир табышкер артык,

Он эки пайгамбардан бир кудай улуу.
Он эки пайгамбардан, бир кудай өтүптүр.
Он экинин бири жок, уй байларга жиби жок.
Оң колуңдун ачуусу келсе, сол колуң менен карма.
Онтоткон — оору, мөгдөткөн — карылык.
Онтоткон — оору, мөгдөткөн — кары.
Обозгер жакшы — кап жакшы, катын жакшы — эр жакшы.
Оогон жыгылганга күлөт.
Оогон талганга күлөт.
Ооз — айгак, тил — тайгак.
Ооз — сөздүн ээси.
Ооз — уя, сөз — куш, унчукпаган — байкуш.
Ооз айгак, тил таңгак.
Ооз деген дарбаза, чыга берет аңдаса.
Ооз жыйып алганча, омуртка сынаар иш да бар.
Ооз кыйшык болсо да, сөз түз болсун.
Ооз—бирөө, кулак экөө, бир сүйлөсөң, он тыңша.
Ооздон — оозго өтөт сөз шекери, үйдөн үйгө кирет
иш бекери.
Ооздон кан чыкса да, душманга ырыңды ырдаба.
Ооздон чыккан сөз — колдон учкан куш.
Ооздон чыккан сөз отуз уруу элге таралат.
Ооздон чыкты — ааламдан чыкты.
Оозду бүйрүсө болот, көздү сүзсө болот, бу кудай
урган мурунду кантсе болот?
Ооздун жели опаа болбойт.
Оозу ашка тийгенде, тумшугу ташка тийди.
Оозу жаман элди булгайт, буту жаман төрдү булгайт.
Оозу жаман элди булгайт, өтүгү жаман төрдү булгайт.
Оозу жамандын сөзү жаман.
Оозу күйгөн — айранды үйлөп ичет
. Оозу күйгөн үйлөп ичет.
Оозу кыйшык болсо да, байдын уулу сүйлөсүн
Оозу менен орок оргон, (колу менен иштебеген)
буту менен машак терет (башмалдак атат),
оозун көптүргөн жумуштан качат.
Оозу менен орок оргон, буту менен башмалдак атат.
Оозу менен орок оруп, буту менен машак терет.
Оозу менен орок оруп, көтү менен машак терип.
Оозу оорубагандын, кулагы (таңдайы) жоорубайт.
Оозу сүткө күйгөн айранды да үйлөп ичет
Оозу таңылган музоо энесинин эмчегин тумшугу менен койгулайт.
Оозу чалпоо жигиттин бир ажалы элинен, аягы суюк аялдын бир ажалы эринен.
Оозу чоңго — аш, көзү чоңго — жаш.
Оозуң кайсы десе, мурдун көрсөтөт.
Оозуңан чыккан, сакалыңа жармашат.
Оозун бакпаган орой болот.
Оозун баспай тим жүргөн оозун ачып кур калат.
Оозуна алы жетпеген — оңколойт.
Оозуна алы жетпеген — осол.
Оозуна келгенин оттогон, укпаган сөздү угат.

Оозунан ак ит кирип кара ит чыгат
Оозунан ак ит кирип кара ит чыккан, эртеңкини эмес, эмикини унуткан.
Оозунан ак ит кирип, кара ит чыккан, эмкини эмес, эртеңкини унуткан.
Оозунан алдырган бөрүдөй.
Оозунан жаңылган турбайт, бутунан жаңылган турат.
Оозунан кулаган турбайт, бутунан кулаган турат.
Оозунан сөзү түшкөндүн колунан бөзү түшөт.
Оозунан сөзү түшкөндүн, колунан иши түшөт.
Оозунда кеби бардын, сөзүндө эми бар.
Оозунда келмеси бардын, башында селдеси бар.
Оокат — байдан, ажал — кудайдан.
Оолак болсо да жол жакшы.
Оолукмалуу балага ээликмелүү жин тиет.
Оомалуу кезек, төкмөлүү дүйнө.
Оомалуу — төкмөлүү дүнүйө.
Осмо кетет каш калат. Суулар кетет таш калат.
Оор иштен коркпо, оор сөздөн корк.
Оорго чыдашып, женилди колдон алышты.
Оору — аштан, доо — карындаштан.
Оору — өмүр бычагы, орой сөз — көңүл бычагы.
Оору — кор, өлүм — зар.
Оору батмандап кирип, мыскылдап чыгат (же батмандап кирген оору мыскылдап чыгат).
Оору кадырын сак билбейт, өлүк кадырын тирик билбейт.
Оору кадырын соо билбейт
Оору кадырын соо билбейт, ач кадырын ток билбейт.
Оору кайда болсо, жан ошол жерде
Оору калса да, адат калбайт.
Оору оору эмес, оору баккан оору
Оору тилинин эми барды издебей, колунун эми барды издейт.
Оору эмгектен качат, эмгек көңүлдү ачат.
Оорубаган өлүмдөн коркпойт
Оорубаган онтобойт.
Ооруган башка — темир тарак.
Ооруган жерден кол кетпейт.
Ооруган жериң урунду болот.
Ооруганды сураса айыкканга тете (кээде эсе).
Ооруда чанчуу жаман, сөздө каңкуу жаман.
Оорудан (кеселден) чанчуу жаман, кептен каңкуу жаман.
Ооруң жок болсо — котур бол, дооң жок болсо кепил бол.
Оорукта уйкучу уул, чабыкта башын сайга таштайт.
Оорулуу жылмайса — айыкканга тете, арамза жылмайса — алдаганга тете.
Оорулууга жардам берсең эсели эсинен кетпейт.
Оорулуунун ою онго бөлүнөт.
Оорулуунун оюна эмне келип, эмне кетпейт.
Ооруну жашырсаң, өлүм ашкерелейт.
Ооруну кенебеген өлөт.
Ооруну сураса — айыкканга тете (же эсе).
Ооруну сураса айыкканчалык.
Оорунун атын айтса ырбап кетет.
Оорунун жакшысы жок, дарынын таттуусу жок.

Ооруп турсаң, ойноп турдум де.
Оорусун жашырган өлөт.
Оорусун жашырган өлөт, боорун жашырган бөлүнөт.
Оорусун жашырган өлөт.
Оосурактын уяты жок, аз гана бетке чиркөөсү бар.
Оосурган кыз оосурбаган кыздын бетин тырмайт.
Оосурган кыз оосурбаган кыздын бетин тытыптыр.
Опсуз баатыр жоого түшөт.
Опсуздун оюну жаман, энесин көткө саят.
Ор казган өзү орго түшөт.
Ордон чыккан, тоого да чыга алат.
Орду жок сөзгө ооз ачпа.
Ордун таппаган орунсуз калат.
Ормон опуза.
Оро албаган орок тандайт.
Оро албаган орок тандайт, чаба албаган чалгы тандайт.
Ороздуку он бешинде баш, Чыйырдыкы жыйырма бешинде жаш.
Ороздуу (бактылуу) менен оттош бол.
Ороздуу менен оттош бол, ырыстуу менен жолдош бол.
Орозо — ачкачылыктын иши.
Орозо кармоо — оокатсыздын иши.
Орозодо көчкөн — эрмек.
Орозодо молдолор обондошот битирге.
Орозойдун баласы отузга чыкканча жаш,
Орозойдун он тамыры бир келиптир.
Ороzonу ач пайгамбар чыгарыптыр.
Орозонун бирин кармадык, эми эмнеси калды дейсиң.
Орой уруш десе уугун, кериш десе керегесин ала чуркайт.
Оroidун он досу да болбойт
Орокто жок, машакта жок, даяр болгон кызылга орток.
Ороктон качкан ыраак барат.
Ороктон качкан ыраак чыгат.
Ороктон качкан ыраак чычат (же оолак барат).
Ороктон качкан оолак барат.
Оромол олжо эмес жолго.
Оромол тойго жарабаса да, жолго жарайт.
Орто — Токойдо отун жок, Көтмалдыда суук жок.
Орточолук — озот, катуучулук — тозот.
Орундуу сүйлөгөндүн ооматы кетпейт.
Орус араба менен коён уулайт.
Орус менен дос болсоң айбалтаңды ала жүр.
Орус сыйлаганына чочко тартат.
Осмо кетер каш калар, суулар кетер таш калар.
Осмо кетет каш калат, оомат (урмат) кетет баш калат.
Суусу кетет сай (таш) калат, сурмасы кетет каш калат.
Бетеге кетет, бел калат, бектер кетет, эл калат.
Осол өскөн жыгач бутагын көтөрө албас, осол адам атагын көтөрө албас.
От — жаккандыкы, тон — тиккендики.
От бар жерде түтүн бар, суу бар жерде береке бар.
От жаккандын кадырын отун алган билет.
От жакпай казан аспайт, таң атпай торгой сайрабайт.

От жалынын билбеген кайрылат, дос жалынын билбеген айрылат.
От өчөт, даңк өчпөйт.
От койсоң — күйөсүң, ор казсаң — түшөсүң.
От менен ойнобо.
От менен суу — тили жок жоо.
От түтүнсүз болбос, жигит жазыксыз болбос.
От чаласынан, сөз чаласы жаман.
От чыккан жер — жердин түбү, ит үргөн жер — үйдүн түбү.
Отко жакын шиш күйөт, жеңеге жакын кыз күйөт.
Отко жакын ыш күйөт, жеңеге жакын кыз күйөт
Отко келген катындын отуз ооз сөзү бар.
Отко таш дагы жарылат.
Отоолотсо, отоолотсо экен, отоолотпосо торпогумду кайтарат элем.
Отсуз түтүн жок.
Оттон качсаң, сууга кир.
Отту үйлөсө — өчөт, коңшуну көөлөсө — көчөт.
Отту үйлөсө өчөт.
Отту чукусаң өчүрөсүң, коңшунду чукусаң көчүрөсүң.
Отуз жыл ийилип өскөн тал бир жылда түзөлбөйт.
Отуз өлчөп бир кес, он жолу ченеп бир жолу кес.
Отуз өлчөп, бир кес.
Отуз күндүк орозонун, уч күндүк айты бар.
Отуз тиштен (ооздон) чыккан сөз, отуз уруу элге тарайт.
Отуз тиштен чыккан сөз отуз уруу элге тараар.
Отуз уулду бир ата асырайт, отуз уул бир атаны асырай албайт.
Отуз уулум болгуча, оосурак чалым болсочу.
Отузунда ок ата албаган, кыркында кылыч чаппас.
Отун — олжо, суу - кордук.
Отун — отко, очок — казанга.
Отун албаганга от жактырба.
Отунду жаккан билет, малды баккан билет.
Отундунун отун арт, отуну жогоң катын арт.
Отурган киши ойлонгуча, баскан киши мал табат.
Отурган кыз орун табат.
Отурганга олжо жок.
Оюн барып чын болду, ойнош барып эр болду.
Оюн бир, тамаша эки.
Оюндан омуртка сынат.
Оюндан от чыгат.
Оюндун тубу — от, ойдун түбү — алтын.
«Өлтүрөм» дегенден көркөп, «өлөм» дегенден корк.
Өгүз баштаса — өлөңдүү сазга, инек баштаса — ийри жарга.
Өгүз болгуча торпок пейли калбаптыр.
Өгүз өзүн мактайт.
Өгүз өлбөсүн, араба сынбасын.
Өгүз өлдү (сө), орток айрылды (ат).
Өгүз өлдү, орток калды.
Өгүз топоз менен сүзүшүп мүйүзүнөн айрылат.
Өгүздү өргө салба — канатың талат, жаманга жүзүңдү салба — шагың сынат.
Өгүздүн өлгөн жерине өкүр.

Өгүзү жок, жер сугарат.
Өгөй — өөнчүл, жетим — кекчил.
Өгөй эне — өөнчүл, жетим бала — кекчил.
Өгөй эне өөнчүл болот, жетим — кекчил болот.
Өгөй эне көрүндө жатып кол булгайт.
Өгөөгө бергис бүлөө бар, экөөнө бергис бирөө бар.
Өгөөдөн бүлөө өткөн жок, экөөнө бирөө жеткен жок.
Өжөр өлбөйт, өлсө да эч нерсеге көнбөйт.
Өз абийирин сактабаган, өзгө абийирин сактабайт.
Өз агасын агалай албаган бирөөнүн эшигин сагалайт
Өз агасын агалай албаган киши, бөлөктүн босогосун сагалайт.
Өз агасын агалай албаган, киши агасын сагалайт (же сагалай албайт).
Өз айыбы өлгөнчө билинбейт, киши айыбы кирип чыкканча билинет.
Өз акылы — аксак, киши акылы — таскак.
Өз атым өлгөндөн кийин, жер бетине чөп чыкпаса мейли.
Өз атым өлгөндөн кийин жер бетине чөп чыкпаса койсун.
Өз балаңдан бөлүп кутуласың, небереңден өлүп кутуласың.
Өз балаңды өпкөгө тепсең кетпейт, киши баласын кишендесең да турбайт.
Өз башыңды доого берсең да, жолдошуңду жоого бербей.
Өз башын аябаган киши башын далдал кылат.
Өз башын аябаган, киши башын далдал кылат, өз бетин аябаган, киши бетин чиедей кылат.
Өз башыңда төөнү көрбөй, киши башыңдагы чөптү көрөт.
Өз башыңдагы төөнү көрбөй, бирөөнүн башыңдагы чөптү көрөт.
Өз башыңдагы чокту көрбөй, киши башыңдагы чөптү көрөт.
Өз башыңды доого берсең да, жолдошуңду жоого бербей.
Өз бетин аябаган киши, киши бетин чиедей кылат.
Өз боюңа сак бол, коңшуңду ууру тутпа.
Өз ден соолугуңа шалаакылык кылсаң, коомго кошо мүшкүл апкелесиң.
Өз жакшылыгыңды доомат кылба, бирөөнүн жакшылыгын унутпа.
Өз жамандыгын билбеген өзгөгө кылат чоң милдет.
Өз жер өлөң төшөк, өз эл өмүрлүк жөлөк.
Өз жоокерин күтө албаган, душманына түтө албайт.
Өз ийининде чычкан да шер.
Өз үй — өлөң төшөк, өз эл — өмүрлүк жөлөк.
Өз үйүңдө ашың болсо, киши үйүңдө кашың барбы.
Өз үйүм — өлөң төшөгүм.
Өз үйүм деп сөз айтпа, үй артында киши бар.
Өз өзүнө тартат, өз көмөчүнө суу тартат.
Өз өзүнө тартат.
Өз өзүнө, өзгө жатка тартат.
Өз өлтүрбөйт, жат жалгабайт.
Өз өтүгүң тар болсо, кең дүйнөнүн пайдасы не.
Өз кадырын билбеген, жат кадырын биле албайт.
Өз камын ойлогон өспөйт, эл камын ойлогон көктөйт.
Өз кемчилигин өлгөнчө билбейт, киши кемчилигин кирип чыкканча билет.
Өз кемчилигин сезбөө — наадандык.
Өз күйдүрүп айтат, душман сүйдүрүп айтат.
Өз күчүңдү өлкөгө арнагың, өзгөлөргө өрнөк камдагың.
Өз күчүңдүн өлчөөсүн, өзүң билбей ким билет!
Өз көмөчүнө күл тартат (же тарткан).

Өз кол — алтын билерик.
Өз колуңда болбосо, өлдүм десең ким берет.
Өз кордугунан — жат кордугу жаман.
Өз кылганың өзүңө, өйдө карап түкүрсөң, кайтып түшөт жүзүңө.
Өз мекениңди көздөй сакта.
Өз талканың эттен артык.
Өз төшүн өзү жара муштап, эр болбойт.
Өз төшүн өзү сындыра муштап эр болбойт.
Өз тууганын кор көргөн, ашуу таппай белде өлөт, кечүү таппай сууда өлөт.
Өз тууганын кордосо, душманына кор болот
Өз убалың өзүңө, эки кара көзүңө.
Өз элин күтө албаган, душманына түтө албайт.
Өз элине батпаган, душманына кор болот.
Өз эмгегиң көзгө көрүнбөйт, жалкоо элден бөлүнбөйт.
Өз энең болбосо, өгөй энеге көн.
Өзбек кетип, өз калды.
Өзгөгө өбөк болгуча, өзгө төшөк бол.
Өзгө — жалган, өлүм — ак.
Өзгө өздөй, жатка жаттай.
Өзгөгө (душманга) өлүм тилегиче, өзүңө өмүр тиле.
Өзгөгө өлүм тилегиче, өзүңө өмүр тиле.
Өзгөгө капкан салган өзү түшөт.
Өзгөдөн тартып алган өзүнүкүнөн айрылат.
Өзгөнү айтаарда өзүңдү ойло.
Өзгөнү коюп, өзүңдү айт.
Өзгөнүн ишин өзүңө жору.
Өздөн чыккан жоону ынтымакка чакыр.
Өздү жаттай сыйлагын, жат жанынан түңүлсүн!
Жокту байдай сыйлагын, бай малынан түңүлсүн!
Өздү жаттай сыйлагын, жат жанынан түңүлсүн.
Өздүкү өздөй, өзгөнүкү көгөртө койгон көздөй.
Өзөктөн күйгөн өрт жаман, өздөн чыккан жат жаман.
Өзү — боктой, сөзү — октой.
Өзү билбеген, билгендин сөзүнө кирбеген — айбандык.
Өзү билбегендин оозуна караба
Өзү билбейт, билгендин тилин албайт.
Өзү билбес, билгендин тилин албас — тил билбеген макоо.
Өзү бир тыйын, дымагы миң тыйын.
Өзү бектей, сөзү октой.
Өзү болбос жигиттин атасын сурап нетесиң.
Өзү боштун сөзү бош.
Өзү жаш болсо да иши — маш.
Өзү кары жүрөгү жаш.
Өзү келсе келсин, бөз калтасы келбесин.
Өзү кылган иш, өз башына муш.
Өзү боктой, сүйлөсө сөзү октой.
Өзү сары, көзү көк — ал адамдын шумкары,
өзү кара, көзү көк — ал адамдын шумпайы.
Өзү соонун — иши соо.
Өзү тийген бала ыйлабайт.

Өзү тойбос кайнага, кимге кешик арттырат?
Өзү тойбостун көзү тийет.
Өзү ууру бирөөнү ууру дейт, өзү кара бирөөнү кара дейт.
Өзү уялбаган, бирөөнү уялтат.
Өзү чоогоол болгон жигиттин бир ажалы көптөн.
Өзү чоктойдун — сөзү октой.
Өзүбек кетип өз калды.
Өзүң адам болгон соң, өлбөсүңдү билген соң, кайда барсаң анда бар.
Өзүң бакшы болсоң, молдого зикир үйрөтпө.
Өзүң билбегенден өлгөнчө корк.
Өзүң көргөн жолду атаңа да бербө.
Өзүң кудай болбогон соң, көрөр күнүң ушу экен.
Өзүң сүйгөндү алба, өзүңдү сүйгөндү ал
Өзүң таппаган малдын баркы жок.
Өзүңдү өзүң мактаба, өзгө мактасын.
Өзүңдү өзүң мактаба, сени эл мактасын.
Өзүңдү эр дедиңби? — майданга чык.
Өзүңдү эр ойлосоң, башканы жер ойло.
Өзүңдү эр ойлосоң, өзгөнү зор ойло.
Өзүңдү эр ойлосоң, өзгөнү шер ойло.
Өзүңдө жок болсо, атаң да жат.
Өзүңдө турса айып, кимге барасың кыңырайып.
Өзүңө бычак ур, оорубаса, кишиге ур.
Өзүңө иштесең — арстандай, башкага иштесең — чычкандай.
Өзүңө иштесең (ген) арстандай, башкага иштебе (йт) чычкандай.
Өзүңө өзүң жакпасаң, жакканың ошол элиңе.
Өзүңө урулбас үчүн, өзгөгө жарык кыл.
Өзүңдү эр ойлосоң, өзгөнү шер ойло.
Өзүм билем деген жигит, башына ойрон салганы.
Көп билет деген жигит, башына коргон салганы.
Өзүм иттей жаланам, итим кайдан тоюнсун.
Өзүм турсам төрдө, сөзүм турат өрдө.
Өзүмдү өзүм билем, өтүгүмдү төргө илем.
Өзүмдү тиштебеген карышкыр жорто берсин.
Өзүмдүкү дегенде өгүз кара күчүм бар,
өзгөнүкү дегенде ана — мына ишим бар.
Өзүмдүкү дегенде өгүздөй кара күчүм бар.
Өзүмдүкү дегенде — өгүз кара күчүм бар,
кишиники (же өзгөнүкү) дегенде — кол тийбей турган ишим бар.
Өзүмө тийбеген бөйрөктү ит жесин.
Өзүмө тийбеген бороон ышкыра берсин.
Өзүм — өзүм дегенде өргө чыкчу күчүм бар, өзгө
менен кектешкенде кетпес — бүтпөс өчүм бар.
Өзүмөн алыс төркүнүмө көрүнсүн
Өзүмчүл өргөөгө батпайт.
Өзүмчүл киши өзгөгө жакпайт.
Өзүн башкара билген башкаруучу — мыкты.
Өзүн өзү билген, өтүгүн төргө илген.
Өзүн өзү өлгөнчө билбейт.
Өзүн сактай билген, абийирин барктай билет.
Өзүн сыйлабаган, башканы да сыйлабайт.

Өзүң өлсөң өл, бирок досуң өлбөсүн.
Өзүңдү өлгөнчө билбейсиң, кишини кирип чыкканча билесиң.
Өзүнүн бөгүн бөктөй албаган кимдин чигин чиктейт.
Өзүнүн бөгүн бөктөй албаган бирөөнүн чигин чиктемек беле?
Өзүнүн уяты жоктун, сөзүнүн туруму жок.
Өзүнө жакшылык кылбаган адамдан өзгөгө жакшылык артпайт.
Өзүнө пайдасыз адам өзгөгө да пайдасыз.
Өзүн — өзү билбеген — эселектин белгиси, калпың чыкса артыңдан адамдын келет өлгүсү.
Өзүн — өзү билет, өтүгүн төргө илет.
Өзүнөн мурун коноктун атын сыйла.
Өзөгү карарган карга таш чокуйт.
Өзөктөн чыккан өрт жаман, өздөн чыккан жат жаман.
Өзөн башы ашуу болот, жардын башы кечүү болот.
Өзөн бойлоп конбогун, өрт өчкөндөй болбогун.
Өзөн бою турганда, өзгө жерге конбогун.
Өзөн жерде сайлар бар, чык татырбас байлар бар.
Өзөнгө өзөн кошулса—дарыя.
Өзөндүү сууга тал бүтөт, өлбөгөн кулга мал бүтөт.
Өңгө — жалган, өлүм — ак.
Өңдү көрсө жүз таят.
Өңү сулуу — сулуу эмес, акылы улуу — сулуу.
Өңүң суук болсо да, сөзүң жылуу болсун.
Өңөрүп жүрсө кой өлөт, өбөктөп жүрүп ырчы өлөт.
Өнөрлүү өлбөйт, өлөрман көнбөйт.
Өйдө карап түкүрсөң, кайтып түшөр өзүңө.
Өйдө карап түкүрсөң, кайта түшөт көзүңө.
Өйдө тартса — өгүз өлөт, ылдый тартса — араба сынат.
Өөдө кетсең — бөрү жейт, ылдый кетсең — ууру алат.
Өөдө чыксаң бөрү жейт, ылдый түшсөң ууру алат.
Өөдө тартса(ң) өгүз өлбөсүн (өлөт), ылдый тартса (ң) араба сынбасын (сынат).
Өөдөкүсү өрткө кетсе, ылдыйкысы селге кетет.
Өөдө — төмөн көп чапса, тулпардын чери жазылат.
Өөн бириксе тон болбойт, ынтымак болбой эл болбойт.
Өөн сөздү өзүңө да айтпа.
Өкүм ат — өткүр бычактай.
Өкүм болмок — өзүңдөн, сылык болмок — сөзүңдөн.
Өкүмдүн өтү жарылат.
Өкүмү болбой өнүкпөйт, башчысы болбой марыбайт.
Өкүрүктөн өлүк тирилбейт.
Өкмат кудаа эмес, кудаадан жудаа да эмес.
Өксүбөгөн кандын бир татым тузу кемийт.
Өктөгөн жанда өлүм ак.
Өлалбай жатып (же өлгөнү жатып) өлөң айтат.
Өлбөгөн адам (же жан) алтын аяктан (же алтын чөйчөктөн) даам татат.
Өлбөгөн (гө) жанга (кулга) өлүү балык табылат.
Өлбөгөн адам алтын аяктан суу ичет.
Өлбөгөн жанга бир оокат
Өлбөгөн жанга өлүү балык эптеп табылат.
Өлбөгөн жанда үмүт бар.

Өлбөгөн көрүшөт.
Өлбөгөн кул алтын аяктан суу ичет.
Өлбөгөн кулга жаз келер.
Өлбөстү кудай жасабайт, сынбасты уста жасабайт.
Өлбөстүн күнүн көрүп, өчпөстүн отун жагып.
Өлгөнгө өкүнбө, тирүүлүгүңдү тиле.
Өлгөндүн артынан өлмөк жок.
Өлгөн аттын такасын издеп, алты ай жер казган байча.
Өлгөн бөрүнүн башы менен тирүү бөрүнү коркутасыңбы.
Өлгөн жолборстон (арстандан) тирүү чычкан артык.
Өлгөн өксүтөт, кеткен кемитет.
Өлгөн менен кыз бергенге намыс кылба.
Өлгөн тирилбейт, өчкөн жанбайт.
Өлгөн төөнүн териси эшекке жүк.
Өлгөн уй сүттүү болот.
Өлгөнгө өкүнбө, калганга береке берсин.
Өлгөнгө ыйлаган кайран көз, жаманга айткан кайран сөз.
Өлгөндү сурасаң тирилгенге эсе, ооруганды сурасаң, айыкканга эсе.
Өлгөндү топурак суутат.
Өлгөндү туулган жеңет, жоону кууган жеңет.
Өлгөндү туулган жеңет.
Өлгөндүн артынан өлмөк жок.
Өлгөндүн жазасы — көмгөн.
Өлгөндүн үстүнө көмгөн кылба
Өлгөндүн үстүнө көмгөн.
Өлгөндүн өзүнүн шору.
Өлгөндүн сазайы көмгөн, өпкөндүн сазайы көнгөн.
Өлгөндөн катын артат, көчкөндөн отун артат.
Өлдүн—өчтүң, кеттиң — кемидиң.
Өлөр карга бүркүт менен ойнойт, ыйлаар бала атасынын сакалы менен ойнойт.
Өлөр эчки койчунун таягына кашынат.
Өлүү болуп көрдө жок, тирүү болуп үйдө жок.
Өлүүлөр жөнүндө оң сүйлө, болбосо үндөбө.
Өлүүнү айтса тирүүнүн тынчы кетет.
Өлүүнүн жүзү ары, тирүүнүн жүзү бери.
Өлүккө — жарашат ый, кадырга — жарашат сый.
Өлүккө жараша — ый, кадырга жараша — сый.
Өлүм — бардын малын чачат, жоктун абийирин ачат.
Өлүм — орток, доо — көзөк.
Өлүм адамды коркутат, үмүт адамды курчутат.
Өлүм бардын малын чачат, жоктун абийирин ачат.
Өлүм жашка карабайт.
Өлүм өксүтөт, оору кор кылат.
Өлүм өксүтөт.
Өлүм кабак-кашты ирмегиче.
Өлүм менен үмүт тең тайлаш, бири адамды коркутат, бири ар —намысын курчутат (өлүм адамды коркутат, үмүт намысты курчутат).
Өлүм менен конок айтып келбейт.
Өлүмдөн башканын баары өзү келбейт.

Өлүмдөн башканын баарынын эртеси (ачыгы) жакшы (түзүк).
Өлүмдөн башканын эртеси жакшы.
Өлүмдөн корккон жашабайт.
Өлүп тапкан баламды өрдөк чокуп өлтүрдү.
Өлүп тирилдиңби?
Өлө албай жатып өлөң айтат
Өлө жалкоо болбосоң, өтө жарды болбосоң.
Өлө жегенче, бөлө же.
Өлөң төшөк өз үйүң, киндик каның тамган жер.
Өлөңдүү жерде өгүз семирет, өлүмдүү жерде молдо семирет.
Өлөңдүү жерди — өгүз жейт, өлүмдүү жерде — молдо жейт.
Өлөйүн десе — жан таттуу, кирейин десе — жер катуу.
Өлөөр эчки койчунун таягына сөйкөнөт, ыйлаар
бала атасынын сакалы менен ойнойт.
Өлөөрүндө булбулдун да үнү өзгөрөт.
Өлөлбай жатып (же өлгөнү жатып), өлөң айтат.
Өлөр өгүз балтадан качпайт.
Өлөр өгүз балтадан тайбайт.
Өлөр киши бой түзөйт.
Өлөр чычкан мышыктын умасын кашыйт.
Өлөр эчки койчунун таягына сүйкөнөт.
Өлөрмандын көзү жаман.
Өлөт деген өлгөн жок, өгүз минген калган жок.
Өлө —тириле манап бол.
Өлкө алсыз учурунда адам ресурсуна таян.
Өлкөңдөн айрылгыча өмүрүңдөн айрыл.
Өлмөйүнчө кишинин иши бүтпөйт.
Өлсө — кунсуз, сатса — пулсуз.
Өлсө өкүрүк, өлбөсө кыйкырык,
Өлсөк бир чуңкурда (бололук), тирүү болсок бир дөбөдө (бололу).
Өлсөң дагы, эстүүдөн өл.
Өлсөң көрүң кең болсун.
Өлсөк — бир көрдө, тирүү болсок — бир дөбөдө.
Өлсөк — бир көрдө (же чуңкурда), тирүү болсок — бир дөңдө (же дөбөдө).
Өлсөк, бир чуңкурда, тирүү болсок, бир дөбөдө.
Өлтүргөн сайын өрчүгөн кыргыз, түгөнгөн сайын түтөгөн кыргыз.
Өмдөгөн жоо качырат.
Өмүр бизден өтүп кетсе, эл эмгектен эскерсин.
Өмүр бою быкшып жашаганча, көз ирмем болсо да жарк этип күйүп өт.
Өмүр бою өзүңдү чындыкты айтууга үйрөт.
Өмүр өлчөнбөйт да суратпайт.
Өмүр карыса да, көңүл карыбайт.
Өмүр киндик кан тамган жерден башталат.
Өмүр оттой жанып, күл болуп бүтөт.
Өмүрдүн чеги бар, илимдин чеги жок.
Өмүрдүн чеги бар, өнөрдүн чеги жок.
Өмүрдөн жамандык күтпө, өлүмдөн жакшылык күтпө.
Өмүрдөн өткөн бакыт жок, өнөрдөн өткөн билим жок.
Өмүрү жамандын өлүмү жаман.
Өнбөс доону доолаба, өлбөс жоону жоолаба.
Өңү кара болсо да өзү сара.

Өнөктөштөр өр ашат.
Өнөр — агып турган булак.
Өнөр — аккан булак, билим — күйгөн чырак.
Өнөр — түгөнбөс азык, жоголбос байлык.
Өнөр алды — кызыл тил.
Өнөр байлыгы — өлбөс байлык.
Өнөр издегениң— өргө кадам шилтегениң.
Өнөрдү билүүгө да өнөр керек.
Өнөрү жок жигит — канаты жок куш.
Өнөрүң болсо ичиңе катпа, жаман кыялыңды өзүң ташта.
Өнөрүң болсо өргө чап, кор кылбай алтын жанды бак.
Өнөрлүү — зор, өнөрсүз — кор.
Өнөрлүү болсоң өргө чап.
Өнөрлүү журт — амалдуу.
Өнөрлүү өлбөйт, өнөрсүз көнбөйт.
Өнөрлүү өлбөйт.
Өнөрлүү өргө сүзөр.
Өнөрлүү өргө сүйрөйт.
Өнөрлүү өргө чабат.
Өнөрлүү кол ач болбойт.
Өнөрлүүгө өрү — кыры баары бир, балбанга оңу — солу баары бир.
Өнөрлүүнүн колу алтын,
Өнөрпос ишке таянат, балбан күчүнө таянат.
Өпкөдөн соккон жөл жаман, элинен безген эр жаман.
Өрдөк берген, каз алат.
Өрдөк жокто чулдук бий, өпкө жокто карын бий.
Өрдөк жокто чулдук бий.
Өрдөктү туурайм деп чулдук бутун сындырыптыр.
Өрдөктүн өзү көктө болсо да, көзү көлдө.
Өрүүдө көрүшпөгөн, көчкөндө урушат.
Өрүш малдуу — дасторкон майлуу.
Өрүшүндө малы бардын, сандыгында пулу болот.
Өрнөктүү иште өөн жок.
Өрнөктүү карыя жок жерде, өнөрлүү жаш да жок.
Өрт менен суу — тили жок жоо.
Өрттү суу өчүрөт, эпке мал келтирет.
Өрттү суу өчүрөт, эпке мал киргизет, жакшылап сүйлөшсө бир чөөгүн чай да эпке келтирет.
Өсөөр малда өлүм жок.
Өсөөр элдин балдары бири — бирине дос болот,
өспөс элдин балдары бири — бирине кас болот.
Өсөөрүм калбай өлөөрүм калды, өмүрүмдөн көрүм жакын турат.
Өсөр — өзүн сыйлайт, өспөс — жатын сыйлайт.
Өсөр өзүн сыйлайт, өспөс жатын сыйлайт.
Өскөн айылдын ичинде кемпир менен чал бар,
өскөн төөнүн ичинде инген менен нар бар.
Өскөн жер — өз эне, өзгө жер — өгөй эне.
Өскөн токой өсө берсе, эмдигиче көктү тешмек.
Өспөс уул өнбөс доону доолайт.
Өспөс элдин балдары, бир — бирине кас болот,
өсөөр элдин балдары, бир — бирине дос болот.

Өтүгү жаман — төрдү булгайт, оозу жаман — элди булгайт.
Өтүгү жаман төргө өтпөйт.
Өтүгү жокко өзүм барам, тону жокко салам айта бар.
Өтүгүң барда суу кеч.
Өтүгүң жаман болсо бутуңдун шору, турмушун
жаман болсо жанындын шору.
Өтүгүң майрык болгон соң, жериң түз болбосо койсун.
Өтүгүң тар болсо дүнүйөнүн кеңдиги не пайда?
Өтүгүң тар болсо, дүнүйөнүн кендигинен (же үйүңдүн тынчылыгыңан) не пайда?
Өтүкчү өтүккө жарыбайт, уста балтага жарыбайт.
Өтүкчү көп алса, өпкөсү тешилет.
Өтүкчү көп албайт, көп алса өпкөсү тешилет.
Өтүкчүнүн жанына жолобо, «бирдемем жоголду» дейт.
Өтүкчүнүн үйү апырык менен сапырык.
Өтүкчүнүн өтүгүнүн такасы жок, уз зайыптын күйөөсүнүн жакасы жок.
Өтүнгөңгө чиренет, өзүнөн чоңго ийилет.
Өтүрүк сөз — жанга кас, өтпөс бычак — кынга кас.
Өтүрүктүн бети кара.
Өтө жалкоо болбой, өлө кедей болбойт.
Өтө жаман — өзүн мактайт, башкы жаман —
баласын мактайт, аяккы жаман — аялын мактайт.
Өтө жаман болбосоң, өлө жарды болбосоң.
Өтө жаман өзүн мактайт, жакшыны башка бирөө мактайт.
Өтө кайрат баш жарат.
Өтө кызыл бат оңот, өпкө кызыл кеч оңот.
Өтөгөңдүн (аюунун) териси өзү жатып ий болот.
Өткүр (курч) бычак кынга жоо (кас), өтүрүк (өткүр) сөз жанга жоо (кас).
Өткүр өлбөйт, сук тойбойт.
Өткүр ок — душманга, өткүр сөз — тууганга.
Өткүр тырмак каргада эмес, шумкарда.
Өткөөл таппай, өтүгүңдү чечпе.
Өткөн (кайра) келбейт, өлгөн тирилбейт.
Өткөн (мурунку) базарга кой айдаба.
Өткөн ишке — айла жок.
Өткөн ишке — салабат.
Өткөн ишке айла жок, өкүнгөн менен пайда жок.
Өткөн ишке өкүнбө (же өткөн иште өкүнүч жок).
Өткөн ишке өкүнбөө керек.
Өткөн ишке салабат кыл.
Өткөн өмүр — аккан суу.
Өткөн өмүр — өчкөн от.
Өткөн өмүр — качкан куш, кайрылып келбейт үндөсө.
Өткөн өмүр жашарбайт — алтымышта чал кайтып,
баштагы пейли бузулбайт — жарды болсо бай кайтып.
Өткөн өмүр качкан куш, үндөсөң келбейт кайрылып.
Өткөн өмүр, калган кадыр табылбайт.
Өткөн өчү бардын, кетпес кеги бар.
Өткөн күнгө өкүнбө.
Өткөн күндө белги жок, салып койгон тамга жок.
Өткөңгө өкүнбө, кеткенге кейибе.
Өткөңгө өкүнгөн менен айла жок.

Өткөнгө өкүнүп, жетпести кууба.
Өткөндү билбеген эл — атасын тааныбаган баладай.
Өткөндү эстеген — жакшы, кектеген — жаман.
Өткөндүн, келечектин жибин улап, достошуу ийгиликке алып барат.
Өткөндөр барктабаса, тирүүлөр даңкталбайт.
Өткөндөрдү эстеген жаман болбойт, мурдагыны
кектеген жакшы болбойт.
Өтпөс буйрук—бойго кардык.
Өтпөс өмүр, сынбас темир болбойт.
Өтпөс өмүр, сынбас темир жок.
Өтпөскө өмүр жок, сынбаска темир жок.
Өчөр оттун үстү күйөт.
Өчпөс өрт, соолубас гүл болбойт.
Өчпөстүн оттун жаккан, өлбөстүн күнүн көрөт.
Паанасы жок сайдан без.
Паанасы жок сайдан кач, кайры жок байдан кач.
Падыша тукумун жеке уул даңазалабайт.
Пайгамбар баарына асыр.
Пайгамбар барына назир (ыраазы).
Пайгамбар да күйөө баласын сыйлаптыр.
Пайгамбар кудаа эмес, кудаадан жудаа эмес.
Пайгамбарга бар назир.
Пайданы башыңа кыл, башыңдан артса досуңа кыл.
Пайданы өз башыңа кыл, башыңдан артса башкага кыл.
Пайданы көрсө соодагердин шакыйы кармап,
чыдай албай, буту менен эмес, төбөсү менен чуркайт эмеспи.
Пайдасыз тууган — чекеге чыккан чыйкан.
Палан жерде алтын бар, өз жериңдей кайда бар.
Паракорлор кызыгат бир токочтук тыйынга.
Пейил күтсөң, битир бергенди унутпа.
Пейли жакшы кем болбойт, пири болбой эл болбойт.
Пейли жакшы кем болбойт.
Пейли жакшыны кудай табат, пейли жаманды ит кабат.
Пейли жаман кишиден күтөт, өз ашын жашырып ичет.
Пейли кенен — калысчыл, пейли тар — арызчыл.
Пейли кеткен пенденин казанынан аш кетет.
Пейли тар адам кең идиштен аш иче албайт.
Пенде пейлинен табат.
Перзент белдин (жандын) кубаты, берен (болсо)
элдин кубаты. (Камкор малдын кубаты).
Перилердин ойной турган жери бар, аюунун чээни бар.
Пил көтөрбөгөндү тил көтөрөт.
Пулсуз калаа — көрксүз, гүлсүз талаа — көрксүз.
Пулу бардын — кеби он, пулу жоктун— кеби тоң.
Пулу бардын оозу чайнайт, пулу жоктун көзү жайнайт.
Пулуң болсо, кулуңмун.
Пулун пулдай албаган, досун сыйлай албайт.
«Саман учуп келатат» десе, «Самарканды жоо чапты» дейт.
«Сасык» деп, уйдун мурдун кесип таштабайт.
«Сен» деген сыпайыга өлүм.
«Сен», «мен» деген сенек сөз, «сиз», «биз» деген сылык сөз.

«Сеники», «меники» — көңүлдүн тардыгы,
«ары жат», «бери жат» — төшөктүн тардыгы.
«Сиз», «биз» деген сылык сөз, «сен», «мен» деген сенек сөз.
Сааганым Сарбагыштын бээси, азандан келет ээси.
Саан камдаганча, саман камда.
Саан камдагыча, сабаңды камда.
Саан уйду кысыр уйга алмашбайт.
Сааның жок болсо да сабааң болсун.
Сааныңды камдаганча, сабааңды камда.
Саап ичсең — миң күндүк, союп жесең — бир күндүк.
Саап ичсең миң күндүк, чаап ичсең бир күндүк.
Сабаасына жараша (карай) бишкеги, сакалына (мурутуна) жараша (карай) искеги.
Сабаасына карай — бишкеги, сакалына карай — искеги.
Сабагы жаман жемиштин даны да жаман.
Сабасына жараша — бишкеги, мурутуна жараша — искеги.
Сабасына карай — бишкеги, сакалына карай — искеги.
Сабаттуу күн сымак, сабатсыз түн сымак.
Сабына жараша — бычагы, сакалына жараша — искеги.
Сабырдуу адам — жылдыздуу.
Сабырдуу болсон — озорсуң, сабырсыз болсоң осолсуң.
Сабырдуулугуң — салтанатың.
Сабырдуулук — бакыттын ачкычы.
Сабырдуулук акылмандын шериги.
Сабырдуунун багына алма бүтөт, сабырсыздын башына кайгы түшөт.
Сабырдын түбү — сары алтын, санабай билгин кымбатын.
Сабырдын түбү — сары алтын.
Сабырсыздын иши тамырсыз.
Сагызган сактыгынан өлбөй, суктугунан өлөт.
Сагызган сактыгынан эмес, суктугунан өлүптүр.
Сагызгандын баласы агынан көп карасы.
Сагызгандын санаасы жоордо, соргоктун санаасы куйрук — боордо.
Сагынычтан — саргаят
Санаасы жок сары сууга семирет.
Сайма сая албаган ийне тандайт.
Сак болсоң, ишиң ирээттүү болот.
Сак жүргөн кор болбойт.
Сакадай бою — сары алтын.
Сакал тойдо керек.
Сакалдуу киши жоого түшөбү?
Сакалдуунун баары эле чоң ата эмес.
Сакалдын көркү — чалда, сулуунун көркү — калда
Сакалдын көркү чалда бар, сулуунун көркү калда бар.
Сакалы узун кишинин акылы кыска.
Сакалы узун, акылы кыска.
Сакалың өспөсө, сакалсызга күлбө.
Сакалыңдын агы бар, балалыгың дагы бар.
Сактанбаган алп жардан алыс кетиптир.
Сактанганды — сактаптыр.
Сактансаң — сактаармын.
Сактансаң — сактаймын, сактанбасаң — отко кактаймын.

Сактансаң, соо каларсың.
Сактасаң миң күндүк, сактабасаң бир күндүк.
Сактыкка кордук жок, закондо зордук жок.
Сактыкта кордук жок.
Сактын саны калып, маңыроонун сайда саны калат.
Салаалап сыйпап сакалды, карылар айтат макалды.
Салаалап тарап сакалды, карылар айтар макалды.
Саламсыз кирген уят, жоопсуз чыккан уят.
Салынуу капкан — теңсиздик, зарланган муң —
элсиздик, аккан жаш — жерсиздик.
Саман өрттөнүптүр десе, Самарканды жоо чааптыр дейт.
Саманкана күйдү десе, Самаркан күйдү дейт.
Сан тийбеске сан тийди, табак — табак нан тийди.
Санаа — эрди саргайтат, сары жел — чөптү кубартат.
Санаа коёндон да күлүк.
Санаа куюндан да күлүк.
Санаа менен байыба, убайым менен карыба.
Санаа менен жетпеген, талап менен табылат.
Санаа — саргайтат, убайым — картайтат.
Санаа тарткандын ичкени — ирим, жегени — желим.
Санаа эрди саргайтат, сары жел чөптү кубартат.
Санаанын изи жок, санаасыз киши жок.
Санаасы жок - уйкучул, акылы (же ары) жок — күлкүчүл.
Санаасы жок сары сууга семирет, катыны жок кыздуу үйгө теминет.
Санаасы жок сары сууга семирет.
Санабай туруп түгөл дебе.
Сандык жыйган жүгүңө, сарамжал кылгын үйүңө.
Санчыга — сан.
Саны бар сапаты жок.
Саны бар, сапаасы (же сапаты) жок.
Саны менен бирге даны болсун.
Сапарбайдын сан жылкысы көрүнбөй,
Кулансарыктын кула байталы көрүнөт.
Сапарбайдын сан жылкысынан Кулансарыктын кула байталы көрүнөт.
Сараң адамды кесип алса кан чыкпайт.
Сараң байдын коногу болгуча, март кедейдин коногу бол.
Сараңдан сурасаң, ал сары оору болот.
Сараңдардын миңинен, жалгыз да болсо март жакшы.
Сараңды берип уялт.
Сараңдын жыйганын зордукчу чачат
Сараңдын казаны кайнабайт.
Сараңдын колу тар, кайда барса жолу тар.
Саралалуу көп жылкы булактан келип суу ичсе, булактын чери жазылат.
Сарамжалдуу — байлыкка алып баруучу байсалдуу жол.
Сарамжалдуулук байлыктан артык.
Саргара жортсоң, кызара бөртөрсүң.
Сарсанаа болбо жогуңа, санаа жокко жеткирбейт.
Сарт байыса там салат, кыргыз байыса катын алат.
Сарт бышырсын, кыргыз туурасын, казак ашасын.
Сарт үйүн көргөндө чабат.
Сарт санаа менен байыйт, убайым менен карыйт.

Сарт санаасы менен байыйт.
Сарттын аты жемкор болсо, дорбоону тешет.
Сарттын ашына күйгөнчө, атаңдын башына күй.
Сары ала тоок саман чачат, өз айыбын өзү ачат.
Сары савылды ичкендин жаны савил.
Сая албаган — ийне тандайт, саптай албаган — учук тандайт.
Сая албаган ийне тандайт.
Саяк жүрсөң, таяк жейсиң.
Саяк менен сагызганга убал жок.
Саяпкери жарашса, жаман ат байге алат.
Себепсиз күлгөн тарбиясыздыктын белгиси.
Себепсиз макал айтылбайт
Себептен себеп, балчыктан имарат.
Сөөктүн эң жаманы суу кечирет.
Секет үчүн сегиз сөм ыйгарганың — молдонун кызын септүү кылганың.
Сексен жылкы, сегиз төө септүү кыздын калыңы.
Сел сайды бузат, ушак элди бузат.
Семиз арыктаганча, арыктын жаны чыгыптыр.
Семиз жер — мейиз жер, шор жер — кор жер, кум жер — кубулган жер.
Семиз кой берем дегенге, селдесин саткан молдо бар.
Семиздикти кой көтөрөт, эркеликти уул көтөрөт.
Семиздин аягы сегиз.
Сен арт, мен арттан да, сен тарт, мен тарт жаман.
Сен калкалаган душманды биз талкалаганда сүйлөшө жатарбыз.
Сен каркыра мен турна, мен турган жерге сен турба.
Сен салар да мен салар, атка чөптү ким салар?
Сен сыйласан карыңды, кудай сыйлайт барыңды.
Сен, сен деген селейет.
Сени күндүз мактаган түндө сөгөт.
Септүү кыз болгуча, эптүү кыз бол
Серкеси болбой, эл болбойт.
Сескенгенден сескен, шектенгенден шектен.
Сиздердикине барганда — ичейли да жейли,
биздикине келгенде — ырдайлы да ойнойлу.
Сиздин акканыңыз биздин акканыбыз.
Сиңер жерге суу жай, угар кишиге сөз айт.
Сийдиги тентектин бири тентек, жатыны тентектин баары тентек.
Сиркеси суу көтөрбөйт.
Сүзөнөөк уйга кудай мүйүздөн айтпаган.
Сүйбөгөн менен жашоо — өзүңдү өзүң кыйноо.
Сүйбөгөнгө — сүйкөнбө.
Сүйбөгөнгө суюк атала берет.
Сүйбөс конок төргө өт.
Сүйбөс төргө чык.
Сүйгүзгөн да тил, күйгүзгөн да тил.
Сүйгөн кесибиң — ырыс — кешигин,
Сүйгөнгө үйүр эмес — кошконго үйүр, кошконго үйүр эмес — сүйгөнгө үйүр.
Сүйгөнүңдүн кемчилиги болбойт.
Сүйүү башталган жерде, акыл аягына чыгат.
Сүйүү өлүмдөн күчтүү.
Сүйүү кары — жашты ылгабайт.

Сүйүү менен жаша, күрөш менен өл.
Сүйүү оттон ысык, гүлдөн назик.
Сүйүү сулуу издебейт, уйку төшөк издебейт.
Сүйүүнүн көзү сокур.
Сүйүүсүз адамдардын оту күйүшпөйт.
Сүйүүсүз аял карыз алган буюмдай.
Сүйүнгөн менен маңдай айрылбайт, корккон менен жүрөк жарылбайт.
Сүйүнгөндөн маңдай айрылбайт, корккондон жүрөк жарылбайт.
Сүйүнчүнү буюрган киши алуучу, шашкан куру калуучу.
Сүйүшпөгөндүн оту күйүшпөйт.
Сүйөөрүң да — от, күйөөрүн да — от.
Сүйлөгөн сөздү угууга, сүйө турган эл керек.
Сүйлөгөндү сүйсөң, укканга да үйрөн.
Сүйлөй — сүйлөй чечен болосуң, көрө-көрө көсөм болосуң.
Сүйлөрүн Кара Маңка сүйлөдү, уяларын мен уялдым.
Сүйлөсө тилинен бал тамат.
Сүйлөсөң сөздү татыгы менен сүйлө.
Сүйлөсөм тилим ооруйт, сүйлөбөсөм дилим ооруйт.
Сүйрүсүнө сүт толот, ийрисине эт толот.
Сүйрөлгөн иште сүйкүм жок.
Сүлөөсүндөй керилбе, чоңдугуң иттей эле бардыр.
Сүлөөсүндөй керилген, сүйлөөр сөздөн эринген.
Сүрүп — сүрүп мал бер, сары өркөчтүү нар бер.
Сүт десең уй бак, эт десең кой бак.
Сүт менен бүткөн мүнөз сөөк менен кошо кетет.
Сүткө оозун күйгүзгөн айранды үйлөп ичет.
Сүткө түшкөн чычкандай.
Сүткордон карыз алба.
Сүттөн күйгөн оозум айрандан күйөбү деп чоочуйм.
Сөгүп үйрөтпө — сүйлөп үйрөт, сөгүп үйрөтпө — окутуп үйрөт.
Сөөк — кайрылат, дос — айрылат.
Сөз — жип, кандай созсо кете берет.
Сөз — үрөн, иш — мөмө.
Сөз — сөөктөн (өпкөдөн) өтөт, жүлүнгө (чучукка) жетет.
Таяк — эттен өтөт, тез эле унутулуп кетет.
Сөз — сөөктөн өтөт, таяк — эттен өтөт.
Сөз — тапка кирбес, боосуз куш, ооздон чыкса карматпайт.
Сөз (кеп) келгенде сөзгө жараша сөз айтпаса, сөздүн (кептин) атасы өлөт.
Сөз айласын (жүйөсүн) билбеген, сүйлөй билбес жамандар,
сөздү — өзүнө келтирет, көч айласын билбеген, көчтө (көчкөндө) көлүк өлтүрөт.
Сөз айласын билбеген сөздү өзүнө келтирет,
күч айласын билбеген көчтө көлүк өлтүрөт.
Сөз айласын билбеген сөздү өзүнө келтирет.
Сөз айтпагын болбоско, суу куйбагын толбоско.
Сөз атасы — кулак, жол атасы — туяк.
Сөз атасы — кулак, суу атасы (энеси) — булак.
Сөз атасы — кулак.
Сөз атасы — ыр, сөз катасы — чыр.
Сөз баштаган эл баштайт.
Сөз башы ачуу болсо, аягы таттуу болот.
Сөз бербеген жөө чечен, учуп жүргөн камгактай.

Сөз билбеген муштуму менен коркутат
Сөз билги — тапчыл, адам сулуусу— акыл.
Сөз билүүчү адамдын ар сөзүндө бир тузак.
Сөз бирөө, кулак экөө.
Сөз доодон да куткарат, жоодон да куткарат.
Сөз доодон да, жоодон да куткарат.
Сөз жакшысын кулак билет, кыз жакшысын ынак билет.
Сөз жебеген адамдын ар сөзүндө бир тузак.
Сөз жүзүндө сүйүүдөн, ачык жек көрүү артык.
Сөз жүйөөсүн билбеген сөздү өзүнө келтирет,
көч айласын билбеген көчтө көлүк өлтүрөт.
Сөз жүйөөсүн тапса, мал ээсин табат.
Сөз жүйөсүн тапса, мал ээсин (эсебин) табат.
Сөз жүрөккө сакталат, бөз ийинде какталат.
Сөз өзөгү — макал.
Сөз кадырын билбесен, өз кадырың билбейсиң.
Сөз келгенде кайнатаңдан тартынба.
Сөз келгенде сөзгө жараша сөз айтпаса, сөздүн атасы өлөт.
Сөз келсе — де, аш келсе — же.
Сөз көркү — макал, эр (дин) көркү — сакал.
Сөз кулагы барга айтылат.
Сөз кутулбайт чеченден, мээнет кетпейт бечелден.
Сөз куш эмес, ооздон чыкса карматпайт.
Сөз маанисин билбеген сөзгө калат.
Сөз санабай гүлүн айт, миңин айтпай бирин айт.
Сөз сөздү табат.
Сөз сөздөн чыгат, сүйлөбөсө эмнеден чыгат.
Сөз сөөктөн өтөт, таяк эттен өтөт.
Сөз сөөктөн өтөт, чучукка жетет.
Сөз сурамак — ызаат,
Сөз тапкан колко бербейт.
Сөз татыгын билбеген — сөздү баалабайт.
Сөз төркүнүн билбеген, сөз түбүнө жете албайт (уятка калат).
Сөз угаарың болбосо, сүйлөбөгүн бекерге.
Сөз элдин кенчи, чөп жердин кенчи.
Сөзгө баатыр, ишке бакыр.
Сөз эмес сөздү, сөз кылат, (сүйлөйт).
Сөз ээси киши — журт көзү.
Сөзгө — баатыр, ишке — бакыр.
Сөзгө — сараң, ойго — терең.
Сөзгө баатыр, ишке — жок.
Сөзгө жараша сөз айтпаса, сөздүн атасы өлөт.
Сөзгө жараша сөз, суроого жараша жооп.
Сөзгө ишенбе, көзүңө ишен.
Сөзгө кыйын, иште жок.
Сөзгө сөйкөнбө, кепке кептелбе.
Сөзгө сөлтүк, кепке кемтик.
Сөзгө сөлтөк, кепке кемтик кылдың го!
Сөзгө чоркок муштумун көрсөтөт.
Сөздү — сөз жыгат.
Сөздү - сөздө, артын — көздө.

Сөздү билген таап айтат, билбеген каап айтат.
Сөздү билген таап алат, сөздү билбеген каап алат.
Сөздү көп сүйлөсө—тантык, сууну көп кечсе— чалчык.
Сөздү коюп, бөзгө кел (Сөздү коюп, бөздөн кел).
Сөздү сөз келгенде айтпаса атасы өлөт.
Сөздү сөз табат.
Сөздү сөздө, артын көздө.
Сөздү сөздө, артынан көздө.
Сөздү убагында айтпаса — атасы өлөт.
Сөздү уккан жерге айт. Сууну сиңген жерге сеп.
Сөздү чын токтотот, сууну чым токтотот.
Сөздүн айгагы сөз.
Сөздүн атасы — ыр, катасы — чыр.
Сөздүн ачыгы жакшы, жолдун жарыгы жакшы.
Сөздүн баркы — кыскалыгында.
Сөздүн башы бир кучак, аягы миң кучак.
Сөздүн башы катуу болсо, аягы таттуу болот.
Сөздүн башы бир бычак, аягы бир кучак.
Сөздүн көркү — макал, жүздүн көркү — сакал.
Сөздүн көркү — макал, өңдүн көркү — сакал
Сөздүн көркү — санат, куштун көркү — канат.
Сөздүн көркү — макал, жигиттин көркү — сакал.
Сөздүн кызуу темирдей ийилген убагы болот.
Сөздүн сөздөй баркы бар, отуз эки наркы бар.
Сөздүн ток этээр жери бар (жыйынтык).
Сөздөн (дүн) сөздүн (дөй) баркы бар, ар бир малдын (сексен сегиз) наркы бар.
Сөз — жип, кандай созсо кете берет.
Сөзү — таттуу, көңүлү — катуу.
Сөзү аздын иши аз
Сөзү жаман элди булгайт, буту жаман төрдү булгайт.
Сөзү өткүрдүн (курчтун) көзү өткүр (курч).
Сөзү калса талаада, өзү калат балаага.
Сөзү кардай аппак, иши көөдөй кара
Сөзү менен байыткан, колу менен жарытпайт.
Сөзү суук адамдар баш бербеген торпоктой.
Сөзү суук адам, баш бербеген торпокко окшош.
Сөзү таттуу, көңүлү ачуу.
Сөзү таттуу, көңүлү катуу.
Сөзү ырас болсо — ордунда турат, сөзү калп болсо — кудай (же арбак) урат.
Сөзү экинин — иши да чеки.
Сөзүң болбосо, ишиң болсун.
Сөзүң өлгөнчө — өзүң өл!
Сөзүң кыска болсун, колуң уста болсун.
Сөзүң менен орок орбо, көзүң менен машак тербе.
Сөзүн сыйлаганың өзүн сыйлаганың,
Сөзүң күмүш болсо, тек турууң алтын.
Сөзүндө ырысы болбосо, эткени эм болбойт.
Сөөгү биздики, эти сиздики.
Сөөгү бышып катыгат, сөз айтууга жатыгат.
Сөөгү жакшы сөктүрбөйт.

Сөөк (тууган) кайрылат, дос айрылат.
Сөөк мүлжүбөй этке тойбойт, сыр чечишпей (же коно жатпай) кепке тойбойт.
Сөөк мүлжүбөй этке тойбойт.
Сөөккө бычак сатпа.
Сөөксүз тил сөөктү сындырат.
Сөөксүз тил, сөөктү сындырат.
Сулуулукту көздөн издебе, сөздөн изде.
Сөөктүн эң жаманы суу кечирет
Сөөмдү жакын, карышты алыс көрбө.
Сөөмөй менен түртсөң, муштум менен жооп аласың.
Соғумдун башы — чечемдин ашы.
Соғумун чүйгүн болсо ичиңден кымый.
Соғумуң чүйгүн болсо, ичиңе сакта.
Соғушту көрбөгөн баатырсыйт.
Соғуштун көзү — сокур.
Соёрун сойдук, тоғуз катын кантип артабыз?
Соёрун сойдук, тоғуз катын ким артат?
Соёрун сойдум, тартуу (же тартышы) кандай болот?
Соёрун сойдум, тартуу кандай болот?
Сойгону — улак теке, тартканы — кулак, чеке.
Сойгуң келсе малдын семизин сой, арыгын ордуна кой.
Сокку канчалык күчтүү болсо, душман ошончолук басынат.
Сокмо да болсо бөз жакшы, сокур да болсо көз жакшы.
Соко бир кишини багат, соода миң кишини багат.
Сокулуу катын — зор катын.
Сокулуу катын зор катын, сокусуз катын кор катын.
Сокур атка котур ат үйүр.
Сокур ит аксак түлкүдөн үмүт кылат.
Сокур иттен аксак ит соогат сурайт.
Сокур өлгүчө көзү ачыларынан үмүт кылат.
Сокур киши — шоола менен, бакыр киши — маана менен (жүрөт).
Сокур көргөнүн койбойт, дүлөй укканын койбойт.
Сокур намыс баш жарат.
Сокур сыйпаганын койбойт, дүлөй тыңшаганын койбойт.
Сокур сыйпалаганын койбойт, дүлөй тыңшаганын койбойт.
Сокур тутса — бек тутат, чолок урса — бек урат.
Сокур уй кудук көргөндөй болбо.
Сокурга күзгүнүн кереги не?.
Сокурга күн, түн бирдей.
Сокурдан кароолчу койсоң, элди жоого алдырат.
Сокурдан күзөтчүң болсо элиңди жоого алдырат.
Сокурдан күзөтчүң болсо, элиңди жоо алат.
Сокурдан сакчы койсоң, элиңди чаптырасың.
Сокурдун сураганы — эки көз.
Сокурдун тилегени — эки көз.
Сокурдун тилегени эки көз, көйнөксүздүн тилегени бөз, дүлөйдүн угайын дегени жакшы сөз.
Сокурдун тилегени эки көз, чекирдин тилегени кара көз.
Сокур — орой, таз — кыйык, маңкада (бучукта) бар аз кыйык.
Сологойдун оңу бар.
Сом темирге балка бар, чоңсунганга (же зордукчулукка) алда бар.

Сом темирге бар, чоңсунганга алда бар.
Соо болом десең, боюңа өлчөп тамак ич.
Соо эмес кыз соо кыздын бетин тырмайт.
Соода — сакал сыйпаганча.
Соодагер барган жериң жакын дейт.
Соодагер өтүгүн майлайт, өтүгү көчүгүн майлайт.
Соодагер санаасы менен байыйт, убайым менен карыйт.
Соодагерге мал кайгы, оорулууга жан кайгы.
Соодагерде акча болбосо, сууда балык да болбойт.
Соодагерде нысап жок.
Соодада достук жок.
Соодада көңүл жок, саламда борчтук жок.
Соодасы түгөнгөн сарттай болду.
Соодасы түгөнгөн соодагердей болуп.
Соодасы түгөнгөн соодагердин кейпи кетет.
Соолбос өмүр, сынбас темир болбос.
Соолгон көлгө бака айгыр, тул катынга жалчы айгыр.
Соолгон көлгө бака айгыр.
Соолгон көлгө бака чоң.
Соолук койдун жашы жакшы, шишек койдун башы жакшы.
Соонуку — дилинде, мастыкы — тилинде.
Сопу согон жебейт, жесе кабыгын да койбойт.
Сопу согон жебес, жесе, кабыгын да койбос.
Сопунун көөнү азанда, соргоктун көөнү казанда.
Сопусунган молдонун үйүнөн жети камандын башы чыгыптыр.
Соргок — суусак, долу—ыйлаак, ырысы жок— таарынчаак.
Соргокко кырсык үйүр.
Соргокко чоң табагыңды көрсөтпө.
Соргоктун өзү тойсо да, көзү тойбойт.
Соргоктун көөнү казанда, сопунун көөнү азанда.
Сорпосу даамдуу болсо, союлган козуга кайгыруу жок.
Союл камдаганга — токмок көтөр.
Союлду ура билбеген өзүнө тийгизет.
Спорт — адамдын денесин чыңайт, эмгек — адамдын туруктуулугун сынайт.
Сугалак суудан балык кубалайт.
Сугатчы тилейт эгинин, усталар тилейт темирин.
Сугатчы чакырса — барбайм дебе, сууга аккан молдону— кармайм дебе.
Сугатчынын аты сууда өлөт.
Сук чычкан сууга түшүп өлөт.
Суктан сураба, сараңга бербө.
Суктун көзү ач болот.
Султан сөөгүн кордобойт.
Сулуу — сулуу көрүнбөйт, сүйгөн — сулуу көрүнөт.
Сулуу — сулуу эмес, сүйгөн сулуу.
Сулуу аялдын сузу жакшы.
Сулуу болсо көрөөргө жакшы, жакшы болсо жашаарга жакшы.
Сулуу кыз, кыраан бүркүт, алгыр тайган таалайлууга туш келет.
Сулуу кыздын — саамайы көрк, эр жигиттин — таалайы көрк,
саябан бактын — маанайы көрк.
Сулууга баа жок.
Сулуулугунан — жылуулугу артык.

Сулуулугунан жылуулугу.
Сулуулук — жандын азыгы, кыялдын канаты.
Сулуулуктан — жылуулук.
Сулуулукту көздөн издебе, сөздөн изде.
Сулууну кучактаган кубанат.
Сулууну суукта көр, жакшыны жаанда көр.
Сулуунун көркү — көзүндө, чечендин көркү — сөзүндө.
Сумбула түшпөй суу тоңбойт, кыргыек келбей жаз болбойт.
Сунган башты суурган кылыч кеспейт.
Сунган моюнду кылыч кеспейт.
Сунса кол узарбайт, жумулса көз ачылбайт.
Сунулган моюнду, суурулган кылыч кеспейт.
Сураган жеңил, жооп бериш оор.
Сураган уят эмес, уурдаган уят.
Сураганга — бекер бер, суусаганга — жеке бер.
Сураганга бекер бер, суусаганга жеке бер, кыла бербө текебер.
Сураганга бекер бер, суусаганга эки бер, кыла көрбө текебер.
Сураганга бекер, суусаганга жеке бер.
Сурай — сурай Мекеге барат.
Сурап бергенче, уруп бер.
Сурап ичкен — суу ичкен, тартып өпкөн — жел өпкөн.
Сурап ичкен — суу ичкен.
Суу — жашоонун булагы
Суу — жерге, илим (билим, байлык) — элге.
Суу — адамдын жаны, өсүмдүк — каны.
Суу аккан арык жашаңча. (Суу жүргөн өзөн кургабайт).
Суу атасы — булак, сөз атасы — кулак.
Суу атасы — булак.
Суу бар жерде жашоо бар.
Суу бар жерде тиричилик бар.
Суу башынан тунат.
Суу бойдун кирин кетирет, ойдун кирин кетирбейт.
Суу да алла тааланын колунан бүткөн.
Суу да катуу жерге токтойт.
Суу — жерге, байлык — элге.
Суу жүргөн өзөн кургабайт.
Суу жок арыктан кол жууй албайсың
Суу жээгинен кудук казбайт.
Суу ичкен кудугуңа — түкүрбө.
Суу өз тереңин табат.
Суу канык — эгиндин даны толук.
Суу кетсе таш калат, сурма кетсе каш калат.
Суу кечпей, кепичинди чечпе.
Суу кечпес сөздү айтпаган жакшы.
Суу кечпеген сөздүн кереги не.
Суу менен жер көгөрөт, эл менен эр көгөрөт.
Суу менен келген — жел менен кетет.
Суу менен ойнобо — чөгөсүң, от менен ойнобо — күйөсүң.
Суу менен ойнобо, жай күнүнө ишенбе.
Суу мол болсо, нан да мол.
Суу сыйлаган зор болот, суу кордогон кор болот.

Суу ташыса — жээгине, эр ташыса — элине.
Суу ылдый агат, баатыр өр талашат.
Суу ылдый агып, суу өйдө чыкмайын адам кагылбайт.
Суу эркиндикти сүйөт.
Сууга жакын — кудайга жакын.
Сууга чөккөн адам өлөт, кайгыга чөккөн адам көнөт.
Суудан алып, сууга куйду — бозочунун неси кетти?
Суудан өткүчө энемди берейин.
Суудан өткөнчө энемди берейин, суудан өткөн соң эмнемди берейин.
Суудан сээп бышырган кийиз суудан да, сууктан да сактайт.
Суудан тонун аябаган, жоодон жанын аябас.
Суук сөз тууганга да жакпайт.
Суук сөөктөн өттү, чучукка жетти.
Сууну жер бөгөйт, жоону эр бөгөйт.
Сууну көп кечсе чалчык болот, сөздү көп сүйлөсө тантык болот.
Сууну көп кечсе чалчык болот. Сөздү (кепти) көп сүйлөсө тантык болот.
Сууну көп кечсең — балчык, сөздү көп айтсаң — тантык.
Сууну чым токтотот, сөздү чын токтотот.
Суунуку — сууга, сайдыкы — сайга.
Суунун — ийрими жаман, карынын — ырымы жаман.
Суунун жайын жар билбейт, жоктун жайын бар билбейт.
Суунун жакыны, төркүндүн алысы жакшы
Суунун ийрими жаман, карынын ырымы жаман.
Суурган кылыч кынга кирбес.
Суусаганга кара суу майдан жакшы.
Суусаганга кымыз бер, сураганга кошо бер.
Суусаганга суу да таттуу көрүнөт.
Суусасаң суудан таттуу жок.
Суучулдун ажалы суудан, мергендин ажалы тоодон,
баатырдын ажалы жоодон.
Суюкуун баары сорпо болбойт, теринин баары көрпө болбойт.
Суюктун сөзү — туюк, кыңырдын сөзү — кыйшык.
Сыңар кепти кетирбей эшит.
Сый — сыйга жарашат, сый билбеген адашат.
Сый көрөм десен сыйлай бил.
Сыйга — сый, сыр аякка — бал.
Сыйга берген сыналбайт.
Сыйдын чеги болбойт.
Сыйлаганга аш таппасан, сыпаа — сылык сөз тап.
Сыйлаганды билбеген, сыйпалаган көр сокур.
Сыйлаганды күтө бил, кыйнаганды түтө бил
Сыйлашарга жат жакшы, ыйлашарга өз жакшы.
Сыйлашпаган тууганың — сыр айтпаган душмандай.
Сыйлашууга жат жакшы, ыйлашууга өз жакшы.
Сыймыгы качкандын үй — бүлөсүнө баркы болбойт.
Сылап көргүн (билгин) тил менен.
Сылап сакал, сыйпап мурут чыгарган.
Сылыктыктын белгиси — алыш — бериш,
ынтымактын белгиси — барыш — келиш.
Сынбас жыгач өсөбү, алдан — күчтөн тайбас алп болобу?
Сынбас темир жок, өлбөс киши жок.

Сынбасты уста жасабайт, өлбөстү кудай жаратпайт.
Сынбасты уста жасабайт.
Сынгандан бертинген жаман.
Сынгандан да бертинген жаман.
Сындуу болсо өтүгүң, оорутпасын бутуңду.
Сынчынын сыңар өтүгү майрык.
Сыныктан башканын баары жугуштуу.
Сыпаага «сен» деген сөз — өлүм.
Сыпайы менен дос болбо, катынга сырыңды айтпа.
Сыпайы сырын жашырбайт.
Сыпайы тоңбос калтырар.
Сыр алдырбас киши жок мактанса да, күнөө
кылбас киши жок актанса да.
Сыр аяктын сыры кетсе да, сыны кетпейт.
Сырга көк, убадага бек бол.
Сырдашса сыр чечилет, сырдашпаса не чечилет.
Сыртта мырза, үйдө кул.
Сырты жалтырак, ичи калтырак.
Сыртын көрүп ичинен түңүлбө.
Сыртынан тон бычуу
Сырыңды айтсаң бирөөгө, каласың катуу күнөөгө.
Сырын алган байталдын сырт жагына чыкпагын.
Сырын ачкан эмчиге сыйкыр бакпас.
Сырын билбей дос болбо.
Сырын билгиң келсе, сөзүн ук.
«Тур — тардан» кабар келсе, уйкудан маза кетет.
Таалайлуу менен талашпа, бактылуу менен байлашпа.
Таалайлуу менен талашып иш кыл, бактылуу менен байлашып иш кыл.
Таалайыңа эмнени жазса, ошону көрөсүң.
Таамай сөз таяктан катуу.
Тааныбагандын (жердин) ой — чуңкуру көп.
Тааныбасты сыйлабас
Таанымал жерде бой сыйлуу, тааныбас жерде тон сыйлуу.
Таанысаң Тынаймын, тааныбасаң Кудаймын.
Таап алсаң да санап ал.
Таап сүйлөгөн таттуу сүйлөйт.
Таарынгандыкы таттуу.
Таарынсаң, Таласка бар.
Таасирдүү сөз — тарбияга көмөктөш.
Таба кылбай тобо кыл.
Табарман эрден тубарман бээ өтөт.
Табыпчы дартка жолдош.
Тагдыр бактылууну сүйөт, бактысызды сүйрөйт.
Тагдыр жазмыштагыны көрөм деп, отура берүүгө болбойт.
Таз арданса, бөрк алат.
Таз дарыкер болсо, өзү таз болот беле.
Таз кыздын көңүлү болбосо да, таза кыздын көңүлү калбасын.
Таз таранганча — той таркаптыр.
Таз таранганча той таркайт (же тарайт).
Таза аба жуткуң келсе — эрте тур, таза өмүр сүргүң келсе — эмгек кыл.
Таза болсоң — суудай бол, баарын жууп кетирген.

Таза болсоң суудай бол—баарын жууп кетирген,
балбан болсоң жердей бол— баарын чыдап көтөргөн.
Таза үрөндөн өнгөн дан, дыйканды байытат.
Ак ниеттен чыккан сөз (көп), адамды марытат.
Тазалык — өмүр булагы.
Тазалык — соолук белгиси, соолук—байлык белгиси.
Таздан тарак сурабайт.
Таздын бити саналуу.
Таздын көөнү болбосо да, таза кыздын көөнү калбасын.
Таздын темир тарагы бар, кемпирдин берекелүү тамагы бар.
Таңда күнү таң атар, саамал ичер күн тубар.
Таңкы куйруктан азыркы өпкө.
Тай ат болсо — ат тыныгар, уул эр жетсе — ата тыныгар.
Тай атка чыкса, ат азатка чыгат.
Тай кезинде бары жакшы, жаман ат кайдан чыгат.
Тай кезинде бары жакшы, жаман ат кайдан чыгат,
Кыз кезинде бары жакшы, жаман катын кайдан чыгат?
Тай кунанга жеткизет, кунан атка жеткизет, ат муратка жеткизет.
Тай кунанга жеткизет, кунан атка жеткизет, ат муратка жеткизет.
Тай туйлап такка чыкпайт.
Тайлак бар, чому жерде калган жок.
Тайы жаман болсо да, тайлагы бар.
Тайып жыгылган таянып турар.
Така туякты сактайт, туяк тулпарды сактайт, тулпар эрди сактайт, эр элди сактайт.
Тактыктан достук бузулбайт
Такыры жок жер болбойт, жакыры жок эл болбойт.
Такыялуу башка далай иш түшөт.
Талаага түнөгүчө, молого түнө.
Талаада музоо эмип кетсе, үйдө сүтүнө ит тиет (же сүт төгүлөт).
Талаада музоо эмип кетсе, үйдө сүтүн ит ичет.
Талаада табылса, бир ором жип олжо.
Талаадагыны үйдө болжобо.
Талаалуу жерде тоо болбойт, жакшы элде доо болбойт.
Талаанын көркү мал менен, калаанын көркү эл менен.
Талант тартынчаак болот.
Талап — табылбас канат.
Талаптанбай муратка жетпейт.
Талаштан тактык жаралат.
Талкалап салуу бир паста, бир нерсе кылуу аста — аста.
Талпынбай тилекке жетпейт.
Тамагы майлуунун — көйнөгү көөлүү.
Тамагын тартпаган таттуусунан айрылат.
Тамак болбой, дымак болбойт.
Тамак үчүн асмандагы куш торго түшүптүр.
Тамак деп асмандагы куш торго түшөт.
Тамак көп болсо — итке жакшы, тамак жок болсо — битке жакшы.
Тамак көрсө күлкүсү келет, китеп көрсө уйкусу келет.
Тамак менен кыйнабай, муш менен кыйна.
Тамак, тамак болсо дымак.
Тамаксоонун табагы толбойт, топуктуунун жаманы болбойт.
Тамактан аяган мончок курусун.

Тамактан өткөндүн баары тамак.
Тамакты бир тууш ичет, бир кууш ичет.
Тамакты кабак көрөт.
Тамакты таттуу кылган — туз, алысты жакын кылган — кыз.
Тамакты таттуу кылган — туз, ыраакты жакын кылган — кыз.
Тамактын жакшысы ток, жаманы жок.
Таманың тайгак болсо, таканы мыктап как.
Тама — тама көл болот.
. Тамашага — тамаша, каяшага — каяша.
Тамашанын таттуусу, таң атканда билинет.
Тамашанын теңи — чындык.
Тамашанын теңири — чындык.
Тамганы күйгүз, күйгүзбөсөң өзүң күйөсүң.
Тамды тешкен уурунун сабы кыска чоту бар.
Тамчы суудан тал көгөрөт.
Тамчы тама берсе таш жарат, бир сөз ырбай берсе баш жарат.
Тамыр тарткан талыкпайт.
Тамырлуу да жыгылат, такалуу да тайгаланат.
Тамырсыз дарак, тарыхсыз эл болбойт.
Таң сүрө иштегениң— таалай, бакыт издегениң.
Тандаган тазга жолугат.
Тандаган, тандап, тазга жолукту (же)
Тандап, тандап, тазга жолукту.
Тандап алган катының тайлак минип олтурат,
көрүп алган катының көсөө минип отурат.
Тандачу элең тал—тал кара чачтууну, эми
кезиктирди кудайы аарчыган пияз баштууну.
Тапкан — сүйүнөт, тааныган — алат.
Тапканыңа сак бол, эсебиңе так бол.
Тапкан—эне эмес, баккан — эне.
Тар жерден аш жегиче, кең жерден муш же.
Тар жол, тайгак кечүүдө.
Тар кийим талашып жыртылат, кең кийим кеңешип жыртылат.
Тар үйдө олтуруп тамак жегиче, кең үйдө олтуруп муш же.
Тар өтүгүң бутунду кысса, кең дүйнөдөн не пайда.
Таранчы жеген таруунун бөдөнө тартат азабын.
Таранчы жеген таруунун, бөдөнө тартат жазасын.
Таранчыдан корккон таруу айдабайт.
Тарбия — баасыз байлык.
Тарбия көп кырдуу, таалим көп сырдуу.
Тарбиянын кени мектепте.
Тар жерде табышкан, кең жерде келишет.
Тарс эткендин баары тамаша, карс эткендин баары күлкү.
Тартар тилинен тартар.
Тарткан — төө, чачкан — чычкан.
Тартынбаган тил, таттуу турмушту бузат.
Тартынбаганга таяк да курал.
Тартып ичкен тай ашырат, аяп ичкен ат ашырат
Тарчылык болбой — кеңчилик болбойт, кеңчилик
болбой — теңчилик болбойт.
Тарыхка кириш кыйын, чыгыш оңой

Таттуу калптан, ачуу чындык жакшы.
Таттуу ооздун даамын кетирбе.
Таттуу тилден жаның жыргайт.
Таш бакага таш жааса деле баары бир.
Таш жарган балта кеңеште баш жарат.
Таш менен урганды — аш менен ур
Таш менен урганды аш менен ур, атаңды
өлтүргөнгө энеңди алып бер.
Таш менен урганды аш менен ур.
Таш түш, таалайыңан көр.
Таш түшкөн жеринде — оор.
Таш түшкөн жеринде оор, иш чыккан жеринде зарыл.
Таш, ташты эриткен аш.
Ташка салып айдаса, тулпардан туяк кетилет (кетилмек),
саяпкери жарашса, тулпарга туяк жетилет (жетилмек).
Ташкын өтөөр, таш калаар.
Ташкын суу кечүүсүз болбойт.
Ташты таш менен урганда козголот.
Ташты ташка урганың менен таңдайыңа тамызаарга суу чыкпайт.
Ташты эриткен — аш.
Ташчы ташты тешет, айың башты тешет.
Ташыркаса бууданды, «баса албайт», деп кордобо.
Таягың узун болсо, белиң ийилбейт, канаттуунун териси мээлей болуп кийилбейт.
Таяк — тайга жеткирет, тай — атка жеткирет.
Таяк — тайга, тай — атка жеткирет.
Таяк — эттен өтөт, сөз — сөөктөн өтөт.
Таяк (кылыч, муш, ок) жарасы бүтөт (кетет), сөз (тил) жарасы бүтпөйт (кетпейт).
Таяк тапса төкөр сүйүнөт.
Таяк эттен өтөт, сөз сөөктөн өтөт.
Таянаарың болбосо, таамай сөздөн пайда жок.
Таянган тооңу көчкү алса, талдуу бутагыңды ким калкалайт.
Таянган кожоң сууга акса, алды — артынан тал карма.
Таянган тоосу бийик болсо, текенин көзү кызыл болот.
Таянган тоосу бийик болсо, ыргыткан ташы алыс түшөт.
Таянычы жок адам жаман болот, бөөдөсүнөн ар дайым залал болот.
Тегин (же бекер) жерден өрт чыкпайт.
Тегин жаткан текемди сенин эчкиң ала кетти.
Тегин жерде өрт чыкпайт.
Тегин эмес түшүңүз, оңолот экен ишиңиз.
Тегинен эмес, кебинен.
Тегирмендин барасы жүгүрсө, ташы талкаланууга макул.
Тез жанында ийри жыгач жатпайт, (тез бар жерде ийри жыгач турбайт).
Тез жанында ийри жыгач жатпас (же) тез бар жерде ийри жыгач турбас.
Тең — теңи менен, тезек — кабы менен.
Тең жегенди теңирим сүйөт, ашык жегендин кепини күйөт.
Тең жегенди теңирим сүйөт.
Тең көргөндү теңирим сүйөт, тең көрбөгөндүн кепини күйөт.
Тең теңин тапса, деңиздей чалкып жашайт.
Тең туугандын жаманы болгуча, ак буудайдын сабагы бол.
Теңин тапса, тегин бер.
Теңине албагандын жанына жолобо.

Теңине албаганга жолобо.
Теңирим бир жааса, терегим эки жаайт.
Теңсинбегенге теңелбе.
Тең — теңи менен, тезек кабы менен.
Теңтуштар менен салган обон пейилди тазартып, адамга жакындатат.
Теңтуштун теңири бир.
Теңчилик жоголду, темингендер оңолду
Тек жүргөн — ток жүрөт.
Тек жүрсөң — тең жүрөрсүң, шок болсоң — жок болорсуң.
Тек тургуча тегин иште.
Теке — тоочул, коён — коңулчул.
Теке — турукка, азамат — урукка.
Теке болсо мейли, сүт берсе болду.
Текенин өзү ойдо болсо да, көзү зоодо.
Текенин мүйүзү көккө жетпейт, төөнүн куйругу жерге жетпейт.
Тектүү жер — намыстуу эл.
Темене берип, төө алат.
Темене тартып төө алат, өрдөк берген, каз алат.
Темене тартып, төө алат, тартуу кылып чай алат.
Темир — отто, киши — жокто чыңалат.
Темирди кызуусунда сок
Темирди кызыганда сок.
Темирди ысыгында сок, кепти кызуусунда сок.
Темирдин бир башы ысык, бир башы суук.
Темирдин кадырын уста билет.
Темирдин курчунан эмес, сугарган суусунан.
Темирдин эки башы да ысык.
Темирчи көмүрчүгө үйүр.
Темирчинин бычагы жок.
Тентек молдо — телмирген өгүз.
Тентек чокмор жыйнайт.
Тентекке санат болбосо, журт ырааты бузулат.
Тентектик — кудаанын жолунан чыгуу.
Тер көтөрбөй, күлүк болбойт.
Терең дарыя тынч агат, акылдуу киши тынч айтат.
Теректей бой бергиче, теменедей акыл бер.
Теректей бойдон, теменедей акыл артык.
Теректин башы тыт болот, жаман киши кырс
болот, каарына алганда жайдын күнү жут болот.
Тери тондун ичинде тердесин жигит, өлбөсүн.
Терини ашата албаган жыдытат, сүттү сактай албаган иритет.
Терс угулган сөздүн жообу да терс.
Тетиги жигит кыз көрөт, ал жигитти ким көрөт.
Тегири болсо кыялың тартарсын зыянын.
Тешик (же көздүү) мончок жерде калбайт.
Тешик ооз тек турбайт.
Тешик ооз тим турабы?
Тешик ооз тим турабы? (же тек турабы?).
Тиги дүйнөнүн бейишинен бул дүйнөнүн кейиши артык.
Тиешелүү сөз келсе айта албаган дөдөйлүк.
Тизе жерге тийсе, бет кара болот.

Тизелеп жашаганча, тик туруп өлгөн жакшы (артык).
Тийбегенге тийишпе.
Тийбегенге сүйкөнбө.
Тийген болсо тилин айт, күнөөсү болсо билип айт.
Тийип туруп жааган күндөн түңүл, күлүп туруп сүйлөгөн кишиден түңүл.
Тийсе аякка, тийбесе таякка.
Тикенди түбүнөн үз.
Тикенексиз гүл болбойт, тик айтылбас тил болбойт.
(Жалбыраксыз гүл болбойт, тикенексиз тил болбойт).
Тиккен бак өнбөй калбайт, эр жигит жакшылыкты көрбөй калбайт.
Тил — душман, акыл — дос, тиш — коргон.
Тил — көргө чейин түшүрөт, көккө чейин чыгарат.
Тил — менин тууганым, тил — менин душманым.
Тил — ойдун сандыгы.
Тил — топчусуз, ооз — ачкычсыз.
Тил азар — тилге кирбейт, тилинен — өлөөрүн билбейт.
Тил акыйкатты табат.
Тил акыл талаасы (же акылдын жарчысы).
Тил акыл таразасы.
Тил акылдын жарчысы.
Тил албаган жаманга, акыл сөздөн муш жакшы.
Тил албаган уулуң — бел ашпаган арыктай.
Тил албасты жумшаганча, тына — тына өзүң бар.
Тил ачуусу шакардай.
Тил ачуусу шакардай. Тил башты багат.
Тил баш жарат, жел таш жарат.
Тил билги жүйөөкөч кол ийиктен элпек.
Тил көргө чейин түшүрөт, көккө чейин чыгарат.
Тил курсак тойгузат.
Тил кылычтан да өткүр,
адамды адам кылат, аша чапса, жаман кылат.
Тил кылычтан өткүр.
Тил менен тикенди да аласың
Тил менен тирүү адамды да өлтүрүүгө болот.
Тил ойдун сандыгы.
Тил ооруткан дос эмес. Тил таш (ты да) жарат.
Таш жарбаса, баш жарат. (Тил баш жарат, жел таш жарат).
Тилдин топчусу жок, ооздун ачкычы жок.
Тилде сөөк жок, не дебейт, айбанда (итте) акыл жок, не жебейт
Тилде сөөк жок, айбанда акыл жок.
Тилден бал да тамат, уу да тамат.
Тилден жыгылганча буттан жыгыл.
Тилден кыйын жоо жок, кыздан кыйын доо жок.
Тилден уу да, бал да тамат.
Тилди бош койсо (эрк берсе) тишти сындырат.
Тилди бош койсо, тишти сындырат.
Тилди тил кесет.
Тилди тилге бүлөйлү, тишти тишке кайрайлы, анан жарыя окуйлу.
Тилдин кулпусу - тиш.
Тилдин сөөгү жок.

Тилеги бирдин — билеги бир.
Тилеги жаманды ит кабат.
Тилемчинин куржуну толбойт, алыңча берсең аз деп кордойт.
Тил — жүрөктүн ачкычы.
Тили — бал, жүрөгү — муз.
Тили жүгүрүк — кепке, буту жүгүрүк — ашка.
Тили жумшак (татты) аш жейт. Тили катуу (ачуу) муш жейт.
Тили тайгактын, оозу айгак.
Тили таттуу аш жейт, тили ачуу муш жейт.
Тили шогураактын — батымы жогураак.
Тиш өтпөгөнгө тил өтөт.
Тили шогураактын батымы жогураак.
Тилиң жүгүргүчө, колуң жүгүрсүн.
Тилиң тишиңе күбө.
Тилиңе — тибиртке
Тилин тишине каткан жакшы адат.
Тилинген жара айыгат, тил жарасы айыкпайт.
Тилинде актык келмеси бардын, дилинде шайтан сөзү бар.
Тирилигиң — зор дөөлөт.
Тириликтин күчү бирдикте.
Тирүү болсок бир дөбөдө (бололу), өлүп калсак бир чуңкурда (бололу).
Тирүү болуп санда жок, өлүү болуп көрдө жок.
Тирүү койгонду куру койбойт.
Тирүүдө сыйлашып, өлгөндө ыйлашпаган урук — тууган, дос — тамыр, куда — сөөктөрдөн оолак бол.
Тирүүдө сыйы жоктун, өлгөндө ыйы жок.
Тирүүндө сыйлашпасаң, өлгөндөн кийин ыйлашпа.
Тирүүлүгүң — зор дөөлөт.
Тирүүлүк — жолдон башталат.
Тирүүлүктө — күдөрүңдү үзбө.
Тирүүлүктө — мал таттуу, өлмөйүнчө — жан таттуу.
Тирүүлүктө күдөрүң үзүлбөсүн.
Тирүүнүн өз кесиби бар.
Тирүүсүндө сыйлашпаган, өлгөндө ыйлашпайт.
Тиш барда таш чайна, тиш түшкөндө аш кайда.
Тиш барда таш чайноо керек, тиш түшкөндө аш чайналмак эмес.
Тиш өтпөгөнгө тил өтөт.
Тиши бүтүнүрөөктүн, тили тагыраак, томуктай түйүнү бар болот.
Тиши чыккан балага, чайнап берген аш болбойт.
Тишиң барда таш чайна.
Тишиң ооруса — жулуп тын, коңшуң жаманбы — көчүп тын.
Тишиңди жашырсаң, тилиңди сунарсың (же чыгарасың).
Тишим кетик болсо да, көөнүм тетик.
Тишиң барда таш чайна, тишиңден кийин аш кайда.
Тишти (тилди) кордосоң — сөзгө зыян, чөптү кордосоң — көзгө зыян.
Түбү бирге — түбөлүк, учу бирге — утурумдук.
Түбү бирге түтпөйт.
Түбөлүгү түз болсо — болду.
Түгөнөр уй түгүн жейт, түгүнөн кийин өзүн жейт.
Түгөйсүз Сайкал, жүгөнсүз байтал.

Түгөнбөгөн дүйнөдөн түркүн — түркүн эр өткөн (же түрдүү — түрдүү жер өткөн).
Түгөнөр уй түгүн жейт.
Түз жүрсөң, ток жүрөрсүң.
Түз кишиге жүз киши жакын.
Түзүк эле биздин кыз, түйтөк баш кылган өзүңүз.
Түзөлөр жолго түшпөйм десе, түбөлүк дешкен досундан кеч.
Түйөргө түйүнчөк табылбайт
Түйшүгү болбой, түшүмү болбойт.
Түйшүгү жок жан болбойт.
Түк бүткөн (же күткөн) сайын калтырайт.
Түлкү алган итке сый жок.
Түлкү ийнин карап үрсө котур болот.
Түлкү ийнинин түбүн карап үрбөсө, котур болот.
Түлкү өз куйругун күбө тартат.
Түлкүнүн адамдан бир эле амалы кем.
Түлкүнүн башы батты дегиче, өтүп кетти дей бер.
Түлкүнүн душманы — териси.
Түлкүчүнүн жыйганы ичик үчүн.
Түмөн ойдун түйүнүн бир сөз менен чеч.
Түн — бакырдыкы.
Түн болбой Айдын баркы билинбейт.
Түндө Ай ордуна Күн чыкпайт.
Түндө КӨЛӨКӨ болбойт.
Түндөгү түлкү — бүгүнкү күлкү.
Түнкү ууру күндүз кармалат.
Түнттү түртмөйүнчө билбейт.
Түптүү эл түгөнбөйт.
Түркөй кишинин напсиси бир, молдонуку — экөө, ажыныкы — үчөө.
Түркүктү түртпөй билбейт, акы төлөбөсөн молдо үйүнө такыр кирбейт.
Түркүктү түртпөй билбейт, эмгексиз бакыт үйгө кирбейт.
Түркүндү түртпөй билбейт, акы төлөбөсөң молдо үйүңө кирбейт.
Түсү ийгиден түңүлбө
Түтүн үйлөгөн өзү ышталар.
Түтүнү бөлөктүн — түйшүгү бөлөк.
Түтүнү көптүн түйшүгү көп.
Түшү оңолбой, иши оңолбойт.
Түшү оңолгондун иши оңолот.
Түшүң жаман болсо сууга жорут.
Түшүм алам десең түйшүктөн.
Түшкү тамактын ээси көп.
Түштүк өмүрүң болсо, кечтик мал жыйна.
Түштүн башы казандай, моюну кылдай, жоруган жакка оойт.
Төгүлгөн аяк кайра толбойт.
Төгүлгөн сарттын бозосу, сынган сарттын кесеси.
Төгүлгөн соодагер бозосу, сынган соодагер кесеси.
Төгүлгөндүн толугу бар, карысы бардын ырысы бар.
Төгүлсө — кыргыздын бозосу.
Төгүн жерден өрт чыкпайт.
Төө — бойдон, асыл — койдон.
Төө баласы — төрө баласы.
Төө жазасын көпүрө берет

Төө өлгөндө жүк өгүзгө жүктөлөт.
Төө канча болсо, жүк ошончо.
Төө качып, жүктөн кутулбайт.
Төө көп болуп, конокко сойбойт.
Төө көрдүңбү? — Жок бээ көрдүңбү? — Жок.
Төө кыядан өтүп кеткенден кийин.
Төө кыядан өткөн соң, «оо» — дегениң курусун.
Төө кыядан өткөндөн кийин «Өч!» дегениң курусун.
Төө минген иттен коркпойт.
Төө мингенде жигитти тегеректеп эл жүрөт,
Жөө жүргөндө жигитти, келекелеп эл күлөт.
Төө мингендин төбөсү бийик.
Төө минип, эчкиге жашынба.
Төө сойгон эчки сойгондон эт сураптыр.
Төө чайнаганын билип, жутканын билбейт.
Төө чөлдү ойлосо, бака көлдү ойлойт.
Төөгө жантак керек болсо, мойнун созот.
Төөгө минген боюн жашырбайт.
Төөнү кыядан өткөрүп жибердиң.
Төөнү мээнет чырмаса, жайдын күнү чоо басат.
Төөнү сел алса, эчкини асмандан көр.
Төөнүн бир өркөчү кесилсе, бирөөнүн күчү жок,
эки эмчектин бири кесилсе, биринин сүтү жок.
Төөнүн куйругу жерге тийгенде.
Төөнүн мазар менен иши жок.
Төөнүн пайдасы талаада билинер, адамдын пайдасы
балаада билинер.
Төөсүнө жараша — кому, эшегине жараша — чому.
Төөчө чайнаганыңды билип, жутканыңды билбей калба.
Төп болуп төртөө болсоң, төбөдөгүнү түшүрөрсүң.
Төр көркү — гүл, үй көркү — зайып.
Төрдө орун болсо, улагага отурба.
Төрдө орун болсо, эшикке жакын отурба!
Төркүндүн төбөсү — кубат.
Төркүндүн төрүндө болгуча, уулдун улагасында бол.
Төркүнү бар сөзүң болсо, төркүнүн көрсөтө айтпайсыңбы.
Төркүнү жакындын төшөгү жыйылбайт
Төркүнүңдөн төө сура, коркконунан бээ берсин.
Төрт аяктуу мал да мүдүрүлөт.
Төрт өлчөп бир кес, ток этээр сөздү бир айт.
Төрт өлчөп тең кескин, ток этээр сөздү бир айткын.
Төшөгүңө карай аягыңды соз.
Төшөгүңө карай бутуңду сун.
Төшөгүн салып жата албай — жерден көрөт, өз
эрин алып жата албай — элден көрөт.
Төшөктүн тардыгы — тардык, көңүлдүн тардыгы —
кордук.
Тобокел — кээде жакшы, кээде жаман.
Тобокел - эрдин жолдошу.
Тобокел ишке кайгы жок.
Тобокел түбү — жел кайык, желесиң да жетесиң.

Тобокелге салгандык—илимден артта калгандык.
Тобокелде кайгы жок.
Тобокелдин көөнү ток.
Тобокелчи тоо аттайт.
Тобунан ажыраган — торго түшөт.
Тоготпогон жыланды топтошкон кумурска өлтүрөт.
Тогуз кабат торкодон токтучагымдын териси артык.
Тогуз катар торкомдон үшүп отурам, көңдөй көт
кантти экен (шилбинин сөңгөк куурайга айтканы).
Тогуз катар торкодон токтучагымдын териси жакшы.
Тозгон казды топтошкон карга алат.
Тозок менен тооруган, бейиш менен алдайт.
Тозокко үйрөнгөн от чачышып ойнойт.
Тозокту көргөн от менен ойнойт.
Тоңгон тонун мактайт, адашкан жолун мактайт.
Той — токчулуктун жышааны.
Той — тондуунуку, аш — аттуунуку.
Тойбодум деп таарынбайт, сойбодуң деп таарынат
Тойбой жеген (кээде ичкен) аш курусун, кордукта
жашаган баш курусун.
Тойго барсаң мурун бар, мурун барсаң орун бар,
Тойго барсаң тоюп бар, ашка барсаң ачка бар.
Тойго барсаң тоюп бар, жамандыгыңды коюп бар.
Тойго барсаң тоюп бар—торко тонун кийип бар,
ашка барсаң ачка бар, ала чапаныңды кийип бар.
Тойгон — таткан— баарыга тең.
Тойгон ит ээсин тааныбайт.
Тойгон мышык чычкан менен ойнойт.
Тойгондо токтунун эти топурак татыйт.
Тойгондон кийин токтунун эти топурак татыйт.
Тойгон — таткан — баарыга тең.
Тойгонуңа сүйүнбө, сиңиришиңе сүйүн.
Тойдо тонумду бер дебе.
Тойдум деп сүйүнбө — сиңерине сүйүн, байыдым
деп сүйүнбө — ийгилигиңе сүйүн.
Тойдун көркү — аш, тоонун көркү — таш.
Ток бала ач балага карабайт.
Ток бала ач болот деп ойлобойт.
Ток бала эчтемени ойлобойт.
Ток чычканга тоң май жакпайт.
Токмогу күчтүү болсо, кийиз казык жерге кирет.
Токмун деп томуктун этин таштаба.
Токой — тоонун көркү, Эр — ЭЛДИН көркү.
Токойдо жүрүп сайраган: булбулдан муңдуу куш
барбы, өлгөндөн жаман иш барбы.
Токойлуу жер аңсыз болбос.
Токол катын — эрге жакын, алкы таза—элге жакын.
Токол уйдун чапсаң, мүйүздүүгө доо кетет.
Токол уйдун түшүнө мүйүз кирет.
Токол эчки өзүн улаксыйт.
Токол эчки кой баштабайт.

Токол эчки койдо жок, токол катын тойдо жок.
Токол эчки мүйүз сураймын деп, кулагынан ажыраптыр (айрылыптыр).
Токоч — тоют, жарма — оокат.
Токоюна карай аңы, учуруна карай заңы.
Токсон ооз сөздүн томуктай түйүнү бар,
Токтогулдай ырчы бол, Толубайдай сынчы бол.
Токтогулдай ырчыны айт, Толубайдай сынчыны айт.
Токтоолук—бакытка алып баруучу ырыстуу жол.
Токумдай тоосу жок, кемегедей коосу жок.
Токчулукта ит күчөйт, ачарчылыкта бит күчөйт.
Толбоско куйба, тойбоско бербе.
Толкунсуз суу болбойт, кайгысыз эл болбойт.
Толтура буудай салганда кампанын чери жазылат,
топ этип жерге түшкөндө жампанын чери жазылат.
Толубайдай сынчы бол, Токтогулдай ырчы бол.
Томугу толук буудайдын өз колунда болбосо, азабы артык туугандын.
Томуктай нерсени тоодой кылат.
Тон жылуусун ээси билет, муңдуунун муңун муңдуу көрөт.
Тон жылуусун ээси билет.
Тон кийбеген тон кийсе, кача — кача (бүтүрөт)
тоздурат, ат минбеген ат минсе, чаба — чаба өлтүрөт.
Тондууга тондуудай, тону жокко тону жоктой — суук.
Тоо — ташсыз болбойт, эл — башсыз болбойт.
Тоо арасын суу бузат, эл арасын чуу бузат.
Тоо бийиктиги алыстан байкалат.
Тоо бөрүсү, токой каракчысы көп.
Тоо түгөнүп уч болот, жол айрылып үч болот, жер
түгөнүп сай болот, ат арыктап тай болот.
Тоодо кийгенин тойдо да кийет.
Тоодогу түлкүнү табындагы тайган алат.
Тоодогу эчки күүлөгөндө, теке жүгүрүп келет.
Тоодой калпты томуктай чындык жеңиптир
Тоодой караны томуктай ак жеңет.
Тоодой сөздү бергенче, берметтей ишти бер.
Тоодон түшөрдө — таскак, тоого чыгарда — аксак.
Тоодон түшкөн — таскак, тоого чыккан — аксак.
Тооң бийик болсо, ыргыткан ташың алыс түшөт.
Тооксуз эле таң атат.
Тооктун түшүнө таруу кириптир.
Тооктун түшүнө таруу кирет.
Тоолуу жер аңсыз болбойт, көчмөн эл малсыз болбойт.
Тоолуу жер, карсыз болбос.
Тоолуу жердин бөрүсү, ойлуу жердин уурусу.
Тоону бийик дебе, талаптансаң чыгаарсың, жоону
күчтүү дебе, кайраттансаң жыгасың.
Тоону, ташты суу бузат, адамзатты сөз бузат.
Тоонун көркү — кенинде, талаанын көркү — эгинде.
Тоонун түбү — бек болоор, жоонун түбү — эл болоор.
Тоонун түлкүсү жакшы, бардын күлкүсү жакшы.
Тоону — ташты суу бузат, адамзатты сөз бузат.
Тоорумду бирге тооруштук, качан көңүл калыштык,

чалгынды бирге чалыштык, кай жерде көңүл калыштык.
Тоосуз жер болбойт, доосуз эл болбойт.
Тоосуз жер болбойт.
Топ болуп төртөө болсоң, төбөдөгүнү түшүрөрсүң.
Топ жүргөн мал карышкырга алдырбайт.
Топ сокурдун арасында жалгыз көздүү — Султан.
Топтон качкан каракчыга кез болот.
Топтон качкан каракчыга туш болот.
Топтон озгон — чечен, көптөн озгон — көсөм.
Топту карай таш ыргытпа.
Топук кылсаң тоёрсүң, ууруну коёрсүң.
Топуксуздун курсагы тойбойт.
Торко — тозот, туяк — озот.
Тоту — куштун барчасы, кеклик — куштун калчасы.
Тоту жүнү менен, булбул үнү менен (даңктанат).
Тоту куш башын көрүп кубанат, бутун көрүп арданат.
Тоюмдук эмес, көңүлдүк.
Туз таткан жериңе карасанаба.
Тузга кара санаган жарыбайт.
Тузду даам татканга бер, кызды издеп тапканга бер.
Тузду мээнет чырмаса, даамы чыгып шор болот,
кызды мээнет чырмаса, атасынын төрүндө көп олтуруп кор болот.
Тузу аз болсо туздалар, тузу көп болсо бузулар.
Тукум уласа, журттун жылдызы жарык.
Тул катынга жалчы айгыр.
Тулпар — тушунда, күлүк — күнүндө.
Тулпар айланып үйрүн табат.
Тулпар жерин, эр элин сагынат.
Тулпар жүнүн оордобойт.
Тулпар түгүн оордобойт, султан сөөгүн кордобойт.
Тулпар сөөгүн оордобойт, тууган сөөгүн кордобойт.
Тулпар тушунда, күлүк күнүндө (керек).
Тулпар чаба жетилет, шумкар уча жетилет.
Тулпарга минген турчу эмес, тууганга жетпей тынчу эмес.
Тулпарды минген турабы, тууганга жетпей тынабы.
Тулпарды тогунда сынаба, ачында сына, ай —
ааламдагы элдердин кашында сына. Эр жигитти
эл ичинде сынаба, эл четинде сына, канжыгадан
баш чечишкен, карыдан кан кечишкен жоо бетинде сына.
Тулпардын бир туягы кем.
Тулпардын үйүрү бир болсо да оттоосу башка.
Тулпардын туягы кетилет, сазга басса жетилет.
Тулпардын туягы кымбат.
Тулпардып изи жоголбойт, бузуктун иши оңолбойт.
Тумагын, топусун ал десе келлесин алган, жасакердин жосуну.
Тумшугу байланган ит көчүгү менен үрөт.
Тунук көлдүн түбү курт.
Тунук суу кысыктан жол табат.
Турмуш ажарыңды да, базарыңды да ылгабайт.
Турмуш эшек араба, карабасаң сынып калат.
Турмушта эң кыйын нерсе — акылсыздыкты жөнгө салуу.

Турмуштун туткасы — аял.
Турнадан бий (башчы) койсоң, кайгы кетпейт башыңан.
Турнанын да башчысы бар.
Тур — турдан кабар келсе, уйкудан маза кетет.
Туткундагы эр — канаты жок куш.
Туубаган катындан улактуу эчки жакшы.
Тууган ай — туураган май.
Тууган бар болсо көрө албайт, жок болсо асырай албайт.
Тууган бир жакшылыкта, бир жамандыкта.
Тууган жер алтын бешик (уя), туулган жерге
тууңду тик, туулган жердин топурагы алтын, эли мазар.
Тууган издеп, достон кетпе
Тууган катары кучакташтырган — тил, душман
катары бычакташтырган — тил.
Тууган күйгузуп айтат, душман сүйгүзүп айтат.
Тууган күйдүрүп айтат, душман күлдүрүп айтат.
Тууган менен үч бөлүнсө жат болбойт.
Тууган туугандын казанына аш салбайт.
Тууганга душман болбо, душманга тууган болбо.
Тууганга кара санаган, туура жалчыбайт,
Туугандан өтөм десең, коон бак, душмандан өтөм десең аштык бак.
Туугандын өзү таарынса да, боору таарынбайт.
Туулбаган — өлбөйт.
Туулган адам жаман эмес, турмуштан ордун таппаган жаман.
Туулган жер — алтын бешик.
Туулган жерге тууңду тик.
Туулган жердин суусу — мүрөк, кызы — чүрөк.
Туулган жердин топурагы - алтын, суусу — мүрөк.
Туулган жердин топурагы — алтын, эли—мазар.
Туулган жердин ташы алтын, суусу дары.
Туулган жердин кадырын алыста жүрсөң — билесиң
Туулганына сүйүнбөй, тураарына сүйүн.
Туулдуң — өлдүң, тутандың — күйдүң.
Туура бийде тууган жок, туугандуу бийде ыйман жок.
Туура сөз — кылычтан өткүр.
Туура сөз — темирди тешет, өткүр сөз — кылычты кесет.
Туура сөз (кеп) — тууганга жакпайт, катуу айткан — катынга жакпайт.
Туура сөз кылычтын мизинен курч.
Туура сөз тууганга жакпайт.
Туура сөзгө жооп жок.
Туура сөздү туура дебеген адам, калыстыктан кетет.
Туурамчыдан тууганың болсун.
Тууруна сүйүнбө, турарына сүйүн.
Туюнтпай мээнет жолукса тууганың сага кас болот,
туш келип деөлөт жолукса душманың келип дос болот.
Туюгы бүтүн тулпар жок, канаты бүгүн шумкар жок.
Тыйын, тыйын иши кыйын.
Тыртайсаң тыртай, алымсагың бир тай.
Тыртыкты алган кудай менин уулумду коёбу (же кимди коёт дейсиң).
Тышы жалтырак, ичи калтырак.

Убада аткарылышы менен баалуу.
Убадасыз кишиден жүрүп кеткен жел артык.
Убайым басса, уйку жок.
Убакыттан уттурганың — ырыскыдан куру калганың.
Увазир жакшы — кан жакшы, катын жакшы — эр жакшы.
Угаары жоктун унчукпаганы эп,
Угар жерде — сөз айт, сиңер жерге — суу төк.
Угар кулак, көрөр көз.
Угар кулакка сөз айт.
Угумдуу аңгеменин узагы жок.
Уз колунан бүткөн иш жоокерге эм.
Узаткандын жолдоштукка тоому жок.
Уздан учук артат.
Узун бойлуу жигитке, чарчы бойлуу кыз керек.
Узун жолду кыскарт, ат жалына казан ас (от жак).
Узун кескин карагай, кыскасы кый болобу.
Узун күндө — иш көп, узун түндө — түш көп.
Узун тил — уудан жаман.
Узун тил өмүрдү кыскартат.
Узунсуз кыска болбойт үлгүсүз уста болбойт.
Узунсуз кыска болбойт, улуусуз нуска болбойт.
Уй — кокусунан түшөт, күлүк — арзанынан түшөт.
Уй байлаарга жиби жок, үрүп чыгаар ити жок.
Уй бул болор, катын бий болор.
Уй мүйүзүнөн сынат, адам сөзүнөн сынат.
Уй мурдун сасык деп, кесип салбайт.
Уй мурдун сасык деп, кесип таштабайт.
Уй окусунан түшөт, күлүк арзанынан түшөт.
Уй сойсоң үч күн үйүңө жолобо, жылкы сойсоң, жети күн үйүңөн чыкпа.
Уй сыйпаганды билбейт, жаман сыйлаганды билбейт.
Уй териси тон болбойт, урушкан киши чоң болбойт.
Уй териси тон болбойт, урушчаак киши оң болбойт.
Уй, уйдан калса кулагын кес.
Уйга жүгөн салабы, үйрөнгөн адат калабы.
Уйга килем жапкандай.
Уйга ком, төөгө чом.
Уйду мүйүзгө чапса, туягы зыркырайт.
Уйду мүйүзүнөн, адамды сөзүнөн карма.
Уйду таанып ал, тааныбасаң таргыл ал.
Уйдун кыркы кыр ашырбайт.
Уйдун сүтү тилинде.
Уйдун тууруна күтүп, узуна күтпөптүр.
Уйку — душман.
Уйку — өлүм.
Уйку — жарым өлүк.
Уйку — өлүктүкү, иш — тириктики.
Уйку менен тамакта ар жок.
Уйку орун тандабайт
Уйку төшөк тандабайт.
Уккан — уламал, көргөн — көзөмөл.
Уккан бала тарбия алат, укпаса талаада калат.

Уккан кулакка айып жок.
Уккан кулакка жазык жок.
Укканда кубанып, көргөндө көңүл сууйт.
Уккандан көргөн артык.
Уккандын уламасы көп.
Укканыңа ишенбе, көргөнүңө ишен.
Укмуштуунун төөсү жорго.
Укпайт деп — ушак айтпа, билбейт деп — ууру кылба.
Уктабаса — эр башы чоюн, тынбай жортсо — ат туягы болот.
Уктаган жыландын куйругун баспагын.
Уктаган ойгонот, ойлогон — толгонот.
Уктаган уйку алат, түн каткан жылкы алат.
Укурук бою кар жааса, кулдун малы жутабайт.
Улак — түшкөн үйдүкү.
Улак өлбөсүн, ууру өлсүн.
Улак маарап суу кечет.
Улам кийин дегендин үйүнө жалкоолук үйүр.
Улугу адил болбосо, убара болгон эл карып.
Улугуң каапыр болсо, акырын тут.
Улугуң сокур болсо, бир көзүңдү жум.
Улук болсоң — кичик бол, сенден эч ким
талашпайт.
Улук болсоң — кичик бол.
Улук болсоң — кичик бол, бийик болсоң — жапыс бол.
Улукка пара бергиче, күн өткөрүп бара бер.
Улуксуң — кыласың.
Улуктун улуулугу — анын элдиги экендигинде.
Улуу адам — улуу тоо сыяктуу: Улуу тоого
чыкканда айлананы (жакынды) тааныйсың,
алысты көрөсүн, улуу адам менен сүйлөшкөндө,
укпаганды угасың, билбегенди билесиң.
Улуу адам улуу тоо сыяктуу.
Улуу үйдөгү күлсө, кичүү үйдөгү ырсаят.
Улуу үйдөгүлөр күлсө, кичүү үйдөгүлөр жылмаят.
Улуу сөздө уят жок.
Улуу сезим — улуу сүйүүнү жаратат, улуу эмгек —
улуу акылманды жаратат.
Улуу сөз — өткөн өмүр.
Улуу сөздө уят жок.
Улуу улуу эмес, урмат улуу.
Улууга — урмат, кичүүгө — ызаат.
Улууга сый көрсөтсөң, кичүүдөн урмат көрөсүң.
Улууга урмат кылуучу, жигиттер кызмат кылуучу.
Улууга урмат, кичүүгө ызаат
Улуу — кичүүнүн кадырын билемин десең, агыны
катуу суудан кеч, ашуусу бийик тоодон аш.
Улууну аке де, кичүүнү үкө де.
Улуулука жаш жеткирбейт, баш жеткирет.
Улууну укпаган адам узак жашабас.
Улууну укпаган узабас.
Улууну урматта, кичүүдөн иймен.

Уста, устадан — нуска.
Устадан шакирти өтөт.
Усталардан — дат калат, молдолордон — кат калат.
Устанын тогоосу жок, бекердин чолоосу жок.
Устанын тогоосу жок.
Устанын уун тапсаң, темирдин суун табасың.
Устанын уусун билгенче, темирдин суусун бил.
Устара кырат, сөз кесет.
Устасы дудук, шакирти дүлөй.
Устасынан шакирти өтөт.
Устат акындын ою көп, сөзү аз.
Устукан мүлжүбөй этке тойбойт, коно жатпай кепке тойбойт.
Устукан мүлжүбөй этке тойбойт.
Уу десе, чуу дебей.
Уу ичкен — бир өлөт, ант берген — миң өлөт.
Уу ичкен бир өлөт, ант ичкен миң өлөт.
Уугум сага айтамын, уулум сен ук.
Уугум, сага айтам, уулум, сен ук, керегем сага айтам, келиним сен ук.
Уул аштабаган балтаны кыз аштаар, эр чаппаган кылычты зайып чабаар.
Уул жакшысы — урмат, келин жакшысы — келбет.
Уул жаманы — уйгак менен тең.
Уул жаманы — уйгак, кыз жаманы — камгак.
Уул калса мал табат, катын калса эр табат.
Уул таппас аял болбос, анын тураарын айт, мал таппас жигит болбос, анын кураарын айт.
Уул таянган мал таянат, мал таянган жер таянат.
Уулга уул тизгиндеш болсо, казандагы аш — тамак бир кайнайт.
Уулдан уят кетсе, келинден келбет кетет.
Уулду төрөйт — уятын кошо төрөбөйт, кызды төрөйт — кыялын кошо төрөбөйт.
Уулдун уулу мекен коргойт, душмандын астын торгойт.
Уулдуу болсоң узун сүйлөбө, кыздуу болсоң кыя сүйлөбө.
Уул — кызды үйлөмөк — тукумуна кам көрмөк.
Уул — кызың эрке болсо, дооматты башкага койбо.
Уулсуз ата — канаты кыркылган куш.
Уулу жакшы болсо, катардагы атасы бек үйүнөн жай табат.
Уулу жаман болсо, тоодой болгон атасын төө үстүнөн ит кабат.
Уулу жоктун — мууну жок, кою жоктун — куну жок.
Уулу жоктун — мууну жок.
Уулуң аскер барбаса, ал жөн эле илинип турган колбаса.
Уулуң жакшы болсо — өмүрүң узарат, уулуң жаман болсо — өмүрүң кыскарат.
Уулуң жаман болсо да, бою узун болсун.
Уулуң жаман болсо да, чоң болсун.
Уулуң өссө — урумга, кызың өссө — кырымга.
Уулуңду адепке сөз менен эмес, өрнөк менен (өрнөктүү иш менен) үйрөт.
ю. Уулум узун болсо мейли, түндүк көтөрүп бербейби.
Уулуң өссө уяттуу, кызы кылыктуу менен айыл кон.
Уулуң чоңойсо, абийирдүү менен айылдаш бол, кызың чоңойсо, өнөрлүү менен айылдаш бол.
Уунун да дарылыгы бар.
Уунун сырын мерген билет, жоонун сырын жеңген билет.

Ууру — талапташ, бөрү — кулакташ.
Ууру «койдум» дебейт, сопу «тойдум» дебейт.
Ууру байыбайт.
Ууру ит адат кылбаса үйгө киреби да, тумшукка чаппаса каңшылап билеби.
Ууру байыбайт, сук тойбойт.
Ууру карыса, сопу болот.
Ууру карыса, сопу болот.
Ууру күч болсо, ээси айыпка жыгылат.
Ууру күч болсо, ээси арам өлөт.
Ууру күч болсо, ээси өлөт.
Ууру күч болсо, ээсин доого жыгат.
Ууру күчтүү болсо, ээси күнөөгө жыгылат.
Ууру көчүгү кууш.
Ууру коркот айгактан, уйлар коркот сайгактан.
Ууру коркот айгактан.
Ууру кылган карышкыр терисин төлөйт.
Ууру кылсаң жалгыз кыл, жолдошуң айгак болбосун.
Ууру менен конок айттырып келбейт.
Ууру менен кошуна болсоң, кулпу үзүлбөйт эшиктен.
Ууру сойлогон жылан катуу чагаар.
Ууру танапташ, бөрү кулакташ.
Ууру тойгончо жеп, өлгөнчө карганат.
Ууру уурулугун койсо да, «ууру» аты калбайт.
Ууру: «койдум» — дебейт, молдо (бөрү) «тойдум» — дебейт.
Уурулук кесип эмес, энелүү бала жетим эмес.
Ууруну актаганың, уурдоону жактаганың.
Ууруну каракчы урат.
Уурунуку уу менен чууга кетет, жегичтики суудан сууга кетет.
Уурунун бир бети кара, айгактын эки бети кара.
Уурунун бир көзү ууда, балыкчынын бир буту сууда.
Уурунун ичкени ирим, жегени желим.
Уурунун катыны да уурдалып келген.
Уурунун көтү (кээде чамасы) кууш.
Уурунун көчүгү кууш.
Уурунун тапканы жукпайт.
Уурусу күчтүү болсо, ээси өлөт, (же) уурусу күч болсо, ээсин коркутат.
Ууручулук ийнеден башталат.
Уучу бирге жазылат, түбү бирге кошулат.
Учаар кушка бир канат.
Учкан кушту кармоого болот, айткан сөздү кармоого болбойт.
Учкашкандын баары дос эмес, урушкандын баары кас эмес.
Учпас — тоок, көчпөс—там.
Ушак — уудан жаман.
Ушак — айың кеп уксаң (үчүн), көңүлүңдү аздырба.
Ушак уксаң унутуп сал, эстүү айтылган кеңешти эсиңе сал.
Ушак уксаң унутуп сал.
Ушакчы — ушакчы эмес, ушакты уккан — ушакчы.
Ушакчыдан узак кач.
Ушакчыны жолотпогун жаныңа, сырыңды жайып салат баарына.
Ушакчыны узатпайт, элдер аны тузактайт.

Ушакчынын үйү күйөт.
Ушакчынын оозу тынбайт.
Ушу жарык дүнүйө, устаранын мизиндей, оодарылат күнүгө.
Уюмдун көзү жаман — өлүү музоо тууйт.
Уюткусу ирисе — айран сары суу.
Уя көрктүү эмес, шумкар көрктүү.
Уяда жаткан балапан, асманда учкан куш болот.
Уяда жаткан жумуртка асманда учкан куш болот.
Уядан эмне көрсө, учканда ошону алат.
Уядан эмне көрсө, учканда ошону жасайт.
Уялбаган буюрбагандан ичет.
Уялбаган буюрбаганды да ичет.
Уялбаган ундун бети, узарбаган төөнүн таманы.
Уялбаган ырчы болот.
Уялбагандан өзүң уял.
Уялган шыбагасынан куру калар.
Уялгандан өлөйүн десем жан таттуу, кирейин десем жер катуу.
Уялгандан кара жер айрылат (же жарылат).
Уялчаак өз ырыскысынан куру калат.
Уясы жок күкүк болот, уяты жок түксүз болот.
Уят — өлүмдөн катуу.
Уят — уяттуу үчүн.
Уят өзүнчө бир уруу журт.
Уят өлүмдөн катуу экени кийин билинет, бирок анда кеч болуп калат.
Уят өлүмдөн күчтүү.
Уятсыз дыйкан — жерсирээк, уятсыз катын — эрсирээк.
Уятсыз жигит — жүгөнү жок атка окшош.
Уятсыз уул — урматсыз жээн болор.
Уяты жок ырчы болот.
Уяты жоктун бети калың.
Уяты жоктун колуна кашык тийсе, беш ууртайт.
Уяты жоктун колуна кашык тийсе, беш ууртайт
(же уятсызга кашык салсаң беш уурайт).
Үзүлбөгөн нерсени чорт чаап кесет.
Үзүлгөндү улаган, чачылганды жыйнаган — азамат.
Үңкүр болсо да үйүм.
Үңкүр да болсо үйүм бар, аюу да болсо эрим бар.
Үй кылган да аял, күл кылган да аял.
Үй чабышып, мал тийсе, тынчы кетет элиңдин.
Үй ээсинин кабагы, меймандын сүйгөн тамагы.
Үй — бүлөнү бузган — чоң шаарды бузганга барабар.
Үйгө үт киргенде — малга сүт кирет.
Үйгө кирген — куру чыкпайт, көргө кирген — тирүү чыкпайт.
Үйгө кут кирсе, малга сүт кирет.
Үйгө — жайга орун камда, мейманыңа оюн камда.
Үйдү кырк эркек толтуралбайт, бир аял толтурат.
Үйдүн ашы үйгө сонун.
Үйдүн жакшы жаманы кыш түшкөндө билинет.
Достун жакшы жаманы иш түшкөндө билинет
Үйдүн көркү — аялда.
Үйдүн чоңу — жут, казандын чоңу — кут.

Үйдүн ысык — суугун кыш түшкөндө билерсиң,
кишинин жакшы — жаманын иш түшкөндө билерсиң.
Үйдүн ысык —суугун кыш түшкөндө билесиң,
кимдин алыс —жакынын иш түшкөндө билесиң.
Үйдө — баатыр, жоодо — жок.
Үйдө бир душманың болгуча, тышта миң душманың болсун.
Үйдө жүргөн бир чоро, жоого чыкса миң чоро.
Үйдө көпкө талаада батпайт.
Үйдө короз, тышта жөжө.
Үйдө олтурган аялдын ашы менен иши бар, кушу менен неси бар.
Үйдө тынчы жоктун талаада кош баракаты бар.
Үйдө чечен доодо (же көптө) жок.
Үйдө чечен, доого жок.
Үйдө ыркы жоктун, талаада сыйы жок.
Үйдө —арстан, сыртта — мышык.
Үйдөгү кеп көчөгө жарабайт (жакпайт).
Үйдөгү ойду базардагы нарк бузат.
Үйдөгү ууруну ит каппайт.
Үйдөгүлөр күлсө, сырттагылар ырсайат.
Үйдөгүсү майын жейт, мергенчиси жанын жейт.
Үйдөгү ток кыз ашка барам деп ыйлайт, аштагы ач кыз үйгө барам деп ыйлайт.
Үйдөн өлгөн жаман ат, жоодон өлгөн салтанат
(жаздыктан өлгөн жаман ат, жоодон өлгөн салтанат).
Үй — жайга орун камда, мейманыңа оюн камда.
Үйү — ак, ичи — как.
Үйү жакын иттин куйругу узун.
Үйү өрттөнгөндө кудук казыптыр.
Үйүң толгон аш болсо, буюрганын ашаарсың.
Үйүңдү тикпес жерди шыпырба.
Үйүңдүн байлыгын көчкөндө көрөсүң.
Үйүңдүн ичи тар болсо да, өзүңдүн ичиң тар болбосун.
Үйүңдө сүтүң төгүлсө, талаада музооң эмип кетет.
Үйүңдө толгон аш болсо, буюрганын ашайсың,
кудайдын жылы кумдан көп, буюрганын жашайсын.
Үйүңө келгенге таарынчы айтпа.
Үйүңдө жалам талканы жок, уулунун аты Талканбай.
Үйүңдө жалап ичер айраны жок уулунун аты Жууратбек.
Үйүңдө кашык (бир ууртам) айраны жок уулунун аты Жууратбек,
мойнунда жалгыз мончогу жок кызынын аты Шурубү.
Үйүңдө кашык айраны жок, кызынын аты Жуурат.
Үйүңдө көптү талаада урбайт.
Үйүңдө ыракаты жоктун, талаада кош баракаты бар.
Үйүрүн сагынбас (тааныбаган) ат болбойт, жерин
сагынбас (тааныбаган) мал болбойт, элин
сагынбас (тааныбаган) эр (адам) болбойт.
Үйлөнгөндүн көркү — ыр, өлгөндүн көркү — ый.
Үйлөнөм десең, бойдокко кеңешпе.
Үйрөнбөгөн бейишиңден, үйрөнгөн тозок жакшы.
Үйрөнгөн адат калабы, уйга жүгөн салабы.
Үйрөнгөн жоо атышаарга жакшы.
Үйрөнгөн жоо атышаарга ийги (жакшы).

Үйрөнгөнүң байлыктан артык.
Үйрөнүү үчүн жаша, жашоо үчүн үйрөн.
Үлп эткен учкундан үймөк күйөт.
Үмүт — узак, ажал — кыска.
Үмүт адам менен жашайт.
Үмүтсүз — шайтан.
Үмүттүн өз дөөлөтү бар.
Үмүттүн түпкү чеги жакшылык. (А жакшылык деген ыргыткан сайын кайырмагыңа илине бербейт).
Үн жетпегенге, сөз да өтпөйт.
Үн салмагы — сөз маанисин арттырат.
Үндөбөгөн — үйдөй балаадан кутулат.
Үнүң жетпес жерге кыйкырба, үйүңдү тикпес жерди шыпырба.
Үпү менен шыйпаң дос, бучук менен жыртык дос.
Үттүү мончок жерде жатпайт.
Үч киши билген сыр — сыр эмес.
Үч кыз ата —энеге күч кыз.
Үшүгөндү — шишиген жетелейт.
Үшүгөнгө от жактырба.
Хан болбосо эл уюбайт.
Хан кайда барса нөкөрү калбайт.
Хан кебине кайруу жок.
Хан койнунда калтыраганча кул койнунда кутуруп жат
Хан сарайы — кылычтын мизи, камчынын күчү.
Хан тартуусу — тогуз.
Ханы кайрымдуу болсо, калк башына бак конот.
Ханды кудай ураарда катыны менен кабышат, эли менен чабышат.
Хандын каарынан сактан, каракчынын доосунан сактан.
Хандын кызы кашык кармаса колу жооруйт,
«Чылык» бар жерде «былык» бар.
Чаап айтканча, таап айт.
Чаба албаган, чалгы тандайт.
Чабал өрдөк мурда учат.
Чабалекей менен шилекей алышып достош.
Чабандоздор чогулса, улактын чери жазылат.
Чабандын иши— чатак иш.
Чабышта жоо аяган өзү жаралуу.
Чагылгандай көздөнгөн, чак эткендей сөздөнгөн.
Чагым — өлтүрөт, мактоо — жеткирет.
Чаң созулат тамандан, жакшылык келбейт жамандан.
Чай болуп төргө өткөн суу бир кезде арыкта акканын унутпаса.
Чайкап сүйлөгөнчө, байкап сүйлө.
Чайнаганың — күмөн, жутканың сеники.
Чайпалса аяк төгүлөр.
Чайырды көп чайнаса — сагыз болот, карыганда көп сүйлөсө — маңыз болот.
Чаккан өлтүрөт, мактаган жеткирет.
Чакмак (оттук), чакмакгы атка берген акмак.
Чакмак таш кууну тутандыргандай, кагылыш болор — болбос себептен чыгат.
Чакпаган жылан ийинден сырткары.
Чакылдаган катынды үй чечкенде (же эл көчкөндө, же кыз бергенде) көрөбүз.

Чакырганга барбаган, ымдаганга зар болот.
Чакырганга келбеген, ымдаганга зар болот.
Чакырганда келбеген, кол булгаганга зар болот.
Чакыргандан калба, өзүн басып барба.
Чакырса келбес — шыкаалайт, берсе жебес — чымчылайт.
Чакырылбаган конок татардан жаман.
Чакырылбаган конок шыпырылбаган жерге отурат.
Чакырылбаган конок шыпырылбаган үйгө олтурат.
Чакырылган жерден калба, өзүн басып барба
Чакырылган жүз конок үчүн — бар,
Чакырылбаган бир конок үчүн — жок.
Чала жорго жол бузат, чала молдо эл бузат.
Чала өлтүргөн жылаандай.
Чала молдо дин бузат.
Чалыры турса көзүндө, чаргыты (чалгырты) болот сөзүндө.
Чапанды жакасынан киет.
Чапанчанга камчы чапса, көйнөкчөнгө доо кетет.
Чапанчанды чапса, көйнөкчөнгө доо кетет.
Чапкан сайын көз чыкпайт, айткан сайын кеп өтпөйт.
Чапкан сайын көз чыкпайт.
Чаппаса билекте калат, айтпаса жүрөктө калат.
Чапса болот кетилет, чарыкка кармаса бычак жетилет.
Чапса болот кетилет, чарыкка салса жетилет.
Чапсан — чарчаарсын, жетпесең — жетээрсин.
Чапчаң ат арышын таштайт, баары бир күлүктөн ашпайт.
Чарайна менен чаптайт, булгаары менен каптайт.
Чаранада козум өлгөнчө, чары коюм өлсөчү.
Чарчаган кулда жазык жок.
Чарыкчанды жактырбасам, өтүкчөн мени карабайт.
Чатак сүйлөп чычаалак — чыр адамдын мүнөзү,
токтоо сүйлөп жай айткан — сабырдуунун мүнөзү.
Чатактан кан чыгат, кагылыштан жан чыгат.
Чатактын жайы — кан чыгат, кагыштын жайы — жан чыгат.
Чатактын түйүнүн (түбүн) калыс айткан сөз чечет.
Чатактын чырын калыс чечет.
Чач алакасы үч күндүк.
Чачтарач менен сүйлөшсөң, устара менен кайрагын айтар.
Чачты жуубаса бит басат, тарабаса сирке басат.
Чаяндын уулары өздөрүн өлтүрөт.
Чеге таканы сактайт, така тулпарды сактайт.
Тулпар эрди сактайт, эр элди сактайт. Акылдуу касыңдан коркпо,
арзыбас досуңдан корк.
Чегирткеден корккон эгин экпейт.
Чегирткенин алын көр да, канын сор.
Чеңгел жеринде күркүрөйт.
Ченебей ичкен мастан түңүл, ыгы жок көпкөн жаштан түңүл.
Ченемди билген чегинде ийрилет, чегинде ийрилген өмүргө үйрүлөт.
Чептен эрдин күчү бек.
Черик — журттун аныгы.
Четке барып султан болгуча, өз элиңде ултан бол.
Четте жүрсөң тарыгаарсың, өз элиңди сагынаарсың.

Четтен келген жоону тилге келтиргин,
ал тилге келбесе, кылычыңды тос.
Чече сүйлөйт чечендер, эл чогулган жерлерде.
Чечекейи чет болот, чеч кап менен топ болот.
Чечен - сөздүн эбин табат, дайым кептин кемин табат.
Чечен — чечен эмес, өкүм чечен.
Чечен алжыса атагын жейт.
Чечен алжыса богун мыкчайт.
Чечен алжыса төө дейт.
Чечен алжыса төө дейт, молдо алжыса эмне дейт.
Чечен алжыса, даңкын кетирет.
Чечен алжыса, богун жейт.
Чечен менен чебер — көпкө орток.
Чечен менен чебер жазуунун ортосу асман менен жердей.
Чеченде — жалпынын сөз акысы бар, байда — кедейдин көз акысы бар.
Чеченден өткөн чеченди «кара жаак жез таңдай» дейт.
Чечендин — сөзү, баатырдын — көзү (курч).
Чечендин — тили орток, чебердин — колу орток.
Чечендин көркү—таңдайда, баатырдын көркү —маңдайда.
Чечендин сөзү алтын, устанын колу алтын.
Чечендин сөзү кумдай куюлат.
Чечендин сөзү көпкө орток, чебердин колу элге орток.
Чечендин тили көпкө орток, чебердин колу элге орток
Чечекке чектирбеген чымчыктарымды кызыл тумоодо кырып алдым.
Чечен — чечен эмес, өкүм чечен.
Чечилбес кара доо болсо, чечендин чери жазылат.
Чечинген — суудан кайтпас, көзөнгөн — жоодон кайтпас.
Чечинген суудан кайтпас.
Чиелешкен түйүндү чечиш кыйын, үйүгүшкөн душмандан кетиш кыйын.
Чийки бышып даамына келет, жаш чоңоюп алына келет, азган айланып элине келет.
Чилденин бири калса да, жут болот.
Чилденин бирөө калса да жут.
Чириген ооздон ириген сөз чыгат.
Чирик — чиритет, бузук—бүлдүрөт.
Чирикке чымын үйүр.
Чөбү жок деп жерден түңүлбө, малы жок деп элден түңүлбө.
Чөгөлөп жашаганча, тике жүрүп жан ташта.
Чөйчөктөн төө сугаргандай.
Чөл жакалап конбой, көл жакалап кон.
Чөлдүн кемеси — төө.
Чөлдүн көркү —суу, көлдүн көркү — куу.
Чөлмөк миң (же кырк) күнү сынбайт, бир күнү сынат.
Чөп жыйнаган малын багат, мал жыйнаган жанын багат.
Чөп чыкпаган сайдан кач, кайыры жок байдан кач.
Чөп ширеси мал семиртет, кеп ширини жан семиртет.
Чөп ширеси мал семиртет, кеп ширеси жан семиртет.
Чөпкө (кээде отко) бергис такыр бар, байга бергис жакыр бар.
Чөптү кор көрсөң (же кордосоң), көзгө зыян.
Чөптү кор көрсөң (же чөптү кордосоң) — көзгө зыян, тишти кордосоң — сөзгө зыян.
Чөптөн жапыз, суудан тайыз.
Чөптөн жылан уу жасайт, аары бал жасайт

Чобурдан оогонду, тулпарга мингизбе.
Чогоолдун чокмору ылдам.
Чогулушта чындык керек, чогууда тынчтык керек.
Чок кармагандын колу күйөт.
Чон (же улуу) үйдөгүлөр күлсө, кичүү үйдөгүлөр ырсаят.
Чоң атаңдын кадырын чоңойгондо билесиң.
Чоң аягыңды чоңго атап ич.
Чоң баштын да маң башы бар.
Чоң дарыянын акканы жай, нускалуу адамдын сүйлөгөнү жай.
Чоң өгүздүн териси жука болот.
Чоң иш бүтүрөм десең, майдадан башта.
Чоң үйдөгү күлсө, кичи үйдөгү ырсаят
Чоң кемеге — чоң толкун.
Чоң чатактан кичинекей достук артык.
Чоңго чоң аягыңды атап ич!
Чоңго чоң аяк жармаңды арнап ич.
Чоккой кийген бут куурайт, чоогоолго тийген кыз куурайт.
Чоккойлуу Черик чоң болду, чоюлган Бугу кор болду.
Чоку барда мал жокпу, чогулуп арак ичели.
Чокум барда мал жокпу?
Чоочун жол — чытырман токой.
Чоркок киши буканын мурдун муштуму менен көзөйт.
Чоркок киши төөнү жаза минет.
Чоркок киши төөнү жаза муштайт, буканын мурдун муштум менен көзөйт.
Чоркок — төөнү жаза муштайт.
Чоркок төөнү жаза муштайт, өнөрлүү тырмак менен казык уштайт.
Чотко түштүн — отко түштүң.
Чоочулап жасаган иштен чок баспайсың.
Чубактын кунундай кууду.
Чубактын чуусундай чубалжыган иш.
Чулдурдун тилин энеси билет.
Чубактын кунундай кууду.
Чуркаган баланы көрүп, чалдын буту зыркырайт.
Чыбыгында ийилбеген, таягында бүгүлбөс.
Чыбык кармаганга ит өч, чындыкты айтканга акмак өч.
Чыга албай (араң) турган көз эле, чыгып кетти өзү эле.
Айтылбай турган сөз эле, айтылып кетти өзү эле.
Чыгаан чыкчуу уул чыйрак ойлойт.
Чыгаша болбой, киреше болбойт.
Чыгаша малга ээси баш.
Чыгаша чыкпай, киреше кирбейт (же чыгашалуу малга ээси баш).
Чыгашага ээси баш, өлүмгө өзү шерик. Чыгашалуу малга ээси баш.
Чыгданы ачылбас, чырагы жагылбас.
Чыгым пайданын тууганы.
Чыгымыңды кирешеңден мурда эсепте.
Чындыктын куюшканы кабат.
Чынын айткан киши ак.
Чыйкандан жаман оору жок, аны суурап киши жок.
Чыйыр — жолго барат, жол — элге барат.
Чыккан — мээнет, кирген — дөөлөт.
Чыккан (же таянган) тооң бийик болсо, ыргыткан ташың ыраак түшөт.

Чыккан кыз — чийден тышкары.
Чыкпаган аштыкка — өтпөгөн орок.
Чыкпай турган көз эле, чыгып кетти өзү эле.
Чыкылдаган катынды үй чечкенде (же эл көчкөндө, же кыз бергенде) көрөрбүз.
Чылпагын аарчыймын деп, көзүн чукуган.
Чылпагын алам деп, көзүн олуп алган.
Чылык бар жерде былык бар.
Чымчык өзүн жан ойлойт, чырпык өзүн тал ойлойт.
Чымчык өзүн куш ойлойт.
Чымчык, семирп, батманга толбойт.
Чымынын кактырган бакшыдай болду.
Чымын майга конот.
Чымын тийген төөгө Ойсулата не керек.
Чымындай чындык алптай калпты жеңет.
Чымындан жоон болсо, кадик кыл.
Чымындуу жерде курт күчөйт.
Чымындуу жерде курт күчөйт, ырымдуу жерде дарт күчөйт.
Чымынды дөө кылба, бетинди көө кылба.
Чымынды төө кылып көрсөтөт.
Чын айткандын досу көп, калп айткандын касы көп.
Чын жакшыга жолуксаң, суу ордуна бал берер,
чын баатырга жолуксаң, сен үчүн ал жан берер.
Чын жакшынын ачуусу бар, кеги жок.
Чын чычалайт, калп каткырат.
Чындап ыйласа, сокур көздөн жаш чыгат.
Чындыгыңды жоготконуң — өмүрүңдү коротконуң.
Чындык — ачуу, калп — таттуу.
Чындык — сегиз, бакыт — эгиз.
Чындык жерде калбайт.
Чындык күндөн жарык.
Чындык көз тешет
Чындык кудайдан күчтүү.
Чындык отко күйбөйт, сууга чөкпөйт.
Чындык сөздүн душманы көп.
Чындык чычалатат.
Чындыкка от үйлөгөндүн сакалы өрттөнөт.
Чындыкты жарадар кылууга болот, бирок аны өлтүрө албайсың.
Чындыкты танууга болбойт, достукту чанууга болбойт.
Чынчыл адамга жүгүн.
Чынчылдын чынысы сынбайт.
Чыныгы акындын тулку бою ыр, чыныгы дыйкандын тулку бою нур.
Чыныгы дос уялаштан артык (тууганга тең).
Чынын айткан чырдан алыс, калпты айткан болбойт калыс
Чын айтып залал тап — акыры жетерсиң муратка,
калп (же жалган) айтып, пайда тап — акырында каларсың уятка.
Чыр аялдын күйөөсү эрте карыйт.
Чырайга келбет төп келсе, сулуунун ажары ачылат.
Чырайды чылап ичпейт.
Чырайлуу көзүнөн эмес сөзүнөн
Чырактын жарыгы түбүнө түшпөйт.
Чырдуу кыздын чыргоо жомогу ырбайт.

Чырма (же чырым) этсе — көзгө пайда, чымчып жесе — этке пайда.
Чырма этсе — уйкуга пайда, чымчып жесе — тамакка пайда.
Чырпыгы сынса сынсын, чынары аман болсун.
Чырпыгы сынса талыңдын — чынар болбойт ал
кайтып, өткөн өмүр, качкан куш — колуңа келбейт ал кайтып.
Чырпыгым сынса, чынарым бар.
Чырпык өзүн тал ойлойт.
Чырпыктын ийилгенн — сынганы, жигиттин уялганы — өлгөнү.
Чырым этсе — көзгө пайда, чымым ичсе — тамакка пайда.
Чычкан — жойчу, түлкү — уучу.
Чычкан ийинине кире албай жатып, куйругуна калбыр байлаптыр.
Чычкан көчүгүн көрүп аксайт.
Чычканга — өлүм, мышыкка — оюн.
Чычканга түк бүткөн сайын калтырайт.
Чычкандай жүз жыл жашаганча, жолборстой бир жыл жашаган артык.
Чычкылуу жан эки аштан куру калат.
Чычкылууга майлуу эт табылбайт.
Шагыл болбой, зоо болбойт.
Шагылы болбой зоо болбойт, шайыры болбой эл болбойт.
Шайтан азгырганды, шамал оодарат.
Шайтандын да молдонукундай зикири бар.
Шайтан болсо, арык аттабай бут сынат.
Шайтан болсо, буламыктан тиш сынат.
Шайтанды да, бир катарында азгырып, жолдон чыгарып кеткен азезил.
Шайыр аялдан шылдыңчыл уул туулат.
Шайыры болбой эл болбойт, пейили жакшы кем болбойт.
Шайыры болбой эл болбойт.
Шак мөмөлөгөн сайын ийилет.
Шакары бар, майы жок — мендей муңдуу бар
бекен, көчкөндө көлүк өлтүргөн сендей муңдуу бар бекен?
Шакылдаган жигитти жоо бетинде көрөрмүн.
Шакылдаган катынды — кыз бергенде (эл көчкөндө
же үй чечкенде) көрөрмүн, бакылдаган текени — суу кечкенде көрөрмүн.
Шакылдаган катынды кыз бергенде (же эл көчкөндө, же үй чечкенде) көрөрмүн.
Шалтуруктун шайы жок, камдуунун алы көп.
Шам түбөлүк күйбөйт.
Шамал болбосо дарактын бутагы (башы) кыймылдабайт
Шамал болбосо, теректин башы кыймылдабайт.
Шамал болот десе, үйүңө аркан сал. Жоо келет десе, колуңа кылыч менен калкан ал.
Шамал жерди кургатат, байлык элди жыргатат.
Шамал жерди кургатат, дөөлөт жанды жыргатат.
Шамал жерди кургатат, жамгыр жерди жыргатат.
Шамдагайлык — асыл сапат, шайырлык — алтын сапат.
Шамыяны шайлабай, буурсунду соктурбай, кара
жерди каңтарбай, дыйкандарга мал кайда.
Шарыят — буйлалаган төө, кайда жетелесең кете берет.
Шарыятты укмак бар, куумай жок.
Шашкан — ашка бышкан.
Шашкан — шайтандын иши.
Шашкан коён аңга батпайт.
Шашканга шайтан шерик.

Шашылыш бүткөн иш — саз болбойт, чала бышкан аш — аш болбойт.
Шеги бар — шектенет.
Шеги бар шекийт (же шектүү шекинет).
Шеги бар шекшийт.
Шектенүү — шерттешкен достукту бузат.
Шектүү — секирет, шеги жок — кекирет.
Шектүү шекшинет (же шеги бар шекшийт).
Шибегени капка ката албайсың.
Шилби көрсөң жулбагын, быбык көрсөң урбагын.

Шодокондун буркүтүндөй жутунбай
Шок бол, шок болбосоң жок бол.
Шок болсоң жок болоорсуң.
Шордууга бакыт алыс, кырсык жакын.
Шордууга шорполуу тамак жакпайт.
Шордууга шорполуу эт жакпайт.
Шору көптүн сөзү көп.
Шумкар баласы саркыт койбой жем жебейт,
жетесинде тойбогон тоймоюнча кел дебейт.
Шумкарды жүнүнөн тааны, жакшыны үнүнөн тааны.
Шыбыр — кеп болбойт, шыйрак — эт болбойт.
Шыбыр кеп эмес, шыйрак эт эмес.
Шынааны шынаа менен кагып чыгарат.
Ыза тозокко алып барат.
Ыңырчагы ырдагандын, келини (керегеси) кердейт.
Ыңырчакта — сыр жок, кыңаракта — кын жок.
Ынтымактан айрылсаң, колундагы иш кетет.
Ый менен өлгөнчө ыр менен өл.
Ый менен күлкү аякташ.
Ыйдын да өз күлкүсү бар.
Ыйдын түбү — ый, сыйдын түбү — сый.
Ыйкы — тыйкы болсоң чачыларсың.
Ыйлаар бала атасынын сакалы менен ойнойт.
Ыйлабаган балага эмчек жок.
Ыйлаганды сураба өлгөнү бардыр, күлгөндү сураба билгени бардыр
Ыйламайынча балага эмчек кайда?
Ыйлап жүрүп арык казсаң, ырдап жүрүп суу сугарасың.
Ыйлап жүрүп арык чапкап, ырдап жүрүп суу сугарат.
Ыйлап жүрүп кулак байла, ырдап жүрүп суу сугар.
Ыйлар бала атасынын сакалы менен ойнойт.
Ыйласа — сураба, күлсө — сура.
Ыйлашарга — өз жакшы, сыйлашарга — жат жакшы.
Ыйман турар токтуктан, ыйман качар жоктуктан.
Ыймандуу уул болбосо, баланын баласына кор экен.
Ыйманы бар боз бала күйүп турган чырактай,
ыйманы жок боз бала, жакын да болсо ыраактай.
Ыйык сезим жүрөктү кытыгылайт.
Ылай суу — оору булагы.
Ылдыйкы бутак — өйдөкү бутактын тиреги
Ымыркай бала куштун көлөкөсүнө тоңот.
Ынанымы жоктун адеби жок.

Ынсапсыз ыйманына камчы чабат.
Ынтымагы бар элдин карды ток болот.
Ынтымагы жок элден ырыс качат.
Ынтымагың бар болсо, айылың менен журтка
тең болоорсуң, ынтымагың болбосо, жашоо кыйын тынчыраак.
Ынтымагың бар болсо, айылың менен журтка тең
болоорсуң, ынтымагың болбосо, ит менен кушка жем болоорсуң.
Ынтымагың бар болсо, айылың менен журтка теңболоорсуң.
Ынтымагың болбосо, жашоо кыйын тынчыраак.
Ынтымагың болбосо, ит менен кушка жем болорсуң.
Ынтымак — бейкуттуктун көрөңгөсү, ымала — ырыстуу элдин жөрөлгөсү.
Ынтымак — ийгиликтин башаты.
Ынтымак бар жерде (же элде) ырыс бар.
Ынтымак бар жерде — ырыс бар.
Ынтымак бар үйгө ырыс түнөйт.
Ынтымак болбой, ырыс турбайт.
Ынтымак болбосо, иш оңолбойт.
Ынтымак болсо калкыңда, душманыңдан тартынба.
Ынтымак достордун жолун ачат, ынтымак болбосо, ырысың качат.
Ынтымак жакшы ырк жакшы, ынтымактуу журт жакшы.
Ынтымак түбү — ийгилик, тирдиктин түбү — бирдик.
Ынтымак турбай, ырыс турбайт.
Ынтымаксыз атадан алтоо болсоң — оңбоссуң.
Ынтымаксыз эл жетим.
Ынтымактан айрылсаң, колуңдагы иш кетет.
Н Ынтымактуу атадан алтоо болсоң — жолборссуң.
Ынтымактуу үйгө ырыс түнөйт.
Ыр — өмүр булагы.
Ыр — сөздүн падышасы.
Ыр менен күлкү — тамактын тузу.
Ыр менен күлкү бүткөндө жашоо токтойт,
Ыр, гүл — өмүрдүн канаты.
Ыраак да болсо — жакын жол, жакын да болсо — ыраак жол.
Ыраактагы туугандан, жакындагы дос өйдө.
Ырайына жараша ыйманы.
Ыракатсыз өмүрдөн, уктап көргөн түш жакшы.
Ыракмат мээнеттен кийин.
Ыргайдан катуу шиш болбойт, кебептен ширин көш болбойт.
Ырдаган ырым бүтпөгөн чырым.
Ырдап жүргөн ыры бардын, бүтпөй жүргөн чыры бар.
Ырдуу күйөө, чырдуу кыз.
Ыржың кызга, тыржың күйөө жолутат.
Ыржың кызга, тыржың күйөө.
Ырксыз үйдүн баласы тентек, баштуу үйдүн карысы жөнтөк.
Ырчы жарыбайт, тулпар арыбайт.
Ырчы менен думананын жүрбөгөн жери жок.
Ырчылардын (жамакчынын) сөзү алтын.
Ырчылык — чоң өнөр.
Ырчынын тилинде мурчу болбосо, сөзүнүн курчу болбойт.
Ырынан чыры көп.
Ырыс алды — ден соолук, андан кийин ак жоолук.

Ырыс алды — ынтымак, ыркы жокко конбос бак.
Ырыс алды — ынтымак.
Ырыс алды ынтымак, ынтымагың болбосо (жок болсо), жашоо кыйын тынчыраак, башыңдан учат конгон бак.
Ырыс алды ынтымак, ынтымагың жок болсо, алдыңдан таяр алтын так.
Ырыс алды ынтымак, ыркы жокко (эринчекке) конбос бак.
Ырыс жугушат, билим (же акыл) оошот.
Ырыс качса, бакыт конбойт.
Ырыскы — иште, иш — колдо.
Ырыскыны жер берет, ынтымакты эл сүйөт.
Ырыскысыз киши болбойт.
Ырыстууга — жуучу келет.
Ырыстууга — жуучу келет, ырысы жокко—доочу келет.
Ырыстуунун аты күлүк, кызы сулуу чыгат.
Ырыстуунун аты күлүк, кызы сулуу.
Ырысы жок элдин ырымы күч.
Ырысы жокко ышкындан айтпайт, кешиги жокко кемирчектен айтпайт.
Ырысы жоктун аты, кара чабуулда жүгүрөт.
Ырысы жоктун ырымы күч, таалайы жоктун табышмагы күч. Олоңунан жырышы күч.
Ырысы жоктун этегине буудай салса төгүлөт.
Ысабы жокко кашык салсаң беш ууртайт.
Ысарда (же Букарда) булу бардын көңүлү ток.
Ысык суу да бир кезде муздак болгонун унутпайт.
Ысыктасаң кымыран суук, кулагың кычышса,
«Жылкычынын чымыроонду» ук.
Ышкысы жоктун ыйманы жок.
Ыштаны жоктун түшүнө бир кары бөз кирет.
Ыштанын булгаган — колун аябайт.
Ыштанына чычкан колун аябайт.
«Эт» дегенде бет барбы!
Эбепке — себеп, эгиз улакка — айры шыбак,
Эби бар иш бүтүрөт, кеби бар сөз бүтүрөт.
Эбин тапкан — эки ичет, эңсеси каткан — бир ичет.
Эбин тапкан эки жейт.
Эгер адамзат жай менен кыш, ысык менен суук,
ачуу менен таттууну көрбөсө, бул чиркин бир катырган сүрөт эмеспи.
Эгиз козудай болуп.
Эгизден төл өсөт, эмгек менен эр өсөт.
Эгилбеген жер жетим, элинен алыстаган эр жетим.
Эгин айдоо — байлык айдоо.
Эгин көп болуп эки жыл ичпейт, төө көп болуп конокко сойбойт.
Эгин сатсаң — орооңон сат, мал сатсаң — корооңон сат.
Эгин эгип мал бакпаптыр, эптеп — септеп жан сактаптыр.
Эгиндин барар жери — тегирмен.
Эгиндин жайын эккен билет, арабанын жайын чеккен билет.
Эгинчи жоодо тынат, балыкчы доодо тынат.
Эже кийгенди сиңди киет.
Эжекем эрге тийди, эскиси мага тийди.
Эжекеме ишенип, эрсиз калдым.
Эжелүү кызга — тон кайда, эчкилүү койго — суу кайда.

Эжелүү кызга — эски тон
Эжени көрүп сиңди өсөт, аганы көрүп ини өсөт.
Эзелден душман журтту тууган кылуу — бул эң бийик сыймык.
Эзелден желки тон болбойт, эптесең жээн эл болбойт.
Эң ачуу да тил, эң таттуу да тил.
Эңкейгенге эңкейгин — атадан калган кул эмес,
какайганга какайгын падышанын уулу эмес
(же өзүңдөн артык уул эмес).
Эңкейгенге эңкейгин — башың жерге тийгенче,
чалкайганга чалкайгын — төбөң көккө жеткиче.
Эңкейгенге эңкейгин, (сыйлаганды сыйлай жүр)
башың жерге тийгенче, атаңдан калган кул эмес.
Кайкайганга кайкайгын, (чалкайганга чалкайгын)
төбөң көккө жеткенче, жаратып койгон бул
эмес. Сыйырганды сыйра жүр, падышанын уулу
эмес (өзүңдөн артык уул эмес).
Эңкейгенге эңкейгин, башың жерге тийгенче,
чалкайганга чалкайгын, төбөң көккө тийгенче.
Эңсеген таппайт, издеген табат.
Эке — токо катындай, эски токум батындай.
Эки арамза дос болбойт.
Эки ат минген кеч калбайт, элдүү түлкү ач болбойт.
Эки атаны төрткө бөлгөн кол башчы жоодон өлөт.
Эки аяктуу адам түгүл, төрт аяктуу мал аксайт.
Эки аяктуудан бажа таттуу, төрт аяктуудан бото таттуу.
Эки аял — базар, үч аял — жарманке.
Эки баатыр эрегишсе, бирөө калат, бирөө өлөт.
Эки бай куда болсо — жорго алышат,
эки кедей куда болсо — дорбо алышат.
Эки байдын ортосундагы кедей байыбайт.
Эки бакыр — бир тукур.
Эки бээлүү — эл сактайт, жалгыз бээлүү — жан сактайт.
Эки дөө кагылышса, орто жерде кара чымын кырылат.
Эки доо бир келсе амалыңдын кеткени,
эки оору бир келсе ажалыңдын жеткени.
Эки жагыңа байкап иш кыл, жылкыңа карап ышкыр.
Эки жакшы баш кошсо — тунук суудай, эки жаман баш кошсо — ылай суудай.
Эки жакшы баш кошсо — ырыс, бир жаман менен
бир жакшы баш кошсо — дурус, эки жаман баш кошсо — күн сайын уруш.
Эки жакшы бир жайлоого чыкса — кудалашып түшөт,
эки жаман бир жайлоого чыкса — кубалашып түшөт.
Эки жакшы кас болбойт, эки жаман дос болбойт.
Эки жакшы кошулса бирин — бири кыйышпайт,
Эки жаман кошулса кең дүйнөгө сыйышпайт.
Эки жакшы тоого чыкса — кудалашып түшөт,
Эки жаман тоого чыкса — кубалашып түшөт.
Эки жаман таарынышса — амандашпайт,
Эки жакшы таарынышса — жамандашпайт.
Эки жаманга олжо түшүптүр, аны биле албай топко түшүптүр.
Эки жарты бир бүтүн — эптүү кыздын калыңы,
сексен жылкы, сегиз төө — септүү кыздын калыңы.

Эки жинди бир кетти — эсен барып, соо келсин.
Эки жүздүү эл бузат.
Эки жол айры болсо, иттин башы каңгы болот.
Эки жоо беттешсе, коркогу мурда кол салат.
Эки өчтүүнү бир күчтүү кошуптур.
Эки кайталанган сөздүн ээси табылбайт.
Эки катын аламын деп, не балаага калыпмын.
Эки катын алганча, эки каптал чай керек, эки семиз бээ керек.
Эки кеменин башын кармаган сууга кетет.
Эки киши күнөөкөр болсо, бир киши — данакер.
Эки күнгө ээси бербейт, бир күнгө өгүз өлбөйт.
Эки көздүн бири жоо чыккан заман.
Эки коёнду кууган бирин да кармай албайт
Эки кочкордун башы бир казанга сыйбайт.
Эки кочкордун башы бир казанга кайнабайт.
Эки кузгун жөөлөшсө, бир каргага жем болот.
Эки кыз — эрмек көп.
Эки кылыч бир кынга сыйбайт.
Эки кырчаңгы бир токойдон табышат.
Эки молдо — бир киши, бир молдо — жарты киши.
Эки нар жөөлөшсө ортосунда кара чымын кырылат.
Эки аял — базар, үч аял — жарманке.
Эки баатыр эрегишсе, бирөө калат, бирөө өлөт.
Эки бай куда бөлсө — жорго алышат, эки кедей
куда болсо — дорбо алышат.
Эки байдын ортосундагы кедей байыбайт.
Эки бакыр — бир тукур.
Эки бээлүү — эл сактайт, жалгыз бээлүү — жан сактайт.
Эки дөө кагылышса, орто жерде кара чымын кырылат.
Эки доо бир келсе амалыңдын кеткени, эки оору
бир келсе ажалыңдын жеткени.
Эки жагыңа байкап иш кыл, жылкыңа карап ышкыр.
Эки жакшы баш кошсо — тунук суудай, эки жаман
баш кошсо — ылай суудай.
Эки жакшы баш кошсо — ырыс, бир жаман менен
бир жакшы баш кошсо — дурус, эки жаман баш кошсо — күн сайын уруш.
Эки жакшы бир жайлоого чыкса — кудалашып
түшөт, эки жаман бир жайлоого чыкса — кубалашып түшөт.
Эки жакшы кас болбойт, эки жаман дос болбойт
Эки жакшы кошулса бирин — бири кыйышпайт, эки
жаман кошулса кең дүйнөгө сыйышпайт.
Эки жакшы тоого чыкса — кудалашып түшөт,
Эки жаман тоого чыкса — кубалашып түшөт.
Эки жаман таарынышса — амандашпайт,
Эки жакшы таарынышса — жамандашпайт.
Эки жаманга олжо түшүптүр, аны биле албай топко түшүптүр.
Эки жарты бир бүтүн — эптүү кыздын калыңы,
сексен жылкы, сегиз төө — септүү кыздын калыңы.
Эки жинди бир кетти — эсен барып, соо келсин.
Эки жүздүү эл бузат.
Эки жол айры болсо, иттин башы каңгы болот.

Эки жоо беттешсе, коркогу мурда кол салат.
Эки өчтүүнү бир күчтүү кошуптур.
Эки кайталанган сөздүн ээси табылбайт.
Эки катын аламын деп, не балаага калыпмын.
Эки катын алганча, эки каптал чай керек, эки семиз бээ керек.
Эки кеменин башын кармаган сууга кетет.
Эки киши күнөөкөр болсо, бир киши — данакер.
Эки күнгө ээси бербейт, бир күнгө өгүз өлбөйт.
Эки көздүн бири жоо чыккан заман.
Эки коёнду кууган бирин да кармай албайт
Эки кочкордун башы бир казанга сыйбайт.
Эки кочкордун башы бир казанда кайнабайт.
Эки кузгун жөөлөшсө, бир каргага жем болот.
Эки кыз — эрмек көп.
Эки кылыч бир кынга сыйбайт.
Эки кырчаңгы бир токойдон табышат.
Эки молдо — бир киши, бир молдо — жарты киши.
Эки нар жөөлөшсө ортосунда кара чымын кырылат.
Эки нар жөөлөшсө, ортодогу бейажал чымын өлөт.
Эки ой бир көөдөнгө сыйбайт.
Эки ойлоп, бир сүйлө.
Эки ооз бириксе, жалгыз ооз тим турат.
Эки оору бир келсе — ажалыңдын жеткени,
Эки доочу бир келсе — абийириңдин кеткени.
Эки сарыдан маймылча тууйт, эки карадан каргача тууйт.
Эки таш беттешкен жерде — күкүм,
эки дос беттешкен жерде — бүтүм.
Эки текем бир букача жок бекен.
Эки тентек элге сыйбайт.
Эки тизгин, бир чылбыр, эптүү киши колунда.
(Эптүүлөрдүн колунда).
Эки тизгин, бир чылбыр, эл башкарган жигитте.
Эки тоо кошулбайт, эки адам кошулат.
Эки тоо кошулбайт, эки киши көрүшөт.
Эки тоо кошулбайт, эки эл кошулат.
Эки тоонун башын эңсеген кийик ачтан өлүптүр.
Эки тоонун чөбүн самаган кийик ач калат (же ачтан өлүптүр).
Эки тоонун чөбүн самаган кийик ач калат.
Эки тоонун чөбүн самаган теке ачка келет.
Эки туйгун качырса, каздын шору.
Эки уйлуунун үйү — айран, эки аялдуунун үйү — ойрон.
Эки уй баккандын үйү — айран, эки аял алгандын үйү — ойрон.
Эки чанач, бир козу — эр жигиттин жолдошу.
Эки шумкар талашса, бир кузгунга (же каргага) жем болот.
Эки эл тарап болсо, эптүү жигит катын алат.
Эки эр бириксе бийик дабан, бел ашат.
Эки эр өлтүргөн бир эр өлтүргөндү кандуу моюн дейт.
Эки эргежелге дүйнө тар.
Эки эрдин достугу, бир белден ашырат, эки элдин достугу, миң белден ашырат.
Эки эчкиң болсо, үйүң толо быштак, эки аялың болсо, үйүң толо мушташ.
Экинчи эне — мугалим.

Экөө келжиресе, үчүнчүсү болбо.
Экөөгө бирөө бата албайт.
Экөөнө бирөө бата албайт, аттууга жөө жете албайт.
Экөөнө бирөө бата албайт.
Экпесең жер кысыр, асырабасаң кол кысыр.
Эксең эгин, ичерсиң тегин.
Эл — башы менен, тоо — ташы менен, аяк— ашы менен.
Эл -жердин гүлү.
Эл - көл, элди билбес чөл.
Эл - мазар, элден безген — азар.
Эл - мазар, элден чыккан - азар.
Эл - ыйык, элден чыккан - суюк.
Эл - ырыстын киндиги, эр - ырыстын коргону.
Эл - эл болду, Элебай акем не болду?
Эл - эне, жер — ата.
Эл (көп) менен көргөнгө, кабак салбай, кайрат кыл.
Эл айтат, демек эп айтат.
Эл айтпайт, эл айтканда кем айтпайт.
Эл акылсыз бөлбөйт, көл казсыз болбойт.
Эл аралаган сынчы болот, жыгач араалаган үйчү болот.
Эл байлыгынан жер байлыгы.
Эл байынан жер байы (көп).
Эл байынан жер байы артык.
Эл бар жерде — жеңиш бар.
Эл бар жерде сөз бар.
Эл башчылар достошсо, бактысы болот журтунун.
Эл башы болгуча, суу башы бол.
Эл башы болмок оңой, эл баштамак кыйын.
Эл башына түшкөн күн, эр башына түшкөн түн.
Эл бийлөөгө амал керек миң —түмөн, ошентсе гана ачылмакчы түн —туман.
Эл болбосо, эр болбойт.
Эл дарбыса, эшек кошо дарбыйт.
Эл деген киши ээрден түшпөйт.
Эл дөөлөтү — эмгек, эмгек баарын жеңмек.
Эл жакалай конбосо, бетегелүү бел карып.
Эл жасаса жүрөгүм ооруйт, өзүм жасасам белим ооруйт.
Эл жоосуз болбойт, жер тоосуз болбойт.
Эл ичи — алтын бешик.
Эл ичи — өнөр кенчи.
Эл ичинде эл жүрөт, эт ичинде курт жүрөт.
Эл үмүтүн эр актайт, эр атагын эл сактайт.
Эл үчүн жашагың келсе, элден үйрөн
Эл үчүн кылган жакшылык эбилип жерге түшпөс.
Эл үчүн эзил, калк үчүн кыйнал.
Эл өмүрүн үлгү туткан киши караңгыда чырактуу.
Эл камын ойлоп башкаргандык — кеменгердик,
Эл караган бетибизди жер каратып.
Эл каргаса, жерге батпайт.
Эл кимден корксо, ошонун кулу боло берет.
Эл көзү — сынчы.

Эл көрбөгөн шумдукка, эл көрбөгөн жаза керек.
Эл көркү — мал, өзөн көркү — тал.
Эл кулагы — элүү.
Эл мактабаган кыз эрсиз калат.
Эл макул тапканды, эр макул табат.
Эл макулга сен да макул.
Эл менен көргөнгө, кабак салбай кайрат кыл.
Эл менен көтөргөн жүк жерде калбайт.
Эл менен эр көгөрөт, суу менен жер көгөрөт.
Эл менен эрегишпе, баатыр менен жоолашпа.
Эл менен эрегишпе, эр (же баатыр) менен
жоолашпа.
Эл менен эрегишпе, эр менен жоолашпа.
Эл намысы — эр намысы.
Эл оозу элек, же эл оозунда элек жок.
Эл оозуна калкан коё албайсың.
Эл оозунда элек жок.
Эл сагынбас эр болбос, жер (же үйрүн) сагынбас ат болбос.
Эл сагынбас эр болбос, үйүрүн сагынбас ат болбос.
Эл сүйгөндөй досуң болсун.
Эл сүйгөндөй досуң болсун, жер сүйгөндөй кошуң болсун.
Эл сыйлаган адам эшикке жатпайт.
Эл тагдырына кол көтөргөндүк — текебердик.
Эл тарткан азапты эл менен кошо тарт.
Эл четинде жоо жоолап, курман болгон жигитти, өлдү деген жалган кеп.
Эл четине жоо келсе, (эл башына күн түшсө) жан аяган жигитпи?
Жакшы көргөн досунан, (эр башына иш түшсө), мал аяган жигитпи!
Эл четине жоо келсе—жан аяган жигитпи,
жакшы көргөн досунан — мал аяган жигитпи.
Эл ыйык — элден чыккан суюк.
Эл ынтымагы — бийик дувал.
Эл ырысын — эл таңдайт.
Эл элге батса, үй үйгө батпайт.
Эл эмне болсо, сен да ошо болосуң.
Эл энчисин жеп алып сары ооруга баткан бар.
Элге (эрге) кылган жакшылык жерде калбайт.
Элге берген куруттан мени эмне куруттуң?
Элге берген куруттан, мага бербей куруттуң.
Элге жаап өтсө, мага таамп өтөт.
Элге караганга эл да аркасын салбайт.
Элге кызмат эткениң, улуу урматка жеткениң.
Элге кылган жакшылык жерде калбайт.
Элге ылайык эр туулат, эрге ылайык ат туулат.
Элге эл кошулган — дөөлөт, элден эл бөлүнгөн — мээнет.
Элге эл кошулса — дөөлөт, элден эл кетсе — мээнет.
Элге эмгек кылган өсөт, эл эрдикке кошот.
Элге эр кымбат, эрге эл менен жер кымбат.
Элден безген эр эмес, жоодон качкан шер эмес.
Элден чыккан азамат — Эл деп иштеп агарат.
Элдештирмек — элчилден, жоолаштырмак — жуучудан.
Элди баккан жер өлбөйт, эр төрөгөн эл өлбөйт.

Элди да үйрөт, элден да үйрөн.
Элди жеңүү мүмкүн эмес.
Элди үйрөткөн, элден үйрөнөт.
Элди сүйгөн — озоор, элден качкан — тозоор.
Элди сөкпө, ырыскыңды төкпө.
Элди таттуу кылган кыз, тамакты таттуу кылган туз.
Элдин — элчиси, тондун — топчусу.
Элдин алтынын алба, алкышын ал.
Элдин байманалуу жашашы, падышанын ниетине жараша.
Элдин даңкын эл билет, дыйкандын даңкын жер билет.
Элдин жолу кенен жол ээрчиген киши адашпайт.
Элдин иши эрдин мойнунда, эрдин иши элдин мойнунда.
Элдин көзү көп (болот).
Элдин көөнүн оорутпа, аттын жонун оорутпа.
Элдин салты — атанын наркы.
Элдин сөзү элде калсын, душмандын сөзү жерде калсын.
Элдин тили — эм
Элдин уурусунан, жердин уурусу жаман.
Элдин эки тиреги бар, биринчиси — акылман, экинчиси — баатыр
Элдин элчилиги, журттун журтчулугу — даңаза.
Элдин эриши элден, аркагы жолдон.
Элдүү жерде ууру бар, тоолуу жерде бөрү бар.
Элдүү жерде элек бар, катындуу жерде челек бар.
Элдүү жерде элек бар.
Элдүү түлкү ачка өлбөйт.
Элебай элге теңелет, эчки койго теңелет.
Элек сурап барып, эрге тийип кетиггир.
Элек сурап келем деп, эрге тийип кетиптир.
Эли байдын, өзү бай.
Эли журтуң болбосо, ай — күнүңдөн не пайда.
Эли тозмоюн эл кадыры билинбейт, жери тозмоюн жер кадыры билинбейт.
Эли-журтуң болбосо, ай, күнүңдөн не пайда.
Элиң барда жардымын дебе, мекениң барда шордуумун дебе.
Элиң барда шордуумун дебе, мекениң барда жардымын дебе.
Элиң сынганы — белиң сынганы.
Элиң түлкү болсо түлкү бол, бөрү болсо бөрү бол.
Элиңде жаманың болсо — эрмегиң ошол.
Элиңде тынчтык жок болсо, алдыңдан таяр алтын так.
Элиңди жаман көрсөң, элге кантип батасың?
Жериңди жаман көрсөң, көргө кантип батасың?
Эликти көрсөң атып өт.
Эликти көрсөң атып өт, селдени көрсөң качып өт.
Эликтин мойнун ок кесет, эрдин мойнун жок кесет.
Элин коргоп жоо сайган — баатыр атка конот.
Элин коргоп, жоо сайган — баатыр аталат.
Элин сагынбас эр болбос, үйрүн сагынбас ат болбос.
Элин сыйлабаган тилин жерийт.
Элине арка болуучу уул — эки миздүү шап (канжар).
Элине моюшкан азамат душманына тизе бүкпөс.
Элинен безген эр оңбос, көлүнөн безген каз оңбос.
Элинен качканды бөрү жейт.

Элүү жылда — эл жаңырат, жүз жылда — жер жаңырат.
Элүү жылда эл жаңы.
Элүү жылда—эл жаңырат, жүз жылда—казан.
Элине арка болчу уул эки миздүү шап канжар.
Элине моюшкан азамат душманына тизе бүкпөс.
Эл—мазар, элден чыккан (же кеткен) —азар.
Элпек болсоң элиң сүйөт, курбу —курдаш теңиң сүйөт.
Элсиз түлкү ачка өлөт.
Элчиге өлүм жок.

Эмгеги аздын — өнмөгү аз (же эмгек аздан өнмөк аз).
Эмгегиң адал болсо татканың таттуу болор.
Эмгегиң катуу болсо, тапканың таттуу болор.
Эмгегиң менен элге жак, кор кылбай асыл жанды бак.
Эмгегиң шаңдуу болсо, жегениң майлуу болот.
Эмгегиңден баар тапсаң мартабаң көтөрүлөт.
Эмгегиңден баар тапсаң, мартабаң чоңоёт.
Эмгегине карай өнмөгү.
Эмгегинен бакыт тапкан адам — чыныгы сулуу адам.
Эмгек — адамдын үзүрү
Эмгек — даңка жеткизет.
Эмгек — дайра, билим — кеме.
Эмгек — чыйралтат, өмүр — үйрөтөт
Эмгек — эрдин көркү, эр — элдин көркү.
Эмгек аздан өнмөк.
Эмгек — азоо ат, максат — аны үйрөтүш.
Эмгек бар жерде жылыш бар, жылыш бар жерде ырыс бар.
Эмгек бар жерден дөөлөт күт.
Эмгек даңка жеткизет.
Эмгек жокко жеткизет, эрикпей кетменди алгын колуңа.
Эмгек кылбай эр оңбос, бириндеген эл болбос.
Эмгек кылсаң — өнмөк бар.
Эмгек кылсаң жашыңдан, дөөлөт кетпейт башыңдан
Эмгек кылсаң эринбей, тоет кардың тиленбей
Эмгек менен эр көгөрөт
Эмгек эрдикке жеткирет, эрдик элдикке жеткирет.
Эмгек этсең эмерсин.
Эмгексиз бакыт — тузу жок тамактай.
Эмгексиз дыйкандын күнү өтпөйт.
Эмгексиз иш бүтпөйт, эринчээктин колу тийбейт.
Эмгексиз киреше — бетке чиркөө.
Эмгексиз тапкан мал эсепсиз кетет.
Эмгексизге ыракат жок.
Эмгектен арыктаган, түшүмүнө семирет.
Эмгектен булчуң чыңалат, эринчээкке конбос бак.
Эмгектен качсаң —дөңгөккө.
Эмгектеп жылсаң да эртеңиңе умтул.
Эмгекти барктасаң, эмгек сени барктайт.
Эмгекти көрбөгөн — ыракаттын кадырын билбейт.
Эмгектин деңгээлин мезгил тастыктайт.
Эмгектин көркү ыракат, эринчээкке конбос бак.

Эмгектин наны таттуу, жалкоонун жаны таттуу.
Эмгектин түбү — ыракат, эринчээкке конбойт бак.
Эмгектүү (же жазган) кулда чарчоо жок.
Эмгекчил кулда чарчоо жок
Эмгектүүнүн — наны таттуу, жалкоонун — жаны таттуу.
Эмгектүүнүн аты калат, эселектин даты калат.
Эмгекчил таң атаарын күтөт, жалкоо күн батаарын күтөт.
Эмгекчинин — эмгеги байлык, билимдүүнүн — пикири байлык.
Эмдик боз минсең, оозун тарт, элдүү жерде тилиң тарт.
Эмнени эксең, ошону оросуң.
Эмчектен артык эм жок, кайраттан артык дем жок.
Эмчинин өз эми өзүнө түшпөйт.
Эне — тоодогу булак, бала — чөлдөгү кулан.
Эне адаты — кызга үлгү
Эне өлсө — төркүн жок, ата өлсө — тууган жок.
Эне өлсө, төркүндөн кадыр кетет.
Эне көөнү — бешикте, бала көөнү — эшикте.
Эне сабырында чек жок.
Эне сүтүн актоо — унутулгус карыз.
Эне сыйлаган элине жагат.
Эне сыры — кызында, ата сыры — уулунда.
Эне тилин билбеген элин сүйүп жарытпайт, эне
тилиң сүйбөгөн, эси жогун аныктайт
Эне тыйбас кыздан түңүл, ата тыйбас уулдан түңүл.
Эне элжиресе — өпкө — боорун чабат, баласы
акылдуу болсо — ысык мээрим табат.
Энеге баланын алалыгы жок.
Энеге жакканың — балалык, элге жакканың — адамдык.
Энеден сүт ич, акылмандан акыл ич.
Энеңдин баткакта жатканын айтып келгенге сүйүн.
Энеңи жонуңа көтөрүп үч ирет Меккеге жөө барсаң да карызыңдан кутулбайсың.
Энелүү баланын өзү ток, энесиз баланын көзү ток.
Энесиз кыз — никесиз, атасыз уул — жетесиз.
Энени көрүп кыз өсөт, атаны көрүп уул өсөт.
Энени көрүп кыз өсөт, эжени көрүп сиңди өсөт.
Эненин көөнү балада, баланын көөнү талаада.
Эненин колунан — кыз тойбойт, эрдин колунан — куш тойбойт.
Эненин сөзү — нур, атанын сөзү — ур.
Эненин тогуз уулу болсо да көп көрбөйт.
Эненин эмгеги эки дүйнөдө эстен кетпейт, ата кадырга жетпейт.
Энеси болушчаактын кызы ыйлаак, атасы болушчаактын уулу урушчаак.
Энеси жок кыз — эпсиз, атасы жок уул — жетесиз.
Энеси жок кыз, атасы жок уул — жетесиз.
Энеси жок кыздын эмчеги чоң, атасы жок уулдун аласы чоң.
Энеси жоктун — кызы баш, атасы жоктун — уулу баш.
Энеси көрбөгөнүн кызы көрөөр, атасы көрбөгөнүн уулу көрөөр.
Энеси мактаган кызды алба, жеңеси мактаган кыздан калба.
Энеси ой ойлобогон, атасы той тойлобогон.
Энеси тепкен кулундун эти оорубайт.
Энесин Үч — Коргондон таанытам.
Энесин көрүп — кызын ал, эшигин көрүп — төрүнө өт.

Энөөбайго — энөө бай, тыгырчактай тың көрүнгөн
Тынапбайга эмне болду?
Эп келтирип сүйлөсөң, эл сөзүңдү угат да.
Эп көргөндү эп көр, жек көргөндү жек көр.
Эпкиндүү болсоң, элиң сүйөт, курбу — курдаш, теңиң сүйөт.
Эптүү зайып жартыны бүтөйт, кысканы узартат.
Эптүү сүйлөп чөгөлөсө, кулдук кылып баш ургун.
Эптүү уулдан септүү уул туулат.
Эпчил төөнү жаса муштагандай иш кылат.
Эпчил эки ичет.
Эр — баш, катын — моюн.
Эр — бир өлсө, эс — миң өлөт.
Эр — зайыптын экинчи кудайы.
Эр — тууган жеринде, ит — тойгон жеринде (жашайт).
Эр — улан болбойт, ат — кунан болбойт.
Эр — эгиз, эмгектүү — жалгыз.
Эр — элден — суу — жерден.
Эр — элден, балык — суудан.
Эр — элдин оң жагынан каалоосу, жел жагынан паанасы.
Эр адамдын жан жолдошу — ат.
Эр азамат өлсө, Чубактын кунун куугандай куу.
Эр азыгы — элден, бөрү азыгы - жолдон.
Эр азыгы менен бөрү азыгы жолдон.
Эр айласы - бир, катын айласы — миң.
Эр алат деп коркоюнбу, эмчегим чыгат деп коркоюнбу.
Эр алат деп коркоюнбу, эмчек чыгат деп коркоюнбу?
Эр атасыз болбос.
Эр аттан айрылганда — жөө, эр элден айрылганда — алсыз, жетим.
Эр атын зайып чаба албайт.
Эр ачкадан өлбөйт, ардан өлөт.
Эр ачкадан өлбөйт, арынан өлөт.
Эр барданы бек болсун, от барданы бош болсун.
Эр башына кун (же иш) түшсө өтүгү менен суу кечет.
Эр бир өлсө, эс миң өлөт.
Эр бөрү жолдуу.
Эр болсоң эрдигиңди элге көрсөт, арык чапсаң
күчүңдү жерге көрсөт.
Эр болсоң, көк бол, айткан сөзгө бек бол.
Эр даңкын эл чыгарар.
Эр деми — эм.
Эр достугу — эгиз, эл достугу — деңиз.
Эр жаңылса да эл жаңылбайт.
Эр жаңылып колго түшөт, куш жаңылып торго түшөт.
Эр жалдаган эмгегинен табат.
Эр жаратсыз болбойт.
Эр жигит ачкадан өлбөйт, ардан өлөт,
Эр жигит бирде мырза, бирде кул.
Эр жигит жигит болобу, этеги шорго малынбай! Эр
жигит жолу болобу, кез — кезде торго чалынбай.
Эр жигит жолго жүрөр жолдош менен,
карышкыр жолдош болбойт жолборс менен,

бир жүрбө миң — миллиард берсе дагы
акылы жок — акмак наадан менен.
Эр жигит үйдө туулуп, жоодо өлөт.
Эр жигит күрөшпөгүн балбан менен, балбанды
жыга албайсың чалган менен.
Эр жигит менен бөрү азыгы — жолдо.
Эр жигит эки айтпайт.
Эр жигит эл камын жейт.
Эр эл камын ойлойт.
Эр жигит эл четинде, жоо бетинде.
Эр жигит элдин камын жейт, эселек малын жейт.
Эр жигит эмгекти сүйөт, эмгектин үзүрүндө жүрөт.
Эр жигит энеден туулат, эл үчүн өлөт.
Эр жигитке жетимиш түрлүү өнөр аз.
Эр жигитке жетимиш түрлүү өнөр аздык кылат.
Эр жигиттин алганы жарашса алка жакасы ак
болот да, элине эмгек сиңип бак конот.
Эр жигиттин алганы жарашпаса алка жакасы ак
болобу да, элине эмгек сиңип бак конобу.
Эр жигиттин башы канжыгада, каны көөкөрдө.
Эр жигиттин башына, нелер (эмне) келип, нелер (эмне) кетпейт.
Эр жигиттин кадырын агайын билбейт, жат билет.
Эр жолдошу — тобокел.
Эр үчүн кылган жакшылык эбилип жерге түшпөс.
Эр өлүмгө күлүмсүрөп барат.
Эр өлсө да, эл өлбөйт.
Эр өлтүрүп, эриш бузганым жок.
Эр кадырын эр билет, зер кадырын зергер билет.
Эр кадырын эр билет, эр билбесе ким билет.
Эр кайраттуу болсо, катын уяттуу болот.
Эр кайраты бир күндүк, эл кайраты миң күндүк.
Эр канаты — ат.
Эр канаты — күлүк ат, журт тиреги — эр жигит.
Эр кармаган эмгегинен кутулат.
Эр картайса эрки кетет, аял картайса көркү кетет.
Эр карып эшек түшөбөйт, катын карып пакта (камыр) түшөбөйт.
Эр карыса ат бөлөт, кемпирине жат болот.
Эр карыса да, ой карыбайт.
Эр келин балага жагат, затын эркелеткен эркек соң басып калат.
Эр күзгүсү — эмгеги.
Эр көңүлчөөгү — зар, катын көңүлчөөгү — кар.
Эр көрбөгөн кыйшыкты зайып түзөйт.
Эр коңураттан жер коңурат өтүптүр, ана катындан бала катын өтүптүр.
Эр колбашчы өлсө — кол жетим.
Эр колунан куш тойбос, эне колунан кыз тойбос.
Эр мактанса, бир октук, бай мактанса, бир жуттук.
Эр намыстын кулу.
Эр намысы — эл намысы
Эр ортону — элүү жаш.
Эр ортону — элүү.
Эр соргогу — үй толтурат, катын соргогу — үй курутат.

Эр соргогу үй толтурат, катын соргогу үй курутат (же түгөтөт).
Эр сыйлаган катын эшикке олтурбайт.
Эр сыйлаган эшикте отурбайт, ат сыйлаган жөө баспайт.
Эр сынаар кучкачмын, бир сынабай учпасмын.
Эр тайын тартат, ит атасын тартат.
Эр тамагы — элден, бөрү тамагы — жолдон.
Эр ташыса — элине, суу ташыса — жээгине.
Эр төрөгөн эл өлбөйт.
Эр төркүнү эшиктен кайтат, аял төркүнү төрдөн кайтат.
Эр төркүнү эшикте олтурат, катын төркүнү төрдө олтурат.
Эр туулса, элге мактан.
Эр уйкусу — куш уйкусу.
Эр улан болбойт, ат кунан болбойт.
Эр чегишпей, бекишпейт.
Эр чегишпей, билишпейт.
Эр чекишип бекишет.
Эр эгиз, эмгексиз жалгыз.
Эр — эгиз, эмгектүү — жалгыз (же сегиз).
Эр эңсегенине жетет,
Эр эмгеги менен, жер жемиши менен (даңктанат).
Эр эмгегин жер жебейт.
Эр эмгегин эл жебейт, эл эмгегин жер жебейт.
Эр эмилбей мал кайда, кетмен чаппай дан кайда?
Эр энеден туулат, тулпар бээден туулат.
Эр энеден туулат, элге кызмат кылат (же эл үчүн өлөт).
Эр энөө болот.
Эр эшиги тоң темир, эритмекке эр керек.
Эрге берсең ашыңды эрлер сыйлар башыңды.
Эрге жаккан аял элге да жагат.
Эрге ишенбе, эки колуңа ишен.
Эрге ишенгенче, эки босогоңо ишен.
Эрге кылган жакшылык — элге кылган жакшылык.
Эрге кылган жакшылык жерге калбайт.
Эрге тиймек бат экен, өтүк ултармак кеч экен.
Эрге уйку жок.
Эрге чарык табылат, жеген иттин бетине кара.
Эрден ашмак бар, элден ашмак жок.
Эрден безсең да элден безбе!
Эрден кийин сый жок, энеден кийин төркүн жок.
Эрден кийин эрмек жок, уулдан кийин урмат жок.
Эрден чыксаң да, элден чыкпа.
Эрден ыйман качып кутулбайт.
Эрден эрдин неси артык? Эптеп айткан сөзү артык.
Эрди даңазалаган эли, жерди даңазалаган кени.
Эрди жарыткан да аялы, арыткан да аялы.
Эрди жоо үстүндө(жоодо) көр.
Эрди жоо үстүндө көр.
Эрди кабагынан сына.
Эрди — катын бир үйдүн — айы менен күнү.
Эрди катындын ынтымагы — капкалуу калаанын берекеси.

Эрди көңүлдө сыйлаң, жоону көрбөй баалаң.
Эрди кудай урарда котур болуп кашынат, атты кудай урарда аягынан басынат.
Эрди кудай урарда элүүсүндө жаш болот.
Эрди намыс өлтүрөт, коёнду камыш өлтүрөт.
Эрди талап учурат, кушту канат учурат.
Эрди эл баалайт.
Эрди эр кылган да, жер кылган да — аял.
Эрди этегинен, нарды буйласынан кармайт.
Эрдиги тоодой, кеңдиги көлдөй.
Эрдигиң бар эсиң жок, эчтеме менен ишиң жок.
Эрдигиң бар, эсиң жок.
Эрдигинен солто кырылды, энөөлүгүнөн колпош кырылды.
Эрдик билекте эмес — жүрөктө.
Эрдик кылсаң, сүрө бил.
Эрдик кылып кой сойду (сойсоң), иттик кылын төш тартты (тартпа).
Эрдик кылып кой сойсоң, иттик кылып төш тартпа.
Эрди — катын — бир үйдүн айы менен күнү.
Эрди — катын — эриш — аркак.
Эрди — катын бир төшөктө жатып, эки башка түш көрөт.
Эрди — катын бирин бири туура түшүнүшпөй,
кечиришпей туруп, сыйлаша алышпайт.
Эрди — катын урушат, эси кеткен болушат.
Эрди — катындын ынтымагы — капкалуу калаанын берекеси.
Эрдиктин мыктысы — жөнөкөйлүк.
Эрдиктин түбү өзүнө жоо көбөйтөт.
Эрдин ажалы эрден.
Эрдин атын алыстан ук, жанына келсең — бир киши.
Эрдин атын эмгек чыгарат.
Эрдин бир журту — өз эли, бир журту — кайыны, бир журту — тайы.
Эрдин даңкын — эл билет, дыйкандын даңкын — жер билет.
Эрдин даңкын алыстан (же сырттан) ук.
Эрдин даңкын эл чыгарат.
Эрдин даңкын эмгек чыгарат.
Эрдин ичине ээр токумчан ат батат, катындын ичине кара башыл киши батат.
Эрдин өзүн көрбө, даңкын ук.
Эрдин өзүнө караба, сөзүнө кара.
Эрдин күнү — эл менен, элдин күнү — жер менен.
Эрдин күчү — эшектин оосурагы.
Эрдин күчүн эл сынайт.
Эрдин көзү өтсө — чамгарак отто, зайыптын көзү өтсө — куттун качканы.
Эрдин куну, нардын пулу эмес.
Эрдин малы — элдин малы.
Эрдин намысы өз колунда,
Эрдин насиби элден.
Эрдин сөзү эки эмес.
Эрдин сөзү элде калсын, душман сөзү жерде калсын.
Эрдин тебетейине карап зайыбын сына, атына карап затын сына.
Эрдин эриши — элден, аркагы — жолдон.
Эрдүү катын таяк жейт, койлуу катын куйрук жейт.
Эрегишсең энеңди ал.
Эрегиштен эр өлөт, кара кулак шер өлөт.

Эрегиштен эр өлөт.
Эрендер чыккан элет бар.
Эрендер элдин четинде, үзөнгүдөн жан берет.
Эри өлгөндө катынга төркүнү жакын.
Эри өлүп, эрге тийген — элдин адаты; эри туруп,
Эрге тийген — беттин карасы.
Эри өлүп, эрге тийген катын келинчек болот.
Эри сүйбөс катынга эндик — упа не пайда?
Шылдыр чачпак не керек?
Эри сүйбөс катынга эндик — упа не пайда?
Эриңе ишенгенче эки улагыңа ишен.
Эриккен — койчу, эси кеткен — жолоочу.
Эрикпей кезген жолоочу эшек менен Мекеге барат,
зерикпей иштеген бакыр ийне менен кудук казат.
Эрим мени урса, мен балдарымды урам.
Эринбесең эмгегиң өнөт.
Эринен айрылган көмгөнчө ыйлайт, элинен айрылган өлгөнчө ыйлайт.
Эринчеек эгинчиден эринбеген машакчы өтөт.
Эринчеек эшке чыкса, ат жалдайт.
Эринчээк түшкө чейин уктайт, кечке чейин эстейт.
Эринчээк эгинчиден эринбеген машакчы озот.
Эринчээк этегине аарчыйт.
Эринчээк эшикке чыкса ат жалдайт.
Эринчээкке бүгүндөн эртең оңой.
Эринчээктин шылтоосу көи.
Эрите билбесең алтын ирийт, ийлей билбесең тери
чирийт.
Эришине жараша — аркагы, эшегине жараша — тушагы.
Эрөөл милдетин так аткарган жоокер өлбөйт.
Эрк күчтүү болсо, тоо талаага айланат.
Эрке бала — туз, ташбоор бала — муз.
Эрке козу — эки энеге тең.
Эркең эселек болот, карыса да эресеге жете элек
болот.
Эркек (карып) эшек түшөбөйт, катын (карып)
камыр түшөбөйт.
Эркек атын зайып чаба албайт.
Эркек бала шок болсун, шок болбосо жок болсун.
Эркек баланы туурап кыз колуна сиет.
Эркек берешен болсо — заар, ургаачы берешен болсо — каар.
Эркек бий азууга салат, катын бий амал менен алат.
Эркек болбосо, үй жетимсирейт.
Эркек үндүү аялдын уяты жок, катын үндүү эркектин кубаты жок.
Эркек үчүн өлүм таттуу!
Эркек өзүн менсинет, эркекти ким теңсинет.
Эркек көңүлчөгү — зар, катын көңүлчөгү — кор.
Эркек козу туулганда курмандыкка жараткан,
Эркек бала туулганда намыс үчүн жараткан.
Эркек опкогу үй толтурат, аял опкогу үй түгөтөт.
Эркек туумак, кыз туумак эсте болсун.
Эркекке жүрөк, аялга жөлөк керек.

Эркектен ийменген катын элине сыйлуу.
Эркектин жаманы — катындын экинчи кудайы.
Эркектин көй сойгону, аялдын сайма сайганы менен тең.
Эркектин лөгү сөзгө көнөт, катындын лөгү сүзүп ийет.
Эркелик балага жагат, зайып эркелеткен эркек сыз басып калат.
Эркелээриң болбосо эмшийгениң не пайда.
Эркелээриң болбосо, эмшийгениң кимге таң.
Эркенин жашы кургабайт, жоргонун тери кургабайт.
Эркенин жашы кургабайт.
Эркин жүргөн катын — мурунтугу бош кунаажын.
Эркин келсе, эки кулагыңды чой.
Эрлүү катын таяк жейт.
Эрте жазда куймак жеген, кеч күздө ээрдин тиштейт.
Эрте жатып, кеч турган эринчээктин белгиси.
Эрте оңбогон кеч оңбойт, кеч оңбогон эч оңбойт.
Эрте сепсең бир күнү, эрте оросуң бир жума.
Эрте соода — соода, кечки соода — коога
Эрте турган — сергек, ырыскыга — теңдеш
Эрте турган адамдын насибеси (насип) артык.
Эрте турган жигиттин бир ырысы артык, эрте
турган катындын (кээде аялдын) бир иши (же жумушу) артык.
Эрте турган жигиттин ырысы артык.
Эрте турган аялдын, бир жумушу артык.
Эрте турган эркектин (жигиттин), бир ырысы артык.
Эрте тургандын этеги толот.
Эрте чыксаң, алдыңдан күн чыгат, кеч чыксаң, алдыңдан түн чыгат.
Эрте ысыган бат муздайт.
Эртең макул, бүгүн жок.
Эртең менен жолу болсо, кечке чейин таскагын жазбайт.
Эртең менен жолуң болсо, кечке чейин текиреңинден жазба.
Эртең мененки насиптен калба, кечки насипке барба.
Эртең тамактана турган идишиңди бүгүн жуу.
Эртеңки ашка күт, кечки ашка күтпө.
Эртеңки базар кечкидей болбойт.
Эртеңки иш эшекти да кайгырткан.
Эртеңки куйруктан бүгүнкү өпкө артык.
Эртеңкини бүгүн тарбияла.
Эртеңкинин эрте — кечи жок.
Эртеңки күндүн камын бүгүн көр.
Эсебиң так болсо, эртеңкиң нак болот.
Эсебин эптеп билебиз, эшегин кантип минебиз?
Эсен (өлбөгөн) кулга мал бүтөт. Мал бүткүчө эс кетет, эшикке келген дос кетет.
Эсен уул ыйлабас.
Эсеп билбес — чот билбес, жыйганынан айрылат.
Эсеп билбес — эп билбес, жыйганынан айрылат.
Эсеп, эсеп билбеген — эшек!
Эсепке төө да чөгөт.
Эсепсиз колхоз — эшиксиз үй.
Эсептешкен дос болбойт.
Эсептүү дос айрылбайт, эсепсиз дос кайрылбайт.
Эсептүү дос айрылбас.

Эсепчини жут алат.
Эсеп — чоттун тагы жакшы.
Эсеп — чоттун тагы жакшы, эмгегиндин агы жакшы.
Эсери болбой, эл болбойт.
Эси жок курсагы тойгондо эсирет.
Эси жок элчи эки элди бузат.
Эси кеткен сокурга тулку кактырат.
Эсиң барда — этегиңди жап.
Эсиң болсо эчки бак, эчки тууйт үч улак.
Эсиң болсо эчки бак, эчки тууйт төрт улак, эч оокатың болбосо, эгин айдап, жериң чап.
Эсиң кетсе эчки бак, эчки туйт төрт улак, эч оокатың болбосо, эгин айдап, жериң чап.
Эсиң кетсе эчки бак, эчки тууйт төрт улак.
Эсиң оосо, эчки бак.
Эсирген серке аскадан секирсе, артындагы аксак койлор ташка жанчылар.
Эсирген эркек жаза басат, эсинен жаңылган ургаачы эр кызганат.
Эски — жаңыга аралжы, аз — көпкө аралжы.
Эски (эки) сөздүн бири жалган, бири чын.
Эски даракты түбүнөн кырк.
Эски дос эстен кетпейт, жаңы дос баркка жетпейт.
Эски дос эстен кетпейт, жаңы дос кадырга жетпейт.
Эски досуң кас болбос, эски касың дос болбос.
Эски жаңыга аралжы, аз кепке аралжы.
Эски жоо атышаарга жакшы, эски дос алышаарга жакшы.
Эски журттун кадыры өрүүдө билинет.
Эски карыз — жаңы табылга.
Эски көч кайда барса, жаңы көч ошого барат.
Эски мечитке — күкүк азанчы, эси кеткен адамга — эшек азанчы.
Эски сөздүн бири жалган, бири чын.
Эскини жаңыртпа, жаңыны эскиртпе.
Эскини тиксең, эсиң кетет.
Эскини эптей кий, жаңыны сактай кий
Эскини эптеп кий, жаңыны сактап кий.
Эскиси жоктун жаңысы жок.
Эстүү — көпчүл, эселек — тууганчыл.
Эстүү адам эмгектен качпайт, эзели жаман жакка баспайт.
Эстүү зайып жартыны бүтөйт, кысканы узартат.
Эстүү киши — элим дейт, эл жактаган жеңилбейт.
Эстүү киши кыйшайбай, эл — журтуна тең болот.
Эстүүгө эки ооз сөз жетет.
Эстүүлүктүн белгиси — эпчилдик.
Эт — этке, сорпо — бетке
Эт бычактуунуку.
Эт жакшысы картадыр, бир чалымы тартадыр.
Эт жасаган колун жалайт.
Эт жасаган эбин табат.
Эт жебеген куш болбойт, эки жакшы туш болбойт,
эки жакшы туш болсо, чамгарагы ыш болбойт.
Эт жебеген куш болбойт.

Эт жебесем таш жейин, этегиң жапчы кудагың.
Эт жеген да ууру, сорпо ичкен да ууру.
Эт жокто — карын, эл жокто — барың.
Эт кайнаса шорпо жок, Эки сөздүн (убаданын) бири жок.
Эт көрбөгөн — чоң сугунат, кант көрбөгөн — бор сугунат.
Эт көрбөгөн (ачка киши) — чоң сугунат. Ун (кант)
көрбөгөн — бор сугунат. Туз көрбөгөн шор — сугунат.
Эт көрбөгөн чоң сугунат, кант (же ак) көрбөгөн бор сугунат.
Эт көрбөгөнгө өпкө таңсык.
Эт көрүнгөнчө жип көрүнсүн.
Эт менен челдин ортосунда.
Эт этиме тийген катыныма баркым жок.
Эт, май — бир тууган, пияздан күйгөнү күйгөн.
Эт, сүт менен эл баккан, тери, жүн менен пул тапкан,
коргол, көң менен от жаккан, эмгектүү адам кой баккан.
Этеги шалтак болсо да, бай катыны эмеспи.
Этекке жетсе, жеңге жок, эңгиреткен дүйнө бок.
Этекти кессең жең болбойт, эзелки душман эл
болбойт, жеткилең бийик жол болбойт, жээн — тага эл болбойт.
Этекти кессең жең болбойт, эзелки душман эл болбойт.
Эти тургай табагыңды таап ал.
Эти тургай табагым жок.
Эти тургай, табагымды таппай жүрөм.
Эти этиме тийген катыныма баркым жок.
Этим, тургай табагымды таппайм.
Этке жетпей туз тынбайт, эрге жетпей кыз тынбайт.
Эттен өткөн таяктан, сөөктөн өткөн сөз жаман.
Этти касапчы сомдойт, төөнү жүгү бар комдойт.
Этти тарткан билбейт, туураган билет.
Эч өнөрүң болбосо, көмүр өчүр, тал аарчы.
Эч оокатың болбосо, эгин айдап, жерин чап.
Эчки болбосо теке болсун, сүтү болсо болду.
Эчки өзү тууй албай жатып, койго аначы кириптир.
Эчки жаан жааганда — койдун бакыры, күн
тийгенде анын баатыры.
Эчки өлөөрүндө сүзөнөөк.
Эчки семирсе тоого чыгат, кызыл кулак семирсе
соода чыгат, катын семирсе коога чыгат.
Эчки сүйөт баласын, «тентегим» деп, кой сүйөт баласын, «жөнтөгүм» деп.
Эчки сойсо бакырат, элдин баарын чакырат.
Эчки тону этинде, эрдик сыны бетинде.
Эчки тууй албай жатып, койго арачы болуптур.
Эчки эгиз тууп койдон ашпайт, дарыя ташып тоодон ашпайт.
Эчки эгиз тууп, койдон ашпайт.
Эчки эгиз, иттики сегиз, арстандыкы жалкы, жалкы болмок кимдин баркы.
Эчки эгизди тууйт, ит сегизди тууйт, жолборс
бирди тууйт, бир жолборс миң иттин жолун бууйт.
Эчкиң болсо, сүт да болот.
Эчкилүү кой өкүнчүл, келиндүү эл ушакчыл.
Эчкини сааса булак, ичи толгон улак эле, териси

эгинге кап, мүйүзү бычакка сап, тогуз карын
майы, токсон чакмак куруту бар эле.
Эчкиче бакырып өлгүчө, койчо онтоп өл.
Эчтемеден жаңылбаган олуяны табуу кыйын.
Эшеги — бир теңге, токуму — миң теңге.
Эшегине жараша акыры.
Эшегине жараша тушагы, эришине жараша аркагы.
Эшегине жараша чому, төөсүнө жараша кому.
Эшегинин тушагы жок, төөсүнө ком жасаар имиш.
Эшек айкырса, булбул тынчып калыптыр.
Эшек баксаң ардактап тулпар болбойт, эли башка бул арам тууган болбойт.
Эшек барга саналса да, малга саналбайт.
Эшек кашыганды, жаман сыйлаганды билбейт.
Эшек минген ат сурабайт, балык жеген эт сурабайт.
Эшек мингендин эки буту тынбайт, эки катын алгандын кулагы тынбайт.
Эшек сайда заңкылдайт, малым болсун баткакта.
Эшек сайда заңкылдаса, баткак берер жазанды.
Эшек семирсе ээсин тебет.
Эшек табылса, тезек табылбайт, тезек табылса, этек табылбайт.
Эшек эшектен калса, кулагын кес.
Эшекке ээр жарашпайт
Эшектен жыгылганды элирген атка мингизбе.
Эшекти кандай ардактап баксаң да, буудан болуп бербейт.
Эшекти отко айдаса, бокко качат.
Эшектин жүгү жеңил болсо, жатак (же жаталак) болот.
Эшектин жүгү жеңил болсо, жаталак болот.
Эшектин күчү — адал, сүтү — арам.
Эшектин күчү адал, сүтү арам (же эшектин сүтү арам, күчү адал).
Эшектин кулагы узун, ушакчынын тили узун.
Эшигин көрүп төрүнө өт, энесин көрүп кызын ал.
Эшик алдынан жел келгиче, үй артынан жоо келсин.
Эшик ачык болсо да сурап кир.
Эшикке чыксам эчки каапыр тебелейт, үйгө кирсем кайнэнем каапыр жемелейт.
Эшиктен келип төр меники дейт, жолдон келип тон меники дейт.
Эшиктен кирип, төр меники дейт.
Ээгиңдеги сакалың, эрксиз (элсиз) жүрсөң агарат.
Ээк астында элди ойло.
Ээн баштык менен тапкан малың, өз башыңа жүк
болор, эмгек менен тапкан малың, өлгөнүңчө мүлк болор.
Ээн жерде ойло, эл ичинде сүйлө.
Ээн жердин көк бөрү.
Ээн жердин сууру алты айгырга жүк.
Ээн көлдү шайтан ээлейт.
Ээнбаштык менен тапкан малың өз башыңа жүк болор,
эмгек менен тапкан малың өлгөнүңчө мүлк болор.
Ээр токумдуу ат ээсин түгөтөт.
Ээси арамза болсо, аты котур болот.
Ээси арамза болсо, аты чакар болот.
Ээси итин жумшайт, ит — куйругун жумшайт
Ээси келсе, бээсин бер.

Ээси көрмөксөн болсо, малы көтөрүм болот.
Ээси теңдикке көнсө да, ууру көнбөйт.
Ээси укмуштуу болсо, ую жорго болот.
Ээси эки кылам десе, эгем бир кылат.
Ээсин сыйлаган итине сөөк таштайт, (ээсин сыйласаң, итине сөөк сал).
Ээсин сыйлаган итине сөөк таштайт.
Ээсин сыйласаң (ган) итине сөөк сал (ат).
Ээсине буюрбаган мал, башкага буюрбайт.
Ээсине керек болсо, коңшу таарынбайт.